

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA PRAVOSODJE

Župančičeva 3, 1000 Ljubljana

T: (01) 369 5342

F: (01) 369 5783

E: gp.mp@gov.si

www.mp.gov.si

Številka: 007-190/2020
Ljubljana, dne 3. 9. 2020
EVA 2019-2030-0039

GENERALNI SEKRETARIAT VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE
Gp.gs@gov.si

**ZADEVA: Predlog Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o kazenskem postopku
(EVA 2019-2030-0039) – redni postopek**

1. Predlog sklepov vlade:

Na podlagi drugega odstavka 2. člena Zakona o Vladi Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 24/05 – uradno prečiščeno besedilo, 109/08, 38/10 – ZUKN, 8/12, 21/13, 47/13 – ZDU-1G, 65/14 in 55/17) je Vlada Republike Slovenije naseji dne.....sprejela naslednji:

SKLEP

»Vlada Republike Slovenije je določila besedilo Predloga Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o kazenskem postopku (EVA 2019-2030-0039) in ga predloži Državnemu zboru Republike Slovenije v obravnavo po rednem postopku.«

dr. Božo PREDALIČ
GENERALNI SEKRETAR

Prejmejo:

- Državni zbor Republike Slovenije,
- Ministrstvo za pravosodje,
- Služba Vlade RS za zakonodajo.

2. Predlog za obravnavo predloga zakona po nujnem ali skrajšanem postopku v državnem zboru z obrazložitvijo razlogov:

/

3.a Osebe, odgovorne za strokovno pripravo in usklajenost gradiva:

- mag. Lilijana Kozlovič, ministrica za pravosodje,
- Matic Zupan, državni sekretar, Ministrstvo za pravosodje,
- mag. Nina Koželj, generalna direktorica Direktorata za kaznovalno pravo in človekove pravice, Ministrstvo za pravosodje,
- mag. Robert Golobinek, vodja Sektorja za kaznovalno pravo in človekove pravice, Ministrstvo za pravosodje.

3.b Zunanji strokovnjaki, ki so sodelovali pri pripravi dela ali celotnega gradiva:

Pri pripravi dela rešitev predloga novele ZKP-O je sodelovala delovna skupina, v kateri so bili predstavniki Vrhovnega sodišča Republike Slovenije, Okrožnega sodišča v Ljubljani, Vrhovnega državnega tožilstva Republike Slovenije, Odvetniške zbornice, Pravne fakultete Univerze v Ljubljani, Evropske pravne fakultete, Ministrstva za notranje zadeve in Policije.

V delu glede rešitev na področju kazensko procesnega položaja mladoletnih storilcev kaznivih dejanj je pri pripravi rešitev sodelovala neformalna delovna skupina, v kateri so bili predstavniki Okrožnega sodišča v Ljubljani, Vrhovnega državnega tožilstva, Pravne fakultete Univerze v Ljubljani in Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve.

Člani delovnih skupin za sodelovanje v delovni skupini niso prejeli denarnih sredstev.

4. Predstavniki vlade, ki bodo sodelovali pri delu državnega zbora:

- mag. Lilijana Kozlovič, ministrica za pravosodje,
- Matic Zupan, državni sekretar, Ministrstvo za pravosodje,
- mag. Nina Koželj, generalna direktorica Direktorata za kaznovalno pravo in človekove pravice, Ministrstvo za pravosodje,
- mag. Robert Golobinek, vodja Sektorja za kaznovalno pravo in človekove pravice, Ministrstvo za pravosodje.

5. Kratek povzetek gradiva:

Osnovni cilj predloga zakona je pravočasna prilagoditev procesnih določb, potrebnih za začetek delovanja Evropskega javnega tožilstva (EJT) in Evropskega delegiranega tožilca (EDT) na podlagi Uredbe (EU) 2017/1939. S predlogom zakona se določajo procesna pravila za delovanje navedenih subjektov v okviru slovenskega pravosodnega sistema. Že sama Uredba (EU) 2017/1939, ki se uporablja neposredno, določa podrejeno uporabo nacionalnega prava. Organizacijske vidike EJT in EDT je uredila novela ZDT-1C leta 2019, procesne vidike pa v pretežni meri ureja že veljavni ZKP. Vendarle pa je glede na specifično ureditev kazenskega postopka v Republiki Sloveniji, ki vključuje tudi sodno preiskavo, treba nasloviti nekatere posebnosti, tako da bo nacionalna ureditev skladna z ureditvijo po Uredbi (EU) 2017/1939, ki predvideva t.i. tožilsko preiskavo. V predlogu novele je posledično izbran minimalistični pristop, s katerim se EJT in EDT omogoča delovanje v okviru našega sistema. Tako v zadevah, ki jih bo vodil EDT, ne bo sodne preiskave, temveč le posamezna preiskovalna dejanja in neposredna obtožnica. Kljub temu se bo še vedno tudi v teh zadevah ohranila vloga preiskovalnega sodnika, ki bo odločal o in vodil posamezna preiskovalna dejanja, a bo bolj poudarjena garantna vloga. Položaj osumljenca se v specifičnem postopku po Uredbi ne poslabšuje. Predvideno je obveščanje osumljenca s strani EDT o začetku delovanja po Uredbi (EU) 2017/1939. Osumljenec ima od obvestila dalje možnost vpogleda v dokazno gradivo in posledično predlaganje obrambnih preiskovalnih dejanj.

S predlogom zakona se implementira tudi Direktiva (EU) 2016/800 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. maja 2016 o procesnih jamstvih za otroke, ki so osumljene ali obdolžene osebe v kazenskem postopku (v nadaljevanju: Direktiva (EU) 2016/800), ki določa minimalna procesna jamstva. Ta so v veljavni zakonodaji v veliki meri že zagotovljena, potrebne pa so še določene prilagoditve. Rok za prenos Direktive v notranji pravni red se je iztekel dne 11. 6. 2019.

S predlogom zakona se uveljavljajo tudi drugi sklopi pomembnih rešitev. Zagotavlja se nemoten tek (pred)kazenskih postopkov, saj se omogoča združevanje zadev že na tožilski ravni v predkazenskem postopku, bolj jasno bo določen zahtevani standard označb dokaznega gradiva pri vložitvi obtožnega akta (smiselno enako pa velja tudi pri vložitvi zahteve za preiskavo). Podaljšuje se rok, po preteku katerega je treba glavno obravnavo začeti znova. Rešujejo se

težave z zaslišanjem prič tujcev, ki so nezakonito prešli državno mejo, ureja se dolžnost predhodnega posvetovanja s t.i. kvalificiranimi ovaditelji pred zavrženjem ovadbe, predvidena je povrnitev voznih stroškov oseb, ki jih vabi policija ter stroškov postavljenega zagovornika, nastalih v predkazenskem postopku. Zaradi zagotavljanja oškodovančeve integritete se dopušča možnost prikritja podatkov o njegovem naslovu ali prebivališču, širi se nabor prič, ki pred zaslišanjem niso dolžne navesti svojega domačega naslova (tudi na druge uradne osebe). Zaslišanje oškodovancev določenih kaznivih dejanj, mlajših od 15 let, bo na glavni obravnavi možno le izjemoma in ob uporabi sicer predpisanih varovalk. Predvideno je obveščanje obdolžencev o pravici do brezplačne pravne pomoči (in sicer pred zaslišanjem). Ureja se možnost videokonferenčnega opravljanja narokov. Ustavno skladno se ureja obveščanje strank o poimenski sestavi pritožbenega senata in nadomestitev zaporne kazni s hišnim zaporom, bolj strogo je urejena dolžnost pritožbenega sodišča, da opravi glavno obravnavo, tudi sicer se racionalizira postopek na drugi stopnji. Po zgledu civilnega pravnega postopka se ureja možnost podajanja ločenih mnenj vrhovnih sodnikov. Ne nazadnje se redakcijsko prilagaja pravna podlaga, potrebna za elektronsko poslovanje v kazenskih zadevah. Rok za pritožbo zoper sklep o varnostnem ukrepu, pritožbo zoper odločbe o izreku kazenskih sankcij v postopku proti mladoletnikom in pritožbo zoper sodbo o kaznovalnem nalogu se podaljšuje z 8 na 15 dni.

6. Presoja posledic za:

a)	javnofinančna sredstva nad 40.000 EUR v tekočem in naslednjih treh letih	DA
b)	usklajenost slovenskega pravnega reda s pravnim redom Evropske unije	DA
c)	administrativne posledice	NE
č)	gospodarstvo, zlasti mala in srednja podjetja ter konkurenčnost podjetij	NE
d)	okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki	NE
e)	socialno področje	NE
f)	dokumente razvojnega načrtovanja: – nacionalne dokumente razvojnega načrtovanja – razvojne politike na ravni programov po strukturi razvojne klasifikacije programskega proračuna – razvojne dokumente Evropske unije in mednarodnih organizacij	NE

7.a Predstavitev ocene finančnih posledic nad 40.000 EUR:

V okviru priprave novele ZDT-1C so bila ovrednotena finančna sredstva, ki jih zahtevajo organizacijske spremembe oziroma nove zaposlitve zaradi uveljavitve in začetka uporabe Uredbe 2017/1939/EU. Prilagoditev procesnih določb ne prinaša posebnih finančnih posledic.

S predlogom je urejeno povračilo potnih stroškov osebam, ki jih policija vabi v predkazenskem postopku in sicer na že uveljavljeni način, da se stroški povrnejo naprej iz sredstev organa (policije), ki jih nato uveljavlja v kazenskem postopku. 35. člen Zakona o nalogah in pooblastilih policije (ZNPPol) sicer že ureja povrnitev potnih stroškov vabljenim osebam in določa, da se način povrnitve uredi s pravilnikom. Navedena ureditev se bo torej izrecno uporabljala tudi za stroške vabljenja v predkazenskem postopku. Po podatkih MNZ je policija v letu 2019 v fazi predkazenskega postopka vabila skupno 4.921 oseb, od tega 613 oseb ki bi lahko dale koristne podatke, ostalo pa so bila vabila osumljencem. Sicer pa je policija v istem letu od 17.479 osumljencev pridobila izjavo (šesti odstavek 148. člena ZKP), 730 osumljencev pa je zaslišala (148.a člen ZKP). Ocene finančnih posledic ni mogoče napovedati, saj ni podlage za oceno višine potnih stroškov, MNZ pa ocenjuje, da bodo lahko stroški pokriti v okviru razpoložljivih proračunskih sredstev.

Izrecno se določa tudi plačilo stroškov zagovornika, postavljenega v predkazenskem postopku, torej v primeru iz 4. in 216. člena ZKP plača iz sredstev policije. Stroške zagovornika iz 4. člena je policija krila že doslej, obvezna navzočnost odvetnika pri hišni preiskavi brez navzočnosti imetnika pa je bila uvedena z novelo ZKP-N. Glede na navedeno povečanje stroškov iz tega naslova ni predvideno.

S predlogom zakona se zaradi implementacije Direktive (EU) 2016/800 na novo ureja usposabljanje za sodnike, državne tožilce, odvetnike, poravnalce in policiste, ki sodelujejo v postopku proti mladoletniku. Čeprav so se določena usposabljanja na tem področju v preteklosti že izvajala, pa je pripravljena ocena stroškov. Ti bodo večji zlasti v prvih treh letih po sprejemu zakona, ko je načrtovanih več izvedb osnovnih usposabljanj z namenom usposobitve večjega števila udeležencev, nato pa se bo število osnovnih usposabljanj ustalilo na potrebe, povezane z novimi zaposlitvami oziroma prerazporeditvami, redna (nadaljevalna) usposabljanja pa bodo potekala predvidoma enkrat letno.

Število udeležencev se bo prilagajalo dejanskim potrebam po usposabljanju (število predstavnikov, ki sodelujejo v postopkih proti mladoletnikom) in učinkoviti izvedbi usposabljanja. Izbiro predstavnikov za posamezno izvedbo usposabljanja opravi delodajalec na poziv izvajalca usposabljanja. Stroški, povezani s potnimi stroški in morebitno nastanitvijo udeležencev pa se krijejo iz rednih sredstev organov.

Stroški so torej povezani z izvedbo usposabljanj, zlasti s honorarji za predavatelje, po potrebi z najemi prostorov itd. in po oceni znašajo 9.000 evrov za izvedbo posameznega osnovnega usposabljanja v trajanju treh dni in 3.600 evrov za izvedbo posameznega rednega usposabljanja v trajanju enega dne.

Predvidena ocena stroškov Centra za izobraževanje v pravosodju za usposabljanje sodnikov, strokovnih sodelavcev, državnih tožilcev in poravnalcev (Opomba: nekaj mest bo glede na razpoložljivost na usposabljanjih na voljo tudi predstavnikom centrov za socialno delo, policistom in odvetnikom, kar bo prispevalo k dinamiki usposabljanja):

	T (leto 2020)	t+1 (leto 2021)	T+2 (leto 2022)	SKUPAJ
Osnovno usposabljanje – 18 ur	18.000 € (2 usposabljanji)	45.000 € (5 usposabljanj)	27.000 € (3 usposabljanja)	90.000 € (10 usposabljanj)
Redno usposabljanje – 6 ur	0	0	3.600 € (1 usposabljanje)	3.600 € (1 usposabljanje)
SKUPAJ	18.000 €	45.000 €	30.600 €	93.600 €

Predvidena ocena stroškov Odvetniške zbornice Slovenija za usposabljanje odvetnikov:

	T (leto 2020)	t+1 (leto 2021)	T+2 (leto 2022)	SKUPAJ
Osnovno usposabljanje – 18 ur	18.000 € (2 usposabljanji)	45.000 € (5 usposabljanj)	27.000 € (3 usposabljanja)	90.000 € (10 usposabljanj)
Redno usposabljanje – 6 ur	0	0	3.600 € (1 usposabljanje)	3.600 € (1 usposabljanje)
SKUPAJ	18.000 €	45.000 €	30.600 €	93.600 €

SKUPAJ	36.000 €	90.000 €	61.200 €	187.200 €
---------------	-----------------	-----------------	-----------------	------------------

Sredstva za izvedbo usposabljanj Odvetniške zbornice v treh letih po sprejemu zakona (T, T+1 in

T+2) se zagotovijo iz sredstev Ministrstva za pravosodje. V nadaljevanju se sredstva ne zagotavljajo iz državnega proračuna.

Ministrstvo za notranje zadeve zagotavlja sredstva za usposabljanje policistov iz rednih sredstev.

Predlog zakona nima drugih posledic za druga javna finančna sredstva.

I. Ocena finančnih posledic, ki niso načrtovane v sprejetem proračunu				
	Tekoče leto (t)	t + 1	t + 2	t + 3
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) prihodkov državnega proračuna				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) prihodkov občinskih proračunov				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) odhodkov državnega proračuna				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) odhodkov občinskih proračunov				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) obveznosti za druga javnofinančna sredstva				
II. Finančne posledice za državni proračun				
II.a Pravice porabe za izvedbo predlaganih rešitev so zagotovljene:				
Ime proračunskega uporabnika	Šifra in naziv ukrepa, projekta	Šifra in naziv proračunske postavke	Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1
SKUPAJ				
II.b Manjkajoče pravice porabe bodo zagotovljene s prerazporeditvijo:				
Ime proračunskega uporabnika	Šifra in naziv ukrepa, projekta	Šifra in naziv proračunske postavke	Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1
SKUPAJ				
II.c Načrtovana nadomestitev zmanjšanih prihodkov in povečanih odhodkov proračuna:				
Novi prihodki	Znesek za tekoče leto (t)		Znesek za t + 1	
SKUPAJ				
OBRAZLOŽITEV:				
I. Ocena finančnih posledic, ki niso načrtovane v sprejetem proračunu				
Dodatno potrebna sredstva bodo zagotovljena s prerazporeditvami v okviru sredstev Ministrstva				

za pravosodje. II. Finančne posledice za državni proračun / II.a Pravice porabe za izvedbo predlaganih rešitev so zagotovljene: / II.b Manjkajoče pravice porabe bodo zagotovljene s prerazporeditvijo: Dodatno potrebna sredstva bodo zagotovljena s prerazporeditvami v okviru sredstev Ministrstva za pravosodje. II.c Načrtovana nadomestitev zmanjšanih prihodkov in povečanih odhodkov proračuna: /	
7.b Predstavitev ocene finančnih posledic pod 40.000 EUR: /	
8. Predstavitev sodelovanja z združenji občin:	
Vsebina predloženega gradiva (predpisa) vpliva na: - pristojnosti občin, - delovanje občin, - financiranje občin.	NE
Gradivo (predpis) je bilo poslano v mnenje: – Skupnosti občin Slovenije SOS: NE – Združenju občin Slovenije ZOS: NE – Združenju mestnih občin Slovenije ZMOS: NE Predlogi in pripombe združenj so bili upoštevani: / Bistveni predlogi in pripombe, ki niso bili upoštevani: /	
9. Predstavitev sodelovanja javnosti: V okviru priprave predloga novele ZKP-O je bila oblikovana delovna skupina, v kateri so sodelovali predstavniki gradnikov pravosodja (VSRS, VDT, SDT, OZS, Okrožno sodišče v Ljubljani) in akademske stroke (PF LJ in Evro PF Nove univerze), od resorjev pa tudi predstavniki MNZ (in Policije). Delovna skupina se je v širši zasedbi sestala na dveh sestankih, in sicer dne 12. 12. 2019 in dne 26. 2. 2020. Datum pošiljanja v strokovno usklajevanje: 4. 6. 2020 (istočasno kot v medresorsko usklajevanje). Med postopkom strokovnega usklajevanja so se predstavniki Ministrstva za pravosodje sestali s predstavniki Ministrstva za notranje zadeve oziroma Policije in sicer dne 21. 5. 2020 ter dne 3. 7. 2020. V razpravo so bili vključeni Ministrstvo za notranje zadeve (MNZ) oziroma Policija, Odvetniška zbornica Slovenije (OZS), Vrhovno državno tožilstvo RS (VDT), Specializirano državno tožilstvo (SDT), Vrhovno sodišče RS (VSRS), Okrožno sodišče v Ljubljani, Varuh človekovih pravic RS (VČP), Informacijski pooblaščenec (IP), Državno odvetništvo (DOdv), Uprava Republike Slovenije za izvrševanje kazenskih sankcij (URSIKS), Sodni svet, Državnotožilski svet, Slovensko sodniško društvo, Društvo državnih tožilcev Slovenije (DDTS), Pravna fakulteta Univerze v Ljubljani (PF LJ), Pravna fakulteta Univerze v Mariboru (PF MB), Inštitut za kriminologijo, Evropska pravna fakulteta	

v Novi Gorici, Društvo poravnavalcev Slovenije v kazenskih zadevah, Društvo kriminalistov Slovenije in Združenje občin Slovenije.

Mnenja, predloge in pripombe so podali Ministrstvo za notranje zadeve oziroma Policija, Odvetniška zbornica Slovenije, Vrhovno državno tožilstvo RS, Vrhovno sodišče RS, Okrožno sodišče v Ljubljani, Varuh človekovih pravic RS, Informacijski pooblaščenec in Državno odvetništvo.

Poleg navedenih so pripombe podali tudi Višje sodišče v Celju, Okrožno sodišče v Kopru, Okrožno sodišče v Krškem, Mirovni inštitut in dr. Anže Erbežnik.

Postopek usklajevanja je podrobneje opisan v točki 7 uvodne obrazložitve oziroma v prilogi 2.

Gradivo je bilo predhodno objavljeno na spletni strani predlagatelja:	DA
Del določb predloga zakona, ki se nanaša na ureditev kazensko procesnega položaja mladoletnih storilcev kaznivih dejanj, je prevzet iz osnutka predloga Zakona o obravnavanju mladoletnih storilcev kaznivih dejanj (ZOMSKD), ki je bil že predhodno strokovno usklajevan, in sicer dne 19. 4. 2019 (prvi krog) ter dne 13. 11. 2019 (drugi krog). Predlog ZOMSKD je bil v medresorsko usklajevanje poslan 24.12.2019.	
10. Pri pripravi gradiva so bile upoštevane zahteve iz Resolucije o normativni dejavnosti:	DA
11. Gradivo je uvrščeno v delovni program vlade:	DA
mag. Lilijana KOZLOVIČ ministrica	

Priloge:

- predlog sklepa Vlade RS
- predlog Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o kazenskem postopku,
- priloga 2,
- MSP test
- korelacijska tabela
- osnutek Pravilnika o programu in načinu izvedbe usposabljanj za sodnike, državne tožilce, policiste, zagovornike in poravnalce v kazenskih zadevah, ki sodelujejo v postopkih proti mladoletniku.

Datum:
Številka:

Na podlagi drugega odstavka 2. člena Zakona o Vladi Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 24/05 – uradno prečiščeno besedilo, 109/08, 38/10 – ZUKN, 8/12, 21/13, 47/13 – ZDU-1G, 65/14 in 55/17) je Vlada Republike Slovenije naseji dne.....sprejela naslednji

SKLEP

Vlada Republike Slovenije je določila besedilo Predloga Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o kazenskem postopku (EVA 2019-2030-0039) in ga predloži Državnemu zboru Republike Slovenije v obravnavo po rednem postopku.

dr. Božo PREDALIČ
GENERALNI SEKRETAR

Prejmejo:

- Državni zbor Republike Slovenije,
- Ministrstvo za pravosodje,
- Ministrstvo za finance,
- Služba Vlade Republike Slovenije za zakonodajo.

Predlog Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o kazenskem postopku

I. UVOD

1. OCENA STANJA IN RAZLOGI ZA SPREJEM PREDLOGA ZAKONA

1.1 Evropsko javno tožilstvo (t.i. EPPO uredba)

Uredba Sveta (EU) 2017/1939 z dne 12. oktobra 2017 o izvajanju okrepljenega sodelovanja v zvezi z ustanovitvijo Evropskega javnega tožilstva (EJT – v angleškem besedilu *European Public Prosecutor's Office*, tako imenovani EPPO) je začela veljati 20. novembra 2017 (v nadaljnjem besedilu: Uredba 2017/1939/EU). Glavni razlog za sprejetje Uredbe 2017/1939/EU je stanje, v katerem organi Evropske unije OLAF (Evropski urad za boj proti goljufijam), Eurojust (Urad za evropsko pravosodno sodelovanje) in Europol (Evropski policijski urad) nimajo pristojnosti za opravljanje procesnih dejanj upravičenega tožilca in vlaganje procesnih aktov v primerih oškodovanja finančnih interesov Evropske unije (v nadaljnjem besedilu: EU). Tudi prizadevanja nacionalnih organov pregona, ki so lahko razdrobljena po več državah članicah, niso vedno dovolj uspešna. Po statističnih podatkih Komisije se samo ena od petih zadev, ki jih OLAF pošlje nacionalnim organom pregona, konča s kazensko obsodbo, zato Komisija meni, da se države članice ne spopadajo učinkovito z goljufijami, ker njihova pooblastila sežejo le do državnih meja. Poleg tega so kazniva dejanja zoper finančne interese EU pogosto zapletena. Vključujejo več dejavnikov, zapletene in izpopolnjene sisteme goljufij, več držav in več nacionalnih pristojnosti. Učinkovito sodelovanje med državami članicami otežujejo tudi različni sistemi kazenskega prava, nejasne pristojnosti, zapleteni in zamudni postopki pravne pomoči, jezikovne težave, pomanjkanje virov in različnost določanja prednostnih nalog. Posledično je lahko za države članice preiskovanje goljufij v škodo proračuna EU zamudno in kadrovsko potratno. Po oceni Komisije so v zadnjih treh letih domnevne goljufije v državah članicah letno povzročile izgubo za približno 500 milijonov evrov proračunskih sredstev EU.

Pravno podlago za ustanovitev EJT določa 86. člen Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU), ki se glasi: »Zaradi boja proti kršitvam, ki vplivajo na finančne interese Unije, lahko Svet z uredbami, sprejetimi po posebnem zakonodajnem postopku, iz Eurojusta ustanovi Evropsko javno tožilstvo. Svet odloča s soglasjem po odobritvi Evropskega parlamenta.«

Upošteva načelo subsidiarnosti iz 5. člena Pogodbe o Evropski uniji (PEU), po katerem je lahko boj proti kaznivim dejanjem, ki škodijo finančnim interesom Unije zaradi njihovega obsega in učinkov, učinkovitejši na ravni Unije, je pristojnost EJT omejena na preiskovanje in pregon storilcev tistih kaznivih dejanj, ki jih opredeljuje Direktiva (EU) št. 2017/1371 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 5. julija 2017 o boju proti goljufijam, ki škodijo finančnim interesom Unije, z uporabo kazenskega prava (v nadaljnjem besedilu PIF direktiva),¹ ter kaznivih dejanj, ki

¹ UL L št. 198 z dne 28. 7. 2017, str. 29.

so z njimi neločljivo povezana. Ta direktiva v 3. členu definira kaznivo dejanje goljufije proti finančnim interesom Unije v povezavi s subvencijami in pomočmi (predložitev nepopolne ali napačne dokumentacije ali izjav, prikrivanje informacij o zlorabi, uporaba sredstev v drugačne namene, kot so bila dana), v povezavi z izdatki (predložitev napačne ali nepopolne dokumentacije, prikrivanje informacij o zlorabi) in v povezavi s prihodki (predložitev nepopolne ali napačne dokumentacije, prikrivanje itd.). Poleg navedenih dejanj direktiva kot povezana dejanja z goljufijo proti finančnim interesom EU navaja še: pranje denarja (prvi odstavek 4. člena), pasivno korupcijo (a. točka drugega odstavka 4. člena), aktivno korupcijo (b. točka drugega odstavka 4. člena) in poneverbo (tretji odstavek 4. člena). Direktiva predpisuje učinkovite in sorazmerne kazenske sankcije ter minimalni prag štirih let zaporne kazni za naštetá kazniva dejanja.

EJT je organizacijsko strukturiran tako, da omogoča hitro in učinkovito odločanje pri izvajanju kazenskih preiskav in preгона, ne glede na to, ali je vanje vključena ena ali več držav članic. Zato mora biti njegov urad sistemsko organiziran tako, da so v njem zastopani vsi nacionalni pravni sistemi in vse nacionalne pravne tradicije držav članic, poleg tega pa mora biti neposredno povezan z državnimi oziroma javnimi tožilci, ki so po nacionalnem pravu pristojni za odkrivanje storilcev kaznivih dejanj ter opravljajo druga procesna dejanja upravičenega tožilca v predkazenskem in kazenskem postopku na celotnem ozemlju države članice.

Uredba 2017/1939/EU je začela veljati 20. novembra 2017. Vzpostavitev urada EJT je po določbi 120. člena Uredbe 2017/1939/EU vezana na triletno prehodno obdobje po začetku njene veljavnosti. EJT bo prevzel naloge preiskave in preгона, ki so mu dodeljene z Uredbo 2017/1939/EU, z dnem, ki ga bo s posebnim sklepom določila Evropska komisija. Navedeni prevzem nalog EJT ne sme biti prej kot tri leta po dnevu začetka veljavnosti Uredbe 2017/1939/EU (20. novembra 2017), torej ne pred 20. novembrom 2020.

Z Uredbo 2017/1939/EU se na novo določa sistem deljene pristojnosti med EJT in nacionalnimi organi na področju boja proti kaznivim dejanjem, ki škodijo finančnim interesom Unije, pri čemer ima EJT pravico do prevzema zadeve, usmerjanja in nadzora preiskav in preгона, ki jih izvajajo evropski delegirani tožilci.

EJT je krajevno in stvarno pristojno za kazniva dejanja, ki škodijo finančnim interesom Unije, v skladu z Direktivo (EU) št. 2017/1371, če:

- a) so bila ta kazniva dejanja v celoti ali deloma storjena na ozemlju ene ali več držav članic;
- b) jih je storil državlján države članice, pod pogojem, da ima država članica pristojnost za takšna kazniva dejanja, kadar so storjena zunaj njenega ozemlja.

Po 22. členu Uredbe 2017/1939/EU je EJT pristojno za kazniva dejanja, ki škodijo finančnim interesom Unije, določena v Direktivi (EU) 2017/1371, kakor se izvaja z nacionalnim pravom, ne glede na to, ali se enako kaznivo ravnanje lahko klasificira kot druga vrsta kaznivega dejanja na podlagi nacionalnega prava. Glede kaznivega dejanja goljufije glede prihodkov od lastnih sredstev iz naslova DDV, opredeljenega v točki d drugega odstavka 3. člena Direktive (EU) 2017/1371, je EJT pristojno le, kadar naklepna dejanja ali opustitve dejanj, opredeljene v navedeni določbi, zadevajo ozemlje dveh ali več držav članic in skupna škoda znaša vsaj 10 milijonov EUR.

EJT je pristojno tudi za kazniva dejanja, povezana s sodelovanjem v hudodelski združbi, kot so opredeljena v Okvirnem Sklepu 2008/841/PNZ, kakor se izvaja z nacionalnim pravom, če je namen kriminalne dejavnosti takšne hudodelske združbe storitev katerega koli izmed kaznivih dejanj, ki škodijo finančnim interesom Unije.

Uredba 2017/1939/EU nima običajne oblike: gre za uredbo, sprejeto na podlagi okrepljenega sodelovanja, in zavezuje tiste članice, ki so se odločile za pristop k njej. Poleg Slovenije so k Uredbi 2017/1939/EU pristopile še Avstrija, Italija, Hrvaška, Nemčija, Francija, Belgija, Bolgarija, Ciper, Češka, Estonija, Romunija, Slovaška, Grčija, Finska, Latvija, Litva, Luksemburg, Malta, Nizozemska, Španija in Portugalska. Vseh je torej trenutno 22. To pomeni, da poleg Danske in Irske (obe imata opt-out), v Uradu EJT ne bodo sodelovale še Poljska, Madžarska in Švedska. Države članice, ki niso vključene v EJT imajo naknadno možnost vključitve.

Čeprav je EJT organ Evropske unije, ki deluje kot enoten urad s sedežem v Luksemburgu, bo deloval na dveh ravneh, in sicer na ravni EU in na ravni držav članic. Na osrednji ravni, na ravni EU, ga sestavljajo evropski glavni tožilec, ki je vodja urada in neposredni vodja kolegija evropskih tožilcev, njegov namestnik, stalni senati, evropski tožilci, kolegij evropskih tožilcev ter upravni direktor. Na decentralizirani ravni, na ravni držav članic, pa ga sestavljajo evropski delegirani tožilci, pristojni za odkrivanje storilcev kaznivih dejanj in druga procesna dejanja upravičenega tožilca v predkazenskem in kazenskem postopku v državah članicah. Z namenom, da se zagotovijo neodvisna preiskava, učinkovita koordinacija in poenoten način delovanja v vseh državah članicah EU, bo znotraj hierarhično organizirane strukture EJT glavni urad nadziral preiskavo in pregon storilcev kaznivih dejanj v vsaki državi članici. Preiskavo in pregon storilcev kaznivih dejanj iz pristojnosti Uredbe 2017/1939/EU pa bodo opravljali evropski delegirani tožilci v državah članicah po Uredbi 2017/1939/EU in po nacionalnem procesnem pravu.

Temeljno načelo Uredbe 2017/1939/EU je, da se za vprašanja, ki jih ne ureja, uporablja nacionalno pravo. Razen če v Uredbi 2017/1939/EU ni določeno drugače, se uporablja nacionalno pravo države članice, katere evropski delegirani tožilec obravnava zadevo. Če neko vprašanje urejata tako nacionalno pravo kot Uredba 2017/1939/EU, se uporablja Uredba 2017/1939/EU.

Pomembno je načelo institucionalne neodvisnosti EJT, po katerem evropski glavni tožilec, namestniki evropskega glavnega tožilca, evropski tožilci, evropski delegirani tožilci, upravni direktor in osebje EJT delujejo v interesu Unije kot celote ter pri izvajanju dolžnosti na podlagi Uredbe 2017/1939/EU ne smejo zahtevati ali sprejemati navodil od posameznikov, ki niso del EJT.

Organizacijska shema EJT:

Evropski glavni tožilec je vodja urada EJT. Organizira delo EJT, usmerja njegove dejavnosti ter sprejema odločitve v skladu z Uredbo 2017/1939/EU in poslovnikom EJT. Ima dva namestnika, ki sta evropska tožilca. Evropskega glavnega tožilca na podlagi javnega razpisa v medsebojnem soglasju imenujeta Evropski parlament in Svet EU za največ sedem let, brez možnosti podaljšanja.

Evropski tožilci v imenu stalnega senata in v skladu z morebitnimi navodili nadzorujejo preiskavo in pregon, za katera so pristojni evropski delegirani tožilci, ki obravnavajo zadevo v svoji državi članici izvora. Vsaka država članica pošlje imena najmanj treh kandidatov, od katerih bo eden imenovan za evropskega tožilca. Kandidati morajo imeti ustrezne praktične izkušnje z nacionalnimi pravnimi sistemi, finančnimi preiskavami in mednarodnim pravnim sodelovanjem v kazenskih zadevah, opravljati morajo visoko tožilsko funkcijo, njihova neodvisnost mora biti nedvomna.

Evropski delegirani tožilci delujejo v imenu EJT v svojih državah članicah ter imajo poleg in ob upoštevanju posebnih pooblastil in statusa, ki jim je podeljen na podlagi Uredbe 2017/1939/EU, enaka pooblastila kot nacionalni tožilci v zvezi z vlaganjem in zastopanjem kazenske obtožbe, opravljanjem vseh procesnih dejanj upravičenega tožilca, usmerjanjem policije in drugih pristojnih organov, uporabo alternativnih oblik kazenskega preгона in drugih poenostavitev kazenskega postopka, vlaganjem razpoložljivih pravnih sredstev ter morajo opravljati druge naloge v skladu z zakonom, ki ureja kazenski postopek v posamezni državi članici. Vsaka od držav članic ima po dva ali več evropskih delegiranih tožilcev. Evropski glavni tožilec po posvetovanju s pristojnimi organi držav članic in v dogovoru z njimi odobri število evropskih delegiranih tožilcev ter pri tem določi funkcionalno in ozemeljsko delitev pristojnosti med evropskimi delegiranimi tožilci v vsaki državi članici.

Evropski delegirani tožilci so pristojni za tiste preiskave in pregon, ki so jih začeli, ki so jim bile dodeljene ali ki so jih prevzeli na podlagi pravice do prevzema zadeve. Sledijo usmeritvam in navodilom stalnega senata, pristojnega za zadevo, ter navodilom pristojnega nadzorujočega evropskega tožilca.

Z imenovanjem za evropskega delegiranega tožilca lahko državni tožilec v skladu z Uredbo 2017/1939/EU še naprej opravlja državnotožilsko službo v Republiki Sloveniji, kolikor mu to ne preprečuje izpolnjevanja obveznosti, ki jih ima po Uredbi 2017/1939/EU. O dvojnem položaju evropski delegirani tožilec obvesti pristojnega nadzorjučega evropskega tožilca. Tako bo evropski delegirani tožilec pri opravljanju svojih nalog vezan na ustavo in zakon ter na procesne in statusne določbe Uredbe 2017/1939/EU.

Kolegij EJT sestavljajo evropski glavni tožilec in po en evropski tožilec iz vsake države članice. Evropski glavni tožilec predseduje sestankom kolegija in je odgovoren za njihovo pripravo. Kolegij se sestaja na rednih sejah in je pristojen za splošni nadzor nad dejavnostjo EJT. Sprejema odločitve o strateških vprašanjih in vprašanjih splošnega pomena, ki izhajajo iz posameznih zadev, da se zagotovijo usklajenost, učinkovitost in doslednost politike pregona EJT v vseh državah članicah, pa tudi o drugih vprašanjih, določenih v Uredbi 2017/1939/EU. Kolegij ne sprejema operativnih odločitev v posameznih zadevah.

Na predlog evropskega glavnega tožilca in v skladu s poslovníkom EJT kolegij ustanovi stalne senate. **Stalni senati** spremljajo in usmerjajo preiskave in pregon, ki jih izvajajo evropski delegirani tožilci. Usklajujejo preiskave in pregon v čezmejnih primerih ter izvajajo odločitve, ki jih sprejme kolegij EJT.

Stalnim senatom predseduje evropski glavni tožilec ali eden od namestnikov evropskega glavnega tožilca ali evropski tožilec, ki je imenovan za predsednika v skladu s poslovníkom EJT. Stalni senati imajo poleg predsednika še dva stalna člana, ki sta evropska tožilca. Pri številu stalnih senatov in njihovi sestavi ter delitvi pristojnosti med senati se ustrezno upoštevajo funkcionalne potrebe EJT. Evropski tožilci nadzorujejo preiskave in pregon, za katere so pristojni evropski delegirani tožilci, ki obravnavajo zadevo v svoji državi članici izvora.

Stalni senati so pristojni za odločanje o:

- vložitvi obtožnice (po določbi prvega, tretjega in četrtega odstavka 36. člena Uredbe 2017/1939/EU);
- opustitvi pregona (po določbi prvega odstavka 39. člena Uredbe 2017/1939/EU);
- uporabi alternativnih oblik kazenskega pregona in drugih poenostavitev kazenskega postopka skupaj z navodilom o dokončnem zaključku zadeve (po določbi 40. člena Uredbe 2017/1939/EU);
- ponovni uvedbi preiskave (po določbi drugega odstavka 39. člena Uredbe 2017/1939/EU) in
- odstopu zadeve nacionalnim organom (po določbi prvega, drugega, tretjega in šestega odstavka 34. člena Uredbe 2017/1939/EU).

Stalni senati v skladu s pogoji in postopki iz Uredbe 2017/1939/EU evropskemu delegiranemu tožilcu z navodilom naložijo uvedbo preiskave, če še ni bila začeta (prvi do četrty odstavek 26. člena Uredbe 2017/1939/EU), ali prevzem pregona, če pregon ni bil prevzet (šesti odstavek 27. člena Uredbe 2017/1939/EU), odločajo o predložitvi strateških vprašanj ali vprašanj splošnega pomena, ki izhajajo iz posameznih zadev, v presojo kolegiju (drugi odstavek 9. člena Uredbe 2017/1939/EU) in presojujejo odločitev evropskega tožilca, da bo sam izvedel preiskavo (četrty odstavek 28. člena Uredbe 2017/1939/EU).

V vseh drugih primerih lahko pristojni stalni senat v posamezni zadevi v skladu z veljavnim nacionalnim pravom evropskemu delegiranemu tožilcu, ki obravnava zadevo, daje navodila, če je to potrebno za učinkovito izvajanje preiskave ali pregona ali v interesu pravičnosti ali za zagotavljanje usklajenega delovanja EJT.

Stalni senat odloča z navadno večino. Če to zahteva eden od njegovih članov, se izvede glasovanje. Vsak član ima en glas. V primeru neodločenega izida glasovanja ima predsedujoči odločilni glas.

Uredba 2017/1939/EU v pretežni meri naslavlja organizacijska vprašanja in vprašanja varovanja osebnih podatkov. Za kazensko procesno področje so ključna zlasti poglavja od IV. do VI. (torej Pristojnosti EJT in njihovo izvajanje, Postopkovna pravila o preiskavah, preiskovalnih ukrepih, pregonu in alternativnih ukrepih namesto preгона in Procesna jamstva) ter seveda glede na naravo določb tudi II. poglavje (Ustanovitev, naloge in temeljna načela EJT). Uredba 2017/1939/EU se (glede na naravo uredb kot sekundarnih pravnih aktov EU) uporablja neposredno. Poleg tega tudi izrecno določa, da se za vprašanja, ki jih uredba ne ureja, uporablja nacionalno pravo in če neko vprašanje urejata tako nacionalno pravo kot ta uredba, prevlada uredba (tretji odstavek 5. člena Uredbe). S tem pa je začrtan tudi okvir, v katerem lahko nacionalni predpis dopolni ureditev, ki jo je razmeroma natančno predvidela navedena uredba. Uredba sicer izhaja iz t.i. tožilske preiskave, zaradi česar je potrebna ureditev postopka, ki ne bo vključeval sodne preiskave. Poleg Slovenije poznajo sodno preiskavo, ki jo vodi preiskovalni sodnik, v različnih izpeljavah še v Franciji, Španiji, Belgiji, Luksemburgu in Grčiji.

1.1.1 Veljavna ureditev

Organizacijske spremembe, ki jih zahteva uporaba Uredbe 2017/1939/EU, je prinesla novela ZDT-1C.² Novela ima 12 členov, od tega se je s 4. členom novele v ZDT-1 vnesel nov oddelek z novimi 71.a do 71.f členi. S procesnega vidika je pomembnih kar nekaj določb, ki so na kratko povzete v nadaljevanju.

Državnemu tožilcu z imenovanjem za evropskega tožilca mirujejo pravice in dolžnosti iz državnotožilske službe, razen državnotožilska funkcija (drugi odstavek novega 71.b člena ZDT-1). Z imenovanjem za EDT je državni tožilec za čas mandata dodeljen na Specializirano državno tožilstvo Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: SDT) in opravlja delo v zadevah iz pristojnosti EJT. Državnotožilsko službo iz pristojnosti SDT lahko opravlja, če in kolikor to ne preprečuje izpolnjevanja njegovih obveznosti, ki jih ima na podlagi Uredbe 2017/1939/EU (tretji odstavek 71.b člena ZDT-1). Evropski tožilec in EDT nastopata pred vsemi sodišči v Republiki Sloveniji (nov sedmi odstavek 21. člena ZDT-1).

V skladu z novim 71.a členom ZDT-1 se za evropskega tožilca in EDT, če z Uredbo 2017/1939/EU in določbami novega oddelka ni določeno drugače, smiselno uporablja ZDT-1. Nadalje je novela ZDT-1C določila, da evropski tožilec in EDT opravljata funkcijo preгона v skladu z ZKP in Uredbo 2017/1939/EU (prvi odstavek 71.b člena ZDT-1). Glede odločanja v sporih o pristojnosti med državnim tožilstvom in EJT je novela predvidela pristojnost generalnega državnega tožilca (71.e člen ZDT-1), prav tako je določila, da pristojni disciplinski organ o uvedbi disciplinskega postopka zoper državnega tožilca, ki je bil imenovan za EDT, obvesti EJT (šesti odstavek 92. člena ZDT-1).

SDT (torej EDT) je po noveli ZDT-1C pristojno tudi za pregon storilcev kaznivih dejanj:

- iz 22. in 25. člena Uredbe 2017/1939/EU, in sicer do prevzema pristojnosti EJT v skladu s 27. členom Uredbe 2017/1939/EU in
- iz 22. in 25. člena Uredbe 2017/1939/EU, in sicer po odstopu zadeve in prenosu pristojnosti z EJT na pristojne nacionalne organe v skladu s 34. členom Uredbe 2017/1939/EU (peti odstavek 192. člena ZDT-1). Navedena določba o pristojnosti se uporablja od dneva začetka delovanja EJT, ki ga s sklepom določi Evropska komisija, razen za kazniva dejanja, za katera je do tega

² Uradni list RS, št. 36/19.

dne že vložen obtožni akt. Minister za pravosodje v Uradnem listu Republike Slovenije objavi naznanilo o dnevu začetka delovanja EJT takoj, ko prejme obvestilo s strani Evropske komisije (10. člen novele ZDT-1C).

Kot je razvidno iz uvodne obrazložitve in citiranih sprememb ZDT-1, je stvarna pristojnost EJT določena na podlagi PIF direktive, Uredbe 2017/1939/EU in nacionalne zakonodaje (torej Kazenskega zakonika³).

V skladu s pogoji iz 22. člena Uredbe 2017/1939 so t.i. PIF kazniva dejanja:

- 1) kazniva dejanja, ki škodijo finančnim interesom EU, med katera PIF direktiva šteje:
 - a) goljufijo, ki škodi finančnim interesom EU (3. člen), in sicer v zvezi z
 - odhodki, ki niso povezani z javnim naročanjem,
 - odhodki, povezani z javnim naročanjem,
 - prihodki, ki niso prihodki iz lastnih sredstev iz naslova DDV ter
 - b) DDV goljufijo, če znaša dejanska ali potencialna škoda finančnim interesom Unije več kot 10 milijonov EUR in dejanja, ki zadevajo ozemlje dveh ali več držav članic (d. točka drugega odstavka 3. člena PIF direktive);
 - c) pranje denarja, ki zadeva premoženje, pridobljeno s kaznivimi dejanji na škodo Unije (prvi odstavek 4. člena PIF direktive);
 - d) pasivno in aktivno korupcijo, če dejanje škoduje ali bi lahko škodovalo finančnim interesom Unije (drugi odstavek 4. člena PIF direktive);
 - e) poneverbo, če dejanje škodi finančnim interesom Unije (tretji odstavek 4. člena PIF direktive);
- 2) kazniva dejanja povezana s sodelovanjem v hudodelski združbi, če je namen te združbe izvršitev kaznivega dejanja, ki škodi finančnim interesom EU.

V našem KZ-1 torej pridejo v poštev kazniva dejanja po členih:

- 209 KZ-1 (Poneverba in neupravičena uporaba tujega premoženja)
- 229 KZ-1 (Goljufija na škodo Evropske unije)
- 245 KZ-1 (Pranje denarja)
- 249 KZ-1 (Davčna zatajitev)
- 250 KZ-1 (Tihotapstvo)
- 257.a KZ-1 (Oškodovanje javnih sredstev)
- 261 KZ-1 (Jemanje podkupnine)
- 262 KZ-1 (Dajanje podkupnine)
- 294 KZ-1 (Hudodelsko združevanje) in
- t.i. povezana kazniva dejanja.

Uredba 2017/1939/EU sicer predpisuje tudi, katere »preiskovalne ukrepe« mora imeti na voljo EDT, in sicer vsaj v primerih, ko se kaznivo dejanje, ki je predmet preiskave, kaznuje z najvišjo predpisano sankcijo najmanj štirih let zapor (30. člen). Vse v uredbi navedene »preiskovalne ukrepe« v zadostni meri zagotavlja že veljavni ZKP. Za nekatere izmed njih je možno z nacionalnim pravom predpisati tudi dodatne pogoje, ali jih omejiti na huda kazniva dejanja. Za vsa zgoraj naštet »PIF« kazniva dejanja so v okviru veljavnega ZKP že zagotovljeni (prikriti) preiskovalni ukrepi, kot to predvideva Uredba 2017/1939/EU (torej tudi nadzor elektronskih komunikacij ter pridobitev prometnih podatkov).

1.1.2 Statistika

³ Uradni list RS, št. 50/12 – UPB, 6/16 – popr., 54/15, 38/16 in 27/17 (v nadaljnjem besedilu: KZ-1).

Po podatkih VDT je število obravnav kaznivih dejanj, ki bi lahko prišla v poštev z vidika pristojnosti EJT in za katera bi pregon potekal po Uredbi 2017/1939/EU relativno nizko. Glede na razpoložljive možnosti iskanja po informacijskem sistemu VDT, statistika vsebuje zgolj kazniva dejanja po 229. členu KZ-1, torej Goljufije na škodo Evropske unije. Glede na navedeno je predstavljena statistika zgolj okvirna.

Leto	Zbiranje obvestil	Prejeta ovadba	Vrnjena zadeva po preiskavi	Zahteva za posamezna preiskovalna dejanja
2015	7	5	3	2
2016	19	5	1	5
2017	15	5	2	4
2018	23	1	1	
2019	14	3		

1.1. 3 Potrebna prilagoditev

Upoštevajoč, da ima veljavni ZKP kot fazo »rednega« kazenskega postopka predpisano tudi sodno preiskavo, bo treba ob upoštevanju predpostavk, iz katerih izhaja Uredba 2017/1939/EU, v ZKP vnesti spremembe, ki bodo omogočale učinkovito vodenje preiskave s strani EDT (oziroma EJT), torej skladnost z zahtevami uredbe, v zadevah, ki bodo spadale v pristojnost EJT.

1.2 Implementacija Direktive (EU) 2016/800

1.2.1. Veljavna ureditev

Zakon o kazenskem postopku v XXVII. poglavju ureja posebnosti postopka proti mladoletnikom in že vsebuje določbe o nekaterih procesnih posebnostih in pravicah mladoletnika, kot jih ureja Direktiva (EU) 2016/800 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. maja 2016 o procesnih jamstvih za otroke, ki so osumljene ali obdolžene osebe v kazenskem postopku (v nadaljevanju: Direktiva (EU) 2016/800). V določenih delih pa je veljavno ureditev potrebno še dopolniti. Rok za implementacijo Direktive (EU) 2016/800 je bil 11. 6. 2019.

1. 2.2. Potrebna prilagoditev

S predlogom zakona se zaradi implementacije Direktive (EU) 2016/800 dopolnjuje XXVII. poglavje ZKP. Določajo se novi 452.a do 452.d člen ter spreminjajo že veljavni 453., 454., 469., 470., 473., 478. in 484. člen ZKP, kot je opisano v poglavju 2.3.

Namen Direktive (EU) 2016/800 je določiti skupna minimalna pravila o varstvu procesnih pravic, s katerimi se zagotovi, da bodo otroci, torej osebe, ki niso dopolnile 18 let, ki so osumljene ali obdolžene osebe v kazenskem postopku (v slovenskem kazenskem pravu to kategorijo oseb opredeljuje izraz mladoletniki), lahko razumeli in spremljali tak postopek ter uveljavljali svojo pravico do poštenega sojenja, preprečiti, da bi otroci ponovno storili kaznivo dejanje, in spodbuditi njihovo socialno vključevanje. V ta namen določa za mladoletnike posebna procesna jamstva v kazenskem postopku, upošteva tudi Smernice Sveta Evrope za otrokom prijazno pravosodje.

V 4. členu tako ureja pravico mladoletnika do obveščenosti, in v 5. členu njegovo pravico, da iste informacije čimprej prejme tudi nosilec starševske odgovornosti ter v 15. členu, da ga nosilec starševske odgovornosti spremlja v postopku. Mladoletniku bi morala biti v vsakem primeru zagotovljena obramba z zagovornikom, kot to določa 6. člen, ki hkrati ureja tudi dopustne izjeme. Mladoletniku naj se nadalje zagotovi pravica do individualne ocene (7. člen), v okviru katere se opredelijo posebne potrebe glede varstva, izobraževanja, usposabljanja in socialnega vključevanja, da se določi, ali in v kolikšni meri bi bili zanj potrebni posebni ukrepi v času kazenskega postopka, obseg njegove kazenske odgovornosti in ustreznost določene kazni ali vzgojnega ukrepa. V 10., 11. in 12. členu je urejena omejitev odvzema prostosti, in posebna obravnava mladoletnikov v primeru odvzema prostosti z upoštevanjem tveganj v zvezi s telesnim, duševnim in socialnim razvojem mladoletnikov ter težav pri njihovem ponovnem vključevanju v družbo, brez nepotrebnega odlašanja po odvzemu prostosti pa mora biti mladoletniku v skladu z 8. členom zagotovljena tudi pravica do zdravniškega pregleda. Zaradi varstva koristi mladoletnikov Direktiva (EU) 2016/800 nadalje v 9. členu določa, da se zaslišanje mladoletnika pred policijo ali drugimi organi preprečevanja, odkrivanja in preiskovanja kaznivih dejanj posname z avdiovizualnimi sredstvi in opredeljuje okoliščine, v katerih takšno snemanje ni obvezno. V 13. členu je določena zahteva po prednostni obravnavi postopkov proti mladoletnikom in skrbnost pri njihovi obravnavi, da se zagotovi varstvo njihovega osebnega dostojanstva, in da se jih obravnava na način, ki ustreza njihovi starosti, zrelosti in ravni razumevanja, pri čemer se upoštevajo njihove posebne potrebe, vključno z morebitnimi težavami pri sporazumevanju. Posebej so poudarjene pravice do varstva zasebnosti mladoletnikov med kazenskim postopkom (14. člen), do osebne navzočnosti in sodelovanja na sojenju (16. člen) ter do brezplačne pravne pomoči (18. člen). Določene pravice iz te direktive se morajo zagotavljati tudi v postopkih na podlagi evropskega naloga za prijetje (17. člen). V okviru nacionalnega prava pa mora biti zagotovljeno učinkovito varstvo pravic po tej direktivi (19. člen). Da bi se v postopku proti mladoletniku vedno upoštevale njegove posebne potrebe in da bi se zagotovilo, da se mu postopek prilagodi, je v skladu z 20. členom treba strokovne delavce, ki sodelujejo v takem postopku posebej usposobiti na področju ravnanja z otroki. Stroške, povezane z uresničevanjem pravice do individualne ocene, pravice do zdravniškega pregleda in s snemanjem zaslišanja mladoletnika, v skladu z 22. členom nosi država članica.

1.3 Druge pomembne rešitve

Novela Zakona o kazenskem postopku ZKP-N,⁴ ki se je začela uporabljati v letu 2019, predstavlja najbolj obsežno spremembo ZKP od njegove uveljavitve dalje. S sprejemom že tako obsežne novele se je mudilo zaradi implementacije Direktive 2012/29/EU z dne 25. oktobra 2012 (t.i. Direktive o žrtvah).⁵ Glede na navedeno v navedeni noveli niso bili naslovljeni vsi predlogi iz prakse (nekateri pa so iz prvotnega predloga tudi izpadli), v vmesnem času se je prav tako spremenila ustavno-sodna praksa glede vprašanj, ki zadevajo kazenski postopek, hkrati se je zavzeto pristopilo k urejanju podzakonske podlage za elektronsko poslovanje v kazenskem postopku, pojavili so se tudi dodatni predlogi za racionalizacijo teka kazenskega postopka oziroma dodatni problemi v praksi, za rešitev katerih je potrebna sprememba zakonske ureditve (pred)kazenskega postopka.

2. CILJI, NAČELA IN POGLAVITNE REŠITVE PREDLOGA ZAKONA

⁴ Uradni list RS, št.

⁵ Direktiva 2012/29/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. 10. 2012 o določitvi minimalnih standardov na področju pravic, podpore in zaščite žrtev kaznivih dejanj ter o nadomestitvi Okvirnega sklepa Sveta 2001/220/PNZ, UL L 315 z dne 14. 11. 2012.

2.1 Cilji

2.1.1 Evropsko javno tožilstvo (t.i EPPO uredba)

Cilj predloga novele ZKP-O je doseči skladnost slovenske procesne ureditve z Uredbo 2017/1939/EU.

Glede na to, da se Uredba 2017/1939/EU uporablja neposredno in postulira EJT oziroma EDT kot vodjo (tožilske) preiskave, v slovenskem pravnem redu pa je predvidena sodna preiskava, so bili pri zagotavljanju skladnosti omenjene uredbe in našega pravnega reda na voljo različni pristopi:

- sistemska ureditev tožilske preiskave namesto sodne preiskave bi terjala sprejem novega Zakona o kazenskem postopku, česar pa v roku za uveljavitev EJT ne bi bilo mogoče,
- celovita ureditev tožilske preiskave le za zadeve, ki se preiskujejo po Uredbi 2017/1939/EU, za kar je bila sprejeta ocena, da bi v veljavnem konceptu kazenskega postopka s sodno preiskavo predstavljalo prevelik sistemski odmik in bi terjalo prevelike posege v veljavno ureditev kazenskega postopka ter
- sprejeti pristop, torej prilagoditev veljavne ureditve, tako da lahko EJT (EDT) deluje v okviru našega pravnega sistema, brez izvedbe sodne preiskave ter z uporabo posameznih preiskovalnih ukrepov, ki jih še vedno odreja in vodi preiskovalni sodnik. Pri tem je bilo izhodišče, da se procesni položaj in pravice osumljenca ne znižujejo.

2.1.2 Implementacija Direktive (EU) 2016/800:

Z novelo se implementira tudi Direktiva (EU) 2016/800 in se dopolnjuje XXVII. poglavje ZKP, ki ureja posebnosti postopka proti mladoletnikom.

2.1.3 Druge pomembne rešitve

Cilj preostalih pomembnih rešitev je zlasti doseči bolj racionalno ureditev (pred)kazenskega postopka (npr. urejenost zahteve za preiskavo in obtožnega akta ter priloženega dokaznega gradiva, podaljšanje roka po poteku katerega je treba ponovno začeti glavno obravnavo), odpraviti težave v praksi, ki so se pojavile v zvezi z uporabo določenih institutov (npr. pri zaslišanju prič tujcev, ki so nezakonito prešli državno mejo), rešiti težave v praksi z uvedbo novih institutov (npr. povrnitev določenih stroškov, ki nastanejo v predkazenskem postopku), smiselno poenotiti ureditev kazenskega postopka s civilnim pravdnim postopkom (ločena mnenja vrhovnih sodnikov, pravna podlaga za elektronsko poslovanje), podaljša dolžino roka za pritožbo v mladoletniškem postopku in z drugimi manjšimi ali redakcijskimi spremembami izboljšati veljavno ureditev.

2.2 Načela

Pri predlaganih rešitvah glede EJT so posebej izpostavljena naslednja načela, ki so povezana s pravom EU (glede na specifičnost novele, ki prilagaja kazensko procesno ureditev uredbi EU), v zvezi s preostalimi rešitvami pa so izpostavljena tudi druga načela.

Predlog zakona temelji tudi na splošno in mednarodno uveljavljenih načelih za obravnavanje mladoletnih storilcev kaznivih dejanj.

V predlogu novele ZKP-O se torej izpostavljajo naslednja načela:

- načelo neposredne uporabnosti oziroma učinkovitosti uredbe EU,
- načelo subsidiarnosti (nacionalnega prava),
- načelo institucionalne neodvisnosti EJT,
- načelo pravne države (npr. pri ureditvi ločenih mnenj, ki bodo prispevala k bolj prepričljivi sodni praksi in posledično prispeval k povečanju zaupanja v pravno varnost),

- načelo sorazmernosti,
- načelo ekonomičnosti,
- načelo neposrednosti,
- načelo otrokove koristi (3. člen Konvencije o otrokovih pravicah) in
- pravica biti slišan (12. člen Konvencije o otrokovih pravicah),
- pravica do dostojanstva (prvi odstavek 40. člena Konvencije o otrokovih pravicah).

2.3 Poglavitne rešitve

a) Predstavitev predlaganih rešitev

2.3.1 Evropsko javno tožilstvo (t.i EPPO uredba)

Predlog zakona vsebuje šest členov, ki so povezani z začetkom delovanja EJΤ oziroma EDT (a,165,a, 165.a, 170., 276. člen in prehodna določba). Gre torej za prilagoditve ureditve kazenskega postopka, ki jih posredno zahteva Uredba 2017/1939/EU. Glede na to, da je pri »rednem kazenskem postopku« (torej nekoliko poenostavljeno pri kaznivih dejanjih, pri katerih je zagrožena kazen treh ali več let zaporā – 2. točka prvega odstavka 25. člena ZKP) predvidena faza sodne preiskave, je treba poiskati rešitev, ki bo v primerih, ki bodo tekli po Uredbi 2017/1939/EU, zagotovila vlogo EJΤ oziroma EDT kot *dominus litis* preiskave, brez da bi pri tem (v vseh drugih primerih) sistemsko spremenili veljavno ureditev. Predlog izhaja torej iz minimalističnega pristopa, saj sistemskih sprememb v smislu sprememb na področju sodne preiskave v predvidenem roku ne bi bilo možno pripraviti. Izhodišče predlagane ureditve je, da se ohrani položaj in pravice osumljenca/obdolženca kot jih ima v veljavni ureditvi, sodna preiskava pa se ne opravi. Preiskovalni sodnik ne bo več odločal o uvedbi (sodne) preiskave in njenem zaključku, ohranjanje pa se njegova garantna funkcija (sodne odredbe), prav tako bo še naprej vodil posamezna preiskovalna dejanja, kjer pa se predvideva aktivnejša vloga EDT.

Za delovanje EDT se bodo sicer uporabljale določbe ZKP, ki urejajo preiskovalna dejanja, kolikor predlagane rešitve ne določajo drugače. Urejen je tudi trenutek obveščanja osumljenca o preiskavi EDT in sicer takoj, ko je to mogoče, brez škode za izvedbo preiskovalnih dejanj in npr. za izvedbo prikritih preiskovalnih ukrepov.

Preiskovalni sodnik bo praviloma moral izvesti posamezno preiskovalno dejanje, ki ga bo predlagal EDT, izjema bodo le predlogi, pri katerih bo šlo za nepopolne vloge in okoliščine, ki sicer upravičujejo prekinitev sodne preiskave (daljša bolezen osumljenca ipd.). EDT bo imel aktivno preiskovalno vlogo pri vsakem posameznem preiskovalnem dejanju, vloga preiskovalnega sodnika, ki bo sicer vodil preiskovalno dejanje, bo omejena na garantno.

Predvidena je tudi možnost predlaganja posameznih preiskovalnih dejanj tudi za osumljenca (zaradi zagotavljanja enakosti orožij in spoštovanja 41. člena Uredbe 2017/1939/EU), ohrani pa se vloga preiskovalnega sodnika pri izvedbi posameznega preiskovalnega dejanja.

V zadevah, ki jih bo EDT vodil na podlagi Uredbe, ne bo sodne preiskave. Zato bo imel EDT glede na razvoj posamezne zadeve v predkazenskem postopku na voljo bodisi zavrženje ovadbe bodisi vložitev neposredne obtožnice (torej ne bo potrebno soglasje preiskovalnega sodnika, da se preiskava ne opravi).

Predlagana je tudi rešitev, v skladu s katero bi se črtala pristojnost zunajobravnavnega senata, da presoja stanje stvari in zahteva izvedbo ali dopolnitev preiskave, torej pristojnost, s katero izvenobravnavni senat posega v funkcijo nosilca preiskave (ker gre po oceni predlagatelja za

pristojnost, ki bi jo bilo treba črtati tudi v zadevah, ki potekajo po nacionalnem pravu, je predvideno črtanje pristojnosti v vseh zadevah, torej tako nacionalnih kot tudi tistih, ki potekajo na podlagi Uredbe).

Predvidena je tudi izenačitev časovnega obdobja za začasno zavarovanje odvzema protipravno pridobljene premoženjske koristi pred vložitvijo obtožnice v postopkih, ki tečejo na podlagi Uredbe, z zadevami, v katerih je opravljena sodna preiskava. Prav tako se dopolnjuje ureditev pripora v postopkih, ki tečejo na podlagi Uredbe, in sicer na način, da se smiselno izenačuje z zadevami, v katerih je opravljena sodna preiskava.

Vzpostavitev urada EJT je po določbi 120. člena Uredbe 2017/1939/EU vezana na triletno prehodno obdobje po začetku njene veljavnosti. EJT bo prevzelo naloge preiskave in pregona, ki so mu dodeljene z Uredbo 2017/1939/EU, z dnem, ki ga bo s posebnim sklepom določila Evropska komisija, a ne pred 20. novembrom 2020.

2.3.2 Implementacija Direktive (EU) 2016/800:

Zaradi implementacije Direktive (EU) 2016/800 se dopolnjuje XXVII. poglavje ZKP. Določajo se novi 452.a do 452.d člen ter spreminjajo že veljavni 453., 454., 469., 470., 473., 478. in 484. člen ZKP.

S predlogom je urejena domneva iz drugega odstavka 3. člena Direktive (EU) 2016/800 glede starosti mladoletnika (452.a člen).

S predlogom se implementira 4. člen Direktive (EU) 2016/800, ki določa nabor pravic in trenutek v postopku, v katerem morajo biti mladoletniki s temi pravicami seznanjeni. Predlog zakona ureja pravico do obveščenosti mladoletnika, ob njegovi seznantitvi, da je osumljena oseba, vsaj z naborom pravic iz točke a) prvega odstavka 4. člena Direktive (EU) 2016/800 ter določa splošno pravilo, da morajo pristojni organi mladoletnika o njegovih pravicah, ki mu gredo po tem zakonu, obveščati tako, da mu omogočijo njihovo učinkovito uresničevanje. O posameznih pravicah pa je mladoletnik obveščen posebej še ob odvzemu prostosti.

V skladu z zahtevami 5. člena Direktive (EU) 2016/800 ureja predlog tudi pravico mladoletnika, da se o njegovih pravicah obvesti nosilec starševske odgovornosti, oziroma, da se imenuje in obvesti drugo odraslo osebo, ko bi bilo obveščanje in navzočnost staršev ali skrbnika, kot nosilcev starševske skrbi v nasprotju s koristjo mladoletnika, ko z njimi kljub razumnim prizadevanjem organa ni bilo mogoče priti v stik ali, ko bi bilo to v nasprotju z interesi uspešne izvedbe predkazenskega ali kazenskega postopka (452.c člen, 452.č in 452.d člen).

Ureditev obvezne obrambe z zagovornikom (6. člen Direktive (EU) 2016/800) je v primerjavi z veljavno ureditvijo dopolnjena tako, da ima mladoletnik pravico do zagovornika ves čas postopka (ne le od začetka pripravljalnega postopka). Obramba z zagovornikom je že v skladu z veljavnim zakonom obvezna od začetka pripravljalnega postopka, kadar teče postopek zaradi kaznivega dejanja, za katero je predpisana kazen nad tri leta zapora. Dodana pa so merila za presojo v skladu s 6. členom Direktive (EU) 2016/800, ali mladoletnik potrebuje zagovornika tudi v primerih, ko teče proti njemu postopek zaradi kaznivih dejanj, za katera je predpisana nižja kazen zapora. Prav tako je izrecno navedeno, da mora imeti mladoletnik zagovornika, če mu je odvzeta prostost (pridrzanje ali pripor). V istih primerih, kot to velja za obvezno obrambo v pripravljalnem postopku, je obramba z zagovornikom obvezna tudi pri posameznih procesnih dejanjih, pri katerih je mladoletnik (lahko) navzoč, kadar se le ta opravljajo, še preden je tožilec podal predlog za začetek pripravljalnega postopka. ZKP v 178. členu opredeljuje procesna dejanja, pri katerih je

lahko obdolženec navzoč (454. člen). Pri tem se uporabljajo tudi določbe ZKP glede odloga izvedbe hišne preiskave do prihoda odvetnika, vendar najdlje za dve uri.

Direktiva (EU) 2016/800 v 7. členu zahteva izdelavo individualne ocene. Predlog zakona v primerjavi z veljavno zakonodajo dopolnjuje določbo o pripravljalnem postopku na ta način, da določeneje opredeljuje in razširja nabor podatkov, ki jih mora sodišče pridobiti v pripravljalnem postopku (469. člen) ter da mora sodišče s pravico do individualne ocene seznaniti mladoletnika.

V 8. členu Direktiva (EU) 2016/800 ureja pravico do zdravniškega pregleda. V predlogu zakona je določena pravica mladoletnika, ki mu je odvzeta prostost, da ga brez nepotrebnega odlašanja pregleda zdravnik, če potrebuje medicinsko pomoč ali če to zahtevajo mladoletnik, njegovi starši oziroma skrbnik ali njegov zagovornik (452.d člen).

Glede zahteve za snemanje zaslišanja mladoletnika iz 9. člena Direktive (EU) 2016/800 predlog zakona določa, da se zaslišanje mladoletnega osumljenca po predhodnem obvestilu posname, kadar je to sorazmerno glede na okoliščine zadeve, upošteva pri tem zlasti težo kaznivega dejanja in ali je mladoletniku odvzeta prostost. Kadar se zaslišanje ne snema, morajo biti razlogi za to navedeni v zapisniku o zaslišanju. Predlog zakona določa tudi zahtevo, da vsi organi pri obravnavi mladoletnika, torej tudi policija, vedno upoštevajo mladoletnikovo korist, ki mora biti vodilo pri odločanju o tem, ali je mladoletnikovo zaslišanje pred policijo, na katerem pa mora biti vedno navzoč odvetnik, treba snemati (452.č člen).

Posebna obravnava v primeru odvzema prostosti (12. člen Direktive (EU) 2016/800) je v predlogu zagotovljena z določbami, da mora biti mladoletnik v pridržanju nameščen ločeno od odraslih. Izjemoma pa je lahko nameščen skupaj s polnoletnim, če je taka namestitve glede na mladoletnikovo osebnost in druge okoliščine v konkretnem primeru v njegovo korist. Takšna odločitev mora biti posebej obrazložena. Policija mora mladoletniku, ki mu je odvzeta prostost, omogočiti stik s starši, skrbnikom ali z drugo odraslo osebo, ki jo v ta namen določi pristojni organ (452.d člen). Primerljivo se ureja tudi izvrševanje pripora (473. člen). Mladoletniku, ki je v priporu je treba zagotoviti nego, varstvo in potrebno individualno pomoč in ga v skladu z zmožnostmi in upošteva omejitve, ki izhajajo iz narave in razlogov ukrepa pripora, vključiti v ustrezne programe vzgoje in izobraževanja.

13. člen Direktive (EU) 2016/800 določa pravočasno in skrbno obravnavo zadev, kar je deloma že bilo urejeno, deloma pa se dodatno ureja. Udeleženci morajo ves čas postopka ravnati tako, da v prvi vrsti spoštujejo mladoletnikovo dostojanstvo in v postopku vedno ravnati še posebej skrbno in obzirno ter upoštevati individualne lastnosti mladoletnika (453. člen in veljavni 461. člen).

Pravica otroka, da ga v postopku spremlja nosilec starševske odgovornosti (15. člen Direktive (EU) 2016/800), je določena na več mestih. Če so podane okoliščine, zaradi katerih bi bila navzočnost staršev ali skrbnika v škodo mladoletnika ali postopka, pa ima pravico, da pristojni organ imenuje drugo odraslo osebo, ki ga lahko spremlja v postopku (452.c člen).

Zaradi implementacije 20. člena Direktive 2016/800 in za uresničevanje ciljev predloga zakona je določeno usposabljanje sodnikov, državnih tožilcev, policistov, odvetnikov in poravnalcev. Predlog zakona določa, da minister za pravosodje predpiše program in način izvedbe izobraževanja, pri čemer je predvideno, da bo za izvedbo izobraževanja skrbelo Ministrstvo za pravosodje oziroma za policiste Ministrstvo za notranje zadeve in za odvetnike Odvetniška zbornica Slovenije. Navedeni organi bodo izvajali osnovno in redno usposabljanje (452.b člen).

Določene stroške postopka v skladu z 22. členom Direktive (EU) 2016/800 nosijo države članice ne glede na izid postopka. Predlog zakona v skladu z zahtevo direktive posebej določa, da

stroškov, nastalih zaradi zagotavljanja pravice do zdravniškega pregleda in zaradi izdelave individualne ocene nikoli ne plača mladoletnik (484. člen).

2.3.3 Druge pomembne rešitve

S predlogom zakona se uveljavljajo tudi drugi sklopi pomembnih rešitev.

Zagotavlja se nemoten tek (pred)kazenskih postopkov, saj se omogoča združevanje zadev že na tožilski ravni v predkazenskem postopku (novi 31.a člen ter povezana redakcijska sprememba četrtega odstavka 269. člena ZKP in še prehodna določba), kar bo posledično vodilo tudi do bolj racionalnega vodenja zadev v sodni fazi postopka.

Glede na to, da se v praksi, predvsem pri bolj obsežnih zadevah, pojavlja težava s preglednostjo navedenih dejstev iz obtožnice (oziroma obtožnega predloga), je iz razloga učinkovitosti dela sodišča in ekonomičnosti postopka bolj jasno določen zahtevani standard označb dokaznega gradiva (smiselno enako pa tudi pri zahtevi za preiskavo).

Rok po preteku katerega je treba glavno obravnavo začeti znova, se podaljšuje iz treh mesecev na šest mesecev (predlog je oblikovan ob tehtanju neposrednosti sojenja in ekonomičnosti postopka; sprememba 311. člena ZKP).

Rešujejo se težave z zaslišanjem prič tujcev, ki so nezakonito prešli državno mejo ter jim je odvzeta prostost v drugem postopku, tako da se določa možnost privedbe take osebe, ki je tudi priča v kazenskem postopku k preiskovalnemu sodniku v podaljšanem času. (149. člen ZKP).

Ureja se dolžnost predhodnega posvetovanja s t.i. kvalificiranimi ovaditelji pred zavrženjem ovadbe (161. člen ZKP), gre za organe, ki opravljajo nadzorno funkcijo na posameznem področju (ter za Varuha človekovih pravic, ki opravlja neformalni nadzor) in ki bodo posledično s svojim mnenjem lahko prispevali k večji kakovosti tožilskega odločanja.

Predvidena je povrnitev voznih stroškov oseb, ki jih vabi policija ter stroškov postavljenega zagovornika v predkazenskem postopku (92. člen ZKP).

Zaradi zagotavljanja oškodovančeve integritete se dopušča možnost prikritja podatkov o njegovem naslovu ali prebivališču, in sicer tako pri pregledu spisa (in v listinah) kot tudi med samim zaslišanjem, če je to upravičeno zaradi razmerja med oškodovancem in osumljencem oziroma obdolžencem ali zaradi narave ali teže kaznivega dejanja. Od oseb, ki se s podatki seznani pri opravljanju svoje funkcije, pa se zahteva, da jih varujejo kot postopkovno tajnost (66., 128. in 240. člen ZKP).

Praviloma na glavni obravnavi ni dopustno ponovno zaslišanje oškodovancev kaznivih dejanj iz tretjega odstavka 65. člena, ki so mlajši od 15 let, če pa se v fazi glavne obravnave pojavi potreba po dodatnem zaslišanju, pa se izvede pred preiskovalnim sodnikom. Predlagana je sprememba, v skladu s katero se bodo takšna zaslišanja (še vedno izjemoma) lahko izvedla na glavni obravnavi. Ob predpostavki, da bo javnost glavne obravnave v teh primerih izključena, predlagana rešitev ohranja enake varovalke z vidika preprečevanja sekundarne viktimizacije oškodovancev.

Predlagana je torej jasna zamejitev možnosti ponovnega zaslišanja (ki pa ne more biti absolutna), če pa do njega vendarle pride, pa se opravi na sami glavni obravnavi (pri čemer se tudi v tem primeru uporabljajo varovalke, kot je npr. uporaba varne sobe – šesti odstavek 240. člena ZKP).

Prav tako se širi nabor prič, ki pred zaslišanjem niso dolžne navesti svojega domačega naslova (tudi na druge uradne osebe poleg policistov in vojaških policistov; 240. člen ZKP).

Ureja se možnost videokonferenčnega opravljanja narokov (torej ne zgolj možnost zasliševanja strank in prič preko videokonference, ampak tudi oprave celotnega naroka, kjer stranke in drugi udeleženci sodelujejo preko videokonference (novi 84.a člen, dopolnitev 244.a člena in novi 304.a člen ZKP).

Obdolženca bo treba pred prvim zaslišanjem poučiti tudi o tem, da ima pravico do brezplačne pravne pomoči (67. člen ZKP).

Upoštevaloč novejšo sodno prakso se pri predlogu o izvršitvi denarne kazni s plačilom v obrokih ohranja le rok iz KZ-1, pri čemer procesna ureditev glede odločanja o predlogu ostaja nespremenjena (129.a člen ZKP).

Sledeč odločbi Ustavnega sodišča Republike Slovenije št. Up-96/15, U-I-208/18 z dne 12. 3. 2020 (Uradni list RS, št. 55/2020) se ureja obveščanje strank o poimenski sestavi pritožbenega senata (378. in 403. člen ZKP). Prav tako se v skladu z odločbo Ustavnega sodišča Republike Slovenije št. U-I-14/20, Up-844/16 z dne 14. 5. 2020 na ustavno skladen način ureja daljši rok za vlogo za nadomestitev zaporne kazni s hišnim zaporom tudi v času prestajanja zaporne kazni.

Ukinja se *ex offio* pristojnost pritožbenega sodišča pri pritožbah glede sodbe, ki jih vložijo oškodovanci (383. člen ZKP).

V skladu s predlogom, ki je bil prvotno vključen v osnutek novele ZKP-N, se bolj strogo ureja dolžnost pritožbenega sodišča, da opravi glavno obravnavo (380. člen ZKP).

Po zgledu civilnega pravnega postopka se ureja možnost podajanja ločenih mnenj vrhovnih sodnikov, kadar odločajo o zahtevi za varstvo zakonitosti, ne gre pa za odločanje o priporu, kar naj bi pripomoglo tako k boljši obrazloženosti sodnih odločb, dolgoročno pa naj bi tudi pozitivno vplivalo na oblikovanje sodne prakse (86., 114.a in 115. člen ZKP). Ta rešitev po mnenju predlagatelja lahko pripomore k razvoju sodne prakse (saj bodo obrazložena ločena mnenja ob ustrezni prepričljivosti argumentacije pripomogla tako k temu, da bo večinska odločba bolj izbrušena, kakor tudi k temu, da bo lahko v prihodnjih odločbah večji poudarek dan vidikom, ki jih izpostavljajo posamezni sodniki). Tudi z vidika zagotavljanja enotnosti sodne prakse pa je pomembno, da so odločbe čim bolj prepričljivo obrazložene (k čemur posredno pripomorejo ločena mnenja). Ne nazadnje možnost dajanja ločenih mnenj prispeva tudi k večji transparentnosti in javnosti sodnega odločanja. Ločena mnenja so tudi odraz neodvisnosti sodnikov (iz 125. člena Ustave), torej neodvisnosti, ki pripada vsakemu posameznemu sodniku (in se v tem delu razlikuje od »sistemske« neodvisnosti sodišč iz prvega odstavka 23. člena Ustave) ter, ki jo gre v kontekstu ločenih mnenj razumeti bolj kot vezanost sodnika na Ustavo in zakon (kar posledično pomeni, da sodnik ni »vezan« k strinjanju s stališčem senata, katerega del je, čeprav ga je seveda dolžan spoštovati).

Z namenom poenotenja zakonske podlage za elektronsko poslovanje s pravnim postopkom, se redakcijsko spreminjajo zadevne določbe (76., 86., 87., 117., 117.a, 143.a in 363. člen ZKP).

Rok (za pritožbo zoper sklep o varnostnem ukrepu, za pritožbo zoper odločbe o izreku kazenskih sankcij v postopku proti mladoletnikom in pritožbo zoper sodbo o kaznovalnem nalogu) se podaljšuje z 8 na 15 dni. Gre za horizontalno usklajevanje rokov v ZKP glede na splošni rok za pritožbo zoper sodbo in sklep.

b) Normativna usklajenost predloga zakona

Predlog zakona je usklajen z veljavnim pravnim redom, s splošno veljavnimi načeli mednarodnega prava in mednarodnimi pogodbami, ki zavezujejo Republiko Slovenijo.

c) Usklajenost predloga zakona

Usklajenost predloga novele (pripombe strokovne javnosti in opredelitve predlagatelja) so podrobneje prikazani v točki 7. uvodne obrazložitve predloga zakona.

3. OCENA FINANČNIH POSLEDIC PREDLOGA ZAKONA ZA DRŽAVNI PRORAČUN IN DRUGA JAVNA FINANČNA SREDSTVA

Sredstva za nemoteno delovanje EJT zagotavlja proračun Evropske unije.

V okviru priprave novele ZDT-1C so bila ovrednotena finančna sredstva, ki jih zahtevajo organizacijske spremembe oziroma nove zaposlitve zaradi uveljavitve in začetka uporabe Uredbe 2017/1939/EU. Prilagoditev procesnih določb ne prinaša posebnih finančnih posledic.

S predlogom je urejeno povračilo potnih stroškov osebam, ki jih policija vabi v predkazenskem postopku in sicer na že uveljavljeni način, da se stroški povrnejo naprej iz sredstev organa (policije), ki jih nato uveljavlja v kazenskem postopku. 35. člen Zakona o nalogah in pooblastilih policije (ZNPPol) sicer že ureja povrnitev potnih stroškov vabljenim osebam in določa, da se način povrnitve uredi s pravilnikom. Navedena ureditev se bo torej izrecno uporabljala tudi za stroške vabljenja v predkazenskem postopku. Po podatkih MNZ je policija v letu 2019 v fazi predkazenskega postopka vabila skupno 4.921 oseb, od tega 613 oseb ki bi lahko dale koristne podatke, ostalo pa so bila vabila osumljencem. Sicer pa je policija v istem letu od 17.479 osumljencev pridobila izjavo (šesti odstavek 148. člena ZKP), 730 osumljencev pa je zaslišala (148.a člen ZKP). Ocene finančnih posledic ni mogoče napovedati, saj ni podlage za oceno višine potnih stroškov, MNZ pa ocenjuje, da bodo lahko stroški pokriti v okviru razpoložljivih proračunskih sredstev.

Izrecno se določa tudi plačilo stroškov zagovornika, postavljenega v predkazenskem postopku, torej v primeru iz 4. in 216. člena ZKP plača iz sredstev policije. Stroške zagovornika iz 4. člena je policija krila že doslej, obvezna navzočnost odvetnika pri hišni preiskavi brez navzočnosti imetnika pa je bila uvedena z novelo ZKP-N. Glede na navedeno povečanje stroškov iz tega naslova ni predvideno.

Predlog zakona na novo ureja obvezno usposabljanje za sodnike, državne tožilce, odvetnike in poravnalce ter policiste. Čeprav so se določena usposabljanja na tem področju v preteklosti že izvajala pa je pripravljena ocena stroškov, ki bodo večji zlasti v prvih treh letih po sprejemu zakona, ko je načrtovanih več izvedb usposabljanj z namenom usposobitve večjega števila udeležencev, nato pa se bo število osnovnih usposabljanj ustalilo na potrebe, povezane z novimi zaposlitvami oziroma prerazporeditvami, redna (nadaljevalna) usposabljanja pa bodo potekala predvidoma enkrat letno.

Število udeležencev se bo prilagajalo dejanskim potrebam po usposabljanju (število predstavnikov, ki sodelujejo v postopkih proti mladoletnikom) in učinkoviti izvedbi usposabljanja. Izbiro predstavnikov za posamezno izvedbo usposabljanja opravi delodajalec na poziv izvajalca usposabljanja. Stroški, povezani s potnimi stroški in morebitno nastanitvijo udeležencev pa se krijejo iz rednih sredstev organov.

Stroški so torej povezani z izvedbo usposabljanj, zlasti s honorarji za predavatelje, po potrebi najemi prostorov itd. in po oceni znašajo 9.000 evrov za izvedbo posameznega osnovnega usposabljanja v trajanju treh dni in 3600 evrov za izvedbo posameznega rednega usposabljanja v trajanju enega dne.

Predvidena ocena stroškov Centra za izobraževanje v pravosodju za usposabljanje sodnikov, strokovnih sodelavcev, državnih tožilcev in poravnalcev (Opomba: nekaj mest bo glede na razpoložljivost na usposabljanjih na voljo tudi predstavnikom centrov za socialno delo, policistom in odvetnikom, kar bo prispevalo k dinamiki usposabljanja):

	T (leto 2020)	t+1 (leto 2021)	T+2 (leto 2022)	SKUPAJ
Osnovno usposabljanje – 18 ur	18.000 € (2 usposabljanji)	45.000 € (5 usposabljanj)	27.000 € (3 usposabljanja)	90.000 € (10 usposabljanj)
Redno usposabljanje – 6 ur	0	0	3.600 € (1 usposabljanje)	3.600 € (1 usposabljanje)
SKUPAJ	18.000 €	45.000 €	30.600 €	93.600 €

Predvidena ocena stroškov Odvetniške zbornice Slovenija za usposabljanje odvetnikov:

	T (leto 2020)	t+1 (leto 2021)	T+2 (leto 2022)	SKUPAJ
Osnovno usposabljanje – 18 ur	18.000 € (2 usposabljanji)	45.000 € (5 usposabljanj)	27.000 € (3 usposabljanja)	90.000 € (10 usposabljanj)
Redno usposabljanje – 6 ur	0	0	3.600 € (1 usposabljanje)	3.600 € (1 usposabljanje)
SKUPAJ	18.000 €	45.000 €	30.600 €	93.600 €

SKUPAJ	36.000 €	90.000 €	61.200 €	187.200 €
---------------	-----------------	-----------------	-----------------	------------------

Sredstva za izvedbo usposabljanj Odvetniške zbornice v treh letih po sprejemu zakona se zagotovijo iz sredstev Ministrstva za pravosodje. V nadaljevanju se sredstva ne zagotavljajo iz državnega proračuna.

Ministrstvo za notranje zadeve zagotavlja sredstva za usposabljanje policistov iz rednih sredstev.

Predlog zakona nima drugih posledic za druga javna finančna sredstva.

4. NAVEDBA, DA SO SREDSTVA ZA IZVAJANJE ZAKONA V DRŽAVNEM PRORAČUNU ZAGOTOVLJENA, ČE PREDLOG ZAKONA PREDVIDEVA PORABO PRORAČUNSKIH SREDSTEV V OBDOBJU, ZA KATERO JE BIL DRŽAVNI PRORAČUN ŽE SPREJET

Sredstva za izvajanje zakona in sicer za usposabljanje sodnikov, strokovnih sodelavcev, državnih tožilcev in poravnalcev ter odvetnikov (za obdobje treh let) se zagotovijo v okviru sredstev Ministrstva za pravosodje. Ministrstvo za notranje zadeve zagotavlja sredstva za usposabljanje policistov.

5. PRIKAZ UREDITVE V DRUGIH PRAVNIH SISTEMIH IN PRILAGOJENOSTI PREDLAGANE UREDITVE PRAVU EVROPSKE UNIJE

5.1 Prikaz ureditve v državah članicah EU

5.1.1 Evropsko javno tožilstvo (t.i. EPPO uredba)

Republika Slovenija je v postopku priprave predloga novele ZKP-O izmenjala izkušnje z državami, ki imajo v svoji ureditvi kazenskega postopka prav tako sodno preiskavo, hkrati pa sodelujejo v okrepljenem sodelovanju v okviru Uredbe 2017/1939/EU. Glede na navedeno je v nadaljevanju predstavljena ureitev Francije in Belgije. Primerjavi je dodana tudi Nemčija, kjer sicer poznajo tožilsko preiskavo.

FRANCIJA

V Franciji obstaja sistem *magistrats*. To so tako imenovani visoki pravosodni uradniki, ki se delijo na sodnike (*magistrats du siège*) in tožilce (*magistrats du parquet*) ter svojo dejavnost opravljajo poklicno. Pravila o sodniškem in tožilskem poklicu so navedena v odloku (*Ordonnance*) št. 58-1270 z dne 22. decembra 1958 o sistemskem zakonu (*loi organique*) o statusu sodnikov in tožilcev. Na različnih stopnjah kariere je lahko visok pravosodni uradnik imenovan na mesto sodnika ali tožilca. To je načelo enotnosti sodstva (1. člen), ki ga je znova potrdil Ustavni svet, zlasti z odločbo z dne 11. avgusta 1993. Vsi pravosodni uradniki so del pravosodja, ki mora po 66. členu Ustave ščititi posamezne svoboščine. Obstajajo pa določene razlike med pravili za posamezne skupine pravosodnih uradnikov, saj sodniki niso podrejeni višjim organom in jim je zagotovljena neodstavljivost, torej ne morejo biti imenovani na drugo delovno mesto brez svojega soglasja.

Predlog sprememb francoske ureditve predvideva, da EDT ne bo dobival usmeritev v okviru obstoječe tožilske hierarhije. V zadevah, v katerih bo EDT prevzel pristojnost, nacionalni organi ne bodo več izvrševali svoje. EDT bo imel možnost voditi svojo lastno preiskavo. Vrsta preiskave (v okviru francoske ureditve), ki jo bo vodil EDT, bo odvisna tudi od tega, ali bo prevzel preiskavo od državnega tožilca ali od preiskovalnega sodnika. EDT bo lahko izvedel oziroma predlagal ključna preiskovalna dejanja, vključno z zaslišanjem in soočenjem prič, izvedenstvom ipd. EDT bo imel na voljo tudi (prikrite) preiskovalne ukrepe, ki jih zahteva Uredba 2017/1939/EU. Najtežje posege v sfero posameznika, kot so hišne preiskave, prikriti preiskovalni ukrepi, kakršno je prisluškovanje, zasegi predmetov, bo še vedno odobril sodnik. Urejen je tudi spor o pristojnosti med nacionalnim državnim tožilcem in EDT. V zadevah, ki jih bo obravnaval EDT, je predvidena izključna pristojnost sodišča v Parizu.

BELGIJA

Belgijski državni tožilci so umeščeni nekje med sodno in izvršno vejo oblasti. Minister za pravosodje jim ne more dajati »negativnih navodil« (torej, da nečesa ne smejo preiskovati), lahko pa od njih (izjemoma) zahteva, da začnejo preiskavo, vložijo obtožnico ali pritožbo. Gre za rešitve, ki jih je treba razumeti v kontekstu široke diskrecije belgijskih državnih tožilcev, da ne preganjajo (v okviru t.i. oportunitetnega načela). Belgijsko državno tožilstvo ima 14 lokalnih državnih tožilstev, vodi ga glavni zvezni tožilec (*federale procureur ali procureur fédéral, cf. a Bundesstaatsanwalt*), ki posluje dvojezično (deluje tako v francoščini kot tudi v nizozemščini); ni pa zveznega generalnega državnega tožilca. Pristojnosti zveznega državnega tožilstva so se v preteklosti že večkrat širile (koordinacija kazenskih postopkov, olajševanje mednarodnega sodelovanja, pristojnost pregona za kazniva dejanja s področja terorizma, nezakonite trgovine z orožjem in hudodelskih združb). V uradu glavnega zveznega tožilstva deluje tudi 32 drugih federalnih tožilcev.

V Belgiji ocenjujejo, da bi EDT vključili v svojo zvezno državno tožilstvo, pri čemer bi bil glavni zvezni tožilec vedno eden izmed EDT-jev. Tako bi bil po eni strani del belgijske tožilske hierarhije, po drugi strani pa v zadevah, ki bodo tekle po Uredbi 2017/1939/EU, podvržen hierarhiji EJT.

Belgija predloga sprememb kazenskega postopka še ni pripravila. Preliminarno ocenjuje, da jim zaradi prilagoditve Uredbi 2017/1939/EU ni potrebno ukiniti sodne preiskave. EDT bo usmerjal policijo, za izvedbo preiskovalnih dejanj pa bo zaprosil preiskovalnega sodnika, katerega vloga ostaja nespremenjena. Belgijsko Ustavno sodišče je v zadnjih letih večkrat razsodilo, da je zmanjševanje vloge preiskovalnega sodnika neustavno, prav tako je bilo kritično do razlik med varovalkami, ki jih na eni strani zagotavlja sodna preiskava, na drugi pa oblika tožilske preiskave (*opsporingsonderzoek*), ki poteka v večini primerov. Kadar se zahtevajo najbolj invazivna preiskovalna dejanja (hišne preiskave, nadzor elektronskih komunikacij), belgijska zakonodaja zahteva začetek sodne preiskave. Državni tožilec lahko predlaga ukrepe, lahko si vpogleda tudi spis, vendar pa je končna odločitev vedno v rokah preiskovalnega sodnika. Pri manj invazivnih ukrepih (npr. pridobitvi prometnih podatkov) preiskovalni sodnik intervenira zgolj občasno, na zahtevo državnega tožilca in neodvisno odloči, ali bo odobril poseg. Belgija načrtuje minimalistične spremembe zakonodaje.

NEMČIJA

Nemčija ne pozna sodne preiskave, ampak preiskavo opravlja tožilec. V Nemčiji bodo nacionalni (zvezni) državni tožilci hkrati tudi EDT-ji po Uredbi 2017/1939/EU in bodo v tej vlogi nastopali pred zveznimi sodišči. V primeru spora o pristojnosti med EDT in nacionalnimi državnimi tožilci bo odločal generalni državni tožilec, zoper njegovo odločitev pa bo možna pritožba na zvezno sodišče. Obdolženec bo lahko pred sodiščem ugovarjal, da nemški EDT v konkretnem primeru ni pristojen glede na tretji odstavek 36. člena Uredbe 2017/1939/EU.

Predvidene so spremembe sodne ureditve, v skladu s katerimi bo jasno zapisano, da se tako kazenska procesna ureditev kot tudi organizacijska sodna ureditev, ki sicer veljata v Nemčiji, uporabljata tudi v zadevah, ki bodo potekala na podlagi Uredbe 2017/1939/EU. Hkrati so predvidene tudi spremembe nacionalne ureditve, v delu, v katerem se ta zaradi neskladja s prej navedeno uredbo, ne uporablja. Tako bo delovanje EDT urejal poseben zakon, ki bo zavoljo večje jasnosti in določnosti zlasti predvidel posebnosti, ki bodo veljale za EDT, ne pa tudi za nacionalne državne tožilce. Predvidene so zlasti posebnosti pri čezmejnih primerih. Kadar bo v skladu z nemško ureditvijo npr. potrebna sodna odredba za določen ukrep, bo to treba upoštevati tako v zadevah, ki jih bodo na zahtevo nemškega EDT izvedli organi druge države članice EU, kot tudi v zadevah, ki jih bo na zahtevo organov druge države članice EU izvedla Nemčija. Urejajo se tudi posebnosti pri krajevni pristojnosti, saj so nekateri sodni ukrepi (krajevno) vezani na sedež državnega tožilca, pri čemer seveda EDT ne bo imel teritorialnih izpostav po celotni državi. Urejene so tudi posebnosti glede položaja oškodovanca in razmerje med EDT in nacionalno tožilsko hierarhijo (ob upoštevanju dejstva, da bo EDT usmerjal stalni senat).

5.1.2 Implementacija Direktive (EU) 2016/800

NEMČIJA

V okviru mladotniškega kazenskega zakona »JGG – Jugendgerichtsgesetz« in mladotniškega socialnega zakona »JWG – Jugendwohlfahrtsgesetz«, ki se je kasneje moderniziral in preimenoval v »Kinder und Jugendhilfegesetz« ima Nemčija dualističen pristop k obravnavanju mladotnikov. Gre za prepleten, koherenten sistem formalnih in neformalnih ukrepov. V skladu z zaščitniškim modelom delujejo v mladotniškem kazenskem sistemu specializirani sodniki za mladotnike in

specializirani tožilci za mladoletnike, ki s svojo strokovnostjo in posebno usposobljenostjo skrbijo za učinkovito obravnavanje mladoletnikov. Postopki obravnavanja so za javnost zaprti, saj je zaščita mladoletnikovih pravic in izogibanje stigmatizaciji bistvo zaščitniškega sistema.

V primeru storitve kaznivih dejanj se uporablja kazenski zakonik za mladoletnike (JGG), katerega uporaba temelji na načelu sorazmernosti in »minimalni intervenciji«, kar pomeni, da se najtežji ukrepi (pripor, zapor, itd.) uporabljajo samo v najhujših primerih in po načelu sorazmernosti. Kazen zapora se uporablja kot zadnje sredstvo (»ultima ratio«). Poudarek je dan ukrepom odvratanja in drugim alternativam, institucionaliziranje v zavodih pa naj bi bilo enako kot kazni zadnje sredstvo za doseganje ciljev resocializacije.

Zaradi implementacije Direktive (EU) 2016/800 je bil decembra 2019 sprejet Zakon o krepitevi procesnih pravic obdolženih oseb v mladoletniških kazenskih postopkih (*Gesetz zur Stärkung der Verfahrensrechte von Beschuldigten im Jugendstrafverfahren*), ki med drugim dodatno ureja domnevo glede starosti, pravico do individualne ocene, pravico mladoletnika, da ga spremlja nosilec starševske skrbi, pravico mladoletnika, da se o njegovih pravicah pouči tudi nosilec starševske skrbi in obvezno obrambo z zagovornikom.

HRVAŠKA

Na Hrvaškem so pomembne spremembe v procesnem in materialnem kazenskem pravu po sprejetju »Zakona o sudovima za mladež«, ki je bil v veljavi od januarja 1998 in spremenjen leta 2002, terjale obsežnejše spremembe tudi na področju obravnavanja mladoletnih storilcev kaznivih dejanj. Zato je bil leta 2011 sprejet nov »Zakon o sudovima za mladež« (v nadaljevanju ZSM). Ta zakon vsebuje določbe, ki veljajo za mladoletnike (v starosti 14 do 18 let) in za mlajše polnoletnike (v starosti od 18 do 21 let), o kazenskem materialnem pravu, o sodiščih, o kazenskem postopku, o izvrševanju kazenskih sankcij in o kazenskopravnem varstvu otrok. Izvrševanje kazenskih sankcij, izrečenih mladoletnikom je sicer urejeno tudi v posebnem zakonu, ki ureja izvrševanje sankcij, izrečenih mladoletnikom za kazniva dejanja in prekrške (Zakon o izvrševanju sankcij izrečenih maloljetnicima za kazniva djela i prekršaje).

ZSM določa, da je postopek proti mladoletnikom nujen. Predhodni postopek proti mladoletniku v skladu z ZSM vodi državni odvetnik, kar se odraža v razširitvi obvezne obrambe z zagovornikom, neodvisno od teže kaznivega dejanja. Poleg obvezne obrambe od prvega zaslišanja do pravnomočnega zaključka kazenskega postopka, mora imeti mladoletnik zagovornika tudi pri odločanju o spremembi vzgojnega ukrepa v zavodski vzgojni ukrep, prav tako je bilo z ZSM okrepljeno načelo specializacije formalne obrambe.

Od uveljavitve zakona o spremembah in dopolnitvah ZSM iz leta 2019 (v nadaljevanju ZSDZSM 2019), s katerim je hrvaška implementirala Direktivo (EU) 2016/800, pa je obramba z zagovornikom glede na določbo 6. člena Direktive predstavljena v najzgodnejšo fazo postopka. Tako mora imeti mladoletnik zagovornika od prvega dejanja, izvedenega zaradi suma (osnova sumnje), da je storil kaznivo dejanje.

Za uresničevanje pravice mladoletnika do obveščenosti iz 4. člena Direktive je z ZSDZSM 2019 dopolnjena vsebina pravnega pouka iz posameznih določb Zakona o kaznem postopku. Prav tako je dodatno urejena pravica mladoletnika iz 5. člena Direktive, da se obvesti nosilec starševske odgovornosti in postopek določitve osebe, ki se jo obvešča v primerih, ko obstajajo razlogi, zaradi katerih obveščanje staršev ali skrbnika ne pride v poštev. ZSDZSM 2019 nadalje v skladu s 15. členom Direktive določa pravico, da mladoletnika spremljajo starši ali skrbnik med zaslišanjem pred sodiščem in med sodnim postopkom. Če je to v največjo korist mladoletnika in če to ne ogroža kazenskega postopka, so lahko navzoči tudi pri drugih procesnih dejanjih, pri katerih je mladoletnik

navzoč. Organ, ki vodi procesno dejanje, mora mladoletniku brez odlašanja zagotoviti zdravniški pregled.

Proti mladoletniku postopajo državni odvetniki za mladostnike in preiskovalci za mladostnike, izjemoma pa drug državni odvetnik ali preiskovalec, če zaradi okoliščin ne more postopati državni odvetnik za mladostnike ali preiskovalec za mladostnike, dokaze pa izvajajo posebej usposobljeni policijski uslužbenci.

Za razliko od ureditve po Zakonu o kazenskem postopku, mora biti vsako zaslišanje mladoletnika avdiovizualno snemano, kar je pogoj za zakonitost procesnega dejanja oziroma dokaza. V skladu z zahtevo iz 7. člena Direktive mora državni odvetnik v pripravljalnem postopku poleg dejstev in dokazov, ki se nanašajo na kaznivo dejanje, pridobiti tudi podatke, potrebne za oceno njegove psihofizične razvitosti in podatke o osebnih družinskih okoliščinah.

FINSKA

Na Finskem kazenski postopek za mladoletnike temelji na sodelovanju šestih akterjev: policije, tožilstva, mediatorjev, probacijske službe, organov socialnega varstva in sodišč. Policija ima že v začetni fazi obravnavanja mladoletnikov pomembno vlogo, saj je v tesni povezavi z organi socialnega varstva. Njihova pglavitna vloga je predvsem obveščanje in seznanjanje centrov za socialno delo o vseh postopkih, v katere so vpleteni mladoletni prestopniki. Poleg splošnih pooblastil ima policija tudi možnost aktivnega sodelovanja pri napotitvi na mediacijo.

Tožilstvo ima glede odločanja o uvedbi sodnega postopka diskrecijsko pravico. Posebej je poudarjeno načelo hitrosti postopka. Tožilec mora pred uvedbo obtožnega akta predhodno razmisliti o možnosti uporabe alternativnih ukrepov odvrčanja (odstop od pregona in napotitev na mediacijo).

Finska nima posebnih določb glede seznanitve mladoletnika z njegovimi pravicami in torej veljajo splošne določbe tudi za mladoletnike. Med kazenskim postopkom mora biti navzoč organ socialnega skrbstva.

5.1.3 Ločena mnenja sodnikov

ANGLIJA IN WALES

V večini primerov odloča sodnik posameznik, kadar pa odloča senat sodnikov, je možnost podajanja sodnikovega mnenja omejena bodisi z zakonom ali s precedensom.

Kadar sodišča odločajo v senatih, so ti največkrat sestavljeni iz »poklicnega« sodnika (funkcionarja) in dveh sodnikov porotnikov (laikov); t.i. tribunals. Vprašanje možnosti vplivanja sodnikov laikov na sestavljanje sodbe je bilo obravnavano v zadevi Anglian Home Improvements Ltd v. Kelly ([2005] ICR 242). Iz omenjenega primera sledi, da mora v primeru neenotnega senata »poklicni« sodnik oblikovati sodbo tako, da upošteva tudi argumente, ki izražajo nestrinjanje z odločitvijo in da poskrbi, da so takšni argumenti korektno povzeti v sodbi. »Poklicni« sodnik mora oblikovati sodbo tudi takrat, kadar je sam v manjšini (Smith v. Safeway, [2004] IRLR 456]). Zakonodaja pri tribunalih ne predvideva ločenih manjšinskih in večinskih mnenj, kadar odločitev ni soglasna.

Pritožbeno sodišče (The Court of Appeals) je razdeljeno na civilni in kazenski oddelek. Na civilnem oddelku sodniki lahko podajo ločeno odklonilno ali pritrdilno mnenje. Na kazenskem oddelku so

ločena mnenja možna le glede pravnih vprašanj in le z dovoljenjem predsednika senata (podlaga za ločena mnenja je določena v zakonu). The Divisional Court, ki je sodišče prve stopnje, dovoljuje le izdajo enotne sodbe. Če sodniki niso soglasni, se zadeva preda senatu treh sodnikov, ki opravi narok. The Privy Council prav tako dopušča, da kateri koli član senata, ki je prisoten na zaslišanju lahko izda odklonilno ločeno mnenje (podlaga za ločena mnenja je določena v zakonu). Na Vrhovnem sodišču (The Supreme Court) so senati vselej sestavljeni iz lihega števila sodnikov in posamezni sodnik lahko poda ločeno mnenje.

Večinske odločbe so se uveljavile v 16. stoletju. Parlamentarna tradicija svobodnega izražanja mnenj je pomenila, da je pravosodni odbor Lordske zbornice (House of Lords) v praksi dopuščal odklonilna ločena mnenja, vendar pa sodbe niso bile javno objavljene vse do leta 1850. Vrhovno sodišče zdaj nadaljuje to tradicijo možnosti podajanja ločenih mnenj.

V kazenskih sodbah naj bi prevladala enotnost jezika, tako da sodbe odražajo jasnost, gotovost in preprostost (Lord Griffiths v zadevi R v. Howe, [1987] 2WLR 568). Spodbujajo naj se enotne sodbe, kjer pa soglasje ni možno, naj imajo člani možnost, da podajo ločeno mnenje (takšno stališče zastopa npr. Baronessa Hale). Tako je pravo bolj fleksibilno, prav tako pa se sodniki lažje poistovetijo z odločitvami, ali lahko podajo svoje argumente. Na ta način se tudi omogoča razvoj prava. Občasno se zgodi, da ločeno mnenje s težo argumenta na dolgi rok prevlada (npr. odklonilno ločeno mnenje Lorda Atkina v zadevi *Liveridge v. Anderson*, [1941] UKHL1, je danes splošno sprejeto kot pravilna razlaga zakona).

LITVA

Pravica sodnika, ki se ne strinja s stališčem večine sodnikov glede odločitve v zadevi, da razglasi odklonilno ločeno mnenje, je odraz njegove notranje neodvisnosti pri izvrševanju pravičnosti. V litvanskem pravnem redu imajo to pravico sodniki splošne pristojnosti in sodniki upravnih sodišč, torej sodniki, ki sodijo v kazenskih, pravnih in upravnih zadevah, in sicer na vseh ravneh sodnega odločanja, vključno z Ustavnim sodiščem. Ločeno mnenje se priloži v spis. V obdobju 2009 – 2013 so na primer sodniki podali 45 odklonilnih ločenih mnenj (28 ločenih mnenj so podali ustavni sodniki, osem ločenih mnenj so podali civilni sodniki, šest ločenih mnenj so podali kazenski sodniki, tri ločena mnenja pa so podali upravni sodniki).

HRVAŠKA

V Republiki Hrvaški so pritrdilna ločena mnenja objavljena skupaj z drugimi sodnimi odločitvami v bazi sodnih odločb, ki jo vzdržuje Vrhovno sodišče Republike Hrvaške. Odklonilna ločena mnenja pa se zaprejo v posebno ovojnico in se hranijo v spisu, kar je utemeljeno z imuniteto sodnikov, dejstvom, da sodnikov ni mogoče preganjati zaradi stališč, ki so jih izrazili pri sojenju ali zaradi glasovanja pri sojenju in z zunanjo neodvisnostjo sodnikov. Načelna pravna mnenja, ki jih poda Vrhovno sodišče Republike Hrvaške, se objavijo v zbirki sodnih odločb.

POLJSKA

Dovoljena so tako pritrdilna kot tudi odklonilna ločena mnenja v kazenskih in upravnih sodnih postopkih, in sicer na vseh ravneh sodnega odločanja. Pritrdilna ločena mnenja se nanašajo na obrazložitev sodbe. Obrazložitev sodbe se oblikuje le na zahtevo stranke ali po uradni dolžnosti, torej kadar je izdano ločeno mnenje.

5.2 Prikaz ureditve v drugih pravnih sistemih

Bistveni del ureditve predloga zakona ni predmet urejanja v drugih pravnih sistemih, saj Uredba

2017/1939/EU in Direktiva (EU) 2016/800 zavezujeta le države članice EU.

5.3 Prikaz prilagojenosti predlagane ureditve pravu Evropske unije

5.3.1 Evropsko javno tožilstvo (t.i EPPO uredba)

Uredba je pravni akt, sprejet v okviru EU, ki se po 3.a členu Ustave v Sloveniji uporablja neposredno in v skladu s pravno ureditvijo EU. Evropski delegirani tožilci bodo pri preiskovanju in pregonu kaznivih dejanj iz pristojnosti EJT delovali izključno v imenu in za račun EJT, zato jim Uredba 2017/1939/EU podeljuje funkcionalno in pravno neodvisen status.

Glede na to, da ima veljavni ZKP kot fazo postopka predpisano tudi sodno preiskavo, bo treba ob upoštevanju predpostavk, iz katerih izhaja Uredba 2017/1939/EU, v ZKP vnesti spremembe, ki bodo omogočale učinkovito vodenje preiskave s strani EDT (oziroma EJT), torej skladnost z zahtevami uredbe, v zadevah, ki bodo spadale v pristojnost EJT.

5.3.2 Implementacija Direktive (EU) 2016/800

S predlogom zakona se prenašajo tudi določbe Direktive (EU) 2016/800, ki vzpostavlja procesna jamstva za otroke osumljene ali obdolžene kaznivega dejanja, kot dopolnitev jamstev, zagotovljenih osumljenim ali obdolženim odraslim. Rok za implementacijo direktive je potekel dne 11. 6. 2019. Za podrobnejši prikaz implementacije te direktive glejte obrazložitev v poglavju 2.3.

6. PRESOJA POSLEDIC, KI JIH BO IMEL SPREJEM ZAKONA

6.1 Presoja administrativnih posledic

a) v postopkih oziroma poslovanju javne uprave ali pravosodnih organov:

Določbe predloga zakona ne prinašajo bistvenih administrativnih posledic v postopkih oziroma poslovanju javne uprave ali pravosodnih organov. EDT bo moral v postopkih, ki jih bo vodil na podlagi Uredbe 2017/1939/EU, delovati na podlagi sprememb, ki jih prinaša predlog novele ZKP-O, vendar gre le za deloma drugačen način delovanja (posamezna preiskovalna dejanja, vedno brez sodne preiskave, neposredna obtožnica), ki pa ne predstavlja povečanih obremenitev (ob upoštevanju kadrovskih okrepitev SDT ter siceršnjem številu zadev, ki naj bi jih obravnaval EDT).

Predlog zakona določa nekatere spremembe v poslovanju pristojnih organov v predkazenskih in kazenskih postopkih (npr. videokonferenčne naroke) ter določa pravne podlage za njihovo učinkovitejše delovanje.

Predlog zakona ne ukinja ali odpravlja administrativnih bremen.

Predlog zakona ne uvaja novih obveznosti za državljane oziroma druge osebe.

Predlog zakona ne predvideva ustanovitve novih organov, reorganizacije ali ukinitve obstoječih organov.

b) pri obveznostih strank do javne uprave ali pravosodnih organov:

Določbe predloga zakona ne prinašajo administrativnih posledic za obveznosti strank.

Predlog zakona ne predvideva povečanja stroškov strank.

Predlog zakona ne vpliva na čas urejanja zadev strank.

6.2 Presoja posledic za okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki, in sicer za:

Določbe predloga zakona ne prinašajo posledic za okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki.

6.3 Presoja posledic za gospodarstvo, in sicer za:

Določbe predloga zakona ne prinašajo posledic za gospodarstvo.

6.4 Presoja posledic za socialno področje, in sicer za:

Določbe predloga zakona ne prinašajo posledic za socialno področje.

6.5 Presoja posledic za dokumente razvojnega načrtovanja, in sicer za:

Določbe predloga zakona ne prinašajo posledic za dokumente razvojnega načrtovanja.

6.6 Presoja posledic za druga področja

Določbe predloga zakona ne prinašajo posledic za druga področja.

6.7 Izvajanje sprejetega predpisa:

a) Predstavitev sprejetega zakona:

Sprejeti zakon bo v skladu z ustaljeno prakso predstavljen državnim tožilcem in sodnikom na usposabljanjih, ki jih organizira Center za izobraževanje v pravosodju.

b) Spremljanje izvajanja sprejetega predpisa:

Ministrstvo za pravosodje bo v skladu s svojimi pristojnostmi spremljalo izvajanje Uredbe 2017/1939/EU in implementacijo Direktive (EU) 2016/800 v praksi ter v sodelovanju s pristojnimi organi na podlagi njihovih ugotovitev pri izvajanju določb zakona in Uredbe 2017/1939/EU in implementacije Direktive (EU) 2016/800 v praksi predlagalo morebitne dodatne spremembe zakonodaje.

Glede na vsebino predloga zakona ne bo potrebna priprava poročil. Če bodo v praksi ugotovljene pomanjkljivosti predlaganih določb, bo Ministrstvo za pravosodje to ugotovilo v sodelovanju s pristojnimi organi.

6.8 Druge pomembne okoliščine v zvezi z vprašanji, ki jih ureja predlog zakona

/

7. PRIKAZ SODELOVANJA JAVNOSTI PRI PRIPRAVI PREDLOGA ZAKONA:

Del določb predloga zakona, ki se nanaša na ureditev kazensko procesnega položaja mladoletnih storilcev kaznivih dejanj, je prevzet iz osnutka predloga Zakona o obravnavanju mladoletnih storilcev kaznivih dejanj (ZOMSKD), ki je bil že predhodno strokovno usklajevan, in sicer dne 19. 4.

2019 (prvi krog) ter dne 13. 11. 2019 (drugi krog). Predlog ZOMSKD je bil v medresorsko usklajevanje poslan 24.12.2019.

V okviru priprave predloga novele ZKP-O je bila oblikovana delovna skupina, v kateri so sodelovali predstavniki gradnikov pravosodja (VSRS, VDT, SDT, OZS, Okrožno sodišče v Ljubljani) in akademske stroke (PF LJ in Evro PF Nove univerze), od resorjev pa tudi predstavniki MNZ (in Policije). Delovna skupina se je v širši zasedbi sestala na dveh sestankih, in sicer dne 12. 12. 2019 in dne 26. 2. 2020.

Datum pošiljanja v strokovno usklajevanje: 4. 6. 2020 (istočasno kot v medresorsko usklajevanje).

Med postopkom strokovnega usklajevanja so se predstavniki Ministrstva za pravosodje sestali s predstavniki Ministrstva za notranje zadeve oziroma Policije in sicer dne 21. 5. 2020 ter dne 3. 7. 2020.

V razpravo so bili vključeni Ministrstvo za notranje zadeve (MNZ) oziroma Policija, Odvetniška zbornica Slovenije (OZS), Vrhovno državno tožilstvo RS (VDT), Specializirano državno tožilstvo (SDT), Vrhovno sodišče RS (VSRS), Okrožno sodišče v Ljubljani, Varuh človekovih pravic RS (VČP), Informacijski pooblaščenec (IP), Državno odvetništvo (DOdv), Uprava Republike Slovenije za izvrševanje kazenskih sankcij (URSIKS), Sodni svet, Državnotožilski svet, Slovensko sodniško društvo, Društvo državnih tožilcev Slovenije (DDTS), Pravna fakulteta Univerze v Ljubljani (PF LJ), Pravna fakulteta Univerze v Mariboru (PF MB), Inštitut za kriminologijo, Evropska pravna fakulteta v Novi Gorici, Društvo poravnalcev Slovenije v kazenskih zadevah, Društvo kriminalistov Slovenije in Združenje občin Slovenije.

Mnenja, predloge in pripombe so podali Ministrstvo za notranje zadeve oziroma Policija, Odvetniška zbornica Slovenije, Vrhovno državno tožilstvo RS, Vrhovno sodišče RS, Okrožno sodišče v Ljubljani, Varuh človekovih pravic RS, Informacijski pooblaščenec in Državno odvetništvo.

Poleg navedenih so pripombe podali tudi Višje sodišče v Celju, Okrožno sodišče v Kopru, Okrožno sodišče v Krškem, Mirovni inštitut in dr. Anže Erbežnik.

MNENJA, PREDLOGI IN PRIPOMBE, KI NISO BILI UPOŠTEVANI, TER RAZLOGI ZA NEUPOŠTEVANJE:

K 1. členu (31.a člen ZKP)

VDT:

VDT zavrača navedene rešitve. V obširni obrazložitvi med drugim navaja, da je bila predlagana rešitev zavrnjena že v okviru priprave novele ZKP-N in da je nepotrebna.

Predlagana ureditev se nanaša le na poslovanje državnega tožilstva, in sicer v fazi usmerjanja predkazenskega postopka in po prejemu kazenske ovadbe s strani policije, vse dokler še ni vložen obtožni akt ali ni bila predlagana sodna preiskava. Zasnovana je na razlogih procesne ekonomičnosti, h kateri mora stremeti tudi državno tožilstvo. Določba o združevanju ni absolutna, in so možni utemeljeni odstopi.

Ocenjeno je bilo, da je umestitev pod naslov poglavja »Združitev in izločitev postopka« in pred 32. člen ZKP, ki ureja sodno združevanje zadev, primerna. Smiselna uporaba 32. člena ZKP je predvidena že v prvem odstavku 31.a člena ZKP.

Zato je tudi za »tožilsko« zduževanje v predkazenskem postopku predvidena smiselna uporaba določb, ki že veljajo za zduževanje v sodni fazi, ekonomičnost pa bo zagotovljena, če se bo ta razlog uporabljal v skladu z dokaj široko formuliranimi kriteriji (ne nazadnje do zduževanja ne pride, če bi bilo to nesmotrno oziroma bi oteževalo uspešno izvedbo predkazenskega ali kazenskega postopka, kot to določa predlagani tretji odstavek novega 31.a člena). Ob tem pa velja izpostaviti, da smo ob upoštevanju vaše pripombe črtali dostavek, po katerem bi smiselna uporaba določb o sodnem zduževanju prišla v poštev le, če gre za medsebojno povezana oziroma istovrstna kazniva dejanja.

Zavoljo večje jasnosti je izrecno zapisano, da 31.a člen ni *lex specialis* v razmerju do določb, ki urejajo pristojnost SDT.

Ni predvideno, da bi Državnotožilski red urejal pristojnost državnih tožilstev, temveč zgolj natančneje uredil zduževanje.

K 3. členu (66. člen ZKP)

VDT:

Glede vsebinske podlage predlagajo, da se v skladu z obrazložitvijo ta v drugem odstavku natančneje opredeli z besedami »... če je to nujno potrebno zaradi varovanja integritete ali varnosti oškodovanca glede na naravo, težo in okoliščine kaznivega dejanja«.

Dodatna vsebina je že zajeta v predlagani rešitvi (»razmerje med oškodovancem in osumljencem«). Prikritje naslova oškodovanca pa ni nujno povezano z vprašanjem varnosti, saj imajo glede na izkušnje iz prakse nekateri oškodovanci zadržke in stiske glede razkritja njihovega naslova tudi če ni izkazano ogrožanje njihove varnosti.

VČP:

VČP pozdravlja predlagano možnost prikritja oškodovančevega naslova in predlaga razmislek, da bi takšna ureditev po potrebi veljala tudi za ostale udeležence v postopku (npr. priče in druge npr. zagovornike po Zakonu o varuhu človekovih pravic).

S predlogom novele ZKP-O se uvaja možnost, da priča ne navede naslova pri zaslišanju. Dodatno se razširja možnost, da vse uradne osebe – priče namesto svojega naslova navedejo naslov delodajalca. Pri predlagani rešitvi gre za izjemo, ki pa je predvidena dosti široko, in sicer glede na pojmovanje uradne osebe, kot jo določa 99. člen KZ-1 (kar je razvidno tudi iz obrazložitve). Gre torej za dokaj širok nabor oseb, ki ga zaenkrat ne bomo širili.

K 7. členu (86. člen ZKP)

VDT:

Glej pripombo in opredelitev k 9.členu (novi 114.a člen ZKP).

VSRS SUP:

Menijo, da je nov šesti odstavek neskladen s predvidenimi spremembami ZKP glede elektronskega podpisa (zlasti s spremembo drugega odstavka 363. člena ZKP). Glede črtanja dosedanjega šestega odstavka 86. člena ZKP pripominjajo, da v ZPP ostaja tovrstna rešitev.

Pripombo glede novega šestega odstavka 86. člena ZKP smo upoštevali. Pri črtanju dosedanjega šestega odstavka 86. ZKP vztrajamo, saj ocenjujejo, da določba ni potrebna.

K 8. členu (87. člen ZKP)

VSRS SUP:

Četrti in peti odstavek 87. člena nista zadosti jasno zapisana.

Pripombo smo upoštevali.

K 9. členu (114.a člen ZKP)

VDT:

V zvezi s predlagano ureditvijo ločenih mnenj vrhovnih sodnikov menijo, da ureja materijo, ki nikakor ne sodi v ZKP, ampak v zakon, ki ureja sodišča. Opozarjajo tudi na zmanjševanje legitimnosti in verodostojnosti sodnih odločb zaradi objave ločenih mnenj z vsebinskim in strokovnim izpodbijanjem pravilnosti in zakonitosti večinsko sprejetih odločitev.

Ločena mnenja vrhovnih sodnikov v pravnem postopku so že urejena v Zakonu o pravnem postopku (ZPP), zaradi česar je smiselno, da se ločena mnenja vrhovnih sodnikov v kazenskem postopku uredijo v ZKP. Ocenjujemo, da bodo ločena mnenja dolgoročno prispevala k bolj izbrušenim večinskim stališčem in posledično tudi k udejanjanju ustavnega načela pravne države (2. člen Ustave).

K 10. členu (115. člen ZKP)

VDT:

Glej pripombo in opredelitev k 9. členu (novi 114.a člen ZKP).

K 12. členu (117.a člen ZKP)

VSRS SUP:

Predlagajo drugačno formulacijo četrtega in šestega odstavka 117.a člena ZKP (naslovnika ni potrebno obveščati o poteku 15 dnevnega roka in izbrisu, saj je bil o tem že obveščen z informativnim sporočilom, v elektronsko obvestilo sodišču je treba umestiti informacije o tem, da je naslovnik prejel obvestilo o pošiljki in da pisanja ni prevzel ter da je bilo izbrisano, predlagajo tudi, da se določba drugače formulira).

Pripombo smo upoštevali.

K 14. členu (129.a člen)

DOdv:

Naj se upošteva odločba Ustavnega sodišča Republike Slovenije št. U-I-14/20.

Pri pripravi predloga novele ZKP-O smo upoštevali pripombo oziroma odločbo Ustavnega sodišča Republike Slovenije št. U-I-14/20.

K 16. členu (149. člen ZKP)

VDT:

VDT ocenjuje, da predlagana ureditev ne rešuje problemov, na katere opozarjajo. Predvsem naj bi bil prekratek rok šestih ur, glede katerega mejna tožilstva s konkretnimi primeri dokazujejo, da ga v praksi ne bo mogoče vzdržati, saj se prekrškovni postopki, na katere predlagatelj (v zadnjem stavku) opira pričakovanje podaljšanja zadrževanja, običajno ne izvajajo. Opozarjajo tudi, da je neprimerna (nenatančna, glede na zakonski namen) označba »osebe, ki imajo prebivališče v tujini«, saj so to tudi številni državljani Republike Slovenije. Tveganje, ki upravičuje ukrepanje, se nanaša na dosegljivost tujcev, ki ne živijo v Sloveniji. Zato bi bila ustrežnejša negativna opredelitev: »osebe, ki nimajo prijavljenega prebivališča (tudi) v Republiki Sloveniji«.

Predlagatelj pojasnjuje, da se je besedilo navedene določbe intenzivno usklajevalo tako z MNZ, kot tudi s Policijo. Dopolnjeno besedilo člena sedaj določa, da bo rok mogoče podaljšati, če bo

osebi odvzeta prostost v drugem postopku, in sicer skupaj do 18 ur (poleg tega je predvidena tudi pisnost odredbe). V zvezi z domnevno nenatančno označbo pa velja izpostaviti, da se določba že sedaj nanaša na vse, ki bi bili lahko v nadaljevanju postopka težko dosegljivi oziroma nedosegljivi (lahko gre torej tudi za državljane Slovenije).

VČP:

Varuh podpira spremembe in dopolnitve, ki so predvidene v noveli ZKP-O, ki rešujejo težave z zaslišanjem prič tujcev, ki so nezakonito prešli državno mejo, tako da se upošteva tudi tek vzporednega prekrškovnega postopka (v katerem jim je odvzeta prostost) in da se posledično zagotavlja, da bodo te osebe dejansko zaslišane pred preiskovalnim sodnikom kot priče v predkazenskem postopku. Ob tem pripominja, da sme zadržanje takih oseb na kraju storitve kaznivega dejanja in privedba po predlogu zakona trajati le do šest ur in pri tem ni določeno od kdaj začne teči ta rok. Zato predlaga, da se to določno označi, da se ta rok šteje od začetka policijskega postopka.

Končna rešitev je usklajena tudi s policijo. Sedaj bo torej mogoče rok podaljšati, če bo osebi odvzeta prostost v drugem postopku, in sicer skupaj do 18 ur. Dejstvo, da rok začne teči z začetkom policijskega postopka, pa je razvidno že iz veljavne ureditve (npr. prvi in tretji odstavek 56. člena ZNPPol).

Okrožno sodišče v Kopru:

Glede predlagane spremembe 149. člena ZKP, ki naj bi rešila vprašanje privedb prič v okviru nujnih preiskovalnih dejanj, zlasti v zadevah po členu 308 KZ-1, menijo, da predlagana sprememba v praksi nima nobene dodane vrednosti in dejansko ne bo odpravila težav s katerimi se srečujemo v praksi, zlasti ne glede časovne komponente, ki je predlagana. V roku 6 ur, kot nam je vsem znano, tovrstna izvedba preiskovalnega dejanja seveda ni izvedljiva, zlasti upošteva, da je pred tem potrebna izvedba zaslišanja obdolženega, ki je potem lahko navzoč na samem zaslišanju prič, saj je le takšno zaslišanje smiselno in ustreza vsem procesnim standardom in praksi ESČP glede nadaljnje uporabe v postopku.

V tem primeru je potrebno opozoriti, da je predlagana ureditev s sklicevanjem na drug zakon preohlapna in daje preveč manevrskega prostora policiji, saj bo od njihovih postopkov obravnave in vračanja tujcev, odvisen nadaljnji tek postopka – v praksi je to lahko zelo hitro.

Končna rešitev je usklajena z MNZ in Policijo, tako da bo sedaj rok za zadržanje in privedbo mogoče podaljšati, če bo osebi odvzeta prostost v drugem postopku, in sicer skupaj do 18 ur.

K 18. členu (161. člen ZKP)

VDT (predhodno posvetovanje s kvalificiranimi ovaditelji in oškodovanci pred zavrženjem ovadbe):

Predlog o predhodnem posvetovanju s t.i. kvalificiranimi ovaditelji je bil s strani VDT v celoti zavrnjen že dvakrat zavrnjen. Zavračanje rešitve tudi dosti podrobno obrazloži.

Gre za rešitve, gre za rešitve, ki so bile strokovno usklajevane že v okviru novele ZKP-N, takrat pa so bili naslovljeni tudi pomisleki, ki jih izpostavljate. Republika Slovenija je ena redkih držav, v kateri ima zadnjo besedo glede ustavitve pregona državni tožilec, ki zavrže ovadbo. Zoper takšno odločitev ni predvidenega posebnega pravnega sredstva, hkrati pa gre večkrat za »dokončno« odločanje o ovadbah s področja, ki ga strokovno nadzoruje drug državni organ, torej ni možnosti, da kot oškodovanec prevzame pregon.

Omejitev na ovadbe, podane po »predstojnikih« ali »namestnikih« ni več v besedilu predlaganega člena, ker to, kdo naj poda ovadbo, ni v domeni procesnega zakona, bistveno je,

da gre za ovadbo kvalificiranega ovaditelja (torej organa), ne pa npr. za ovadbo posameznika, ki je tam zaposlen.

Glede predhodnega posvetovanja z oškodovancem je bila upoštevana pripomba VDT, posledično se ohranja veljavna ureditev, ki predvideva posvetovanje le pri kaznivih dejanjih, za katera je zagrožena kazen več kot 8 let zavora.

Glede dostopa oškodovanca do občutljivih osebnih podatkov velja izpostaviti, da predlagana rešitev ne zahteva, da se oškodovanca seznani z občutljivimi osebnimi podatki, temveč predvideva, da državni tožilec ovaditelja seznani z bistvenimi razlogi za odločitev o zavrženju ovadbe.

Največkrat bo šlo za zavrženje iz razloga, ker ni podan utemeljen sum, možni pa so tudi drugi razlogi za zavrženje, glede katerih se lahko opredeli ovaditelj.

Namen predlagane (oziroma deloma že veljavne) ureditve v četrtem odstavku 161. člena ZKP ni nesistemske posegati v samostojnost državnih tožilcev, temveč prispevati k poglobljenemu razmisleku pred zavrženjem (predvsem v primerih, kadar gre za kaznivo dejanje, ki se nanaša na nadzorno pristojnost, ki jo pokriva t.i. kvalificirani ovaditelj oziroma, kadar je v primeru težjih kaznivih dejanj ovaditelj oškodovanec). Zlasti izkušnje kvalificiranih ovaditeljev in njihovo poglobljeno poznavanje strokovnega področja utemeljujejo predlagane spremembe. Ob tem še pojasnjujemo, da predlog v ničemer ne posega v že obstoječe pristojnosti vodje tožilstva (predodelitev in prevzem zadeve).

Subsidiarni pregon s strani državnih organov ne bi bil smiseln, tudi sicer je po Ustavi državni tožilec pristojen za vlaganje in zastopanje kazenskih obtožb (135. člen Ustave).

VDT (povrnitev stroškov predkazenskega postopka – rešitev je bila predstavljena v spremembo 92. člena ZKP):

Določbi nasprotuje, ker bi o tem moral odločati organ, pri katerem so takšni stroški nastali, tj. policija ali sodišče. Poleg tega sklep o zavrženju ovadbe nima učinka pravnomočno odločene zadeve (res iudicata, ne bis in idem), kar pomeni, da predlagana ureditev lahko privede do neutemeljene oz. preuranjene povrnitve stroškov. Zastavlja se tudi vprašanje primernosti predvidenega pravnega sredstva zoper sklep o stroških. Predlagani novi odstavek namreč določa, da zoper sklep o stroških ni pritožbe, je pa dovoljen upravni spor. Po mnenju VDT takšna ureditev v kazenskem procesnem pravu ni primerna, saj po vsebini nikakor ne gre za upravno zadevo. V primeru izdaje posebnega sklepa o stroških kazenskega postopka, zoper katerega je dovoljena pritožba, v skladu s tretjim odstavkom 93. člena ZKP odloča zunajobravnavni senat (šesti odstavek 25. člena ZKP). Smiselno enaka rešitev bi bila na mestu za predkazenski postopek. Manjkajo finančne ocene.

V sodelovanju z MNZ in Policijo je bil oblikovan predlog rešitve, po kateri se bodo tovrstni stroški izplačali naprej iz sredstev policije, obravnavani pa bodo kot stroški kazenskega postopka (sprememba 92. člena ZKP). O stroških ne bo odločal državni tožilec. Podana je tudi ocena finančnih posledic.

VČP:

Povrnitev stroškov ni predvidena za zbiranje obvestil od osumljenca in tretjih oseb ter za primere, ko policija namesto ovadbe posreduje poročilo.

V sodelovanju z MNZ in Policijo je bila oblikovan predlog rešitve, po kateri se bodo potni stroški oseb, ki jih vabi policija v predkazenskem postopku izplačali naprej iz sredstev policije, obravnavani pa bodo kot stroški kazenskega postopka (gre za spremembo 92. člena ZKP). O stroških ne bo odločal državni tožilec.

K 19. členu (a165.a člen ZKP)

VDT:

VDT opozarja, da v predlogu novele zakona predstavljena statistika (tč. 1.1.2) ne odslikava pričakovane obremenitve tožilstva zaradi zadev po t.i. EPPO uredbi. Izostala naj bi tudi ocena finančnih posledic. Bodisi v obrazložitvi bodisi v določbi a165.a člena ZKP naj se jasno zapiše, da ima pred nacionalnim sodiščem na podlagi Uredbe o EJT in novih določb ZKP ekskluzivno pristojnost evropski delegirani tožilec oziroma evropski tožilec. Odpira se tudi pomembno vprašanje stvarne pristojnosti tožilstev, ki je neločljivo povezana tudi s stvarno pristojnostjo specializiranih oddelkov okrožnih sodišč pri višjih sodiščih. Sicer podpira, da zaslišanje osumljenca in priče kot preiskovalno dejanje izvede EDT sam.

Pri pripravi vladnega gradiva je bila uporabljena statistika, ki jo je posredovalo VDT, pri tem pa je treba upoštevati tudi prehodno določbo novele ZDT-1C, ki je uredila organizacijske vidike EPPO uredbe in v skladu katero se določba o pristojnosti Specializiranega državnega tožilstva Republike Slovenije (oziroma EDT) iz novega petega odstavka 192. člena zakona uporablja od dneva začetka delovanja EJT, ki ga s sklepom določi Evropska komisija, razen za kazniva dejanja, za katera je do tega dne že vložen obtožni akt (prvi odstavek 10. člena novele ZDT-1C). Podobno tudi sedmi odstavek 27. člena Uredbe, v skladu s katerim lahko EJT uveljavlja pravico do prevzema zadeve, pod pogojem, da nacionalna preiskava še ni zaključena in da na sodišče še ni vložena obtožnica.

Organizacijski vidiki in morebitne finančne posledice uveljavitve EPPO uredbe (in dveh EDT-jev) so bile naslovljeni v okviru novele ZDT-1C, kot je pojasnjeno tudi v obrazložitvi člena..

T.i. EPPO uredba se uporablja neposredno, kar pomeni, da že iz nje sledi, da v EPPO postopkih nastopata bodisi EDT ali evropski tožilec (smiselno enako sledi iz novele ZDT-1C), ZKP pa dosledno uporablja formulacijo, da gre za postopke, ki se vodijo na podlagi navedene uredbe.

Stvarna pristojnost državnih tožilstev predstavlja organizacijsko vprašanje, ki spada v ZDT-1.

Glede na prejete pripombe in nasprotovanje nekaterih članov Delovne skupine za pripravo sprememb ZKP-O, glede možnosti, da EDT sam zasliši osumljenca ali pričo, je bila sprejeta odločitev, da se predlagani deseti odstavek a165.a člena črta.

Dr. Anže Erbežnik (Evropska pravna fakulteta):

- Meni, da EJT ni napravljen na „minimalističen“ način in po nepotrebnem posega v temeljno sistematiko ZKP z namenom odprave sodne preiskave, uvedbe tožilskega zasliševanja v zadevah EJT, podvrženja preiskovalnega sodnika diktatu državnega tožilca (četrti odstavek 165.a člena ZKP) in z uvajanjem dualnosti varstva pravic obdolženca pred slovenskimi sodišči – različna raven varstva pravic v postopku EJT in slovenskega tožilca pred istim sodiščem (npr. glede dostopa do spisa ali dokaznih predlogov, ki jih tožilec ne sprejme - peti odstavek 165.a člena ZKP).

- dr. Erbežnik meni, da uredba navedenega ne zahteva (prim. predlog prenosa v drugih državah članicah npr. v Belgiji), pri čemer opozarja na uvodno izjavo 15 in besedilo v členu 30, prav tako na belgijski sistem v pripravi, ki bo EJT očitno definiral kot tožilca, ki je podrejen nacionalnim pravilom sodne preiskave.

- Predlagana novela v predlagani obliki bo odprla vprašanje enakosti obdolžencev pred zakonom (različna raven varstva pravic v postopku evropskega javnega tožilca in slovenskega tožilca pred istim sodiščem), vprašanje pravnega sredstva (obvestilo osumljencu v novem členu a165.a - če mu je podan pouk, potem lahko tako uvedenemu postopku tudi ugovarja) in vprašanje neodvisnosti sodstva (EJT lahko ukazuje preiskovalnemu sodniku, da mora opraviti preiskovalna dejanja, obdolženec mora glede izvedbe dokazov primarno zaprositi tožilca, šele sekundarno pa sodišče).

- Posledično predlaga črtanje člena a165a v celoti oz. njegovo bistveno predelavo in črtanje četrtega in petega odstavka člena 165.a.

- Predlagatelj pojasnjuje, da je bil pri pripravi sprememb zaradi t.i. EPPO uredbe izbran minimalistični pristop, tako se še vedno ohranja garantna funkcija preiskovalnega sodnika, vključno s presojo pogojev za posamezna preiskovalna dejanja, ob upoštevanju vloge, ki jo ima EDT oziroma EJT po t.i. EPPO uredbi. Seveda pa so bila določena odstopanja od veljavne ureditve neizogibna (ob upoštevanju specifik prej omenjene uredbe).

- Predlagatelj prav tako želi izpostaviti, da je sedaj črtana možnost zaslišanja prič s strani EDT in da bo o dokaznih predlogih obrambe odločal preiskovalni sodnik.

- Tudi sicer velja izpostaviti, da je že po veljavni ureditvi v določenih primerih možna vložitev neposredne obtožnice, na podlagi katere dobi obramba pravico ugovora (torej do pravnega sredstva). Tudi v postopkih na podlagi t.i. EPPO uredbe, kjer ne bo sodne preiskave, bo potem sledila vložitev obtožnice, pred tem pa se bodo izvajala posamezna preiskovalna dejanja.

OZS:

Način obveščanja osumljenca, kot je določen v drugem odstavku, je nedorečen, saj ni jasno, na kakšen način bo osumljenec obveščen o kazenskem postopku, ki teče zoper njega, saj novela ne predvideva ne naziva pravnega akta tožilstva (obvestilo?!) niti ne predvideva, na kakšen način bo osumljenec o tem sploh obveščen (na podlagi vročitve po pošti, na podlagi telefonskega klica, z golobom pismo, ...), kljub temu, da mu sicer od >obvestila< dalje gredo določene procesne pravice (vpogled v spis, predlaganje dokazov, itd.);

O poteku postopka na podlagi uredbe se obvešča osumljenca, kar pomeni, da so na voljo pisni, neposredni ustni, telefonski ali elektronski načini komuniciranja. Ključno je, da je način obveščanja naknadno preverljiv (ne gre pa pri obveščanju za formalno vročanje).

Okrožno sodišče v Ljubljani:

Predlog v četrtem odstavku daje osumljencu pravico do brezplačne pravne pomoči v skladu z Zakonom o brezplačni pravni pomoči, pri čemer ni jasno, kateri organ o tej brezplačni pravni pomoči odloča. Vsekakor ima ta določba občutne finančne posledice, ki pa v predlogu niso predvidene.

Predlog ne posega v postopek in pogoje za pridobitev brezplačne pravne pomoči ter v pristojnost za odločanje po veljavnih predpisih. Glede na specialnost ureditve postopka po uredbi (ni sodne preiskave) pa jasno določa, da ima osumljenec pravico do brezplačne pravne pomoči od tožilčevega obvestila o postopku po uredbi dalje.

OZS:

Predlaganje in odrejanje pripora v zadevah iz pristojnosti EJT je po noveli (predlagani šesti odstavek) urejeno na način, ki je neustaven. Pripor mora biti neogibno potreben za potek kazenskega postopka ali varnost ljudi (prvi odstavek 20. člena Ustave), kar v prvi vrsti pomeni, da je pripor nujno vezan na obstoj kazenskega postopka. Ker iz predloga novele ni povsem jasno, kdaj se v zadevah iz pristojnosti EJT sploh začne kazenski postopek, bo predvidoma zadostovalo, da se bo EJT pri predlogu za odreditev pripora skliceval zgolj na svojo pristojnost za

pregon, ne da bi bil kazenski postopek zoper osumljenca sploh formalno uveden in ne da bi bilo osumljencu znano, kaj mu tožilstvo formalno sploh očita. Takšna neustavna situacija bo v primeru odreditve pripora zoper osumljenca trajala celih šest mesecev.

Predlog ne posega v veljavno ureditev glede pogojev za odrejanje pripora, izhaja pa iz dejstva da v zadevah po uredbi ni sodne preiskave, kar pa samo po sebi ne izključuje »neizogibne potrebnosti za potek kazenskega postopka«. EDT bo moral za odreditev pripora še vedno izkazati utemeljeni sum, poleg tega bo moral obrazložiti okoliščine, ki lahko vplivajo na odločitev o priporu, obramba pa se bo o njih lahko izjavila (drugi in tretji odstavek 204.a člena ZKP). Predlog prav tako ne posega v obstoječo ureditev podaljševanja pripora (205. člen ZKP).

OZS:

Nasprotuje zaslišanju prič in osumljencev s strani EJT (predlagani osmi odstavek) , saj je bila podobna rešitev že zavrnjena pri noveli ZKP-N, ne zahteva pa je niti implementacija Uredbe.

Pripomba je bila upoštevana (EJT ne bo zasliševal prič in osumljencev, ti preiskovalni dejanji bo opravljal preiskovalni sodnik). Predlagana ureditev zaslišanja s strani EJT pa sicer ni slonela na rešitvah o dokazni veljavi izjave pred policijo, ki so bile zavrnjene pri noveli ZKP-N.

K 20. členu (165.a člen)

VDT:

V zvezi s predlagano določbo vztraja, da se za vse zadeve (ne le po Uredbi) določi, da preiskovalni sodnik na predlog državnega tožilca opravi preiskovalno dejanje, razen če so podane okoliščine iz tretjega odstavka 76. ali 179. člena ZKP.

Besedilo četrtega odstavka 165.a člena ZKP je bilo v zadnji fazi nekoliko spremenjeno, in sicer na način, da bolj jasno določa, da preiskovalni sodnik tudi v postopkih po t.i. EPPO uredbi še vedno odloča o tem, ali so izpolnjeni zakonski pogoji za opravo posameznega preiskovalnega dejanja, ne presoja pa smotrnosti, saj skladno z Uredbo tožilsko preiskavo vodi EDT.

Predlog, ki se nanaša na vse zadeve (ne le po t.i. EPPO uredbi), bi tudi sicer predstavljal sistemsko konceptualno spremembo in presega namen novele.

OZS:

O dokaznih predlogih obrambe naj bi odločal EJT, kar je s stališča zagotavljanja kontradiktornosti postopka in enakih dokaznih možnosti oziroma približne enakosti orožij strank v kazenskem postopku nesprejemljivo.

Pripomba je bila upoštevana glede na črtanje možnosti zaslišanja s strani EJT - o dokaznih predlogih obrambe bo odločal preiskovalni sodnik.

K 21. členu (168. člen ZKP)

VDT:

Predlagana rešitev je po oceni VDT neskladna s temeljnimi načeli kazenskega postopka, z vidika tehničnih pogojev za izvedbo pa nepremišljen in preuranjen. Praktično neuresničljiv pa naj bi bila že zaradi nespremenjenega roka za vložitev obtožnice po končani preiskavi. Sodišče mora po resnici in popolno ugotoviti vsa dejstva, pomembna za izdajo odločbe, zaradi česar naj bi bilo nujno obdržati zdajšnjo ureditev, po kateri mora državni tožilec sodišču poslati vse spise in zapisnike o opravljenih dejanjih. Vprašanje selekcioniranja naj bi bilo mogoče reševati le celovito, torej v sklopu preoblikovanja sedanje preiskave v policijsko – tožilski predkazenski postopek.

V zvezi s predlagano rešitvijo pojasnujemo, da se v praksi pojavljajo težave z neselektivnim prilaganjem celotnega zbranega gradiva (k različnih aktom državnega tožilstva), kar med drugim rešuje predlog spremembe 168. člena ZKP.

Treba je razlikovati med dolžnostjo policije, ki ovadbi priloži vse relevantno dokazno gradivo (deveti odstavek 148. člena ZKP) in dolžnostjo državnega tožilca, ki mora to gradivo nadalje selekcionirati, saj je on tisti, ki vlaga zahtevo za preiskavo oziroma vlaga in zastopa obtožbo ter je *dominus litis* predkazenskega postopka.

Premišljeno selekcioniranje gradiva bo omogočilo lažjo sodno presojo in smotrnejše nadaljevanje postopka, sodišče in obdolženi pa bo še vedno lahko dostopal do gradiva pri tožilcu, saj mora ta priložiti popis vseh spisov. Težave v praksi nastajajo zlasti v primerih zahtevnejšega bančnega in gospodarskega kriminala, pri katerih je zaseženo veliko dokumentacije, ki ga nazadnje selekcionira sodišče, npr. v preiskavi (četudi gre za obveznost, ki bi jo že prej morali izpolniti organ pregona).

Rok za vložitev obtožnice, ki ostaja nespremenjen, je instrukcijske narave.

Predlog ne specificira popisa spisa na način, ki bi tožilstvo zavezoval k razkrivanju notranjih tožilskih postopkov.

Ministrstvo za pravosodje je sicer v zaključni fazi priprave podzakonskega akta, ki bo omogočil elektronsko poslovanje sodišč, kar bo posledično vplivalo tudi na večjo učinkovitost pri zbiranju, selekcioniranju, označevanju in evidentiranju gradiva.

K 24. členu (208. člen ZKP)

Okrožno sodišče v Ljubljani:

Uporaba navedenega pojma (drugega bližnjega) je preširoka in lahko vodi do arbitrarne uporabe in kršitev pravic obdolženca.

Popravek sledi Direktivi 2013/48/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. oktobra 2013, pri čemer se širi polje pravice obdolženca.

K 25. členu (237. člen ZKP)

VSRS SUP (zainteresirana oseba):

Sprememba je nepotrebna, že sedaj je »bila v nasprotju«.

Pripomba ni bila upoštevana, saj besedilo v uradno objavljeni verziji (ki se popravlja s spremembo člena) ni pravilno formulirano (v nekaterih knjižnih objavah pa je ta popravek že vnesen).

K 26. členu (240. člen ZKP)

VSRS SUP (zainteresirana oseba):

Smiselno bi bilo posebej navesti sodnika, ki je funkcionar.

Sodnik je že zajet v predlaganem členu, in sicer kot uradna oseba (ki jo gre razumeti v širšem pomenu, kakor je urejena v 99. členu KZ-1).

VČP:

Glede na to, da se s predmetno novelo širi nabor prič, ki pred zaslišanjem niso dolžne navesti svojega domačega naslova, predlaga, da se v ta nabor vključijo tudi zagovorniki otrok s seznama

zagovornikov pri Varuhu, saj se ti pri svojem delu izkazujejo z izkaznico (četrti odstavek 25. b člena ZvarCP), podatke, ki niso na izkaznici, pa hrani Varuh.

Pri predlagani rešitvi gre za izjemo, ki pa je predvidena dosti široko (glede na pojmovanje uradne osebe, kot jo določa 99. člen KZ-1). Gre torej za dokaj širok nabor oseb, ki ga zaenkrat ne bomo širili.

Okrožno sodišče v Ljubljani:

Vključi naj se tudi sodne izvedence, sodne cenilce in sodne tolmače, ki se izkažejo z izkaznico in navedejo naslov zaposlitve

Pri predlagani rešitvi gre za izjemo, ki pa je predvidena dosti široko (glede na pojmovanje uradne osebe, kot jo določa 99. člen KZ-1). Podatki o naslovu sodnih izvedencev, sodnih cenilcev in sodnih tolmačev so sicer javno objavljeni.

K 27. členu (269. člen ZKP)

VDT:

Pripombe se navezujejo tudi na spremembo 168. člena ZKP (zahteva za preiskavo). Cilj domnevno lažjega in hitrejšega odločanja sodišč s predlagano spremembo ne bo dosežen, saj se s sklicevanjem na identifikacijske oznake dokumentov ne navajajo pravno odločilna dejstva, ampak zgolj listine, katerih branje se predlaga v dokazne namene. Nesmiselno je tudi nalaganje vnaprejšnje opredelitve do stališč obrambe, saj se ta razkrijejo šele v ugovoru zoper obtožnico in se zato državni tožilec do ustreznih navedb lahko opredeli šele v odgovoru na ugovor (drugi odstavek 275. člena ZKP). Če mora tožilstvo kakorkoli identificirati svoje dokumente in jim dajati identifikacijske oznake, bi primarno to moral (kot je že opozorjeno) določati ZDT-1 in/ali DTR. V predlogu ni navedeno niti, kaj sploh je (lahko) identifikacijska oznaka. Tudi sodišče je (v skladu z instrukcijsko maksimo in načelom iskanja resnice) zavezano ugotavljati vsa dejstva, ki obdolženca obremenjujejo ali razbremenjujejo. Selektivno podajanje zbranega dokaznega gradiva v zadevi bi posredno pomenilo zožanje predmetnega načela.

Odgovor na pripombe se navezuje tudi na spremembo 168. člena ZKP (zahteva za preiskavo).

Državni tožilec mora v obtožnem aktu navesti relevantna dejstva in dokaze, predlog spremembe pa predvideva, da se pri tem sklicuje na listine, kar bo olajšalo delo sodišča, saj bo lažje preveriti, ali dokazno gradivo dejansko podpira očitke.

Glede opredelitev do stališč obrambe gre seveda za stališča obrambe, ki so v tisti fazi postopka znana (če je bila npr. predhodno izvedena sodna preiskava ali so bila opravljena posamezna preiskovalna dejanja).

Predlog ne določa, kako mora državno tožilstvo identificirati svoje dokumente, morajo biti pa označeni na način, da se je nanje možno pregledno sklicevati. Menimo, da je smotno v prehodnem obdobju najustreznejše rešitve glede označevanja dokumentov poiskati v sodelovanju s sodstvom.

Predlog prav tako ne predvideva, da naj tožilec sodišču ne predloži relevantnega gradiva (z vidika ugotavljanja materialne resnice), predvideno je zgolj, da mora biti gradivo pregledno označeno.

K 29. členu (276. člen ZKP)

VDT:

Ne strinjajo se s spremembo tega člena, saj menijo, da zanjo ni nobene potrebe. Zgolj dejstvo, da bi se postopek v zadevah, ki potekajo po nacionalnem pravu razlikoval od tistih, ki potekajo po

Uredbi o EJT, ne more biti zadosten razlog, saj se postopka tudi sicer razlikujeta. Predlagajo, da se rok za odpravo pomanjkljivosti ali napak v obtožnici podaljša.

Gre za rešitev, ki je problematična že v veljavni ureditvi in bi jo bilo treba črtati ne glede na postopke po t.i. EPPO uredbi (*a fortiori* pa tudi zaradi tega – z vidika enake obravnave).

Pristojnost zunajobravnavnega senata, da presoja stanje stvari in zahteva izvedbo ali dopolnitev preiskave, namreč posega v funkcijo nosilca preiskave. Hkrati ta pristojnost (dodatno) zmanjšuje dokazno tveganje državnega tožilca po vložitvi obtožnice in (zrcalno) šibi položaj obrambe. Slednje je še najbolj očitno zato, ker ima zunajobravnavni senat to pristojnost šele po vložitvi ugovora oziroma zahteve predsednika senata. To pa ni združljivo s selektivno funkcijo materialnega preizkusa obtožnega akta.

K 30. členu (297.a člen ZKP)

VSRS:

VSRS ima zadržke glede oprave celotnih narokov oziroma celotne glavne obravnave preko videokonference, saj to posega v nekatera uveljavljena načela kazenskega postopka (npr. načelo neposrednosti).

Možnost videokonferenc je zamejena, tako ni več sklicevanja na načelo ekonomičnosti, naroki oziroma seje senatov prek videokonferenc so možni le ob soglasju strank oziroma, če je to glede na okoliščine primera potrebno za izvedbo kazenskega postopka. Rešitev je bila kasneje umeščena v nov 304.a člen ZKP.

OZS:

Sojenje (ali zaslišanje) preko videokonferenc mora biti urejeno kot izjema pod točno določenim in v naprej znanimi pogoji in ne kot nekaj, o čemer bo diskrecijsko odločal sodnik, kot to predvideva predlog novele. Uporaba videokonferenc mora biti predvidena le za izjemne primere (kot npr. epidemija ali podobne situacije), ne pa, da je prepuščena presoji posameznega sodnika s sklicevanjem na pavšalni razlog ekonomičnosti postopka. Načelo neposrednosti je namreč tako pomembno načelo kazenskega postopka, da bi bilo relativiziranje tega temeljnega postulata s preširoko možnostjo uporabe videokonferenc ogroženo.

Pripomba je bila delno upoštevana. Določeni so pogoji za izvedbo naroka oziroma seje senata prek videokonferenc in sicer ob soglasju strank ali če je to glede na okoliščine primera potrebno za izvedbo kazenskega postopka.

K 31. členu (311. člen ZKP)

OZS:

Podaljšanje roka za ponovni začetek glavne obravnave iz 3 na 6 mesecev (311. čl. ZKP) ni sprejemljiva, saj bo lahko učinek te rešitve podaljšanje kazenskih postopkov. Mnogo boljša zakonodajna rešitev bi bila, da se lahko stranke, v primeru poteka 3 mesečnega roka, odpovejo ponavljanju postopka oz. ponovnemu izvajanju že izvedenih dokazov na glavni obravnavi.

Predlagatelj je izbral srednjo rešitev med predlogom, da se rok črta in da ostane enak. Šestmesečni rok je po oceni predlagatelja še skladen z zagotavljanjem načela neposrednosti. Pri navedeni rešitvi je namreč treba vzpostaviti ravnotežje med zagotavljanem načela neposrednosti, ki se zasleduje s tem, da se glavna obravnava opravi brez večjih posledic ter ekonomičnostjo postopka (ob upoštevanju prepovedi zlorabe procesnih pravic, kot jo določa 15. člen ZKP).

K 33. členu (363. člen ZKP)

VS RS SUP:

Ocenjuje, da je odvečno razlikovanje med sodbo v elektronski obliki in v elektronskem (skeniranem) prepisu, saj se slednji šteje za elektronsko obliko.

Pripombo smo upoštevali.

K 34. členu (378. člen ZKP)

VSRS:

VSRS je predlagalo, da se odločbo Ustavnega sodišča Republike Slovenije št. Up 96/15, U-I-208/18 uresniči na način, da se dopolni določba tretjega odstavka 41. člena ZKP in sicer tako, da pritožbeno sodišče stranko obvesti o sestavi senata na njeno zahtevo, rešitev pa naj se umesti v tretji odstavek 41. člena, in sicer tako, da mora sodišče obvestiti stranko o sestavi senata vsaj osem dni pred samo sejo.

Ocenjeno je bilo, da roka za obveščanje ni smiselno posebej določati, saj je že posredno zamejen z rokom, v katerem je možno zahtevati izločitev. Nadalje je rešitev smiselno umestiti v prvi odstavek 378. člena ZKP, ki že ureja obveščanje, sicer glede seje senata. Glede na to, da seznanitev s sestavo senata predstavlja predpogoj, ki sploh omogoča razmislek o zahtevi za izločitev, je ocenjeno, da preveč restriktivna ureditev ne bi bila na mestu (tudi ob upoštevanju tega, da je pri obveščanju glede seje senata že predvidena ureditev, v skladu s katero se na zahtevo enega o seji obvešča vse), ne nazadnje pa je ZKP najprej urejal obvezno obveščanje vseh relevantnih subjektov (o seji senata). Sedaj je urejeno obveščanje (o seji in sestavi senata) le na zahtevo, zato preveč restriktivna ureditev ne bi bila primerna.

K 35. členu ZKP (380. člen ZKP)

Višje sodišče v Celju:

Višje sodišče v Celju ocenjuje, da gre za enako rešitev, kot je bila najprej vključena v predlog novele ZKP-N, pa zaradi nasprotovanja stroke ni bila sprejeta. Naloga višjih sodišč je, da odločajo o utemeljenosti pritožb, ne pa da o utemeljenosti obtožbe. Izhodiščna premisa, da se zadeve prepogosto vračajo na prvo stopnjo, ni statistično podprta. Rešitev tudi nima primerjalno-pravnega pregleda, niti primerjave z izkušenj na drugih področjih, kjer je bila takšna rešitev že uveljavljena (delovno-pravni spori, pravdni postopek). Rešitev bo pripeljala do večjega števila pritožb na Vrhovno sodišče, imela pa bo tudi finančne posledice.

Predlagana rešitev izhaja iz veljavne ureditve, ki že predvideva izvedbo obravnave pred višjim sodiščem. Predlagana rešitev sicer ne predstavlja absolutne obveznosti višjega sodišča, da opravi glavno obravnavo, vendarle pa na bolj zavezujoč način ureja primere, ko bi jo bilo treba opraviti, hkrati pa za razliko do drugih podobnih področjih (npr. pravdnega postopka), ni predvidena posebna procesna pritožba na VSRS, če se glavna obravnava ne opravi. Glede na navedeno, pripombe niso bile upoštevane.

OZS:

Obravnava na drugi stopnji je sporna zlasti tudi zaradi slabih izkušenj s podobno spremembo ZPP izpred nekaj let, ki je dejansko povzročila serijsko potrjevanje prvostopnih odločitev v situacijah, ko bi morale višje sodišče opraviti obravnave na drugi stopnji. Enak učinek spremembe se lahko pričakuje tudi v kazenskih postopkih, kar bo ogrozilo učinkovitost pravnih sredstev. Na OZS menijo, da bi bil potreben bolj poglobljen razmislek o tej predlagani spremembi ob konkretnih empiričnih podatkih o posledicah tovrstne spremembe v pravnih postopkih.

Predlagatelj ni predvidel posebne procesne pritožbe na VSRS, kolikor se glavna obravnava na drugi stopnji ne opravi (kot je to urejeno v ZPP). Že obstoječa določba je bila formulirana bolj

zavezujoče, saj mora drugostopenjsko sodišče svoje razloge obrazložiti, če glavne obravnave ne opravi.

K 38. člen (434. člen ZKP)

VDT:

Glejte pripombe in opredelitve k 28. členu (sprememba 269. člena ZKP).

K 40. členu (452.a do 452.d člen ZKP)

Nov 452.b člen ZKP

Okrožno sodišče v Ljubljani:

Okrožno sodišče v Ljubljani predlaga, da se besedo »zagovorniki« v prvem odstavku zamenja z besedo »odvetniki«, saj imajo po spremembi ZKP oškodovanci več pravic in so pooblašenci lahko bolj aktivni v postopku, zato morajo tudi ti imeti dodatna znanja s področja mladostniškega prestopništva

Pripombe se ne upoštevajo. Namen predloga je v prvi vrsti zagotavljati specializacijo udeležencev v postopkih proti mladostnim storilcem, pozitivni učinki pa nikakor ne bodo omejeni zgolj na mladostne storilce, saj bo tako usposobljeni odvetnik lahko zastopal tudi mladostnega oškodovanca.

Mirovni inštitut:

Mirovni inštitut meni, da bi morala biti usposabljanja sodnikov, državnih tožilcev, policistov, zagovornikov in poravnalcev, ki delujejo v postopku proti mladostniku, obvezna in da bi morala biti obvezna tudi udeležba izobraževanj vsaj enkrat letno. Namen in učinek določbe se namreč s prostovoljnostjo slabi. Opozarja na zahteve Direktive (EU) 2016/800 glede usposabljanja. Opozarja, da je (obvezno) usposabljanje praktikov ena od osnov dobrega pravosodnega sistema, ki obravnava otroke, osumljene ali obdolžene kaznivih dejanj ter da je za učinkovito pravno pomoč ranljivim skupinam ključnega pomena, da imajo odvetniki, ki to pomoč zagotavljajo, posebne kompetence, ki upoštevajo posebne potrebe ranljivih osumljencev in obdolžencev. V proces oblikovanja in aplikacije te implementacijske določbe je potrebno vključiti odvetniško zbornico, a zagotoviti, da mladostnike lahko zastopajo le odvetniki, ki imajo za to posebne kompetence. Poudarja tudi pomen skupnega izobraževanja sodnikov, državnih tožilcev, policistov, zagovornikov in poravnalcev, ki spodbuja medsebojno izmenjavo izkušenj, krepitev kompetenc in razpravo o izzivih medsebojne komunikacije in obveščanja ter krepitev medsebojnega poznavanja specifik vlog posamezne skupine praktikov.

Že v postopku priprave predloga Zakona o obravnavanju mladostnih storilcev kaznivih dejanj (ZOMSKD) je bilo sprva predlagana ureditev, ki je specialistično usposobljenost predvidevala kot pogoj za sodelovanje državnega tožilca oziroma sodnika v postopku proti mladostniku, vendar je bil predlog na podlagi pripomb v strokovnem usklajevanju (VDT, ODT Lj, VSRS in OZS) kasneje spremenjen tako, da država (obvezno) zagotavlja usposabljanje za sodnike, državne tožilce, policiste in poravnalce, ki sodelujejo v postopkih proti mladostnikom in različnimi ukrepi vzpodbujajo usposabljanje odvetnikov. Ocenjeno je namreč bilo, da bo s tem zagotovljena ustrezna možnost, da bodo tožilstva in sodišča kot delodajalci na osnovno in nadaljevalno usposabljanje napotili tožilce in sodnike, ki sodelujejo v postopkih proti mladostnikom. Za odvetnike bo usposabljanje zagotavljala Odvetniška zbornica, po enotnem programu, ki ga bo določil minister za pravosodje, ter oblikovala listo usposobljenih odvetnikov.

Možno je podpreti stališče Mirovnega inštituta o prednostih skupnega izobraževanja različnih deležnikov. V predlogu zakona je sicer predvideno, da bo usposabljanje za sodnike, državne tožilce in poravnalce organiziral CIP, za odvetnike OZS in za policiste MNZ. Ocenjeno pa je, da ni

nobenih ovir, da se, glede na proste kapacitete in izražen interes, zagotovi tudi udeležbo drugih subjektov, ki delujejo na tem področju (npr. predstavnikov iz CSD), poleg tistih, za katere je usposabljanje primarno organizirano. Takšna je tudi dosedanja praksa pri organizaciji izobraževalnih dogodkov (npr. v letu 2019 so potekala številna usposabljanja glede položaja in pravic oškodovancev v kazenskih postopkih, kjer so z svojimi izkušnjami iz prakse sodelovali policisti, državni tožilci in sodniki, udeležba pa je bila omogočena vsem, ki so izrazili interes).

Nov 452.c člen ZKP

VČP:

VČP opozarja, da je namen in cilj kazenskega postopka drugačen kot namen zagovorništva otrok po ZVarCP (Zagovorniki otrok nudijo otrokom razbremenitev z namenom, da lažje oblikujejo svoj pogled na trenutno situacijo, izrazijo želje in potrebe glede njihove prihodnosti, da torej okrepijo njihov glas v postopkih in zadevah). Zagovorništvo je hkrati kontinuiran proces, ki se zaključi v nekaj mesecih in ni namenjen dolgotrajnemu spremljanju otroka, kar pa ni skladno s potekom kazenskega postopka. Glede na navedeno in glede na druge institute, ki jih zakonodaja že omogoča v kazenskih postopkih, kjer so udeležene mladoletne osebe, VČP predlaga, da se zagovornika otroka umakne s seznama drugih primernih oseb po 452. c členu.

Z ureditvijo po tem členu se ne posega v zakonsko ureditev zagovorništva po Zakonu o varuhu človekovih pravic, kar je dodano v obrazložitvi k temu členu. Gre zgolj za eno izmed možnosti, v vsakem konkretnem primeru pa bo treba presojati, ali bi bilo imenovanje zagovornika otrok po ZVarCP kot druge odrasle osebe po tem členu ustrezna rešitev v konkretnem postopku in skladna z namenom zagovorništva.

Okrožno sodišče v Ljubljani:

Okrožno sodišče v Ljubljani predlaga, da se v drugem odstavku zamenja beseda »maternem« z besedo »materinem« zaradi uporabe enakih pojmov v zakonu, glej 4. člen ZKP.

Okrožno sodišče v Ljubljani pripominja, da je pojem »nemudoma« v četrtem odstavku časovno nedoločljiv, povzet pa je iz osnutka predloga ZOMSKD, ki pa v nadaljevanju določa, kdaj je treba mladoletnika in ostale obveščati. V šestem odstavku ni naveden način seznaitve staršev (ustno, pisno?).

Prva pripomba je bila upoštevana.

Glede na uveljavljeno terminologijo v ZKP je predlog sedaj spremenjen tako, da se glasi: »Po seznaitvi mladoletnika o pravicah iz prvega in drugega odstavka tega člena mora pristojni organ brez nepotrebne odlašanja obvestiti tudi mladoletnikove starše ali skrbnika.« Že glede na sam namen obveščanja staršev ali skrbnika je logično, da je čas obveščanja vezan na seznaitve mladoletnika z njegovimi pravicami. Tako bo pristojni organ, če bo mogoče, seznaitil oba hkrati, če to ne bo mogoče, pa bo starše ali skrbnika obvestil brez nepotrebne odlašanja po seznaitvi mladoletnika, torej takoj, ko bo glede na okoliščine posameznega primera to lahko storil. Kdaj mora pristojni organ seznaitati mladoletnika z njegovimi pravicami, pa je na različnih mestih pri posameznih fazah postopka oziroma procesnih dejanjih določno opredeljeno skupaj z vsebino pravnega pouka. Na ta način je ustreznejše in določnejše časovno opredeljena dolžnost obveščanja staršev ali skrbnika.

Določba šestega odstavka se nanaša na vse faze postopka in na vse organe, ki so v posameznih fazah dolžni mladoletnika (in starše ali skrbnika) poučiti o pravicah oziroma seznaiti s pravicami. Okoliščine posameznega primera, v katerih bo ugotovljeno, da glede staršev ali skrbnika niso več podani razlogi, zaradi katerih je bilo treba določiti drugo odraslo osebo, so lahko zelo različne, od

njih pa je odvisno, ali bo pristojni organ starše ali skrbnika seznanil z dotedanjim potekom postopka pisno, ali ustno, kar bo v slednjem primeru moral ustrezno protokolirati.

Mirovni inštitut

Pripominja, da je formulacija v prvem odstavku »ali če bi bilo to v nasprotju z interesi uspešne izvedbe predkazenskega ali kazenskega postopka« preohlapna in lahko privede do zlorab. Meni, da bi moralo biti v predlogu zakona bolj natančno določeno, kdaj lahko pride do izključitve nosilca starševske odgovornosti, ki ga nadomesti druga ustrezna odrasla oseba, in pri tem upoštevane usmeritve Direktive iz drugega odstavka točke (c) 15. člena in 58. točke preambule Direktive (EU) 2016/800.

Mirovni inštitut opozarja na nezadostnost nabora pravic v drugem odstavku 452.c členu, glede na to, da niti ne vsebuje, niti se ne sklicuje na druge določbe ZKP, ki opredeljujejo te pravice. Dolžnost obveščanja o nekaterih najpomembnejših pravicah ne bi smela biti prepuščena različnim interpretacijam praktikov v vsakem primeru.

V zvezi s tretjim odstavkom pripominja, da bi bilo treba izrecno določiti, da mora biti tudi pisno obvestilo o pravicah sestavljeno v enostavnem, otroku lahko razumljivem jeziku oz. obliki. Za to je potrebno pripraviti posebna pisna obvestila o pravicah, v sodelovanju s strokovnjaki za preprost jezik oz. pedagogi in drugimi strokovnjaki. Pripravljena bi morala biti tudi v več jezikih, zlasti jezikih vseh manjšin, vključno z romsko.

Pripombe k prvemu odstavku se ne upošteva. Gre za pravni standard, ki ga slovensko kazensko procesno pravo že pozna. Pri presoji, ali je sodelovanje staršev ali skrbnika v kazenskem postopku proti mladoletniku (obveščanje in spremljanje) v nasprotju z interesi uspešne izvedbe kazenskega postopka, bo moral organ vedno upoštevati, da taka odločitev poseže v razmerje med starši in otrokom, pristojni organ pa je vedno in pri vsaki odločitvi, ki jo sprejme v postopku proti mladoletniku, dolžan upoštevati korist mladoletnika. Zato je tak poseg možen le v posebej utemeljenih primerih, torej v primerih, ko bi obveščanje staršev lahko resno ogrozilo kazenski postopek (npr. v primeru, da so bili starši ali skrbnik udeleženi pri storitvi kaznivega dejanja ali če obstaja resna verjetnost, da bi lahko prišlo do uničenja dokazov). Navedeno je pojasnjeno tudi v obrazložitvi k prvemu odstavku 452.c člena.

Pripomba k drugemu odstavku se deloma upošteva tako, da je v pouku po 452.d členu dodano, da je treba mladoletnika ob odvzemu prostosti poučiti tudi o tem, da se mu sme prostost odvzeti le izjemoma, če istega namena ni mogoče doseči z milejšim ukrepom, da sme odvzem prostosti trajati najkrajši potreben čas in da mora biti zagotovljena redna sodna presoja odvzema prostosti. Sicer pa predlagana določba drugega odstavka 452.c člena določa minimalni nabor pravic, o katerih mora biti mladoletnik vedno in v vsakem primeru obveščen ob seznanitvi s tem, da je osumljen storitve kaznivega dejanja oziroma ob prvem stiku po takšni seznanitvi. Nadaljnji nabor pravic, o katerih mora biti poučen, pa je odvisen od procesne situacije, v kateri mu bo pouk dan, saj je pouk o posameznih pravicah iz točke (b) prvega odstavka 4. člena jasno urejen po posameznih členih (npr. 148. člen, 452.d. člen, 469. člen itd.) in torej ni prepuščen različnim interpretacijam praktikov v vsakem primeru.

V zvezi s pripombo k tretjemu odstavku velja izpostaviti, da čeprav je v členu posebej poudarjeno, da mora biti na otroku razumljiv način dan ustni pouk, saj je ta del odgovornost osebe, ki v konkretnem postopku daje pouk in mora raven jezika in način podajanja pouka prilagoditi vsakokratnim okoliščinam, zlasti stopnji razumevanja in drugim osebnim okoliščinam na strani mladoletnika, enaka zahteva velja tudi za pisno obvestilo. Pisna obvestila so pripravljena vnaprej, na obrazcih, in tako kot pri vsakem dejanju v postopku, morajo tudi pri pripravi pisnih navodil, ki bodo uporabljena v konkretnih postopkih, pristojni organi upoštevati korist mladoletnika. To nedvomno vključuje tudi obveznost, da je pisno obvestilo pripravljeno v takšnem jeziku, da ga bo lahko razumel vsak mladoletnik, v nasprotnem primeru tako obvestilo ne more doseči svojega

namena. Zato po oceni predlagatelja poseben zapis o tem, da mora biti pisno obvestilo sestavljeno v otroku razumljivem jeziku in obliki, v zakonu ni potrebno, saj to nedvomno izhaja že iz zahtev, določenih na drugih ustreznih mestih. To pojasnilo je dodano tudi k obrazložitvi člena.

Nov 452.č člen ZKP

Okrožno sodišče v Ljubljani:

Okrožno sodišče opozarja, da je v drugem odstavku navedena besedna zveza »druge strokovne osebe«, ki pa je tako splošna, da bi lahko prišlo do kršitev mladoletnikovih pravic.

Pripombe se ne upošteva, v tem členu predlagatelj sledi že uveljavljeni ureditvi, ki v drugem odstavku 470. člena že sedaj uporablja isto opredelitev osebe, s pomočjo katere se lahko opravi zaslišanje.

Mirovni inštitut:

Nejasno je, kako naj bi bila v predlaganem členu 452.č prisotnost odvetnika kriterij odločanja za avdiovizualno snemanje zaslišanja otroka. Država bi sicer morala zagotoviti obvezno prisotnost odvetnika pri vseh zaslišanjih otrok, tudi pri vsakem policijskem razgovoru (gledati komentar k predlogu spremembe 454. člena ZKP (42. člen ZKP-O), ki je avdiovizualno snemanje zaslišanj ne bi smela v nobenem primeru nadomestiti.

Pripomba glede kriterijev za odločanje o snemanju zaslišanja je bila upoštevana. Kriterij »ali je pri zaslišanju navzoč zagovornik« je bil črtan, 148.a člen ZKP namreč določa, da se zaslišanje osumljenca (pred policijo) sme opraviti samo v navzočnosti zagovornika.

Nov 452.d člen ZKP

Mirovni inštitut:

Mirovni inštitut navaja, da je sicer tudi v skladu z 12. členom Direktive (EU) 2016/800 mogoče otroke izjemoma pridržati tudi skupaj z odraslimi, vendar opozarja, da bi glede na prakso Evropskega sodišča za človekove pravice, stališča Evropskega odbora za socialne pravice in Pravila Sveta Evrope za mladoletne storilce bilo potrebno izjeme od ločenega pridržanja otrok (od odraslih) interpretirati zelo ozko. Ocenjuje, da je predlagana določba, v skladu s katero bi se o tem odločal policist, povsem neprimerna. Policisti nimajo ustreznih kompetenc, da bi presojali, ali je pridržanje otroka z odraslo osebo v korist otroka. Odločitev o tem ne bi smela potekati brez vključitve ustreznih strokovnjakov, pri čemer bi bilo potrebno zagotoviti tudi primerno neodvisnost od policije.

K izpostavljenemu pomisleku velja dodati, da o pridržanju že na podlagi 157. člena ZKP odloča policist. Kadar pridržanje traja več kot 6 ur, policist izda obrazloženo odločbo. Predlog ZKP-O posebej zahteva, da mora odločba vsebovati tudi razloge za morebitno pridržanje skupaj s polnoletno osebo. Takšna odločitev, vključno z razlogi je torej naknadno preverljiva, zoper njo je dopustna pritožba, o kateri odloča sodišče. Pri tem je treba upoštevati, da je pridržanje ukrep, ki je dopusten le izjemoma in lahko (v skrajnih primerih) traja najdlje 48 ur. Tudi namestitev skupaj s polnoletnim je dopustna zgolj izjemoma, kadar je to v korist mladoletnika ali kadar v izjemnih okoliščinah ločene namestitve ni mogoče zagotoviti, pod pogojem, da je mladoletnik pridržan skupaj s polnoletnim na način, ki je skladen z njegovo koristjo. Gre torej za ukrep drugačne narave, kot je na primer pripor ali morebitna sankcija, izrečena na koncu kazenskega postopka. Zaradi zelo kratkih rokov, ki so določeni zaradi varstva pravic in koristi mladoletnika pa so na drugi strani omejene tudi možnosti za angažiranje zunanjih strokovnjakov. Zato predlog zakona povsem jasno zahteva, da mora biti pri skupni namestitvi s polnoletnimi vedno upoštevana korist mladoletnika, zoper odločbo pa je dovoljena pritožba, o kateri odloča sodišče, torej je zagotovljen neodvisni, sodni nadzor nad odločanjem policije. Ocenjeno je, da je na ta način, upošteva vse

navedene značilnosti ukrepa, ustrezno urejeno vprašanje dopustnosti nameščanja mladoletnika skupaj s polnoletnim.

K 42. členu (454. člen ZKP)

Mirovni inštitut:

Mirovni inštitut opozarja, da predlog ZKP-O ni v skladu z Direktivo, saj obvezno obrambo otroka predvideva šele od uvedbe pripravljalnega postopka, izpušča pa policijsko fazo, za katero tudi ne določa pravice do brezplačne pravne pomoči. Predkazenska oz. že policijska faza je najbolj občutljiva faza, pogosto odločilna za izid kazenskega postopka. Meni, da je kot zaslišanje policije treba razumeti tudi vsak razgovor policije, saj se take izjave osumljenca ohranijo v spisu, sodniki se seznanijo z njihovo vsebino, pogosto so podlaga za nadaljnja policijska preiskovalna dejanja in zato pomembno vplivajo na potek in izid kazenskega postopka. Zato je treba vzpostaviti učinkovit mehanizem brezplačne pravne pomoči oz. obvezne pravne pomoči za otroke. Mirovni inštitut meni, da Direktiva ne predvideva možnosti, da bi se otroci pravici do odvetnika odpovedali, temveč le, da pod pogojem, da je to skladno s pravico do poštenega sojenja, lahko države članice pod določenimi pogoji odstopajo od te obveznosti. Zato bi moral predlagatelj k urejanju pravice do odvetnika otrok pristopiti ravno v obratni smeri, kot pristopa v Predlogu ZKP-O (vsi otroci bi morali imeti zagotovljenega odvetnika v vseh fazah postopka, (vključno s policijsko in za to zagotoviti mehanizme, kot so sezname dežurnih zagovornikov); Pri vsakem tehtanju o odstopu od obvezne obrambe zaradi nesorazmernosti bi bilo treba upoštevati korist in okoliščine na strani otroka; Okoliščine zadeve, ki bi utemeljevale odstop, je potrebno interpretirati ozko, jasno določiti organ, ki o tem odloča (ne sme odločati npr. policist, ki obravnava primer) in na voljo morajo biti jasne, hitre in učinkovite pritožbene poti. V skladu z namenom in duhom Direktive (EU) 2016/800 bi bilo priporočljivo, da Slovenija od obvezne obrambe sploh ne bi odstopala pod nobenim pogojem in v nobeni fazi in bi jasno določila, da je vsaka odpoved pravici do odvetnika v primeru otrok prepovedana.

V zvezi s pripombo glede obvezne obrambe velja pojasniti, da v predlogu zakona obvezna obramba ni predvidena šele od uvedbe pripravljalnega postopka dalje, temveč pod enakimi pogoji že tudi pri opravi vseh preiskovalnih dejanj v predkazenskem postopku, pri katerih je mladoletnik lahko navzoč, tako kot to zahteva 6. člen Direktive (EU) 2016/800. Izključena so le tista preiskovalna dejanja, ki jih je nujno opraviti takoj in jih policija pod pogoji, določenimi v ZKP opravi brez odredbe sodišča. Kar zadeva brezplačno pravno pomoč, pa se predlog ZKP-O sklicuje na Zakon o brezplačni pravni pomoči, ki to področje in tudi postopek in pristojnost za odločanje o BPP ureja. Prav tako ni v nobenem primeru dopustno, da bi se otrok v primeru obvezne obrambe z zagovornikom odpovedal tej pravici, kar izhaja že iz same narave tega instituta.

K 43. členu (469. člen ZKP)

Mirovni inštitut:

Po mnenju mirovnega inštituta predlog v domačo zakonodajo ne prenaša vseh relevantnih elementov pravice do individualne ocene v skladu s 7. členom Direktive EU 2016/800. Predvsem ne zahteva, da se individualne ocene izvajajo ob tesnem sodelovanju otroka; da jo opravijo usposobljene osebe, po možnosti na podlagi multidisciplinarnega pristopa in po potrebi ob vključitvi nosilca starševske odgovornosti ali druge ustrezne odrasle osebe iz člena 5 oziroma 15 Direktive in/ali specializiranega strokovnjaka; ter da, kadar se elementi, ki so podlaga za individualno oceno, bistveno spremenijo, države članice zagotovijo, da se individualna ocena posodablja tekom celotnega kazenskega postopka.

Pomen sodelovanja mladoletnika v postopku je poudarjen na več mestih (vabljenje, obveščanje, pravni pouki, prepoved sojenja v nenavzočnosti). Predlog novele pa dodatno določa izrecno zahtevo, da mora mladoletnika obvezno zaslišati sodnik za mladoletnike (predlog spremembe

470. člena). V drugem odstavku veljavnega 470. člena ZKP je nadalje določeno zaslišanje mladoletnikovih staršev ali skrbnika, da se ugotovijo okoliščine, pomembne za individualno oceno. Sodišče mora za ugotavljanje tistih dejstev, ki terjajo posebno strokovno znanje, vedno postaviti izvedenca, tudi če samo razpolaga z ustreznim znanjem. S predlagano spremembo prvega odstavka 469. člena pa se opredeljujejo vsa tista dejstva in okoliščine, ki jih mora sodišče (v skladu z Direktivo) ugotavljati, ugotavljanje večine izmed njih pa ni mogoče brez vključitve strokovnjakov z različnih področij. Kar zadeva posodabljanje individualne ocene sicer že iz same narave odločanja v kazenskem postopku izhaja, da mora sodišče vse svoje odločitve sprejemati na podlagi dejstev in okoliščin, ki obstajajo v času odločanja in v primeru spremenjenih okoliščin le te tudi ugotavljati. Se je pa moč strinjati s tem, da je zavoljo večje jasnosti treba izrecno urediti vprašanje posodabljanja individualne ocene tekom celotnega kazenskega postopka. Zato je v predlogu dodano besedilo novega petega odstavka 469. člena ZKP, ki določa, da se individualna ocena posodablja tekom celotnega kazenskega postopka, če se bistveno spremenijo njeni elementi.

K 45. členu (sedaj 44. člen) (473. člen ZKP)

Okrožno sodišče v Ljubljani:

Okrožno sodišče opozarja, da je prvi (pravilno: drugi) odstavek nejasen, saj predvideva dve vrsti odločitev oziroma omenja najprej odreditev, v nadaljevanju pa sklep z odločitvijo o namestitvi mladoletnika v priporu. Odredba z obrazložitvijo je povsem ustrezna in se v praksi že uporablja.

Sodišče odredi namestitev skupaj s polnoletnim s sklepom in ne z odredbo (sodišče npr. tudi pripor odredi z obrazloženim sklepom). O tem, da se lahko mladoletnik namešča skupaj s polnoletnim, odloča sodišče z obrazloženim sklepom, zoper katerega je v skladu s prvim odstavkom 399. člena ZKP dovoljena pritožba, kar je v skladu z zahtevami Direktive (EU) 2016/800.

46. člen (478. člen ZKP)

VDT:

VDT ocenjuje, da bi na seji senata za mladoletnike morala biti obvezna udeležba (če ne staršev, pa vsaj) predstavnika pristojnega CSD, saj je le tako poskrbljeno za celovito varstvo koristi mladoletnika, kar je temeljni namen implementacije Direktive.

Predlog zakona za razliko od sedaj veljavne ureditve določa obvezno navzočnost določenih subjektov in obvezno obveščanje staršev ali skrbnika in predstavnika CSD o vsaki seji. Po sedaj veljavni ureditvi je predvideno zgolj obveščanje o seji senata, subjekti pa vsak sam odločajo, ali bodo navzoči na seji senata ali ne, pri čemer se mladoletnikove starše in predstavnika CSD o seji senata obvesti le, če sodišče oceni, da je njihova navzočnost potrebna.

Okrožno državno tožilstvo v Kopru:

Pripominja, da se šesti odstavek spreminja tako, da navzočnost staršev in CSD ni več obvezna, moral pa bi biti obvezno navzoč vsaj CSD, saj se v času od predloga do seje lahko marsikaj spremeni in to najbolj vedo strokovni sodelavci na CSD.

Predlog zakona se v tem delu ne spreminja na opisani način, saj navzočnost predstavnika CSD in staršev že sedaj ni bila obvezna.

K 49. členu

VSRS SUP:

Meni, da je treba zagotoviti možnost postopnega uvajanja vlaganja in vročanja po elektronski poti ter prepisovanja spisa v elektronski obliki.

Predlagana ureditev omogoča, da minister odredbe izda tudi parcialno oziroma postopoma.

SPLOŠNE PRIPOMBE

VSRS:

Glede na številne in obsežne spremembe je ZKP postal nepregleden in celo notranje ne najbolj usklajen, zato bi bilo treba pristopiti k oblikovanju in sprejemu novega ZKP-1.

Gre za pripombo, ki presega okvir novele ZKP-O, se pa predlagatelj zaveda težav, ki jih v praksi povzroča pogosto in obsežno spreminjanje zakona.

Upoštevali smo tudi večino redakcijskih pripomb, ki jih je podal VSRS SUP.

Sodni svet:

Sodni svet ponovno opozarja, da so roki za podajo mnenj v fazah sprejemanja zakonodajnih predlogov nesorazmerno kratki in ne upoštevajo narave dela posameznih deležnikov v tem procesu, kar je zlasti pri tako pomembnih spremembah, kot so spremembe temeljnih procesnih zakonov, neproduktivno. Posledično mnenja o predlaganih zakonodajnih spremembah ne more podati.

Novela ZKP-O je časovno zamejena glede na predviden začetek delovanja Evropskega javnega tožilstva, do katerega lahko pride že novembra 2020. Temu so bili prilagojeni tudi roki za strokovno in medresorsko usklajevanje.

Okrožno sodišče v Kopru:

V veljavnem ZKP je še nekaj primerov, v katerih je rok za pritožbo zoper sklep 8 dni (kot je bil pred spremembo ZKP-N tudi sicer splošni pritožbeni rok zoper sklep - čl. 400/2 ZKP), četudi je sedaj splošni pritožbeni rok 15 dni (sprememba čl. 400/2 ZKP). Glede na to, da se 8-dnevni rok nanaša na pomembne odločitve: npr. v postopku zoper mladoletnike (485/1 ZKP), v postopku izrekanja varnostnega ukrepa (492/5, 496/5 ZKP), se poraja vprašanje, ali gre v danih primerih za redakcijsko napako oziroma ali je krajši 8-dnevni rok za pritožbo ostal namenoma.

Pripombo smo v pretežni meri upoštevali. Prvi odstavek 485. člena, ZKP se spremeni tako, da se rok za pritožbo zoper odločbe o izreku kazenskih sankcij v postopku proti mladoletnikom spremeni s sedanjih osmih dni na 15 dni. Prav tako smo prilagodili rok za pritožbo zoper sklep o varnostnem ukrepu (peti odstavek 492. člena ZKP) in tudi rok za ugovor zoper sodbo o kaznovalnem nalogu.

Okrožno sodišče v Kopru predlaga spremembo Zakona o kazenskem postopku v zvezi z vročanjem sodbe o kaznovalnem nalogu obdolženemu, ki nima zagovornika. V takšnih primerih naj se obdolženemu po hrvaškem zgledu določi zagovornika po uradni dolžnosti in se mu vroči sodba. Predlaga, da se v tretjem odstavku 120. člena za besedilom „Če je treba obdolžencu, ki nima zagovornika, vročiti sodbo, s katero mu je bila izrečena kazen zapora“ doda besedilo: „ali sodba o kaznovalnem nalogu“, v nadaljevanju besedilo ostane enako, razen zadnje povedi v istem odstavku, katera se glasi: „Sodbe o kaznovalnem nalogu ni dovoljeno vročiti s pritrditvijo na sodno desko“, katero se črta, saj je sodba o kaznovalnem nalogu s to spremembo že zajeta v prvi povedi istega odstavka, druga poved, ki govori o vročanju s pritrditvijo na sodno desko pa se nanaša na druge odločbe (torej razen sodbe s katero je izrečena kazen zapora in sodbe o kaznovalnem nalogu).

Problem, ki ga rešuje predlog Okrožnega sodišča v Kopru, ni povezan prav z institutom sodbe o kaznovalnem nalogu, temveč z vročanjem sodbe v tujino. Sodba o kaznovalnem nalogu pa je

izdana brez sodelovanja obdolženca, zaradi česar bi bila dodatna poenostavitve, ki bi lahko vodila do tega, da je obdolženec obsojen v odsotnosti, ustavno problematična.

Okrožno sodišče v Ljubljani:

Okrožno sodišče opozarja, da je bolj primerna dikcija »postopek zoper mladoletnika« in ne »postopek proti mladoletniku«.

Pripombe se ne upoštevajo. Z uporabljenimi besednimi zvezami se želi poudariti, da ne gre za postopek zoper mladoletnika, temveč za postopek glede mladoletnika, ki je sicer storil kaznivo dejanje, vendar predvsem potrebuje pomoč, ki mu jo je družba dolžna dati.

Okrožno sodišče opozarja, da takrat, kadar je povsem jasno, da je mladoletnik izpolnil vzgojni ukrep (se npr. opravičil, opravil naloženo delo, se udeležil socialnih treningov) in to izhaja tudi iz poročil CSD, ki jih mora sodišče predhodno pridobiti, ustavitev izvrševanja vzgojnega ukrepa pa pisno predlaga tudi DT, ni potrebe, da o ustavitvi odloča senat, ampak je dovolj, da sodnik za mladoletnike sprejme sklep o ustavitvi. Bistvo je v pospešitvi postopkov proti mladoletnikom, ki so storili eno kaznivo dejanje in ni potrebe, da sodišče vabi na sejo vse. Gre za formalnost, pri kateri mladoletniki večinoma niti niso navzoči, sta pa navzoča dva porotnika, zagovornik, tožilec, ki zaradi te formalne ugotovitve, da je mladoletnik izpolnil naloženo, pridejo na sodišče za kratek čas (5 minut). Zaradi navedenega predlaga, da se spremenita določbi:

- tretjega odstavka 490. člena ZKP tako, da se glasi: »O predlogu državnega tožilca za ustavitev izvrševanja vzgojnega ukrepa odloči sodnik za mladoletnike.« in*
- četrtega odstavka 490. člena ZKP tako, da se glasi: »O spremembi vzgojnega ukrepa odloča senat.«*

Pripombe se ne upoštevajo, saj presega vsebino novele ZKP-O, s katero se prenaša Direktiva (EU) 2016/800. Glede izpostavljenega vprašanja je sicer potekala razprava v okviru oblikovanja predloga Zakona o obravnavi mladoletnih storilcev kaznivih dejanj. Ker gre za konceptualno vprašanje tudi z drugimi sistemskimi vidiki, predloga nismo upoštevali.

Okrožno sodišče v Krškem:

Okrožno sodišče predlaga spremembo 2. odst. 525. čl. ZKP, ki določa, da mora policija tujca, kateremu je na prošnjo tujega organa odvzeta prostost, brez odlašanja privedi k preiskovalnemu sodniku. V skladu z internim navodilom mora policija tujca privedi v preiskovalnemu sodniku v roku 6 ur. V praksi glede na dejanske okoliščine večine primerov tako kratek rok povzroča nepotrebne stroške in zaplete, zato predlaga, da se v navedenem odstavku namesto besed »brez odlašanja« vstavi besedilo »tako, ko je mogoče, vendar najkasneje v roku 24 ur«. Enak rok je določen tudi v ZSKZDČEU.

Predlog se dejansko nanaša na spremembo 149. člena ZKP. Omenjena določba je bila v soglasju z MNZ in Policijo spremenjena tako, da omogoča podaljšanje zadržanja oziroma privedbe preiskovalnemu sodniku do 18 ur, če je osebi hkrati odvzeta prostost v drugem postopku.

VDT:

Ugotavljajo, da je v predlog vključeno veliko število določb, ki prvotni zakonodajni namen, dogovor o sodelovanju v delovni skupini in na tej podlagi zastavljeno pripravo novele - bistveno presegajo. Poleg tega ni vključeno preiskovanje kriminalitete na »temačnem spletu«.

Izražajo strokovne pomisleke glede odložitve sprejema načrtovanega in že pripravljenega predloga Zakona o obravnavanju mladoletnih storilcev kaznivih dejanj (ZOMSKD) z vključevanjem dogovorjenih rešitev neposredno v ZKP, kjer so iztrgane iz konteksta celovitega

urejanja mladoletniške kriminalitete in se nadgrajuje zastarela ureditev, ki je daleč za primerljivimi pravnimi sistemi. Kot nesprejemljiv razlog za tako odločitev ocenjuje zamudo pri implementaciji Direktive (EU) 2016/800 o procesnih jamstvih za otroke, ki so osumljene ali obdolžene osebe v kazenskem postopku.

Sprejeta je bila odločitev, da se del postopkovnih vsebin iz predloga Zakona o obravnavanju mladoletnih storilcev kaznivih dejanj (ZOMSKD), ki ga je pripravljala druga delovna skupina, zaradi poteka rokov za prenos Direktive (EU) 2016/800⁶, vključi v novelo ZKP-O. Zaradi nasprotovanja nekaterim rešitvam, predlaganih v ZOMSKD, je namreč potrebno dodatno usklajevanje, ki terja več časa.

Prav tako je bila sprejeta odločitev, da se v novelo ZKP-O vključi nekatere druge vsebine, ki niso bile obravnavane na delovni skupini in niso povezane z delovanjem EPPO. Na delovni skupini je bilo uvodoma pojasnjeno, da bodo v novelo vključene tudi nekatere druge rešitve, povezane z implementacijo ustavnih odločb, redakcijske spremembe ter spremembe povezane z nekaterimi odprtimi vprašanji (npr. privedbo prič na zaslišanje, uvajanjem e-poslovanja v kazenski postopek itd.). Nekatere vsebine, ki so bile v preteklosti že oblikovane in usklajevane, pa so bile v predlog novele vključene po oblikovanju nove vlade.

VDT opozarja, da predlog zakona nima ocene o finančnih, kadrovskih (ter z njimi povezanih drugih logističnih) posledicah za državno tožilstvo.

Predlog zakona ima oceno finančnih posledic, pri čemer velja omeniti, da so bile finančne in kadrovske posledice, ki bodo nastale zaradi delovanja Evropskega javnega tožilstva, predmet novele ZDT-1C. Preostale posledice novele ZKP-O, ki zadevajo državno tožilstvo, niso takšnega obsega in višine, da bi zahtevale prerazporeditve finančnih sredstev in dodatne kadrovske okrepitve.

Predlog zakona ima oceno finančnih posledic, pri čemer velja omeniti, da so bile finančne in kadrovske posledice, ki bodo nastale zaradi delovanja Evropskega javnega tožilstva, predmet novele ZDT-1C. Preostale posledice novele ZKP-O, ki zadevajo državno tožilstvo, niso takšnega obsega in višine, da bi zahtevale prerazporeditve finančnih sredstev in dodatne kadrovske okrepitve.

VČP:

Že ob pripravi novele ZKP-N je VČP opozoril na problematiko obsega petega odstavka 157. člena ZKP. ZKP kot izjemno situacijo v tej določbi ureja le pridržanje osebe, ki je na misiji v tujini, če jo zaradi izjemnih objektivnih razlogov ni mogoče brez odlašanja privedi k preiskovalnemu sodniku, ne pa tudi drugih situacij, ki tudi morda (upravičeno) onemogočajo realizacijo privedbe osebe preiskovalnemu sodniku (npr. nujno zdravljenje in druge zdravstvene težave, npr. strelne rane). Tudi MNZ se je strinjalo, da bi bilo treba zaradi večje jasnosti, navedene posebnosti glede izročitve osebe v nadaljnji postopek preiskovalnemu sodniku, podrobneje urediti v ZKP. Na to potrebo zato znova opozarjajo.

Kot je bilo izpostavljeno že v času priprave novele ZKP-N, tudi po naši oceni (glede na že veljavni zakonski okvir) ni nobenih ovir, da bi preiskovalni sodnik v posameznem primeru osebo zaslišal

⁶ Direktiva (EU) 2016/800 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. maja 2016 o procesnih jamstvih za otroke, ki so osumljene ali obdolžene osebe v kazenskem postopku (v nadaljevanju: Direktiva (EU) 2016/800).

izven sodnih prostorov (npr. v zdravstveni ustanovi), saj mu zunanje poslovanje omogoča veljavni Sodni red.

VČP se sklicuje na pripombe, ki jih je podal na predlog zakona o obravnavi mladoletnih storilcev kaznivih dejanj in opozarja na rok za prenos direktive in, da je že čas, da vendarle (kmalu) pride do uveljavitve posebnega zakona, ki ga je ob svoji uveljavitvi napovedal že KZ-1. Prav tako se sklicuje na pripombe, ki jih je pripravil Mirovni inštitut, in jih prilaga.

Sprejem posebnega zakona bo res nujen in predlog ZOMSKD vsebuje številne rešitve, ki prispevajo k izboljšanju položaja mladoletnikov in jih je nujno čim prej uveljaviti. Vendar pa je bilo, glede na vsebino pripomb v postopku usklajevanja predloga ZOMSKD ocenjeno, da je zaradi zahtevnosti izpostavljenih vprašanj treba prednostno urediti procesni položaj mladoletnikov v skladu z zahtevami Direktive (EU) 2016/800. Opredelitev do pripomb VČP so bile podane že v postopku priprave predloga ZOMSKD.

Opredelitve glede pripomb Mirovnega inštituta glejte pri pripombah Mirovnega inštituta.

OZS:

Predlog predvideva vrsto sprememb, ki so bile zavrjene s strani strokovne javnosti pri noveli ZKP-N, medtem ko delovni skupini za ZKP-O sploh niso bile predstavljene kot rešitve, ki naj bi jih novela ZKP-O vsebovala. Gre za naslednje sklope rešitev: združevanje zadev predkazenskem postopku, kvalificirani ovaditelji, glavna obravnava na drugi stopnji.

Predlogi so bili vključeni v besedilo predloga novele ZKP-O, ki je bilo poslano v strokovno in medresorsko usklajevanje. VDT je podalo konkretne pripombe na posamezne rešitve in predlagatelj je nanje tudi podal odgovore.

IP:

IP opozarja na ureditev vročanja pisanj v kazenskem postopku s pritrditvijo celotnih pisanj na sodno desko in kot informacijski zasebnosti tako obdolženih, kot tudi oškodovancev bistveno bolj prijazno ter sorazmerno rešitev, predlaga ureditev po vzoru določb Zakona o splošnem upravnem postopku. Opozarja, da se po določbi 120 in 121. člena ZKP vročajo tudi sodbe, ki lahko vsebujejo tudi osebne podatke (lahko tudi mladoletnih) oškodovancev ter prič, ne zgolj osebnih podatkov oseb, ki spremembe naslova niso ustrezno sporočile sodišču.

Pri vročanju gre za kompleksno ureditev, ki zahteva celostni pristop pri načrtovanju sprememb, zaradi česar ta vprašanja niso vključena v novelo ZKP-O, ki je primarno namenjena pravočasnim rešitvam, potrebnim zaradi implementacije t.i. EPPO uredbe.

Mirovni inštitut:

Mirovni inštitut opozarja, da predlog ZKP-O na nobenem mestu ne zagotavlja, da bodo pristojni organi za otroke, ki jim je odvzeta prostost, izvajali z Direktivo predpisane ukrepe iz petega odstavka 12. člena Direktive (EU) 2016/800. V skladu s citirano določbo Direktive je te ukrepe potrebno zagotoviti tudi v primeru odvzema prostosti, ki ni pripor, oziroma kolikor je to primerno in sorazmerno glede na naravo in trajanje odvzema prostosti. To pomeni, da bi bilo treba ukrepe, v ustrezni obliki, zagotavljati tudi v tekom pridržanja.

Mirovni inštitut opozarja na potrebo po celovitem prenosu Direktive (EU) 2016/1919. Očitne vrzeli v slovenski zakonodaji pomembno ovirajo uresničevanje pravice do odvetnika in vplivajo na pravico do poštenega sojenja. Posebej problematična je policijska faza postopka - ni predpisana obvezna pravna pomoči niti za osumljence, ki jim je odvzeta prostost niti za ranljive osumljence (otroci in osebe s težavami v duševnem zdravju in/ali duševnem razvoju). Izrecno bi moralo biti

določeno, da je treba osumljenca obvestiti o pravici do brezplačne pravne pomoči tudi pred policijskim zaslišanjem/razgovorom, opredeljena jasna merila za odobritev brezplačne pravne pomoči, in določen organ, ki o zahtevi odloča (ne policist, ki vodi primer ali izvaja in nadzoruje ukrep pridržanja), zagotovljene hitre in učinkovite pritožbene poti, vzpostavljen sistem dežurnih odvetnikov. Odvetniki se včasih ne želijo udeležiti zaslišanja pred policijo, saj pomanjkanje informacij in dostop do policijske dokumentacije onemogoča učinkovito obrambo, zato njihova navzočnost ni v najboljšem interesu strank, saj je zapisnik z zaslišanja dokaz na sodišču. Uradni zaznamek izjave osumljenca pa pomembno vpliva na potek in izid kazenskega postopka (ostane v spisu, z njim se seznani sodnik, je podlaga za nadaljnja policijska preiskovalna dejanja).

Predlog zakona za primer odvzema prostosti ureja pravico mladoletnika, da se mu zagotovi zdravniški pregled in po potrebi zdravniško pomoč, kar vključuje vse vrste zdravniške pomoči (tudi psihiatrično) in vsak odvzem prostosti (tudi pridržanje). Prav tako je treba o odvzemu prostosti brez nepotrebnega odlašanja obvestiti starše ali skrbnika in mladoletniku omogočiti stik z njimi. Glede na časovne omejitve pridržanja (največ 48 ur) pa je življenjsko neizvedljivo in nesorazmerno zagotavljati tudi pravico do izobraževanja in usposabljanja, dostop do programov, ki spodbujajo njihov razvoj in njihovo ponovno vključitev v družbo. Drugače je v primeru pripora, ko je dolžan zavod z namenom zagotavljanja mladoletnikovega nadaljnjega vključevanja v vzgojne, izobraževalne in druge programe, v katere je bil že vključen pred začetkom izvrševanja pripora in za vključitev v druge ustrezne programe glede na potrebe, želje in sposobnosti mladoletnika, nemudoma po začetku izvrševanja pripora od centra za socialno delo ali od izvajalca programa pridobiti podatke o predhodni obravnavi mladoletnika. Po pridobitvi podatkov pa mora proučiti možnosti za mladoletnikovo nadaljnje vključevanje v ustrezne programe v skladu z omejitvami, potrebnimi za zagotavljanje varnosti in ohranitve reda v zavodu v katerem se prestaja pripor, ter v skladu z omejitvami, ki izhajajo iz razlogov za odreditev pripora.

V zvezi s pripombo glede prenosa Direktive (EU) 2016/1919 velja izpostaviti, da je predvidena rešitev, v skladu s katero se obdolženca pred prvim zaslišanjem obvesti o pravici do brezplačne pravne pomoči (BPP), sicer pa ostala izpostavljena vprašanja glede prenosa direktive in brezplačne pravne pomoči presegajo materijo novele ZKP-O (brezplačno pravno pomoč namreč ureja Zakon o brezplačni pravni pomoči).

8. PODATEK O ZUNANJEM STROKOVNJAKU OZIROMA PRAVNI OSEBI, KI JE SODELOVALA PRI PRIPRAVI PREDLOGA ZAKONA, IN ZNESKU PLAČILA ZA TA NAMEN:

Pri pripravi dela predloga novele ZKP-O je sodelovala delovna skupina, v kateri so bili predstavniki Vrhovnega sodišča Republike Slovenije, Okrožnega sodišča v Ljubljani, Vrhovnega državnega tožilstva Republike Slovenije, Pravne fakultete Univerze v Ljubljani, Evropske pravne fakultete, Ministrstva za notranje zadeve in Policije.

V delu glede rešitev na področju kazensko procesnega položaja mladoletnih storilcev kaznivih dejanj je pri pripravi rešitev sodelovala neformalna delovna skupina, v kateri so bili predstavniki Okrožnega sodišča v Ljubljani, Vrhovnega državnega tožilstva, Pravne fakultete Univerze v Ljubljani in Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve.

Člani delovnih skupin za sodelovanje v delovni skupini niso prejeli denarnih sredstev.

9. NAVEDBA, KATERI PREDSTAVNIKI PREDLAGATELJA BODO SODELOVALI PRI DELU DRŽAVNEGA ZBORA IN DELOVNIH TELES

- mag. Lilijana Kozlovič, ministrica za pravosodje,

- Matic Zupan, državni sekretar, Ministrstvo za pravosodje,
- mag. Nina Koželj, generalna direktorica Direktorata za kaznovalno pravo in človekove pravice, Ministrstvo za pravosodje,
- mag. Robert Golobinek, vodja Sektorja za kaznovalno pravo in človekove pravice, Ministrstvo za pravosodje.

II. BESEDILO ČLENOV

1. člen

V Zakonu o kazenskem postopku (Uradni list RS, št. 32/12 – uradno prečiščeno besedilo, 47/13, 87/14, 8/16 – odl. US, 64/16 – odl. US, 65/16 – odl. US, 66/17 – ORZKP153,154 in 22/19 – skl. US, 55/20 – odl. US in 89/20 – odl. US) se za 31. členom in naslovom »3. Združitev in izločitev postopka« doda nov 31.a člen, ki se glasi:

»31.a člen

(1) Določbe od prvega do četrtega odstavka 32. člena tega zakona se smiselno uporabljajo tudi v predkazenskem postopku za osumljenca kaznivih dejanj, za katera se storilec preganja po uradni dolžnosti in obtožni akt še ni bil vložen na pristojno sodišče ali ni bila zahtevana uvedba sodne preiskave.

(2) Če so v primeru iz prvega odstavka tega člena za usmerjanje predkazenskega postopka in pregon osumljenca pristojna različna okrožna državna tožilstva, je praviloma pristojno okrožno državno tožilstvo, ki je prvo prejelo kazensko ovadbo. Če so za usmerjanje predkazenskega postopka in pregon osumljenca pristojni različni državni tožilci istega okrožnega državnega tožilstva, je praviloma pristojen državni tožilec, ki je prvi prejel kazensko ovadbo. Nadaljnje kazenske ovadbe, za katere je smotno izvesti enoten predkazenski postopek in vložiti enoten obtožni akt, se posredujejo pristojnemu državnemu tožilcu, ki z njimi ravna po tretjem odstavku tega člena.

(3) V primerih iz prvega odstavka tega člena se izvede enoten predkazenski postopek in vloži enoten obtožni akt, razen če bi bilo to nesmotno oziroma bi oteževalo uspešno izvedbo predkazenskega in kazenskega postopka.

(4) Določbe tega člena se ne uporabljajo za zadeve iz pristojnosti Specializiranega državnega tožilstva Republike Slovenije.

(5) Podrobnejša pravila o načinu združevanja določa Državnotožilski red.«.

2. člen

V 65.a členu se v prvem odstavku za sedmo alinejo doda nova osma alineja, ki se glasi:

»- možnosti prikritja podatka o naslovu ali prebivališču;«.

Dosedanji osma in deveta alineja postaneta deveta in deseta alineja.

3. člen

V 66. členu se za besedilom člena, ki postane njegov prvi odstavek, dodajo novi drugi, tretji in četrti odstavek, ki se glasijo:

»(2) Oškodovanec, njegov zakoniti zastopnik in pooblaščenec lahko pisno zahtevajo, da se podatek o naslovu ali prebivališču oškodovanca ne razkrije obdolžencu ali drugim neupravičenim osebam oziroma da pooblaščenec osebe to ohrani v tajnosti, če je to upravičeno zaradi razmerja

med oškodovancem in osumljencem oziroma obdolžencem ali zaradi narave ali teže kaznivega dejanja.

(3) Sodišče lahko na podlagi pisne zahteve iz prejšnjega odstavka s sklepom odloči, da se osumljencu oziroma obdolžencu in drugim neupravičenim osebam ne dovolita pregled in prepis podatka o naslovu ali prebivališču oškodovanca v spisu (128. člen), da se ta podatek v listinah zakrije; da se podatek o njegovem naslovu, če ta še ni pridobljen, pridobi zunaj njegovega zaslišanja (240. člen); ter opozori osebe, ki se morajo v okviru svojega dela seznaniti s podatkom o naslovu oškodovanca, da so ga dolžne ohraniti v tajnosti. Zoper sklep iz prejšnjega stavka ni posebne pritožbe.

(4) Drugi in tretji odstavek tega člena se smiselno uporabljata tudi pred drugimi organi v predkazenskem in kazenskem postopku, ki razpolagajo s podatkom o naslovu oškodovanca.«.

4. člen

V 67. členu se drugi odstavek spremeni tako, da se glasi:

»(2) Obdolženca je treba pred prvim zaslišanjem poučiti, da ima pravico vzeti si zagovornika in da je zagovornik lahko navzoč pri njegovem zaslišanju ter da ima pravico do brezplačne pravne pomoči v skladu z določbami zakona, ki ureja brezplačno pravno pomoč.«.

5. člen

V 76. členu se v prvem odstavku na koncu drugega stavka doda besedilo »(vloga v elektronski obliki)«.

Na koncu drugega odstavka se pika nadomesti z vejico in doda besedilo: »lahko pa se ji priložijo tudi v elektronsko obliko pretvorjeni pisne listine in dokumenti, ki so izvirno nastali v elektronski obliki.«

6. člen

Za 84. členom se doda nov 84.a člen, ki se glasi:

»84.a člen

(1) Zaslišanje, predobravnavni narok in narok glavne obravnave ter seja senata se lahko pod pogoji iz 244.a in 304.a člena tega zakona opravijo tudi z uporabo tehničnih sredstev za prenos slike in glasu (videokonferenca).

(2) Preiskovalni sodnik, sodnik posameznik ali predsednik senata lahko ob tem odredi, da se zaslišanje ali narok, opravljen z videokonferenco, posname z ustreznimi tehničnimi sredstvi za zvočno ali zvočno-slikovno snemanje. Pri tem se smiselno uporabljajo določbe 84. člena in 314. člena tega zakona.«.

7. člen

86. člen se spremeni tako, da se glasi:

»86. člen

(1) O posvetovanju in glasovanju se sestavi poseben zapisnik.

(2) Zapisnik o posvetovanju in glasovanju obsega potek glasovanja, sprejeto **odločbo in napoved ločenih mnenj vrhovnih sodnikov (prvi odstavek 114.a člena)**.

(3) Ta zapisnik podpišejo vsi člani senata in zapisnikar. Zraven se priložijo posebna mnenja, če niso vpisana v sam zapisnik, **in morebiten uradni zaznamek s pojasnilom, zakaj napovedana ločena mnenja vrhovnih sodnikov niso izdelana (šesti odstavek 114.a člena)**.

(4) Zapisnik o posvetovanju in glasovanju se zapre v poseben ovitek. Ta zapisnik sme pregledati samo višje sodišče, ko odloča o pravnem sredstvu. V tem primeru mora višje sodišče zapisnik spet zapreti v poseben ovitek in na ovitku naznačiti, da je zapisnik pregledalo.

(5) Prejšnji odstavek se ne uporablja, kadar vrhovno sodišče odloča o zahtevi za varstvo zakonitosti, pa ne gre za odločanje po četrtem odstavku 420. člena tega zakona.

(6) Zapisnik o posvetovanju in glasovanju, ki se izda v elektronski obliki, podpiše predsednik senata s svojim elektronskim podpisom. Zapisnik o posvetovanju in glasovanju, ki se izda v elektronski obliki, se v informacijskem sistemu e-sodstvo vodi v posebni mapi tako, da je dostopen v povezavi z obravnavano zadevo. Ko višje sodišče pri odločanju o pravnem sredstvu pregleda tak zapisnik, ga mora spet shraniti v posebno mapo v informacijskem sistemu e-sodstvo in na njej označiti, da ga je pregledalo.«.

8. člen

V 87. členu se v drugem odstavku beseda »izjava« spremeni v besedo »vloga«.

Tretji odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»(3) Če se vloga pošlje po pošti priporočeno, velja dan oddaje na pošto za dan izročitve tistemu, kateremu je poslana.«.

Za tretjim odstavkom se doda nov četrti odstavek, ki se glasi:

»(4) Če se pošlje vloga v elektronski obliki po elektronski poti, se šteje čas, ko jo je prejel informacijski sistem e-sodstvo, za trenutek izročitve sodišču, na katero je naslovljena. Če se pošlje vloga v elektronski obliki s posredovanjem izvajalca elektronskega vlaganja, ki vlogo podpiše z elektronskim časovnim žigom, se šteje čas elektronskega časovnega žiga za trenutek, ko jo je prejel informacijski sistem e-sodstvo.«.

Dosedanji četrti in peti odstavek postaneta peti in šesti odstavek.

9. člen

V 92. členu se v drugem odstavku na začetku 1. točke doda besedilo »vozni stroški oseb, ki jih vabi policija v predkazenskem postopku.«.

Tretji odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»(3) Stroški iz 1., 2., 4. in 5. točke drugega odstavka tega člena ter potrebni izdatki in nagrada postavljenega zagovornika in postavljenega pooblaščenca oškodovanca ter oškodovanca kot tožilca se v postopku zaradi kaznivih dejanj, za katera se storilec preganja po uradni dolžnosti, izplačajo naprej iz sredstev organa, ki vodi kazenski postopek, oziroma, če gre za stroške

zasega, odvzema, hrambe, prodaje in uničenja zaseženih oziroma odvzetih predmetov, v skladu s predpisi, ki urejajo hrambo teh predmetov, postopek upravljanja oziroma način ravnanja z njimi. Vozni stroški oseb, ki jih vabi policija v predkazenskem postopku, ter nagrada in potrebni izdatki zagovornika, ki ga postavi policija v predkazenskem postopku, se izplačajo naprej iz sredstev policije. V zvezi s stroški iz 3. točke drugega odstavka tega člena pa mora organ, ki je izvršil privedbo, spremljanje ali vročanje, sodišču predložiti obračun stroškov. Pozneje se vsi navedeni stroški izterjajo od tistih, ki so jih po določbah tega zakona dolžni poravnati. Organ, ki vodi kazenski postopek, **ali policija** mora vse stroške, ki so bili naprej izplačani oziroma za katere je bil sodišču predložen obračun stroškov, vpisati v seznam in seznam priložiti spisom.«.

Za tretjim odstavkom se doda nov četrti odstavek, ki se glasi:

»(4) Za povrnitev voznih stroškov oseb, ki jih vabi policija v predkazenskem postopku (tretji odstavek tega člena), se smiselno uporabljajo določbe zakona, ki ureja naloge in pooblastila policije o povrnitvi potnih stroškov vabljenih oseb.«.

Dosedanja četrti in peti odstavek postaneta peti in šesti odstavek.

10. člen

Za 114. členom se doda nov 114.a člen, ki se glasi:

»114.a člen

(1) Kadar vrhovno sodišče odloča o zahtevi za varstvo zakonitosti, pa ne gre za odločanje po četrtem odstavku 420. člena tega zakona, lahko vrhovni sodnik, ki ne soglaša z izrekom ali obrazložitvijo odločbe, napove ločeno mnenje, ne more pa dati posebnega mnenja (tretji odstavek 86. člena).

(2) V ločenem mnenju vrhovni sodnik predstavi stališča, ki jih je izrazil ob obravnavanju oziroma odločanju o zahtevi za varstvo zakonitosti in ki so narekovala njegovo odločitev.

(3) Ločeno mnenje lahko da več vrhovnih sodnikov skupaj, lahko pa se ločenemu mnenju vrhovnega sodnika pridruži drug vrhovni sodnik.

(4) Ločeno mnenje lahko da le vrhovni sodnik, ki je to napovedal ob odločanju. Pridružitve k ločenemu mnenju je mogoča tudi brez predhodne napovedi.

(5) Vrhovni sodnik izdelava ločeno mnenje v sedmih dneh od dneva, ko dobi besedilo odločbe o zahtevi za varstvo zakonitosti. Senat lahko določi rok za izdelavo ločenega mnenja, ki je krajši ali daljši od sedmih dni, če to narekujejo narava ali okoliščine konkretne zadeve. O podaljšanju ali skrajšanju roka odloči senat takoj po končanem glasovanju z večino glasov članov senata.

(6) Če ločeno mnenje ni izdelano v roku iz prejšnjega odstavka, se šteje, da se je vrhovni sodnik ločenemu mnenju odpovedal.

(7) Ločeno mnenje se priloži odločbi o zahtevi za varstvo zakonitosti in se pošilja oziroma vroča skupaj z njo.

(8) Vprašanja v zvezi z ločenimi mnenji, ki niso urejena v tem zakonu, uredi poslovnik. Poslovnik se sprejme z dvotretjinsko večino sodnikov vrhovnega sodišča. Poslovnik se objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.«.

11. člen

V 115. členu se v prvem odstavku na koncu besedila pika nadomesti z vejico in doda besedilo »če ta zakon ne določa drugače.«.

12. člen

V 117. členu se v tretjem odstavku v drugem stavku beseda »sodstva« nadomesti z besedo »e-sodstva«.

V petem odstavku se črta besedilo »katera pisanja se pošiljajo in vročajo po varni elektronski poti,«.

13. člen

V 117.a členu se četrti odstavek spremeni tako, da se glasi:

»(4) Informacijski sistem e-sodstvo neposredno pošlje pisanje naslovníku na naslov za vročanje, ki je registriran v informacijskem sistemu e-sodstvo, ali v njegov varni elektronski predal s posredovanjem pravne ali fizične osebe iz prejšnjega odstavka. Naslovnik mora pisanje prevzeti v 15 dneh, sicer nastopijo posledice iz šestega odstavka tega člena. Informacijski sistem e-sodstvo naslovníku hkrati s pisanjem pošlje informativno sporočilo, v katerem ga opozori, da mora pisanje prevzeti v 15 dneh, sicer bo izbrisano, naslovníku pa se bo vročalo po določbah tega zakona, ki urejajo vročanje pisanj v fizični obliki.«

Šesti odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»(6) Vročitev po tretjem odstavku tega člena velja za opravljeno z dnem, ko naslovnik prevzame pisanje. Če ga ne prevzame v 15 dneh, informacijski sistem pisanje izbriše in informacijskemu sistemu e-sodstvo pošlje elektronsko sporočilo, da je naslovnik prejel obvestilo o prispeli pošiljki, da v roku ni prevzel pošiljke in da je pisanje izbrisano.«.

V sedmem odstavku se črta beseda »e-sodstvo«.

14. člen

V 128. členu se za tretjim odstavkom doda nov četrti odstavek, ki se glasi:

»(4) Pregled in prepis podatka o naslovu ali prebivališču oškodovanca se lahko omejita tudi v skladu s 66. členom tega zakona.«

Dosedanji četrti do deseti odstavek postanejo peti do enajsti odstavek.

15. člen

V 129.a členu se v drugem odstavku za besedilom »pravnomočnosti sodbe« dodata vejica in besedilo »če gre za predlog o izvršitvi denarne kazni s plačilom v obrokih pa vse do poteka roka za plačilo (peti odstavek 47. člena Kazenskega zakonika),«.

16. člen

V 143.a členu se v šestem odstavku drugi stavek spremeni tako, da se glasi: »Sodišče lahko potrdilo vroči na naslov za vročanje, ki je registriran v informacijskem sistemu e-sodstvo, ali v varni elektronski predal, ki ga posameznik ali pravna oseba navede v svoji vlogi.«.

17. člen

V 149. členu se prvi odstavek spremeni tako, da se glasi:

»(1) Policija lahko napoti osebe, ki jih najde na kraju storitve kaznivega dejanja ali osebe, ki imajo bivališče v tujini, k preiskovalnemu sodniku ali jih zadrži do njegovega prihoda, ali jih privede k preiskovalnemu sodniku, če ta na predlog državnega tožilca s pisno odredbo tako odredi, če bi mogle dati za kazenski postopek pomembne podatke in če je verjetno, da jih pozneje ne bi bilo mogoče zaslišati ali da bi bilo to povezano s precejšnjim zavlačevanjem ali z drugimi težavami. Izjemoma, če pisne odredbe ni mogoče pravočasno pridobiti, lahko preiskovalni sodnik privedbo odredi ustno, najpozneje v dveh urah od ustne odreditve pa mora izdati še pisno odredbo. Pisna odredba mora biti osebi izročena takoj, ko je to mogoče, najpozneje pa ob zaslišanju. Zadržanje takih oseb na kraju storitve kaznivega dejanja in privedba ne smeta trajati več kot šest ur. Če je taki osebi odvzeta prostost v drugem postopku, lahko preiskovalni sodnik čas za zadržanje oziroma privedbo na zaslišanje iz prejšnjega stavka podaljša za najkrajši potreben čas, vendar ne več kot za dvanajst ur.«.

18. člen

V 151. členu se v drugem odstavku besedilo »prejšnjega člena« nadomesti z besedilom »150. člena tega zakona«.

19. člen

V 161. členu se četrti odstavek spremeni tako, da se glasi:

»(4) Preden državni tožilec zavrže ovadbo, ki jo je za kaznivo dejanje iz svoje nadzorne pristojnosti podal pristojni državni organ, ali institucija s področja davkov, carin, finančnega poslovanja, vrednostnih papirjev, varstva konkurence, preprečevanja pranja denarja, preprečevanja korupcije, inšpekcijskega nadzora, ali varuh človekovih pravic, ali ovadbo, ki jo je za kaznivo dejanje, za katero je v zakonu predpisana kazen zapora več kot osem let, podal oškodovanec, ki je fizična oseba, mora ovaditelja pisno seznanimi o nameri, da bo zavrgel ovadbo, ter mu navesti bistvene razloge za to odločitev in mu omogočiti, da se v 15 dneh do njih pisno opredeli ter da posreduje morebitne dodatne podatke in dokaze glede utemeljenosti suma, da je osumljenec storil kaznivo dejanje. Ovaditelj svoje mnenje, podatke in dokaze posreduje državnemu tožilcu in vodi pristojnega okrožnega državnega tožilstva. Če oškodovancu pisnega pojasnila ni bilo mogoče vročiti, ker njegov naslov ali prebivališče nista znana ali ker državnemu tožilstvu ni pravočasno sporočil spremembe naslova ali prebivališča (66. člen), lahko državni tožilec zavrže ovadbo brez njegove opredelitve.«.

V petem odstavku se v zadnjem stavku beseda »oškodovanca« nadomesti z besedo »ovaditelja«.

20. člen

Za 165. členom se doda nov a165.a člen, ki se glasi:

»a165.a člen

(1) V postopku, ki teče na podlagi Uredbe Sveta (EU) 2017/1939 z dne 12. oktobra 2017 o izvajanju okrepljenega sodelovanja v zvezi z ustanovitvijo Evropskega javnega tožilstva (UL L št. 283 z dne 31. 10. 2017, str. 1; v nadaljnjem besedilu: Uredba 2017/1939/EU), se preiskava po XVI. poglavju tega zakona ne opravi. Določbe XVI. poglavja tega zakona se v takšnem postopku uporabljajo, če niso v nasprotju s tem in 165.a členom tega zakona.

(2) Državni tožilec sam ali s pomočjo policije obvesti osumljenca o poteku postopka po Uredbi 2017/1939/EU, takoj ko je to mogoče. Če je to neizogibno zaradi izvedbe preiskovalnih dejanj ali ukrepov iz 149.a, 149.b, 149.c, 149.č, 149.e, 150., 150.a, 150.b, 151., 155., 155.a in 156. člena tega zakona, osumljenca obvesti takoj, ko je to mogoče brez škode za njihovo izvedbo.

(3) Obvestilo osumljencu vsebuje opis dejanja, iz katerega izhajajo zakonski znaki kaznivega dejanja, zakonsko označbo kaznivega dejanja in dejstvo, da poteka postopek po Uredbi 2017/1939/EU, ter pouk o pravicah iz četrtega odstavka tega člena in petega odstavka 165.a člena tega zakona. Čas in način obveščanja se zaznamujeta v spisu.

(4) Od obveščanja dalje ima osumljenec pravico do vpogleda v spis (drugi in peti odstavek 128. člena tega zakona) in dokazno gradivo pri državnem tožilcu ter je upravičen do brezplačne pravne pomoči v skladu z določbami zakona, ki ureja brezplačno pravno pomoč.

(5) Če v zadevi že poteka preiskava po XVI. poglavju tega zakona, državni tožilec o poteku postopka po Uredbi 2017/1939/EU obvesti tudi sodišče, ki se izreče za nepristojno in zadevo po pravnomočnosti sklepa pošlje državnemu tožilcu.

(6) V postopku, ki teče na podlagi Uredbe 2017/1939/EU, mora državni tožilec vložiti obtožnico zoper priprtega osumljenca (četrti odstavek 204.a člena) najpozneje v šestih mesecih od odreditve pripora, sicer preiskovalni sodnik odpravi pripor in priprtega izpusti. Preiskovalni sodnik, ki je pripor odredil, je v skladu z določbami tega zakona pristojen tudi za nadzor nad izvrševanjem pripora.

(7) V postopku, ki teče na podlagi Uredbe Sveta (EU) 2017/1939, skupno trajanje začasnega zavarovanja pred vložitvijo obtožnice (502.b člen tega zakona) ne sme biti daljše od štirih let.«.

21. člen

V 165.a členu se za tretjim odstavkom dodata nova četrty in peti odstavek, ki se glasita:

»(4) Če državni tožilec predlaga preiskovalno dejanje zaradi izvajanja pristojnosti na podlagi Uredbe 2017/1939/EU, to navede v predlogu skupaj s podatki iz tretjega odstavka a165.a člena tega zakona. Na zahtevo preiskovalnega sodnika predlogu priloži tudi kazensko ovadbo ali drugo zbrano gradivo. Če preiskovalni sodnik meni, da niso podani zakonski pogoji za opravo preiskovalnega dejanja, obvesti o razlogih za svojo odločitev državnega tožilca. Preiskovalni sodnik ne presoja smotrnosti oprave dejanj, ki jih predlaga državni tožilec.

(5) Osumljenec, zoper katerega teče postopek na podlagi Uredbe 2017/1939, sme predlagati preiskovalnemu sodniku izvedbo preiskovalnega dejanja. Predlog mora biti obrazložen in mora vsebovati podatek o obvestilu iz tretjega odstavka a165.a člena tega zakona. Preiskovalni sodnik pred odločitvijo pozove državnega tožilca, da se v določenem roku izjavi o predlogu. Če se preiskovalni sodnik ne strinja s predlogom osumljenca za opravo preiskovalnega dejanja, ga obvesti o razlogih za svojo odločitev.«.

22. člen

V 168. členu se tretji in četrti odstavek spremenita tako, da se glasita:

»(3) V zahtevi za preiskavo je treba navesti: osebo, zoper katero se zahteva preiskava, opis dejanja, iz katerega izhajajo zakonski znaki kaznivega dejanja, zakonsko označbo kaznivega dejanja, okoliščine, iz katerih izhaja utemeljenost suma, ter pregledno navedene oziroma označene in določno opredeljene dokaze, ki utemeljujejo sum, da je oseba, zoper katero se zahteva preiskava, storila določeno kaznivo dejanje. V zahtevi državni tožilec predlaga, katere posamezne okoliščine naj se v preiskavi raziščejo in katera posamezna preiskovalna dejanja naj se opravijo, lahko pa predlaga tudi pripor osebe, zoper katero je zahtevana preiskava.

(4) Državni tožilec pošlje preiskovalnemu sodniku kazensko ovadbo s popisom vseh spisov in zapisnikov o opravljenih dejanjih. Temu priloži vse spise in zapisnike o opravljenih dejanjih, ki utegnejo biti dokaz, in preiskovalnemu sodniku hkrati pošlje tudi predmete, ki utegnejo biti dokaz, ali pa glede na njihove lastnosti navede, kje so.«.

23. člen

V 170. členu se na koncu šestega odstavka doda besedilo, ki se glasi: »Državni tožilec vloži obtožnico brez preiskave tudi, kadar postopek teče na podlagi Uredbe 2017/1939/EU.«.

24. člen

V 208. členu se za besedo »družino« dodata vejica in besedilo »drugega bližnjega ali delodajalca«.

25. člen

V drugem odstavku 211. člena se za 3. točko doda nova 4. točka, ki se glasi:

- »4. podatke o mladoletnikovi vključenosti v vzgojne, izobraževalne ali druge programe:
- podatki o zavodu ali drugem izvajalcu programa, v katerega je bil vključen ob odreditvi pripora;
 - podatki o programu in obravnavi v programu pred odreditvijo pripora;
 - podatki o programu in obravnavi v programu med trajanjem pripora;«

Dosedanje 4., 5. in 6. točka postanejo 5., 6. in 7. točka.

V tretjem odstavku 211. člena se številka »5« nadomesti s številko »6«, številka »6« se nadomesti s številko »7«.

26. člen

V 237. členu se besedilo »bil v nasprotju« nadomesti z besedilom »bila v nasprotju«.

27. člen

V 240. členu se tretji odstavek spremeni tako, da se glasi:

»(3) Pričo je treba nato vprašati za ime in priimek, poklic, prebivališče, rojstni kraj, dan, mesec in leto rojstva, EMŠO in njeno razmerje do obdolženca in oškodovanca. Opozoriti jo je treba, da

mora sporočiti sodišču spremembo naslova in prebivališča oziroma naslova zaposlitve, ter jo poučiti, kadar v primeru iz tega in 66. člena tega zakona ni dolžna navesti naslova in prebivališča. Policist oziroma pooblaščen oseba drugega državnega organa, ki ima pooblastila policije, ki nastopa kot priča, lahko namesto prebivališča navede naslov in naziv enote, ki ji pripada, druga uradna oseba in osebe, navedene v 5. in 6. točki prvega odstavka 236. člena tega zakona, pa naslov in naziv zaposlitve, če so vabljene kot priče zaradi svojega dela. Od neposrednega izvajalca ukrepov po 149.a, 150., 151., 155. in 155.a členu tega zakona se praviloma ne zahteva osebnih podatkov, ampak zadostuje, če se identificira s službenim delovnim imenom in uradnim dokumentom, ki potrjuje njegovo istovetnost.«.

28. člen

V 244.a členu se prvi odstavek spremeni tako, da se glasi:

»(1) V skladu z določbami tega člena se zaslišanje obdolženca ali priče lahko opravi tudi preko videokonference.«.

Peti odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»(5) Ob obdolžencu, priči ali izvedencu, ki je v času zaslišanja preko videokonference na ozemlju Republike Slovenije, mora biti prisotna pristojna oseba organa, ki opravlja zaslišanje, ali druga oseba, ki jo ta organ pooblasti in ki zagotovi ustrezno identifikacijo zaslišane osebe. Pri takem zaslišanju so lahko navzoči zagovornik in osebe, ki skrbijo za varnost. Če se zaslišanje posname z ustreznimi tehničnimi sredstvi za zvočno-slikovno snemanje, se lahko identiteta obdolženca, priče in izvedenca preveri na drug ustrezen način, zabeležen na posnetku. Udeležence se v primeru iz prejšnjega stavka z vabilom hkrati obvesti o načinu preverjanja identitete skupaj s podatki in navodili za uporabo videokonferenčnega sistema.«.

Sedmi odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»(7) V primeru zaslišanja iz prejšnjega odstavka ali če se zaslišanje posname z ustreznimi tehničnimi sredstvi za zvočno-slikovno snemanje, podpisi udeležencev na zapisniku, ki se vodi o procesnem dejanju, niso potrebni.«.

29. člen

V 269. členu se v prvem odstavku 6. točka spremeni tako, da se glasi:

»6) obrazložitev, v kateri so s sklicevanjem na identifikacijske oznake dokumentov pregledno navedena dejstva, ki se bodo dokazovala z izvedbo predlaganih in pregledno navedenih oziroma označenih dokazov, ter stališča tožilca o navedbah obrambe.«.

Četrty odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»(4) Z isto obtožnico se praviloma obseže več kaznivih dejanj ali več obdolžencev, če se je po 31.a členu tega zakona izvedel enoten predkazenski postopek in če se po 32. členu tega zakona lahko izvede enoten postopek in izda ena sama sodba.«.

30. člen

V 276. členu se drugi odstavek spremeni tako, da se glasi:

»(2) Če senat ob ugovoru spozna, da so v obtožnici napake ali pomanjkljivosti (269. člen), vrne obtožnico, da se opažene pomanjkljivosti odpravijo. Tožilec mora v treh dneh, odkar mu je bila sporočena odločba senata, predložiti popravljeno obtožnico. Iz opravičenih razlogov sme senat na zahtevo tožilca ta rok podaljšati. Če oškodovanec kot tožilec ali zasebni tožilec zamudi omenjeni rok, se šteje, da je odstopil od pregona, postopek pa se ustavi. Če državni tožilec zamudi rok, mora o razlogih obvestiti Vrhovno državno tožilstvo.«.

31. člen

Za 304. členom se doda nov 304.a člen, ki se glasi:

»304.a člen

(1) Predobravnavni narok in narok glavne obravnave se lahko opravita tudi preko videokonference, če:

- 1) s tem strinjata stranki postopka ali
- 2) je glede na okoliščine zadeve to potrebno za uspešno izvedbo kazenskega postopka.

(2) O opravi naroka preko videokonference odloči senat s sklepom, ki mora biti obrazložen in v primeru izključitve javnosti javno razglašen oziroma objavljen na spletnih straneh sodstva. Sklep se vroči strankam in drugim udeležencem skupaj z vabilom na narok, v katerem predsednik senata odredi način preverjanja identitete skupaj s podatki in navodili za uporabo videokonferenčnega sistema.

(3) Zoper sklep iz prejšnjega odstavka ni posebne pritožbe.«.

32. člen

V 311. členu se v tretjem odstavku besedilo »tri mesece« nadomesti z besedilom »šest mesecev«.

33. člen

V 331. členu se peti in šesti odstavek spremenita tako, da se glasita:

»(5) Neposredno zaslišanje oseb, mlajših od 15 let, ki so bile oškodovanci kaznivih dejanj iz tretjega odstavka 65. člena tega zakona, je na glavni obravnavi dopustno le izjemoma, sicer pa sodišče odloči, da se prebere zapisnik o prejšnjem zaslišanju teh oseb. Po potrebi sodišče enako ravna tudi glede drugih mladoletnih oškodovancev in glede oškodovanca s posebnimi potrebami po zaščiti.

(6) Stranke lahko v primerih iz prejšnjega odstavka postavijo posredna vprašanja. Če senat spozna, da so vprašanja utemeljena in potrebna za razjasnitev dejanskega stanja, opravi zaslišanje.«.

34. člen

V 363. členu se drugi in tretji odstavek spremenita tako, da se glasita:

»(2) Sodbo, ki se izdelava fizični obliki, lastnoročno podpiše predsednik senata. Sodbo, ki se izdelava elektronski obliki, podpiše predsednik senata s svojim elektronskim podpisom.

(3) Sodba, ki je bila izdana v fizični ali elektronski obliki, se strankam vroči v overjenem prepisu, elektronskem (skeniranem) prepisu ali elektronski obliki.«.

35. člen

V 378. členu se v prvem odstavku za besedilom »Sodišče o seji« doda besedilo »in sestavi senata«, za besedilom »da je o seji« pa se doda besedilo »ali sestavi«.

36. člen

V 380. členu se prvi odstavek spremeni tako, da se glasi:

»(1) Če je treba zaradi zmotne ali nepopolne ugotovitve dejanskega stanja ponoviti že prej izvedene dokaze ali izvesti nove dokaze, se pred sodiščem druge stopnje opravi obravnava. Sodišče druge stopnje sme zadevo vrniti v novo glavno obravnavo sodišču prve stopnje le, če o zadevi ne more odločiti samo, ker za to obstajajo upravičeni pravni ali dejanski razlogi, ki jih mora sodišče druge stopnje posebej obrazložiti.«.

37. člen

V 383. členu se v prvem odstavku za besedo »vselej« dodata vejica in besedilo »razen če se je pritožil zgolj oškodovanec (četrti odstavek 367. člena),«.

38. člen

V 403. členu se v drugem odstavku za besedo »seji« doda besedilo »in sestavi«.

39. člen

V 434. členu se prvi odstavek spremeni tako, da se glasi:

»(1) Obtožni predlog oziroma zasebna tožba mora obsegati: ime in priimek obdolženca z osebnimi podatki, če so znani, opis kaznivenga dejanja in njegovo zakonsko označbo, sodišče, pred katerim naj se opravi glavna obravnava, predlog, kateri dokazi naj se izvedejo na glavni obravnavi, predlog, da se obdolženec spozna za krivega in obsodi po zakonu ter obrazložitev. V obrazložitvi se s sklicevanjem na identifikacijske oznake dokumentov navede, katera dejstva in kateri pregledno navedeni oziroma označeni dokazi utemeljujejo sum, da je obdolženec storil kaznivo dejanje, ki je predmet obtožbe oziroma zasebne tožbe.«.

40. člen

V 445.č členu se v drugem odstavku beseda »osmih« nadomesti s številko »15«.

41. člen

Za 452. členom se dodajo novi členi od 452.a do 452.d, ki se glasijo:

»452.a člen

Kadar starosti storilca ni mogoče ugotoviti, v dvomu, ali je že dopolnil štirinajst, šestnajst, osemnajst ali enaindvajset let, velja domneva, da starosti, glede katere obstaja dvom, še ni dopolnil.

452.b člen

(1) Sodniki, državni tožilci, policisti, zagovorniki in poravnalci, ki sodelujejo v postopku proti mladoletniku, pridobivajo dodatno znanje s področja mladoletniškega prestopništva.

(2) Osnovno in redno usposabljanje za sodnike, državne tožilce in poravnalce zagotavljajo ministrstvo, pristojno za pravosodje, za policiste ministrstvo, pristojno za notranje zadeve, za odvetnike pa Odvetniška zbornica Slovenije.

(3) Odvetniška zbornica Slovenije vodi in objavi seznam odvetnikov, strokovno usposobljenih za zastopanje mladoletnikov. Nanj uvrsti odvetnike, ki so opravili osnovno usposabljanje iz prejšnjega odstavka.

(4) Program in način izvedbe osnovnega in rednega usposabljanja iz drugega odstavka določi minister, pristojen za pravosodje.

452.c člen

(1) Mladoletnik ima pravico, da ga v postopku spremljajo starši ali skrbnik. Če bi bila navzočnost teh oseb v nasprotju s koristjo mladoletnika, če z njimi kljub razumnim prizadevanjem organa ni bilo mogoče priti v stik, če je njihova identiteta neznana ali če bi bilo to v nasprotju z interesi uspešne izvedbe predkazenskega ali kazenskega postopka, lahko mladoletnik izbere drugo odraslo osebo, ki ji zaupa. Če mladoletnik druge odrasle osebe ne izbere ali če so podani razlogi, navedeni v prejšnjem stavku, tudi glede osebe, ki jo sam izbere, ob upoštevanju mladoletnikove največje koristi drugo odraslo osebo imenuje organ, pred katerim teče postopek, ali obvesti pristojni center za socialno delo, da jo nemudoma imenuje.

(2) Pristojni organ mladoletnika ob seznanitvi ali prvem stiku po seznanitvi, da je osumljen ali obdolžen storitve kaznivega dejanja in katerega, v maternem jeziku ali jeziku, ki ga razume, nemudoma pouči vsaj o naslednjem:

- 1) da mora organ o pravicah mladoletnika čim prej obvestiti tudi njegove starše ali skrbnika;
- 2) da ima pravico do pomoči zagovornika v skladu s 454. členom tega zakona;
- 3) da ima pravico do varstva zasebnosti v skladu s 460. in 480. členom tega zakona;
- 4) da ima pravico, da ga v postopku spremljajo starši ali skrbnik;
- 5) da ima pravico do brezplačne pravne pomoči.

(3) O pravicah iz prejšnjega odstavka mora biti mladoletnik na razumljiv način poučen ustno in pisno, kar potrdi s podpisom.

(4) Po seznanitvi mladoletnika o pravicah iz prvega in drugega odstavka tega člena mora pristojni organ brez nepotrebnega odlašanja obvestiti tudi mladoletnikove starše ali skrbnika.

(5) Pristojni organ mladoletnika in njegove starše ali skrbnika seznaja s pravicami, ki gredo mladoletniku v skladu s tem zakonom, tako, da mu omogoči njihovo učinkovito uresničevanje.

(6) Določbe tega zakona, ki se nanašajo na spremljanje in obveščanje mladoletnikovih staršev ali skrbnika, veljajo smiselno tudi za drugo odraslo osebo iz prvega odstavka tega člena, kadar in dokler so glede staršev ali skrbnika podane okoliščine iz prvega odstavka tega člena. Ko

okolščine iz prvega odstavka tega člena, zaradi katerih je bila imenovana druga odrasla oseba, prenehajo, pristojni organ seznani starše ali skrbnika z dotedanjim potekom postopka.

452.č člen

(1) Zaslišanje mladoletnega osumljenca (148.a člen) se po predhodnem obvestilu posname z napravo za zvočno in slikovno snemanje, kadar je to sorazmerno glede na okoliščine zadeve, upošteva pri tem zlasti težo kaznivega dejanja in ali je mladoletniku odvzeta prostost. Kadar se zaslišanje ne snema, morajo biti razlogi za to navedeni v zapisniku o zaslišanju.

(2) Zaslišanje mladoletnega osumljenca (148.a člen) se lahko opravi s pomočjo pedagoga ali druge strokovne osebe.

(3) Za vabljenje mladoletnega osumljenca se poleg 148. člena uporablja tudi prvi odstavek 459. člena tega zakona.

452.d člen

(1) Mladoletnik, ki mu je odvzeta prostost, mora biti takoj poučen po tretjem odstavku 157. člena tega zakona, o pravicah iz drugega do šestega odstavka tega člena ter o tem, da se mu sme prostost odvzeti le izjemoma, če istega namena ni mogoče doseči z milejšim ukrepom, da sme odvzem prostosti trajati najkrajši potreben čas in da mora biti zagotovljena redna sodna presoja odvzema prostosti.

(2) Mladoletnik ima od odvzema prostosti dalje pravico do zagovornika, ki si ga svobodno izbere. Če si zagovornika ne vzame sam ali mu ga ne vzamejo njegov zakoniti zastopnik ali sorodniki, mu ga na stroške države postavi pristojni organ po uradni dolžnosti.

(3) Mladoletnik mora biti pridržan ločeno od polnoletnih oseb. Ne glede na prejšnji stavek sme policist izjemoma odločiti, naj bo mladoletnik pridržan skupaj s polnoletnim, kadar je to glede na mladoletnikovo osebnost in druge okoliščine v konkretnem primeru v njegovo korist ali kadar v izjemnih okoliščinah ločene namestitve ni mogoče zagotoviti, pod pogojem, da je mladoletnik pridržan skupaj s polnoletnim na način, ki je v skladu z njegovo koristjo. Odločba o pridržanju vsebuje razloge za takšno namestitev.

(4) Mladoletnik, ki je v času pridržanja že polnoleten, ni pa še dopolnil enaindvajset let, sme biti pridržan skupaj z mladoletnim, če je to glede na njegovo osebnost in druge okoliščine v konkretnem primeru v njegovo korist in korist mladoletnika, ki je pridržan skupaj z njim.

(5) O odvzemu prostosti mladoletniku mora pristojni organ čim prej obvestiti njegove starše ali skrbnika in mu omogočiti stik z njimi.

(6) Mladoletnika po odvzemu prostosti brez nepotrebnega odlašanja pregleda zdravnik, če mladoletnik potrebuje medicinsko pomoč ali če to zahtevajo mladoletnik, njegovi starši, skrbnik ali njegov zagovornik.«.

42. člen

V 453. členu se doda nov drugi odstavek, ki se glasi:

»(2) Organi, ki sodelujejo v postopku proti mladoletniku, v vseh postopkih, v katerih je mladoletnik obravnavan, upoštevajo njegovo korist.«.

Drugi odstavek, ki postane tretji odstavek, se spremeni tako, da se glasi:

»(3) Organi, ki sodelujejo v postopku proti mladoletniku, odvetniki, strokovnjaki, izvedenci, tolmači ter poravnalci med postopkom proti mladoletniku spoštujejo njegovo dostojanstvo in ravnajo še posebej skrbno in obzirno ter upoštevajo mladoletnikovo starost, zrelost, duševno razvitost, stopnjo razumevanja, občutljivost, osebne in psihične lastnosti ter morebitne posebne potrebe, da postopek ne bi škodljivo vplival na njegov razvoj.«.

Dosedanji tretji odstavek postane četrti odstavek.

43. člen

454. člen se spremeni tako, da se glasi:

»454. člen

(1) Mladoletnik sme imeti zagovornika ves čas postopka proti njemu.

(2) Poleg drugih primerov, določenih v tem zakonu, mora mladoletnik imeti zagovornika od začetka pripravljalnega postopka, če teče proti njemu postopek zaradi kaznivega dejanja, za katero je predpisana kazen zapora nad tri leta. Za druga kazniva dejanja, za katera je predpisana milejša kazen, pa mora imeti zagovornika, če sodnik za mladoletnike spozna, da mu je potreben, upošteva pri tem zlasti duševno razvitost, sposobnost razumevanja in osebne lastnosti mladoletnika, zapletenost zadeve in težo sankcije ali drugih ukrepov, ki jih lahko v konkretnem postopku uporabi proti mladoletniku.

(3) V primerih iz prejšnjega odstavka mora imeti mladoletnik zagovornika že med izvedbo preiskovalnega dejanja, pri katerem ima mladoletnik pravico biti navzoč, razen če gre za preiskovalno dejanje, ki ga opravi policija brez odredbe sodišča.

(4) V vsakem primeru mora imeti mladoletnik zagovornika, če mu je odvzeta prostost.

(5) Če si v primerih iz prejšnjih odstavkov zagovornika ne vzame mladoletnik sam ali mu ga ne vzamejo njegov zakoniti zastopnik ali sorodniki, mu ga po uradni dolžnosti postavi organ, pred katerim teče postopek, s seznama odvetnikov iz tretjega odstavka 452.b člena tega zakona. Če je to za zagotovitev učinkovite obrambe nujno, lahko pristojni organ mladoletniku določi za zagovornika tudi odvetnika, ki ni uvrščen na tak seznam. Mladoletniku, ki že ima postavljenega zagovornika v drugem postopku proti njemu, pristojni organ praviloma postavi istega zagovornika.«.

44. člen

V 469. členu se prvi odstavek spremeni tako, da se glasi:

»(1) V pripravljalnem postopku proti mladoletniku je treba poleg dejstev, ki se nanašajo na kaznivo dejanje, zlasti ugotoviti mladoletnikovo starost, okoliščine, ki so potrebne za presojo njegove duševne razvitosti, posebne ranljivosti, posebnih potreb na področju vzgoje, izobraževanja in zdravljenja, ter ugotoviti in proučiti vse druge okoliščine, ki se tičejo njegove osebnosti in razmer, v katerih živi (individualna ocena mladoletnika). Sodišče mladoletnika seznani s pravico do individualne ocene.«.

Za četrtem odstavkom se doda nov peti odstavek, ki se glasi:

»(5) Individualna ocena mladoletnika se posodablja skozi celoten kazenski postopek, če se bistveno spremenijo njeni elementi.«.

45. člen

V 470. členu se v drugem odstavku za prvim stavkom doda besedilo »Mladoletnika zasliši sodnik za mladoletnike.«.

46. člen

473. člen se spremeni tako, da se glasi:

»473. člen

(1) Mladoletnik mora biti priprt ločeno od polnoletnih.

(2) Ne glede na prejšnji odstavek sme sodnik za mladoletnike po predhodno pridobljenem mnenju direktorja zavoda izjemoma odrediti, naj bo mladoletnik priprt skupaj s polnoletnimi, kadar je to glede na mladoletnikovo osebnost in druge okoliščine v konkretnem primeru v njegovem interesu in njegovo korist, zlasti pa kadar bi ločena namestitev lahko povzročila osamitev mladoletnika. Sodnik za mladoletnike mora v sklepu posebej obrazložiti, zakaj je takšna namestitev v mladoletnikovo korist.

(3) Mladoletnik, ki je pred odreditvijo pripora ali med trajanjem pripora dopolnil osemnajst let, ni pa še dopolnil enainvajset let, sme biti priprt skupaj z mladoletnimi, če je to glede na njegovo osebnost in druge okoliščine v konkretnem primeru v njegovo korist in korist mladoletnikov, ki so priprti skupaj z njim.

(4) Mladoletniku, ki mu je odvzeta prostost, je treba zagotoviti nego, varstvo in vso potrebno individualno pomoč, ki jo utegne potrebovati glede na svojo starost, spol in osebnost. Z namenom zagotavljanja mladoletnikovega nadaljnjega vključevanja v vzgojne, izobraževalne in druge programe, v katere je bil že vključen pred začetkom izvrševanja pripora, in za vključitev v druge ustrezne programe glede na potrebe, želje in sposobnosti mladoletnika zavod nemudoma po začetku izvrševanja pripora od centra za socialno delo ali izvajalca programa pridobi podatke o predhodni obravnavi mladoletnika. Po pridobitvi podatkov zavod prouči možnosti za mladoletnikovo nadaljnje vključevanje v ustrezne programe v skladu z omejitvami, potrebnimi za zagotavljanje varnosti in ohranitve reda v zavodu, v katerem se prestaja pripor, ter v skladu z omejitvami, ki izhajajo iz razlogov za odreditev pripora.

(5) Mladoletniku je treba zagotoviti vsak dan najmanj tri ure gibanja na prostem.

(6) Sodnik za mladoletnike ima glede priprtih mladoletnikov enake pristojnosti, kot jih ima po tem zakonu preiskovalni sodnik glede pripornikov.«.

47. člen

V 478. členu se peti in šesti odstavek spremenita tako, da se glasita:

»(5) Na sejo senata za mladoletnike se vabijo mladoletnik in njegov zagovornik ter državni tožilec. Seja senata se lahko izjemoma opravi brez navzočnosti mladoletnika, ki se kljub vabilu

seje ni udeležil in izostanka ni opravičil, če ga je sodnik za mladoletnike že zaslišal in če senat oceni, da lahko na podlagi zbranih dokazov o kaznivem dejanju in osebnosti mladoletnika izbere ustrezen vzgojni ukrep, kar mora v sklepu posebej obrazložiti.

(6) O seji senata za mladoletnike se obvestijo mladoletnikovi starši ali skrbnik in predstavnik pristojnega centra za socialno delo, ki so lahko na seji navzoči.

Za šestim odstavkom se doda nov sedmi odstavek, ki se glasi:

»(7) Sodnik za mladoletnike seznani navzočega mladoletnika z izrečenim vzgojnim ukrepom.«.

48. člen

V 484. členu se v prvem odstavku za besedilom »izreklo kazen« dodata vejica in besedilo »razen stroškov, nastalih zaradi izdelave individualne ocene in zaradi zagotavljanja pravice do zdravniškega pregleda«.

49. člen

V 485. členu se v prvem odstavku beseda »osmih« nadomesti s številko »15«.

50. člen

V 492. členu se v petem odstavku beseda »osmih« nadomesti s številko »15«.

PREHODNE DOLOČBE IN KONČNA DOLOČBA

51. člen

Do spremembe zakona, ki ureja izvrševanje kazenskih sankcij, lahko pod pogoji iz kazenskega zakonika in v skladu s 129.a členom zakona predlog za nadomestitev izvršitve kazni zapora s hišnim zaporom poda tudi obsojenec, ki že prestaja kazen zapora.

52. člen

(1) Spremenjene in nove določbe 31.a člena in četrtega odstavka 269. člena zakona se ne uporabljajo za kazniva dejanja, za katera so bile kazenske ovadbe vložene pred začetkom uporabe tega zakona. Postopki, ki so bili začeti na podlagi teh kazenskih ovadb, se dokončajo po dosedanjih predpisih.

(2) V postopkih proti mladoletnikom, začelih pred začetkom uporabe tega zakona, je treba mladoletnika ob prvem naslednjem stiku poučiti po 452.c členu zakona in mu omogočiti uveljavljanje pravic po 452.c členu zakona.

53. člen

(1) Minister, pristojen za pravosodje, ob izpolnitvi tehničnih pogojev z odredbo določi datum, od katerega je mogoče vloge v elektronski obliki vlagati po elektronski poti v skladu s 76. členom zakona.

(2) Minister, pristojen za pravosodje, ob izpolnitvi tehničnih pogojev z odredbo določi datum, od katerega je mogoče vročanje po elektronski poti v skladu s 117.a členom zakona.

(3) Minister, pristojen za pravosodje, ob izpolnitvi tehničnih pogojev za vodenje spisa v elektronski obliki z odredbo določi datum, od katerega je mogoče pregledovati in prepisovati spis tudi v elektronski obliki v informacijskem sistemu e-sodstvo ter v njem spremljati potek postopka v skladu s 128. členom zakona.

(4) Minister, pristojen za pravosodje, ob izpolnitvi tehničnih pogojev z odredbo določi datum, od katerega je mogoče vlaganje prošenj v elektronski obliki in vročanje potrdila v skladu s 143.a členom zakona.

54. člen

(1) Minister, pristojen za pravosodje, izda podzakonski predpis iz 452.b člena zakona najpozneje v treh mesecih po uveljavitvi tega zakona.

(2) Ministrstvo, pristojno za pravosodje, zagotavlja sredstva za izvedbo usposabljanja odvetnikov iz 452.b. člena tega zakona v prvih treh letih od uveljavitve zakona.

(3) Odvetniška zbornica Slovenije vzpostavi seznam odvetnikov iz tretjega odstavka 452.b člena zakona najpozneje v dvanajstih mesecih po uveljavitvi tega zakona. Do oblikovanja tega seznama lahko pristojni organ mladoletniku za zagovornika določi katerega koli odvetnika.

55. člen

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije, uporabljati se začne štiri mesece po njegovi uveljavitvi, razen spremenjenih in novih določb a165.a člena, 165.a člena in 170. člena zakona, ki se začnejo uporabljati od dneva začetka delovanja Evropskega javnega tožilstva po Uredbi 2017/1939/EU, ki ga s sklepom določi Evropska komisija, do takrat pa se uporabljajo dosednji predpisi.

III. OBRAZLOŽITEV:

K 1. členu (novi 31.a člen)

Tako kot določbe 32. člena ZKP iz razlogov procesne ekonomičnosti in hitrosti postopka narekujejo, da se povezana kazniva dejanja obravnavajo v enotnem postopku pred sodiščem, je iz enakih razlogov predvidena podobna ureditev tudi za pristojnost okrožnih državnih tožilstev (oziroma tožilcev), ki vodijo oziroma usmerjajo predkazenski postopek. Čeprav se kot pravilo postavlja pristojnost tistega okrožnega tožilstva (tožilca), ki je prvo prejelo (prejel) ovadbo, predlagana določba ne posega v 188. člen Zakona o državnem tožilstvu (ZDT-1), ki še vedno omogoča prenos pristojnosti v posamezni zadevi na podlagi odločitve generalnega državnega tožilca.

Okrožno državno tožilstvo, ki je prvo prejelo kazensko ovadbo, bo usmerjalo predkazenski postopek in pregon osumljenca tudi pri drugih kaznivih dejanjih, pri katerih bodo ovadbe vložene kasneje, če ne bo okrožno državno tožilstvo, ki je prejelo katero od naslednjih ovadb proti istemu osumljencu, pred tem že vložilo obtožni akt ali zahtevalo uvedbo sodne preiskave (navedene procesne odločitve so taksativno navedene v predlagani določbi). Takšne situacije bodo sicer redke, saj je predvideno, da se nadaljnje kazenske ovadbe posredujejo tistemu državnemu tožilcu, ki je prejel prvo kazensko ovadbo (za istega storilca) in ki lahko zlasti ob upoštevanju smotnosti odloči, da se zadeve ne združujejo. Morebitne spore o pristojnosti med državnimi tožilci že ureja 50. člen ZKP, razmejitev pristojnosti med Specializiranim državnim tožilstvom in okrožnim državnim tožilstvom pa ZDT-1. Združeno usmerjanje oziroma vodenje pregona bo veljalo tudi v primeru, če je oškodovanec obenem storil kaznivo dejanje proti osumljencu, praviloma pa tudi pri sotorilcih, udeležencih, prikrivalcih, tistih, ki so pomagali storilcu po kaznivem dejanju in tistih, ki niso naznanili priprave kaznivega dejanja ali samega kaznivega dejanja in storilca; kot že omenjeno, pa tudi, kadar se bo istega osumljenca preiskovalo zaradi več kaznivih dejanj, ali več osumlencev zaradi istega kaznivega dejanja (smiselna uporaba prvega do četrtega odstavka 32. člena ZKP).

Tako združeno usmerjanje (oziroma pregon) kot tudi enoten predkazenski postopek pa ne prideta v poštev, če bi to oteževalo uspešno izvedbo predkazenskega oziroma kazenskega postopka ali če bi bilo nesmotrno ali v nasprotju z drugimi tehtnimi razlogi. Četudi gre v tem primeru za delovanje državnega tožilca v predkazenskem postopku, je pri razlogih, ki omejujejo združeno usmerjanje, predvideno tudi predvidevanje posledic za kasnejši kazenski postopek.

Ob tem velja omeniti, da ZKP v različnih določbah »spodbuja« takšno enotno obravnavo kaznivih dejanj istega storilca (npr. glasovanje o enotni kazni – tretji odstavek 114. člena, pridobitev drugih spisov s strani preiskovalnega sodnika, če prihaja v poštev izrek enotne kazni – drugi odstavek 182. člena ZKP itd.), ne nazadnje pa združitev postopkov omogoča pravilno uporabo določil o odmeri kazni za kazniva dejanja v steku.

Podrobnejša pravila o načinu združevanja zadev lahko določi Državnotožilski red, ki pa seveda kot podzakonski akt ne sme urejati pravic in obveznosti državljanov (87. člen Ustave). Zaradi posebnosti se novi 31.a člen ZKP ne uporablja za zadeve iz pristojnosti SDT.

Glede na predlagani novi 31.a člen ZKP se redakcijsko spreminja četrti odstavek 269. člena ZKP, predviden pa je tudi poseben režim v prehodnih določbah. Obveznost praviloma vložiti enotni obtožni predlog (v skrajšanem postopku) pa izhaja že iz predlagane določbe tretjega odstavka 31.a člena ZKP.

K 2. členu (65.a člen ZKP)

Gre za popravek, ki je potreben zaradi uvedbe nove rešitve, v skladu s katero se bo na zahtevo oškodovanca prikrito podatke o njegovem naslovu (s čimer se ga varuje pred ponovno in sekundarno viktimizacijo). O tej pravici pa ga je seveda treba pravočasno obvestiti (v primeru, da oškodovanec ni tudi ovaditelj – pri prvem stiku s pristojnim organom – npr. pri zbiranju obvestil pred policijo).

K 3. členu (66. člen ZKP)

V skladu z ugotovitvami delovne skupine za implementacijo določb novele ZKP-N, s katero se je sistemsko uredil položaj oškodovanca v (pred)kazenskem postopku oziroma na podlagi izkušenj služb za podporo oškodovancev, ki so bile ustanovljene pri nekaterih sodiščih, je predlagana rešitev, v skladu s katero se bo omogočilo, da se v postopku prikrije oškodovančev naslov. Na ta način se varuje njegova integriteta oziroma preprečujeta sekundarna in ponovna viktimizacija. Glede na to, da gre zgolj za podatek o naslovu, ne pa za sistemsko varovanje oškodovanca kot zaščitene priče, predlagana rešitev predstavlja *lex specialis* glede na 240.a člen ZKP. Varstvo je predvideno tako pri pregledu in prepisu spisa (pri čemer predlog ne specifikira načina prikritja), kot tudi v drugih listinah (ki jih npr. pošilja sodišče), prav tako je predvideno, da se naslov oškodovanca ne razkrije pri njegovem zaslišanju (kolikor je zaslišan kot priča), sodišče v tem primeru podatke o naslovu dobi izven zaslišanja. Upravičene osebe, ki se z naslovom seznanijo v okviru postopka (npr. izvedenci, tolmači, zapisnikar itd.), pa ga morajo varovati kot postopkovno tajnost.

K 4. členu (67. člen ZKP)

Predlagano je obveščanje obdolženca o pravici do brezplačne pravne pomoči pod pogoji, ki jih določa Zakon o brezplačni pravni pomoči. Takšno obveščanje ZKP že predvideva za oškodovanca v 65.a členu, zato je še toliko bolj smiselno, da se obvešča tudi osumljenca, proti kateremu se vodi predkazenski oziroma kazenski postopek. Hkrati se s tem upošteva tudi zahteva Direktive 2012/13/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. maja 2012 o pravici do obveščenosti v kazenskem postopku (b. točka prvega odstavka 3. člena).⁷ Osumljenca je treba obvestiti pred prvim zaslišanjem. Trenutek obveščanja je izbran upoštevajoč pomen zaslišanja za samega osumljenca.

K 5. členu (76. člen ZKP)

Člen se redakcijsko popravlja, v prvem odstavku se po vzoru vloge v fizični obliki poimenuje tudi vloga v elektronski obliki. S spremembo drugega odstavka se izrecno dopušča, da se vlogi v elektronski obliki priložijo tako skenirane pisne listine (torej listine, ki so originarno nastale v pisni obliki), kot tudi dokumenti, katerih originali so nastali v elektronski obliki. Po vzoru ZPP se s tem dopušča, da se takšna skenirana listina obravnava kot dokazno sredstvo. Predlagana ureditev pa ne posega v možnosti uporabe skeniranih dokumentov (podobno kot sedaj glede fotokopij) in prosto dokazno presojo sodišča, kot jo urejajo splošna pravila (18. člen ZKP).

K 6. členu (nov 84.a člen ZKP)

V novem 84.a členu, dopolnitvi 244.a člena in novem 304.a členu ZKP je izrecno določena možnost in podana podlaga za uporabo sodobnih videokonferenčnih oblik opravljanja narokov ali narokov glavne obravnave ter predobravnavnih narokov (vključno z naroki za izrek kazenske sankcije) in sej senatov (vključno zunajobravnavnih senatov in drugih kolegijskih načinov odločanja v pritožbenih postopkih ter sicer), določen je način odločanja o uporabi te možnosti kot tudi preverjanje identitete udeležencev in način izvedbe, ki je upoštevajoč tehnične zmožnosti sodstva oziroma sodišča prepuščen v odločanje predsedniku senata oziroma senatu.

ZKP že sedaj, primeroma v 244.a členu, dopušča možnost uporabe videokonferenčnega sistema

⁷ L 142/1 z dne 1. 6. 2012.

v posameznih fazah postopka za določena opravila. Razvoj sodobnih komunikacijskih sredstev in dela sodišč pa terja, da se ta možnost razširi in stopi v korak s časom. Še zlasti je ta možnost pomembna za primer situacij, ko bi bilo sicer onemogočeno redno oziroma normalno delo sodišča v kazenskih zadevah.

Predlagane dopolnitve veljavnega petega odstavka 244.a člena ZKP glede postopka identifikacije ter podpisovanja zapisnikov pa bodo olajšale uporabo tega instituta, ker vedno ali celo praviloma ni potrebno, ob sodobnih informacijskih sredstvih, da bi morala biti za preveritev identitete prisotna oseba organa, ki opravlja zaslišanje ali druga oseba, kar glede na razpoložljiva sredstva otežuje in po nepotrebnem ovira pogostejšo uporabo tega instituta v praksi - v kolikor je videokonferenca ali njen del, ko se ugotavlja identiteta zaslišane osebe posneta, je presoja sodnika, da je to dovolj, povsem ustrezna, še posebej upošteva siceršnji način preverjanja identitete, ko sodnik tudi v rednih zaslišanjih zaslišano osebo vpraša, ta pa mu pove osebne podatke (v primeru posnetka pa lahko sodnik zaslišani osebi odredi tudi, da pokaže svoj osebni dokument, kar je potem zabeleženo). Še vedno je dopuščena možnost, da sodišče zaradi zagotovitve tehničnih ali varnostnih pogojev odredi tudi način, ko je pri takem zaslišanju zaradi zagotovitve varnosti videokonferenčnega prenosa prisotna oseba, ki skrbi za varnost. Glede na to, da je v primeru snemanja že sam posnetek odraz avtentičnosti izjave, je tudi izrecno določeno, da v primeru snemanja videokonference zapisnika zaslišani osebi oziroma osebam, ki niso fizično prisotne ni potrebno podpisati.

Ob urejanju in uporabi videokonference (AVK) v sodnih postopkih je potrebno izpostaviti tudi tehtanje z vidika neposrednosti in javnosti sojenja. Predlog tako v 304.a členu ureja pogoje, ki morajo biti podani za uporabo AVK, ki pa so določeni dovolj splošno, da omogočajo sodnikovo presojo. Predlagana ureditev tako ne omogoča t.i. »virtualnega sojenja« v celoti, torej brez kakršnega koli fizičnega stika med sodnikom in strankami. Sodnik v konkretnih primerih vedno sodi na podlagi Ustave in zakona. Možnosti AVK bo torej uporabil na način, da bo lahko z gotovostjo sprejel odločitve o krivdi obdolženca, pa tudi z vidika zagotavljanja neposrednosti in javnosti sojenja.

K 7. členu (86. člen ZKP)

Predlagana sprememba je posledica uvedbe ločenih mnenj, ki bodo dopustna takrat, kadar Vrhovno sodišče odloča o zahtevi za varstvo zakonitosti, ne gre pa za odločanje o priporu (nov 114.a člen ZKP). Predlog sledi že uveljavljeni spremembi Zakona o pravdnem postopku (novela ZPP-E⁸) iz leta 2017. Glede na to, da bo vrhovnim sodnikom torej dopuščeno dati javna ločena mnenja, je treba poseči tudi v obstoječo ureditev. ZKP že zdaj dopušča »posebna mnenja«, ki pa so razmeroma podnormirana in niso javno dostopna, lahko pa se dajo na zapisnik o posvetovanju ali glasovanju, ali pa se zapisniku priložijo. Predlagana ureditev ne posega v obstoječa posebna mnenja, temveč poleg njih uvaja ločena mnenja vrhovnih sodnikov. Možno bi bilo sicer bolj natančno normirati tudi posebna mnenja oziroma jih preoblikovati v nekakšna ločena mnenja, za katera bi veljala postopkovna tajnost, vendar pa predlagatelj ocenjuje, da jih ni treba bolj podrobno urejati, ker so namenjena le instančnemu sodišču, ko odloča o pravnem sredstvu.

Vrhovni sodnik, ki bo želel dati ločeno mnenje, ga bo moral napovedati ob odločanju, njegova napoved pa se bo vpisala v zapisnik o posvetovanju in glasovanju. Ločeno mnenje se za razliko od posebnega mnenja ne bo prilagalo zapisniku o posvetovanju in glasovanju, saj bo javno in bo posledično priloženo odločbi o zahtevi za varstvo zakonitosti. Če vrhovni sodnik ne bo dal ločenega mnenja v predvidenem roku, bo obveljala domneva, da se mu je odpovedal. V tem primeru se bo zapisniku o posvetovanju in glasovanju priložil uradni zaznamek s pojasnilom, da je potekel rok za izdelavo ločenega mnenja.

⁸ Uradni list RS, št. 10/17.

Možnost dati ločeno mnenje predpostavlja tudi javnost rezultata glasovanja (z vidika transparentnosti delovanja Vrhovnega sodišča pa je pomembno, da je rezultat glasovanja javen tudi v primeru, ko ne bo nobenega napovedanega ločenega mnenja). Zapisnik o posvetovanju in glasovanju se torej v teh primerih ne bo zaprl v poseben ovitek in bo prosto dostopen v spisu.

Določba se redakcijsko posodablja (»informacijski sistem e-sodstvo«) ter hkrati usklajuje s terminologijo ZPP (»elektronski podpis, ki je enakovreden lastnoročnemu podpisu«). Hkrati se (sledeč ZPP) ne predvideva več, da je zapisnik treba podpisati še z elektronskim podpisom sodišča.

Predvideno je črtanje prilagoditev določbe, ki podrobno določa, za kakšen elektronski podpis, naj bi šlo (pri čemer se rešitev usklajuje z elektronskim podpisovanjem sodb).

K 8 členu (87. člen ZKP)

Ureja se časovni vidik vlaganja vlog v elektronski obliki. V primeru vlaganja prek zunanjega posrednika (izvajalca elektronskega vlaganja) oziroma neposrednega vlaganja prek t.i. odložišča e-sodstvo, ko uporabnik vloži vlogo neposredno iz svojega informacijskega sistema za varno elektronsko vlaganje, se šteje čas, ko jo je prejel informacijski sistem e-sodstvo, za trenutek izročitve sodišču, na katerega je naslovljena. Poleg tega je predvideno tudi t.i. priporočeno vlaganje s posredovanjem izvajalca elektronskega vlaganja, v tem primeru je vlagatelj varovan glede časa vložitve, saj se čas elektronskega časovnega žiga izvajalca šteje za čas vložitve informacijskemu sistemu e-sodstvu (gre za smiselno enako rešitev, kot jo vsebuje Zakon o pravnem postopku).

K 9. členu (92. člen ZKP)

Predlagana sprememba tega člena ureja problematiko povrnitve stroškov v predkazenskem postopku, ki se pojavlja v praksi, nanjo pa je v preteklosti opozoril tudi Varuh človekovih pravic. Veljavna ureditev ne ureja celovito povračila stroškov predkazenskega postopka, izrecno so urejani npr. stroški hrambe zaseženih predmetov. S predlagano spremembo se izrecno ureja plačilo potnih stroškov osebam, ki jih policija vabi v predkazenskem postopku in sicer na že uveljavljeni način, da se stroški povrnejo naprej iz sredstev organa (policije), ki jih nato uveljavlja v kazenskem postopku. 35. člen Zakona o nalogah in pooblastilih policije (ZNPPol) sicer že ureja povrnitev potnih stroškov vabljenim osebam in določa, da se način povrnitve uredi s pravilnikom. Navedena ureditev se bo torej izrecno uporabljala tudi za stroške vabljenja v predkazenskem postopku.

Po podatkih MNZ je policija v letu 2019 v fazi predkazenskega postopka vabila skupno 4.921 oseb, od tega 613 oseb ki bi lahko dale koristne podatke, ostalo pa so bila vabila osumljencem. Sicer pa je policija v istem letu od 17.479 osumljencev pridobila izjavo (šesti odstavek 148. člena ZKP), 730 osumljencev pa je zaslišala (148.a člen ZKP). Ocene finančnih posledic ni mogoče napovedati, saj ni podlage za oceno višine potnih stroškov, MNZ pa ocenjuje, da bodo lahko stroški pokriti v okviru razpoložljivih proračunskih sredstev.

Dodatno se ureja tudi plačilo stroškov zagovornika, postavljenega v predkazenskem postopku, torej v primeru iz 4. in 216. člena ZKP. Stroške zagovornika iz 4. člena je policija krila že doslej, obvezna navzočnost odvetnika pri hišni preiskavi brez navzočnosti imetnika pa je bila uvedena z novelo ZKP-N. Glede na navedeno bistveno povečanje stroškov iz tega naslova ni predvideno.

K 10. členu (novi 114.a člen ZKP)

Predlagana je nova rešitev, na podlagi katere bodo vrhovni sodniki pri odločanju o zahtevi za varstvo zakonitosti lahko podali ločena mnenja. Nova rešitev je oblikovana na podlagi vzora

ureditve, ki sicer velja za ločena mnenja ustavnih sodnikov (ter smiselno enako kot to vprašanje ureja 381.a člen ZPP).

Glede na to, da gre za novo rešitev, je predlagana v omejenem obsegu. Niso predvidena ločena mnenja pri zahtevah za varstvo zakonitosti v pripornih zadevah, tako glede na naravo pripornih zadev kot tudi glede na dejstvo, da takrat kazenski postopek še ni pravnomočno končan (*mutatis mutandis* enaka logika velja za primere, kadar Vrhovno sodišče odloča o pritožbi zoper sodbo sodišča druge stopnje). Možno pa je ločeno mnenje tudi pri procesnih odločitvah, torej kadar Vrhovno sodišče odloči s sklepom (drugi odstavek 423. člena ZKP), saj predlagatelj ocenjuje, da tudi v teh primerih lahko ločeno mnenje pripomore k razvoju sodne prakse (npr. glede izpolnjevanja pogojev iz prvega odstavka 420. člena ZKP). Predlagana rešitev ne posega v obstoječo možnost, po kateri lahko sodnik ob odločanju poda posebno mnenje (ki je namenjeno le instančnemu odločanju in za katerega velja postopkovna tajnost), kar je bolj podrobno pojasnjeno v obrazložitvi spremembe 86. člena ZKP. Je pa predlagano, da vrhovni sodniki, kadar imajo možnost dati ločeno mnenje, ne morejo dati posebnega mnenja (*a contrario* to pomeni, da posebno mnenje lahko dajo v pripornih zadevah in kadar odločajo o pritožbi zoper sodbo sodišča druge stopnje). V nasprotnem primeru bi lahko prišlo do nepregledne situacije, ko bi nekateri vrhovni sodniki podali javno ločeno mnenje, drugi »tajno« posebno mnenje, postavilo pa bi se tudi vprašanje »tajnosti« zapisnika o posvetovanju in glasovanju itd.

Možnost dajanja ločenih mnenj s strani sodnikov najvišjega rednega sodišča v državi po oceni predlagatelja lahko pripomore k razvoju sodne prakse (saj bodo obrazložena ločena mnenja ob ustrezni prepričljivosti argumentacije pripomogla tako k temu, da bo večinska odločba bolj izbrušena, kakor tudi k temu, da bo lahko v prihodnjih odločbah večji poudarek dan vidikom, ki jih izpostavljajo posamezni sodniki). Tudi z vidika zagotavljanja enotnosti sodne prakse pa je pomembno, da so odločbe čim bolj prepričljivo obrazložene (k čemur posredno pripomorejo ločena mnenja). Upoštevati je treba tudi položaj Ustavnega sodišča, ki v postopkih ustavne pritožbe zagotavlja, da sodna praksa ni arbitrarna. Posledično se bo na podlagi ureditve ločenih mnenj povečalo zaupanje v pravno varnost kot del ustavnega načela pravne države (2. člen Ustave). Ne nazadnje možnost dajanja ločenih mnenj prispeva tudi k večji transparentnosti in javnosti sodnega odločanja. Ločena mnenja so tudi odraz neodvisnosti sodnikov (iz 125. člena Ustave), torej neodvisnosti, ki pripada vsakemu posameznemu sodniku (in se v tem delu razlikuje od »sistemske« neodvisnosti sodišč iz prvega odstavka 23. člena Ustave) ter, ki jo gre v kontekstu ločenih mnenj razumeti bolj kot vezanost sodnika na Ustavo in zakon (kar posledično pomeni, da sodnik ni »vezan« k strinjanju s stališčem senata, katerega del je, čeprav ga je seveda dolžan spoštovati).

Predlagatelj je tehtal v prejšnjem odstavku navedene prednosti ločenih mnenj, vključno z dejstvom, da takšno ureditev pozna že ZPP in da gre za rešitev, ki jo podpira tudi Vrhovno sodišče Republike Slovenije, z morebitnimi pomanjkljivostmi takšne ureditve, npr. da odločbo izda sodišče in ne posamezni sodniki, zaradi česar bi bila lahko deloma porušena verodostojnost in integriteta sodišča, kar bi bilo ob sodbah, doseženih s preglasovanjem in ob ločenih mnenjih, prav v kazenskih postopkih lahko še posebej občutljivo. Smiselno enako velja glede večje izpostavljenosti vrhovnih sodnikov medijskim in drugim pritiskom pri takšni rešitvi. Pri tehtanju je prišel do zaključka, da prednosti takšne rešitve odtehtajo morebitne pomanjkljivosti.

Ločeno mnenje je namenjeno predstavitvi stališč, ki jih je vrhovni sodnik izrazil ob obravnavanju in odločanju o zahtevi za varstvo zakonitosti in ki so narekovali njegovo odločitev. Možno je skupno ločeno mnenje (ki ga da več vrhovnih sodnikov skupaj), vrhovni sodnik pa se lahko tudi pridruži ločenemu mnenju drugega vrhovnega sodnika. Ločeno mnenje je treba napovedati ob odločanju, pridružitve ločenemu mnenju pa ni treba napovedati. Sodnik lahko tudi odstopi od ločenega mnenja, in sicer že tako, da ga ne izdela v predvidenem roku (praviloma sedmih dni),

odkar je dobil besedilo odločbe o zahtevi za varstvo zakonitosti. Senat lahko določi rok za izdelavo ločenega mnenja, ki je krajši ali daljši od sedmih dni, če to narekujejo narava ali okoliščine konkretne zahteve za varstvo zakonitosti, in sicer takoj po končanem glasovanju z večino glasov članov senata.

Ločeno mnenje se ne prilaga zapisniku o posvetovanju in glasovanju, saj se nanaša na odločbo o zahtevi za varstvo zakonitosti in se posledično pošilja oziroma vroča skupaj z njo (tako strankam kot tudi organom, ki so pristojni za izvršitev sodne odločbe).

Vrhovno sodišče pa lahko vprašanja glede ločenih mnenj, ki niso urejena v ZKP, ureja tudi samo, in sicer s poslovníkom, ki ga sprejmeta najmanj dve tretjini sodnikov Vrhovnega sodišča in ki se objavi v Uradnem listu Republike Slovenije (tako lahko npr. po vzoru Ustavnega sodišča Republike Slovenije v poslovníku določijo, da vrhovni sodnik da odklonilno ločeno mnenje, če se ne strinja z izrekom in pritrdilno ločeno mnenje, če se ne strinja z obrazložitvijo).

K 11. členu (115. člen ZKP)

Prvi odstavek 115. člena ZKP določa tajnost posvetovanja in glasovanja. Glede na to, da se uvaja možnost dajanja ločenih mnenj vrhovnih sodnikov (ki predpostavlja tudi javnost rezultata glasovanja), je treba ustrezno prilagoditi navedeno določbo.⁹

K 12. členu (117. člen ZKP)

Zavoljo enotnosti terminologije se popravlja zastarelo poimenovanje.

Vprašanje, katera pisanja se bodo pošiljala in vročala po varni elektronski poti, za razliko od nekaterih civilnih postopkov, ki so delno ali v celoti informatizirani, na področju elektronskega poslovanja v kazenskem postopku ne zahteva podrobnejšega podzakonskega urejanja, kar je deloma povezano tudi s spremembo 87. člena ZKP (vlaganje vlog neposredno ter preko posrednika). Možnost elektronskega vlaganja vlog bo predmet odredbe oziroma več odredb ministra za pravosodje (ob izpolnitvi tehničnih pogojev).

K 13. členu (117.a člen ZKP)

Formulacija člena se usklajuje s smiselno enako ureditvijo v ZPP (ob spoštovanju posebnosti kazenskega postopka, ki ne pozna fikcij pri vročanju, zaradi česar je predviden prehod na vročanje v fizični obliki, kolikor naslovnik ne prevzame pisanja v elektronski obliki), hkrati je zapis bolj jasen (tako s slovničnega, kot tudi terminološkega in vsebinskega vidika; informacijski sistem, ki obvesti sodišče, kot to določa sedmi odstavek, je informacijski sistem za varno elektronsko vročanje zunanega ponudnika).

K 14. členu (128. člen ZKP)

Glede na možnost prikritja podatka o naslovu ali prebivališču oškodovanca, v skladu s predlagano spremembo 66. člena, se v 128. členu ureja ustrezen sklic na predvideno spremembo.

K 15. členu (129.a člen ZKP)

⁹ V strokovni javnosti je sicer mogoče zaslediti tudi stališče, v skladu s katerim ta sprememba niti ne bi bila potrebna: »Tako kot bi moralo veljati za izid glasovanja, bi morala biti dana tudi možnost, da se javno objavijo ločena mnenja sodnikov. V ZKP ni nobene določbe, ki bi to prepovedovala. [...] Z ustavnoskladno razlago prvega odstavka 115. člena ZKP bi torej sodišča že sedaj lahko omejila tajnost glasovanja zgolj na zapisnik o posvetovanju in glasovanju z zaprtjem ovojnice po javni razglasitvi izida glasovanja z navedbo sodnikov, ki so glasovali proti odločitvi (pritrdilno ločeno mnenje ustavnega sodnika dr. Mitje Deisingerja, ki se sicer zavzema za možnost podaje ločenih mnenj sodnikov na vseh rednih sodiščih; št. U-I-69/15 z dne 28. 1. 2016).

129.a člen ZKP je bil oblikovan hkrati s komplementarno ureditvijo v KZ-1 (npr. 47. člen). Noveli ZKP-K in KZ-1B sta torej vzporedno urejali ista (procesna in materialna) vprašanja. Pri predlogu o izvršitvi denarne kazni s plačilom v obrokih je bil rok določen z obema predpisoma. Iz vladnega gradiva izhaja, da naj bi se roka med seboj dopolnjevala (ZKP-K, EVA 2010-2011-0009, 02. 06. 2011, str. 60), kar je v praksi vodilo do nejasnosti. Upoštevajoč tudi novejšo sodno prakso (npr. sklep Višjega sodišča v Ljubljani št. VII Kp 15023/2019 z dne 30. 1. 2020) se pri predlogu o izvršitvi denarne kazni s plačilom v obrokih ohranja le rok iz KZ-1, pri čemer procesna ureditev glede odločanja o predlogu ostaja nespremenjena.

K 16. členu (143.a člen ZKP)

Dopušča se možnost, da ima oseba, ki zaproša za izdajo potrdila (da ni v kazenskem postopku), naslov za vročanje, ki je registriran v informacijskem sistemu e-sodstvo.

K 17. členu (149. člen ZKP)

Upošteva se predlog MNZ, ki bo omogočil zaslišanje prič pri preiskovalnem sodniku, s čimer se rešuje zlasti pereča problematika tujcev, ki so državno mejo prešli nezakonito in jim je odvzeta prostost po drugih pravnih podlagah (npr. v postopku o prekršku ali v izročitvenem postopku), za izvedbo njihovega pričanja v kazenskih zadevah proti tihotapcem. Policisti bodo takšno osebo lahko privedli k preiskovalnemu sodniku, ki bo to pisno odredil na predlog državnega tožilca. Zaradi nujnosti je urejena tudi možnost ustne odredbe sodnika, a mora biti v dveh urah izdana tudi pisna odredba. Odredba se v takem primeru izroči osebi, takoj ko jo policija prejme oziroma najkasneje na zaslišanju, če je bila oseba privedena na podlagi ustne odredbe sodnika.

Dopušča se možnost, da se šesturni čas za zadržanje na kraju oziroma privedbo za nujno potreben čas podaljša, vendar ne več kot za 12 ur (torej skupno 18 ur), kolikor gre za primere prič, ki jim je sicer že odvzeta prostost v drugem postopku oziroma na podlagi drugega zakona (npr. zaradi prekrškovnega postopka, ker so nezakonito prešli mejo ali izročitvenega postopka tuji državi). V tem primeru ista oseba nastopa hkrati v dveh postopkih v dveh različnih vlogah – v prvem kot storilec prekrška, v drugem (kazenskem) pa kot priča v kazenskem postopku proti tihotapcu. Glede na naravo kaznivega dejanja je lahko takšno pričanje ključnega pomena za dokazovanje, hkrati pa je glede na čas in način storitve kaznivega dejanja pogosto težko v kratkem času zagotoviti izvedbo preiskovalnega dejanja zaslišanja priče, ki praviloma poteka s tolmačenjem. Ker je osebi že odvzeta prostost v drugem postopku, je potrebno v praksi oba postopka medsebojno uskladiti, kar pomeni, da je potrebno zagotoviti tako pričanje v kazenskem postopku kot tudi izročitev tujim varnostnim organom, oboje pa v maksimalnem času, ki ga za pridržanje osebe določa področna zakonodaja (npr. 48. ur po Zakonu o nalogah in pooblastilih policije, ZNPPol). Sodna odredba za privedbo na zaslišanje prav tako predstavlja podlago za podaljšanje nujno potrebnega časa za pridržanje po ZNPPol, ki je odrejeno za namen izročitve tujca tujemu organu. Po izročitvi tujca tuji državi namreč zaslišanje tega tujca kot priče v kazenskem postopku ne bi bilo več mogoče.

Glede na določbe ZNPPol glede kraja pridržanja in zagotavljanja varnosti pridržane osebe, bo odredba sodišča podlaga za privedbo pridržane osebe na zaslišanje k preiskovalnemu sodniku (torej izven prostorov policije), kar sicer ne izključuje izvedbe zaslišanja preko videokonference, skladno z 244.a členom ZKP. Med zaslišanjem privedene osebe bo za varnost odgovoren preiskovalni sodnik (organiziranje in delovanje službe za zagotovitev varnosti sodnikov, drugih sodnih oseb, strank in udeležencev v postopkih ter za zagotovitev nemotenega poslovanja sodišča ter vzdrževanje reda na sodišču določa Sodni red), ki pa bo lahko za pomoč zaprosil tudi policiste, ki bodo privedli osebo na zaslišanje.

K 18. členu (151. člen ZKP)

Gre za redakcijski popravek. Z novelo ZKP-N sta se med 150. in 151. člen vrnila še 150.a in 150.b člen ZKP, zaradi česar je sklic v drugem odstavku 151. člena ZKP na »prejšnji člen« postal napačen.

K 19. členu (161. člen ZKP)

Predlagana rešitev ureja ravnanje državnega tožilca pred zavrženjem ovadbe, ki jo je podal »kvalificirani«, torej taksativno navedeni državni organ ali institucija, ki izvršuje nadzorno pristojnost nad določenim (pravnim) področjem (seznam državnih organov in institucij je smiselno povzet po 160.a členu ZKP, ki določa, katere organe lahko usmerja državni tožilec; upoštevan pa je tudi Varuh človekovih pravic, glede na to, da ima možnost tudi terenskega nadzora in glede na to, da se pri svojem delu srečuje s konkretnimi kršitvami človekovih pravic in temeljnih svoboščin, ki glede na stopnjo kršitve lahko prerastejo v kazniva dejanja) oziroma ravnanje državnega tožilca pred zavrženjem ovadbe, ki jo je podal oškodovanec (posameznik) za kaznivo dejanje, za katero je v zakonu predpisana kazen več kot osem let zapor.

Pred zavrženjem ovadbe mora državni tožilec takšnega ovaditelja pisno seznaniti z obrazloženimi razlogi za zavrženje in mu tako dati možnost, da se do njih predhodno opredeli. S tem se vnaša dodatna varovalka, ki preprečuje neutemeljeno zavrženje, omogoča bolj kakovostno utemeljene odločitve državnega tožilca in s tem višjo kvalitativno raven uresničevanja javnega interesa. Navedeni organi in institucije so namreč »specializirani« za določeno področje, ki ga nadzorujejo in na katerem varujejo javni interes. Ravno njihovo podrobno poznavanje specifične problematike državnemu tožilcu omogoča informirano, bolj kakovostno odločanje o morebitnem zavrženju ovadbe ali nadaljevanju pregona. S predlagano rešitvijo se spodbuja proaktivno delovanje omenjenih organov in institucij: po eni strani gre za izboljšanje pretoka informacij in njihove kakovosti, hkrati pa tudi in zlasti za varovanje javnega interesa. Zagotovljena je tudi ustavno varovana samostojnost državnega tožilca oziroma državnega tožilstva,¹⁰ saj ima mnenje omenjenih državnih organov oziroma institucij ter oškodovanca le »posvetovalno« naravo. Mnenje se pošlje tudi vodji pristojnega okrožnega državnega tožilstva, kar slednjemu olajšuje možnost ukrepanja po 170. členu ZDT-1, na podlagi katerega lahko prevzame zadevo v reševanje ali jo dodeli drugemu državnemu tožilcu, če so za to podani zakonski razlogi (četrti odstavek 170. člena ZDT-1). Navedeno predstavlja še dodatno varovalko pred prezgodnjim zavrženjem ovadbe.

Predlagana rešitev poleg tega omejuje »posvetovalno vlogo« navedenih državnih organov in institucij le na kazniva dejanja iz njihove nadzorne pristojnosti, torej na kazniva dejanja, ki jih v okviru svojega delovnega področja odkrijejo oziroma zanje izvedo. Pri oškodovancu pa je »posvetovalna vloga« zamejena s samo nevarnostjo oziroma težo kaznivega dejanja.

Veljavna ureditev se dopolnjuje tudi z izjemo glede oškodovancev, katerih naslov ali prebivališče nista znana (torej ne le tistih, ki niso sporočili spremembe naslova ali prebivališča, za katere je izjema že predvidena). Na ta način se preprečuje nesorazmerne ovire pri zavrženju ovadbe (kolikor posvetovalnega mnenja oškodovanca sploh ni mogoče pridobiti iz razlogov, ki niso v sferi državnega tožilstva).

Ker gre za skupni interes državnega tožilstva in ovaditelja za učinkovitost pregona ter le za neobvezujoče mnenje, je mogoče zaključiti, da podrobnejša (kataloška) opredelitev kaznivih dejanj ni potrebna.

¹⁰ »Državnim tožilcem mora biti samostojnost zagotovljena pri izvrševanju njihove funkcije v konkretnih zadevah, saj državno tožilstvo ni takšen del izvršilne oblasti, ki bi ga v smislu političnih in strokovnih navodil v konkretnih zadevah lahko usmerjala vlada ali katero koli ministrstvo.« Odločba Ustavnega sodišča Republike Slovenije, št. U-I-42/12 z dne 7. 2. 2013, Uradni list RS, št. 17/2013 in OdlUS XX, 1.

Velja poudariti tudi, da predlagana rešitev ne posega v že obstoječo možnost državnega tožilca, da »povabi tistega, ki je vložil kazensko ovadbo« oziroma, da »sme zahtevati potrebne podatke od državnih organov, podjetij in drugih pravnih oseb« (tretji odstavek 161. člena ZKP). Je pa glede taksativno navedenih državnih organov in institucij, upoštevajoč njihovo nadzorno vlogo oziroma glede oškodovancev v zvezi s težjimi kaznivimi dejanji, sedaj predlagano obvezno »posvetovanje« pred zavrženjem njihove ovadbe. Oškodovancu pa poleg tega še naprej ostaja možnost subsidiarnega pregona, če je njegova ovadba kasneje zavržena (zlasti 60. člen ZKP).

K 20. členu (nov a165.a člen ZKP)

Razmerje med Uredbo 2017/1939/EU in nacionalnim pravom začrta že sama Uredba, ki izrecno določa, da se za vprašanja, ki jih uredba ne ureja, uporablja nacionalno pravo in če neko vprašanje urejata tako nacionalno pravo kot ta uredba, prevlada uredba (tretji odstavek 5. člena Uredbe). Glede na siceršnje konceptualno izhodišče Uredbe, v skladu s katerim naj bi bil *dominus litis* preiskave EJΤ (oziroma na nacionalni procesni ravni EDT), je predvideno, da v zadevah, ki bodo vodene na podlagi Uredbe, sodne preiskave ne bo.

Kot je razvidno iz uvodne obrazložitve in citiranih sprememb ZDT-1, je stvarna pristojnost EJΤ (in EDT) določena na podlagi PIF direktive, Uredbe 2017/1939/EU in nacionalne zakonodaje (torej Kazenskega zakonika).

V skladu s pogoji iz 22. člena Uredbe 2017/1939 so t.i. PIF kazniva dejanja:

1) kazniva dejanja, ki škodijo finančnim interesom EU, med katera PIF direktiva šteje:

a) goljufijo, ki škodi finančnim interesom EU (3. člen), in sicer v zvezi z

- odhodki, ki niso povezani z javnim naročanjem,
- odhodki, povezani z javnim naročanjem,
- prihodki, ki niso prihodki iz lastnih sredstev iz naslova DDV ter

b) DDV goljufijo, če znaša dejanska ali potencialna škoda finančnim interesom Unije več kot 10 milijonov EUR in dejanja, ki zadevajo ozemlje dveh ali več držav članic (d. točka drugega odstavka 3. člena PIF direktive);

c) pranje denarja, ki zadeva premoženje, pridobljeno s kaznivimi dejanji na škodo Unije (prvi odstavek 4. člena PIF direktive);

d) pasivno in aktivno korupcijo, če dejanje škoduje ali bi lahko škodovalo finančnim interesom Unije (drugi odstavek 4. člena PIF direktive);

e) poneverbo, če dejanje škodi finančnim interesom Unije (tretji odstavek 4. člena PIF direktive);

2) kazniva dejanja povezana s sodelovanjem v hudodelski združbi, če je namen te združbe izvršitev kaznivega dejanja, ki škodi finančnim interesom EU.

V našem KZ-1 torej pridejo v poštev kazniva dejanja iz členov:

- 209 KZ-1 (Poneverba in neupravičena uporaba tujega premoženja)
- 229 KZ-1 (Goljufija na škodo Evropske unije)
- 245 KZ-1 (Pranje denarja)
- 249 KZ-1 (Davčna zatajitev)
- 250 KZ-1 (Tihotapstvo)
- 257.a KZ-1 (Oškodovanje javnih sredstev)
- 261 KZ-1 (Jemanje podkupnine)
- 262 KZ-1 (Dajanje podkupnine)
- 294 KZ-1 (Hudodelsko združevanje) in
- t.i. povezana kazniva dejanja.

Glede na izhodišče Uredbe je v prvem odstavku izrecno določeno, da se sodna preiskava ne opravi, a da se določbe iz poglavja o sodni preiskavi uporabljajo, kolikor niso v nasprotju z novim a.165.a in dopolnjenim 165.a členom ZKP.

Gre zlasti za določbe, ki urejajo posamezna preiskovalna dejanja. Besedilo člena ne precizira, katere določbe pridejo v poštev, je pa to moč razbrati iz podrobnega branja poglavja o sodni preiskavi (v povezavi z novim a.165.a in spremenjenim 165.a členom ZKP). V poštev pridejo zlasti določbe: 167/2, 171/1, 172/3 in 4, 173, 174, 177, 178, 186, 187, 188 in 190 člen iz poglavja o preiskavi), določbe tretjega in četrtega odstavka 172. člena ZKP urejajo prepustitev preiskovalnih dejanj oziroma dovolitev ali zahtevo policiji, da fotografira obdolženca oziroma odvzame njegove prstne odtise. Nadalje se uporabljata 173. in 174. člen ZKP (torej, da policija ravna po določbah ZKP o posameznih preiskovalnih dejanjih in o ravnanju policije, kadar so jim prepuščena posamezna preiskovalna dejanja). Uporabljajo se tudi pravila 177. in 178. člena ZKP glede navzočnosti oziroma sodelovanja pri posameznih preiskovalnih dejanjih. 180. člen se ne uporablja, ker bo EDT v teh primerih zavrgel ovadbo in torej ni potrebna vloga preiskovalnega sodnika (v odnosu do oškodovanca). Prav tako se uporablja rok glede vlaganja obtožnice, v kateri je predlagano podaljšanje pripora (tretji odstavek 184. člena ZKP). Uporabljajo se tudi določbe o pomoči policije in drugih pri preiskavi (187. člen ZKP) in o možnosti, da se zahteva ohranitev posameznih informacij v tajnosti (188. člen ZKP) ter določbe 190. člena ZKP. V šestem odstavku 170. člena je izrecno dodan stavek glede vložitve neposredne obtožnice v primerih, ko teče postopek po Uredbi.

Pogoje za vodenje (začetek) preiskave po Uredbi določa 26. člen Uredbe, ki terja "utemeljene razloge za domnevo", da je bilo izvršeno dejanje, za katerega je pristojen EJT. Pri tem velja izpostaviti, da Uredba tu ne predpisuje posebnega dokaznega standarda, ki bi ga bilo treba prenesti v nacionalno ureditev, temveč gre zgolj za splošen izraz, ki pokriva različne možne nacionalne rešitve (vprašanje dokaznega standarda je torej prepuščeno nacionalnim ureditvam). Hkrati se pričakuje, da EJT oziroma EDT preveri prve informacije o sumu kaznivega dejanja (sedmi odstavek 24. člena Uredbe). To pomeni, da bo EDT začel delovati že, ko bo ocenil, da so podani razlogi za sum (kot jih razumemo v slovenski ureditvi), s čimer se omogoči tudi celoten nabor preiskovalnih dejanj in ukrepov, ki jih terja Uredba. Hkrati se dopušča možnost, da storilec še ni odkrit (oziroma niso odkriti), kar je v zgodnejših fazah postopka običajno.

O poteku postopka na podlagi uredbe se obvešča osumljenca, kar pomeni, da so na voljo pisni, neposredni ustni, telefonski ali elektronski načini komuniciranja. Ključno je, da je način obveščanja naknadno preverljiv (ne gre pa pri obveščanju za formalno vročanje), kot ga sicer predvideva ZKP (XII. poglavje).

Obveščanje osumljenca ne bo mogoče, dokler ni znan, če je na begu, če se obvestilu izmika ali če njegovo prebivališče ni znano. Opustitev obveščanja, ker to ni mogoče, nima vpliva na opravljanje dejanj organov postopka, vpliva pa na izvrševanje procesnih jamstev. V prvem primeru o tem niti ni smiselno govoriti, v drugem in tretjem pa osumljenec zavrača udeleževanje v postopku, kar pomeni, da je odgovornost za neobveščenost na njegovi strani. V zadnjem primeru pa je bistveno, da EDT izkaže potrebno skrbnost pri ugotavljanju njegovega prebivališča (torej tudi kadar ni pogojev za odvzem prostosti ali kadar ugotavljanje bivališča ni povezano z izvedbo preiskovalnih dejanj ali ukrepov). Obvestilo opravlja vlogo seznanitve s sumom dejanja in podlago za sum ter s temeljnimi jamstvi, ki gredo osumljencu v (pred)kazenskem postopku, saj mu s trenutkom obveščanja pripadejo določene pravice (možnost vpogleda v spis in možnost podajanja dokaznih predlogov).

V skladu z ustaljeno ustavnosodno prakso (U-I-25/95 z dne 27. 11. 1997, 11 Up-3367/07 z dne 2. 7. 2009, 12 Up-3871/07, U-I-80/09 z dne 1. 10. 2009)¹³ je mogoče obvestilo o procesnih jamstvih (s tem pa tudi njihovo izvrševanje) preložiti. Temu sledi tudi predlagana ureditev, tako je predvideno obveščanje o poteku postopka po Uredbi 2017/1939/EU takoj ko je to mogoče, brez škode za zbiranje podatkov in dokazov, npr. s prikritimi preiskovalnimi ukrepi ali ukrepi, ki po naravi stvari ne vključujejo obveščanja osumljenca (npr. ukrepi po 149.e ter 156. členu ZKP). Najkasnejša točka obveščanja je torej ob postopku z osumljencem – torej ob zaslišanju oziroma, ker ni sodne preiskave, ob izvedbi posameznih preiskovalnih dejanj, kjer ima pravico biti navzoč (drugi odstavek 165.a člena in 178. člen tega zakona). Predlog ne predvideva obvestila oziroma obveščanja kot samostojne formalne aktivnosti, zato tudi ni predvideno vročanje. Vsebina obvestila bo tako lahko vsebovana na primer v odredbi za hišno preiskavo.

Zaradi ustrezne jasnosti se v četrtem odstavku izrecno določa, da ima osumljenec od obvestila dalje pravico do brezplačne pravne pomoči, če izpolnjuje pogoje po Zakonu o brezplačni pravni pomoči ter pravico do vpogleda v spis (ki je sicer v petem odstavku 128. člena vezana na obdolženca – torej na začetek kazenskega postopka) in v dokazno gradivo pri državnem tožilcu. Glede ostalih pravic, ki grede po ZKP osumljencu oziroma obdolžencu pa ni posebnosti, o njih pa je poučen ob izvedbi posameznega ukrepa ali dejanja, npr. o pravicah iz četrtega odstavka 148. člena tega zakona, o pravici do navzočnosti pri preiskovalnih dejanjih (drugi odstavek 165.a člena in 178. člen tega zakona), o pravici predlagati preiskovalno dejanje (peti odstavek 165.a člena in sedmi odstavek 178. člena tega zakona) itd.

Peti odstavek ureja možnost, da bo EDT prevzel zadevo, ki bo v stanju sodne preiskave, bodisi, da bo šlo za zadevo, ki se bo naknadno kvalificirala kot zadeva iz njegove pristojnosti, bodisi, da bo šlo za t.i. povezane zadeve (tretji odstavek 22. člena in tretji odstavek 25. člena ter 27. člen Uredbe). V tem primeru se bo sodišče izreklo za nepristojno in zadevo odstopilo EDT (ne bo torej ustavilo sodne preiskave, saj bi imelo to učinke *ne bis in idem*). V nadaljnjem postopku bodo uporabni vsi tisti dokazi, ki so bili že pridobljeni v okviru sodne preiskave.

Na podlagi pripomb SDT je v šestem odstavku posebej urejeno tudi vprašanje pripora v zadevah, ki tečejo na podlagi Uredbe. Sodna preiskava ni mogoča, kljub temu pa bo pripor tudi v teh primerih lahko trajal največ šest mesecev pred vložitvijo obtožnice. EDT bo torej lahko na podlagi te specialne ureditve glede na določbe 204.a člena ZKP na pripornem naroku predlagal pripor, nato pa nadaljeval z zbiranjem dokazov oziroma posameznimi preiskovalnimi dejanji, najkasneje v šestih mesecih pa vložil neposredno obtožnico. Seveda pa pogoji za odreditev, trajanje in podaljševanje pripora ter ostale določbe ZKP glede pripora ostajajo nespremenjene (sodna odločba, utemeljeni sum in zakonski priporni razlogi, podaljševanje pripora itd.). To se nanaša tudi na zahtevo, da se v predlogu in odredbi izkaže, da je pripor neogibno potreben za varnost ljudi oziroma potek postopka, vključno z napovedjo načrtovanih posameznih preiskovalnih dejanj pred vložitvijo obtožnice.

ZKP na več mestih ureja pristojnost preiskovalnega sodnika, ki opravlja preiskavo, glede izvrševanja pripora (npr. 213.b člen). Glede na to, da v zadevah, ki bodo tekale na podlagi Uredbe, ne bo sodne preiskave, je treba predvideti, da bo navedene pristojnosti izvrševal preiskovalni sodnik, ki bo odredil pripor.

Posebej je urejeno tudi skupno trajanje začasnega zavarovanja v postopku, ki teče na podlagi uredbe, upoštevajoč dejstvo, da v teh postopkih ne bo sodne preiskave, na katere je sicer vezana

¹¹ Uradni list RS, št. 5/98 in OdlUS VI, 158.

¹² Uradni list RS, št. 67/2009 in OdlUS XVIII, 79.

¹³ Uradni list RS, št. 88/2009 in OdlUS XVIII, 42.

trenutno veljavna ureditev. Skupno trajanje začasnega zavarovanja pred vložitvijo obtožnice (502.b člen tega zakona) torej ne sme biti daljše od štirih let.

K 21. členu (165.a člen)

Predlagana je dopolnitev veljavnega 165.a člena ZKP, pri čemer prvi trije odstavki ostajajo nespremenjeni. Dodana odstavka pa urejata predlaganje posameznih preiskovalnih dejanj s strani EDT in obrambe, ob upoštevanju, da v teh zadevah ne bo sodne preiskave in da bo preiskavo aktivno usmerjal EDT.

EDT bo torej prevzel funkcijo preiskovanja, kot to narekuje Uredba. Hkrati bo predlagana ureditev še vedno ohranila vlogo preiskovalnega sodnika kot tistega, ki bo odločil o izvedbi posameznega preiskovalnega dejanja (z omejenimi možnostmi zavrnitve izvedbe) in ki bo to dejanje tudi izvedel (pri čemer bo aktivna preiskovalna vloga na strani EDT).

Ureditev po ZKP je treba razlagati v luči ureditve, kakršno predvideva Uredba. Preiskovalni sodnik tako v zadevah, ki bodo tekale po Uredbi, ne bo pristojen presoјati, katero preiskovalno dejanje je pomembno za odločitev o pregonu ali za razjasnitev stanja stvari (prim. 184. člen ZKP), saj je ta vloga prepuščena EDT (oziroma EJT).

S predlagano določbo četrtega odstavka 165.a čl. ZKP se EDT omogoča zlasti, da doseže (tudi) zaslišanje prič in (so)obdolžencev ter izvedenstvo. Dopolnitev ne posega v ureditev pogojev in postopka za odreditev posameznih preiskovalnih dejanj (npr. 164., 214., 219.a člen ZKP). Preiskovalni sodnik bo torej pri odločanju o odreditvi posameznih preiskovalnih dejanj upošteval pogoje, ki jih ZKP predpisuje za njihovo odreditev.

Odreditev in izvršitev preiskovalnih dejanj ostajata v pristojnosti preiskovalnega sodnika. Zato mora predlog vsebovati vse podatke, da preiskovalni sodnik dejanje tudi opravi (npr. vse podatke, potrebne za uspešno vabljenje ali vsaj individualizacijo priče, vse podatke, potrebne za odreditev izvedenstva in tudi predlog vsebine odredbe). V nasprotnem primeru predloga EDT ne bo mogel obravnavati in bo šlo torej za nepopolno vlogo v smislu 76. člena ZKP. Preiskovalni sodnik v tem primeru zahteva dopolnitev (kot to določa tretji odstavek 76. člena ZKP).

Preiskovalno dejanje, ki ga predlaga EDT, sme preiskovalni sodnik zavrniti tudi, če so podane okoliščine, zaradi katerih bi sicer prekinil preiskavo (razen, če bi bilo nevarno odlašati - drugi odstavek 179. člena ZKP). Okoliščine, zaradi katerih se prekine preiskava, so namenjene zagotovitvi udeležbe domnevnega storilca v postopku. Tudi v primeru preiskovalnih dejanj po 165.a ZKP bi to pomenilo dejanski zastoj postopka, ki bi se nadaljeval, ko okoliščine (po naravičasne ali vsaj odpravlјive) prenehajo. Podobno kot v preiskavi bo tudi v tem primeru še vedno mogoče izvesti preiskovalna dejanja, ki bi bila namenjena zavarovanju dokazov (prim. Horvat, 2004, str. 413).

Ker je funkcija preiskovanja v skladu z Uredbo prepuščena EJT oziroma EDT, je instrukcijska maksima v tej procesni situaciji zelo omejena. Morebitne intervencije preiskovalnega sodnika ne smejo omejevati pristojnosti EDT, da kot nosilec funkcije preiskovanja "pridobi vse ustrezne podatke, tako obremenilne kot razbremenilne" (4. odst. 5. člena Uredbe). To pomeni:

- da je vloga preiskovalnega sodnika pri izvedbi preiskovalnih dejanj predvsem garantna. Ta vloga se zagotavlja predvsem z zagotavljanjem pravic obrambe (npr. 227. in 228. člen ZKP), kontradiktornostjo zaslišanja (ki je zato primerljivo z zaslišanjem na glavni obravnavi), varstvom položaja prič, ohranitvijo položaja izvedenca kot pomočnika sodišča (in ne stranke postopka) itd.
- da morajo biti predlogi preiskovalnega dejanja oblikovani tako, da preiskovalni sodnik ne sme oblikovati *themaе probandi*, samostojno določiti preiskovalnega dejanja ali samostojno določiti dokaznega sredstva (in je zato takšne predloge mogoče zavrniti, ker se ne morejo obravnavati);

- da preiskovalni sodnik ne presoja smotrnosti oprave preiskovalnih dejanj, ki jih predlaga EDT (četrty odstavek 165.a člena v povezavi z drugim odstavkom 167. člena ZKP);
- da bo preiskovalni sodnik prepustil postavljanje vprašanj (osumljencu, pričam in izvedencem) EDT, osumljencu ali zagovorniku (in je temu ustrezno treba razlagati sedmi odstavek 178. člena ZKP);
- da si tudi sodnih preiskovalnih dejanj ne bo mogoče predstavljati brez (obvezne) navzočnosti in aktivnosti EDT (kot nosilca funkcije preiskovanja);
- da preiskovalni sodnik ob odsotnosti ali neaktivnosti EDT ne more prevzeti skrbi za materialno vodstvo postopka, ker bi s tem ravnal v nasprotju z Uredbo;
- da bo preiskovalni sodnik zadržan pri omejevanju vprašanj, ki niso v zvezi z zadevo (že navedeni sedmi odstavek 178. člena ZKP), sam pa bo lahko postavljaj vprašanja le, kolikor gre za razjasnitev dejstev, ki jih je kot relevantna že opredelila ena ali obe stranki in
- da preiskovalni sodnik ne more po uradni dolžnosti odločiti, da se opravi kakšno drugo preiskovalno dejanje.

Položaj preiskovalnega sodnika in EDT, kot že zapisano, opredeljuje najprej Uredba in šele nato, kolikor je to še mogoče, ZKP. Predlagana rešitev pa omogoča, da preiskovalni sodnik od EDT zahteva predložitev dodatnega gradiva (npr. ovadbe).

Novi peti odstavek vzpostavlja upravičenost osumljenca (oziroma zagovornika) vložiti predlog za preiskovalno dejanje, in sicer preiskovalnemu sodniku. Takšna dopolnitev je potrebna zaradi tretjega odstavka 41. člena Uredbe in zagotavljanja enakosti orožij. Preiskovalni sodnik bo pozval EDT, da se o predlogu izjavi. ZKP sicer za takšno postopanje uporablja tudi termin »zasliši«. Pri izvedbi takšnega preiskovalnega dejanja veljajo za preiskovalnega sodnika enake omejitve kot pri dejanju, ki ga predlaga EDT. Iniciativa pri izvedbi preiskovalnega dejanja bo na strani obrambe.

Predlagani člen ne ureja posebej pravic oškodovanca glede dokaznih predlogov, zato se tudi v tem primerih uporablja sedmi odstavek 178. člena ZKP (smiselno enako velja za drugega prejemnika premoženjske koristi - 500. člen ZKP). Če se udeleži zaslišanja, lahko predlaga izvedbo dokazov tudi v predhodnem postopku; sicer pa na glavni obravnavi oziroma - kolikor bo to mogoče glede na domet priznanja krivde - na naroku za izrek kazenske sankcije.

K 22. členu (168. člen ZKP)

Predvidena je podobna sprememba vsebine zahteve za preiskavo, kot to velja za obtožnico oziroma obtožni predlog (predvidene spremembe 269. in 434. člena ZKP).

Glede na to, da se v praksi pojavljajo težave z neselektivnim prilaganjem celotnega zbranega gradiva, sprememba člena državnemu tožilcu nalaga večjo skrbnost pri pripravi gradiva. Slednji bo tako ob popisu celotnega spisa kazenski ovadbi priložil zgolj tiste spise in zapisnike, ki jih zbere oziroma prejme od policije in za katere oceni, da so pomembni za presojo utemeljenosti suma. Ostanek tožilskega spisa bo na voljo tako sodišču kot strankam. Glede na obvezo, da se priloži tudi popis celotnega spisa, bo preiskovalni sodnik seveda lahko zahteval predložitev tudi drugega gradiva, če bo ocenil, da to potrebuje za svojo odločitev. Bolj natančno se precizira, katerih predmetov ni treba priložiti (torej tistih, pri katerih to ni smotrno glede na lastnosti).

Praksa zlasti v primerih zahtevnejšega bančnega in gospodarskega kriminala, pri katerih je zaseženo veliko dokumentacije, kaže, da je pomanjkljiva ureditev listinskih dokazov velika ovira za hitro postopanje sodne veje oblasti. S predlagano spremembo se sledi tako predlogom sodstva za bolj kvalitetne zahteve za preiskavo, kot tudi sklepu št. 1, sprejetem na 24. redni seji Državnega zbora dne 22. novembra 2016, po obravnavi Vmesnega poročila o opravljeni parlamentarni preiskavi v zvezi z Factor banko d.d., Probanko d.d. in Banko Slovenije, s katerim je Državni zbor pristojnim organom naložil pripravo sprememb zakonodaje, ki odgovarja na

problematiko, s katero se pri obravnavi zahtevnejše kriminalitete soočajo organi odkrivanja, pregona in sojenja.

K 23. členu (170. člen ZKP)

V zadevah, ki jih bo EDT vodil na podlagi Uredbe, ne bo sodne preiskave. Zato bo imel EDT glede na razvoj posamezne zadeve v predkazenskem postopku na voljo bodisi zavrženje ovadbe bodisi vložitev neposredne obtožnice.

Vložitev neposredne obtožnice po prvem odstavku 170. člena ZKP bi bila v nasprotju z Uredbo, ker se preko soglasja k neposredni obtožnici manifestira položaj preiskovalnega sodnika kot nosilca funkcije preiskave. Zato je treba dopolniti institut neposredne obtožnice tako, da se omogoči vložitev neposredne obtožnice v zadevah EJT brez soglasja preiskovalnega sodnika, hkrati pa je treba jasno določiti, da v primeru, ko EDT ne bo zavrgel ovadbe in bo zadeva prešla v sodno fazo, vedno sledi neposredna obtožnica.

K 24. členu (208. člen ZKP)

Prvi odstavek 5. člena Direktive 2013/48/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. oktobra 2013 o pravici do dostopa do odvetnika v kazenskem postopku in v postopkih na podlagi evropskega naloga za prijetje ter pravici do obvestitve tretje osebe ob odvzemu prostosti in do komunikacije s tretjimi osebami in konzularnimi organi med odvzemom prostosti¹⁴ predvideva obveščanje vsaj ene osebe, ki jo osebe, ki jim je odvzeta prostost, izberejo same, na primer sorodnika ali delodajalca. ZKP v 208. členu predvideva zgolj obveščanje »družine«, zato je predlagana razširitev.

K 25. členu (211. člen ZKP):

Dopolnitev tega člena z dodatnim naborom podatkov, o katerih Uprava RS vodi evidence, je bila nujna zaradi spremembe 473. člena, ki dodatno ureja prizadevanja za nadaljnje vključevanje mladoletnika v vzgojne, izobraževalne in druge programe tudi v času trajanja pripora. Podatki se nanašajo na zavod ali drugega izvajalca takega programa (naziv in naslov), na program in sicer vrsto (izobraževalni program, program odvajanja od odvisnosti, program pridobivanja socialnih veščin ipd.) in vsebino programa ter obravnavo mladoletnika v programu (začetek in konec, trajanje, uspešnost vključitve oziroma sodelovanja mladoletnika v programu) tako pred kot med trajanjem pripora.

K 26. členu (237. člen ZKP)

Gre za redakcijski popravek slovnične nedoslednosti, do katere je prišlo po spremembi 237. člena z novelo ZKP-N.

K 27. členu (240. člen ZKP)

Glede na možnost, ki jo predvideva nov drugi odstavek 66. člena ZKP, se prikritje oškodovančevega naslova in prebivališča ureja tudi med zaslišanjem. Sodnik na pisno zahtevo izda sklep, da se oškodovanca o naslovu ne vpraša, niti ga ne rabi navesti. Sodnik pred zaslišanjem pričo oziroma oškodovanca pouči o možnosti prikritja naslova iz tega člena oziroma 66. člena ZKP, o čemer se lahko odloči tudi ob zaslišanju.

Ob upoštevanju predloga Informacijske pooblaščenke in drugih predlagateljev, se omejuje dolžnost posredovanja osebnih podatkov za uradne osebe (torej ne le za policiste in pooblaščenke osebe, kot velja trenutno). Te osebe (gre za osebe, ki so kot uradne osebe opredeljene v prvem odstavku 99. člena KZ-1) bo prav tako treba poučiti o možnosti, da namesto prebivališča

¹⁴ L 294/1 z dne 6. 11. 2013.

navedejo naslov in naziv zaposlitve, če so vabljene kot priče zaradi svojega dela, sodišče pa bo prepovedalo vprašanja, ki bi lahko razkrila te podatke.

K 28. členu (244.a člen ZKP)

Podrobnejša obrazložitev sprememb veljavne ureditve glede videokonferenc je podana pri obrazložitvi novega 84.a člena ZKP. Zaslišanje, ki se opravlja preko videokonference se lahko v skladu s 84. členom ZKP tudi posname. Dodatno je predvideno črtanje obveznosti izdaje navodila, ki naj bi ga izdal minister za pravosodje, saj se v praksi ni pokazala potreba po takšnem aktu.

K 29. členu (269. člen ZKP)

Glede na to, da se v praksi, predvsem pri bolj obsežnih zadevah, pojavlja težava s preglednostjo navedenih dejstev iz obtožnice, je iz razloga učinkovitosti dela sodišča in ekonomičnosti postopka bolj jasno določen zahtevani standard označb dokaznega gradiva.

Praksa zlasti v primerih zahtevnejšega bančnega in gospodarskega kriminala, pri katerih je zaseženo veliko dokumentacije, kaže, da je pomanjkljiva ureditev listinskih dokazov velika ovira za hitro postopanje sodne veje oblasti. S predlagano spremembo se sledi tako predlogom sodstva za bolj kvalitetne zahteve za preiskavo, kot tudi sklepu št. 1, sprejetem na 24. redni seji Državnega zbora dne 22. novembra 2016, po obravnavi Vmesnega poročila o opravljeni parlamentarni preiskavi v zvezi z Factor banko d.d., Probanko d.d. in Banko Slovenije, s katerim je Državni zbor pristojnim organom naložil pripravo sprememb zakonodaje, ki odgovarja na problematiko, s katero se pri obravnavi zahtevnejše kriminalitete soočajo organi odkrivanja, pregona in sojenja.

Glede na predlagano spremembo 31.a člena ZKP se redakcijsko spreminja tudi četrti odstavek 269. člena ZKP. Predvidena sprememba bo zagotovila, da se v primeru enotnega predkazenskega postopka praviloma vloži »enotna obtožnica«, kar bo pomenilo, da se bo *ipso facto* izvedel tudi enotni sodni postopek.

K 30. členu (276. člen ZKP)

Pristojnost zunajobravnavnega senata, da presoja stanje stvari in zahteva izvedbo ali dopolnitev preiskave, posega v funkcijo nosilca preiskave. To velja za pristojnost po nacionalnem pravu (kjer je nosilec funkcije preiskovanja preiskovalni sodnik) in po Uredbi (kjer to nalogo opravlja EDT).

Hkrati ta pristojnost (dodatno) zmanjšuje dokazno tveganje državnega tožilca po vložitvi obtožnice in (zrcalno) šibi položaj obrambe. Slednje je še najbolj očitno zato, ker ima zunajobravnavni senat to pristojnost šele po vložitvi ugovora oziroma zahteve predsednika senata. To pa ni združljivo s selektivno funkcijo materialnega preizkusa obtožnega akta.

Glede na navedeno je predlagana rešitev, v skladu s katero se opisana pristojnost zunajobravnavnega senata črta. Ker gre po oceni predlagatelja za pristojnost, ki bi jo bilo treba črtati tudi v zadevah, ki potekajo po nacionalnem pravu, je predvideno črtanje pristojnosti v vseh zadevah, torej tako nacionalnih kot tudi tistih, ki potekajo na podlagi Uredbe.

K 31. členu (nov 304.a člen ZKP)

Podrobnejša obrazložitev sprememb veljavne ureditve glede video-konferenc je podana pri obrazložitvi novega 84.a člena ZKP.

K 32. členu (311. člen ZKP)

Načelo neposrednosti zahteva, da se glavna obravnava opravi kontinuirano in kot celota pred istim senatom. Vendar pa v praksi (zlasti v zahtevnih in obsežnih zadevah, v katerih je večje

število obdolžencev in drugih udeležencev, prihaja do situacij, ko nadaljevanja preložene glavne obravnave ni mogoče opraviti v roku treh mesecev). Gre predvsem za težave, povezane z zagotavljanjem navzočnosti strank oziroma drugih udeležencev postopka (npr. odsotnost zaradi bolezni, nedosegljivost strank in prič, izvedba in organiziranje zaslišanja preko videokonference s tujimi sodišči ipd.) ponovni začetek glavne obravnave pa seveda vodi k podaljšanju trajanja postopka. Šestmesečni rok je po oceni predlagatelja še skladen z zagotavljanjem načela neposrednosti. Pri navedeni rešitvi je namreč treba vzpostaviti ravnotežje med zagotavljanem načela neposrednosti, ki se zasleduje s tem, da se glavna obravnava opravi brez večjih presledkov ter ekonomičnostjo postopka (ob upoštevanju prepovedi zlorabe procesnih pravic, kot jo določa 15. člen ZKP). Veljavna ureditev je precej stroga, in je posledično vodila do nesorazmernih posledic tudi v primerih, ko načelo neposrednosti ni bilo znatno okrnjeno. Predlagatelj je tehtal med ohranitvijo obstoječe ureditve in predlogi iz vrst sodstva, da bi bilo treba navedeni rok v celoti črtati.

K 33. členu (331. člen ZKP)

Praviloma na glavni obravnavi ni dopustno ponovno zaslišanje oškodovancev kaznivih dejanj iz tretjega odstavka 65. člena, ki so mlajši od 15 let. Veljavni ZKP v primeru, da so zaradi razjasnitve dejanskega stanja vendarle potrebna dodatna vprašanja, napotuje na zaslišanje pred preiskovalnim sodnikom (338. člen ZKP). Predlagana je sprememba, v skladu s katero se bodo takšna zaslišanja izvedla na glavni obravnavi (pri čemer bodo še vedno možna le izjemoma). Ob predpostavki, da bo javnost glavne obravnave v teh primerih izključena, predlagana rešitev ohranja enake varovalke z vidika preprečevanja sekundarne viktimizacije oškodovancev.

Predlagana je torej jasna zamejitev možnosti ponovnega zaslišanja (ki pa ne more biti absolutna), če pa do njega vendarle pride, pa se opravi na sami glavni obravnavi (pri čemer se tudi v tem primeru uporabljajo varovalke, kot je npr. uporaba varne sobe – šesti odstavek 240. člena ZKP).

K 34. členu (363. člen ZKP)

Z novelo ZKP-N se je pomotoma namesto drugega odstavka spremenil tretji odstavek 363. člena ZKP. Predlagan je redakcijski popravek.

K 35. členu (378. člen ZKP)

S predlagano rešitvijo se upošteva odločbo št. Up-96/15, U-I-208/18 z dne 12. 3. 2020 (Uradni list RS, št. 55/2020), s katero je Ustavno sodišče Republike Slovenije ugotovilo neustavnost veljavne ureditve glede (ne)možnosti strank, da se pred sejo pritožbenega senata seznani s poimensko sestavo senata, da bi svojo pravico zahtevati izločitev sodnika lahko pravočasno uveljavile. Predlagana je dopolnitev prvega odstavka, s katero se jasno ureja zahtevo upravičenih oseb in njihovo obveščanje o sestavi senata višjega sodišča, podobno kot je že sedaj urejeno glede zahteve in obveščanja o (času) seje senata. Zahtevo za obveščanje bo možno podati že v pritožbi, vendar najkasneje do same seje senata. Glede na predlagano rešitev bo zahteva za obveščanje katerega koli izmed subjektov iz prvega odstavka 378. člena ZKP, bodisi glede časa seje senata, bodisi glede sestave senata, imela za posledico obveščanje vseh tam navedenih subjektov tako o času seje senata kot o njegovi sestavi.

K 36. členu (380. člen ZKP)

S predlagano spremembo se nekoliko drugače definirajo pogoji za to, da se glavna obravnava opravi pred sodiščem druge stopnje. Predlog tako izrecno določa, da se v primeru, ko je treba zaradi zmotne ali nepopolne ugotovitve dejanskega stanja ponoviti že prej izvedene dokaze ali izvesti nove, praviloma opravi glavna obravnava pred sodiščem druge stopnje. Le v primeru upravičenih razlogov pravne ali dejanske narave lahko sodišče druge stopnje vrne zadevo sodišču prve stopnje v novo glavno obravnavo, pri čemer pa mora upravičenost razlogov posebej

obrazložiti. Podatki iz sedanje sodne prakse namreč kažejo, da drugostopenjska sodišča prepogosto vračajo zadeve nazaj na prvo stopnjo, torej tudi takrat, kadar za to ni res upravičenih razlogov in bi lahko sama meritorno odločila. S predlagano spremembo se zagotavlja pravica do sojenja v razumnem roku.

K 37. členu (383. člen ZKP)

V zadnji noveli ZKP se je razširila možnost pritožbe oškodovanca zoper sodbo. S spremembo se pritožbeno sodišče razbremenjuje dolžnosti, da *ex offio* preveri najtežje procesne in materialne kršitve v primerih, ko se pritoži zgolj oškodovanec. Tako tudi Ustavno sodišče Republike Slovenije v sistemske odločbi o pravici oškodovanca do pritožbe zoper sodbo: »To pa ne pomeni,[...] da bi moral zakonodajalec pri ureditvi pravice oškodovanca do pritožbe zoper sodbo kazenskega sodišča prve stopnje zagotoviti kontrolo prvostopenjske sodbe po uradni dolžnosti, kakor jo sicer ZKP določa v 383. členu.«¹⁵

K 38. členu (403. člen ZKP)

Odločanje o pritožbi zoper sklep o varnostnem ukrepu obveznega psihiatričnega zdravljenja in varstva v zdravstvenem zavodu ali obveznega psihiatričnega zdravljenja na prostosti že sedaj sledi ureditvi, ki ureja odločanje o pritožbi zoper sodbo. Glede na predvidene spremembe 378. člena ZKP se ustrezno popravlja tudi formulacija drugega odstavka 403. člena ZKP.

K 39. členu (434. člen ZKP)

Sprememba 434. člena zasleduje enake cilje kot sprememba 269. člena ZKP. Na ta način bo zagotovljeno, da bodo opredeljeni le tisti dokazi, za katere državni tožilec meni, da utemeljujejo sum storitve kaznivega dejanja.

K 40. členu (445.č člen ZKP)

Z novelo ZKP-N sta se podaljšala splošna roka za pritožbo zoper sodbo (iz petnajst na trideset dni; 366. člen ZKP) in za pritožbo zoper sklep (iz osem na petnajst dni; 400. člen ZKP). Zavaljo horizontalne skladnosti rokov je predlagan tudi popravek roka za ugovor zoper sodbo o kaznovalnem nalogu (iz osem na petnajst dni), pri čemer je upoštevano, da ob nevrožitvi ugovora postane sodba o kaznovalnem nalogu pravomočna in izvršljiva (gre pa za postopek, ki je bil predhodno izpeljan brez aktivnega sodelovanja obsojenca), po drugi strani pa ne gre za tako kompleksno pravno sredstvo, kot je to pritožba zoper sodbo (za pripravo katere je predviden trideset dnevni rok).

K 41. členu (novi 452.a do 452.d člena ZKP):

Novi 452.a člen:

Določba novega 452.a člena ureja domnevo glede starosti, ki je pomembna za položaj osebe v postopku. Določba pomeni prenos drugega odstavka 3. člena Direktive (EU) 2016/800.

Novi 452.b člen:

Novi 452.b člen ZKP ureja usposabljanje sodnikov za mladoletnike, državnih tožilcev, policistov, zagovornikov ter poravnalcev, ki sodelujejo v postopku proti mladoletniku. Posebna usposabljanja so predvidena tudi v Direktivi (EU) 2016/800 v 20. členu. Predlog sledi tudi Smernicam Odbora ministrov Sveta Evrope za otrokom prijazno pravosodje, ki določajo, da bi se morali vsi strokovnjaki, ki delajo z otroki in za otroke, udeležiti nujnega interdisciplinarnega usposabljanja o pravicah in potrebah otrok različnih starostnih skupin ter postopkih, ki so prilagojeni otrokom ter usposabljanja na področju komunikacije z otroki vseh starosti in stopenj razvoja ter s posebno

¹⁵ 38. točka odločbe Ustavnega sodišča Republike Slovenije št. Up-320/14, U-I-5/17 z dne 14. 9. 2017; Uradni list RS, št. 59/2017 in OdlUS XXII, 9.

ranljivimi otroki. Omenjeni strokovnjaki bi morali biti usposobljeni in seznanjeni z vprašanji, povezanimi z otrokovimi pravicami, se stalno in temeljito usposablјati ter biti zmožni komunicirati z otroki v skladu z njihovo stopnjo razumevanja.

Predlog usposablјanja sicer ne opredeljuje kot obvezen pogoj za udeležbo v kazenskem postopku. Država zagotavlja izvedbo usposablјanj in spodbuja organe, da poskrbijo za udeležbo vseh, ki sodelujejo v postopkih proti mladoletnikom, na usposablјanjih. Predlog določa, da za odvetnike zagotavlja izvedbo programov usposablјanja Odvetniška zbornica Slovenije, kar izhaja iz svobode opravljanja odvetniškega poklica, za policiste Ministrstvo za notranje zadeve, za ostale udeležence postopkov po tem členu pa Ministrstvo za pravosodje, oziroma Center za izobraževanje v pravosodju, ki deluje v okviru ministrstva. Vpis na poseben seznam odvetnikov z izkazano strokovno usposobljenostjo in s tem z zagotovitvijo dodatnih referenc, bo po presoji predlagatelja ustrezna vzpodbuda odvetnikom za udeležbo vsaj na osnovnem usposablјanju, kar je opredeljeno kot pogoj za vpis na seznam. OZS vodi in javno objavlja seznam. V prehodnem obdobju država zagotavlja tudi sredstva za usposablјanje odvetnikov, kar je urejeno v prehodni določbi. Država torej zagotavlja ustrezna usposablјanja in vzpodbuja vse udeležence postopka proti mladoletniku, navedene v tem členu, da se usposablјanj redno udeležujejo.

Predlog zaradi varovanja mladoletnikovih koristi in zagotavljanja minimalnih skupnih vsebin določa, da vsebino izobraževanja vseh specializiranih predstavnikov natančneje opredeli minister za pravosodje s pravilnikom. Pravilnik bo torej urejal vsebine in trajanje osnovnega usposablјanja ter spodbujal izvedbo (krajših) rednih usposablјanj.

Novi 452.c člen:

Novi 452.c člen pomeni prenos Direktive (EU) 2016/800 glede pravice mladoletnika do seznanitve s tekom postopka proti mladoletniku in z njegovimi pravicami v predkazenskem in kazenskem postopku ter pravico mladoletnika, da so z njegovimi pravicami seznanjeni tudi njegovi starši, skrbnik ali druga odrasla oseba ter, da ga te osebe spremljajo v postopku (4., 5. in 15. člen Direktive(EU) 2016/800).

V prvem odstavku je določena splošna pravica mladoletnika, da ga v postopku spremljajo starši ali skrbnik. V posameznih členih ZKP pa je ta pravica konkretizirana z določbami o obveščanju in vabljenju ter zagotavljanju pravice do navzočnosti. Kadar kljub prizadevanjem ni mogoče priti v stik s starši, kadar so starši na primer oškodovanci ali sotorilci, kadar bi bilo obveščanje staršev v škodo mladoletnika, ali kadar so podane objektivne okoliščine, ki kažejo na to, da bi obveščanje staršev lahko resno ogrozilo kazenski postopek (na primer, če objektivne in dejanske okoliščine kažejo na to ali vzbujajo sum, da bi lahko prišlo do uničenja in spreminjanja dokazov, vplivanja na priče ali da bi utegnil biti nosilec starševske odgovornosti udeleženec pri domnevnem kaznivem dejanju), morajo pristojni organi poskrbeti, da je o pravicah mladoletnika obveščena druga odrasla oseba, ki ji mladoletnik zaupa in jo določi kot takšno. Če organ, pred katerim teče postopek (v prvem odstavku je zgolj zaradi jasnosti navedeno, da gre za organ, pred katerim v danem trenutku teče postopek, v nadaljevanju pa je uporabljen izraz pristojni organ kot sopomenka) oceni, da tudi ta oseba ni primerna (iz že navedenih razlogov), imenuje drugo primerno odraslo osebo organ sam, ali pa obvesti CSD, da jo imenuje ta. Primerna oseba bo lahko na primer bližnji sorodnik, ali druga odrasla oseba, ki ji mladoletnik zaupa in je tudi po presoji organa, ki jo imenuje, primerna in zaupanja vredna oseba. Gre za osebo, ki jo bo pristojni organ v kazenskem postopku obvestil o pravicah mladoletnika in ki bo lahko mladoletnika spremljala pri procesnih dejanjih.

V drugem odstavku je določen nabor pravic, o katerih mora pristojni organ poučiti mladoletnika ob seznanitvi ali ob prvem stiku po seznanitvi, da je osumljen ali obdolžen storitve kaznivega

dejanja. Gre za minimalni nabor pravic, celotna vsebina pravnega pouka pa je odvisna od procesne situacije, v kateri mu bo dan pravni pouk.

Tretji odstavek je napotilo pristojnim organom, da morajo mladoletnika seznaniti s pravicami iz drugega odstavka ustno, na njemu razumljiv način, kar je predpogoj za učinkovito uresničevanje teh pravic in kar je tudi bistveni namen pravnega pouka. Dodatno določa, da je treba mladoletnika poučiti tudi pisno. Čeprav je v tem odstavku posebej poudarjeno, da mora biti na otroku razumljiv način dan ustni pouk, saj je ta del odgovornost osebe, ki v konkretnem postopku daje pouk in mora raven jezika in način podajanja pouka prilagoditi vsakokratnim okoliščinam, zlasti stopnji razumevanja in drugim osebnim okoliščinam na strani mladoletnika, pa enaka zahteva velja tudi za pisno obvestilo. Pisna obvestila so pripravljena vnaprej, na obrazcih, pri pripravi katerih morajo pristojni organi upoštevati korist mladoletnika. To nedvomno vključuje tudi obveznost, da je pisno obvestilo pripravljeno v takšnem jeziku, da ga bo lahko razumel vsak mladoletnik. Zato po oceni predlagatelja poseben zapis o tem, da mora biti pisno obvestilo sestavljeno v otroku razumljivem jeziku in obliki, v zakonu ni potrebno, saj to za organe izhaja že iz zahtev, določenih na drugih ustreznih mestih.

Četrti odstavek ureja pravico mladoletnika, da so o pravicah, o katerih mora biti poučen mladoletnik, obveščeni tudi njegovi starši ali skrbnik. Glede na uveljavljeno terminologijo v ZKP, morajo biti starši ali skrbnik obveščeni o pravicah brez nepotrebnega odlašanja potem, ko je s pravicami seznanjen mladoletnik. Že glede na sam namen obveščanja staršev ali skrbnika je logično, da je čas obveščanja vezan na seznanitev mladoletnika z njegovimi pravicami. Tako bo organ, če bo mogoče, seznanil oba hkrati, če to ne bo mogoče, pa bo starše ali skrbnika obvestil brez nepotrebnega odlašanja po seznanitvi mladoletnika, torej takoj, ko bo glede na okoliščine posameznega primera to lahko storil. Kdaj mora pristojni organ seznanjati mladoletnika z njegovimi pravicami, pa je na različnih mestih pri posameznih fazah postopka oziroma procesnih dejanjih določno opredeljeno skupaj z vsebino pravnega pouka.

Peti odstavek vsebuje načelno napotilo, da mora pristojni organ seznanjati mladoletnika in njegove starše ali skrbnika tako, da mu omogočijo njihovo učinkovito uresničevanje, kar pomeni predvsem, da mora biti tak pouk dan pravočasno in na mladoletniku razumljiv način, saj jih bo lahko učinkovito uveljavljal le, če bo v polnosti razumel njihovo vsebino in pomen.

Šesti odstavek nadalje določa, da se določbe tega zakona, ki urejajo spremljanje in obveščanje staršev ali skrbnika, uporabljajo za drugo odraslo osebo, kadar in dokler glede staršev ali skrbnika obstajajo razlogi iz prvega odstavka tega člena. To pomeni, da bo pristojni organ v teh primerih zagotavljal mladoletniku, ki ga starši ali skrbnik ne bodo mogli spremljati ali jih ne bo možno ali dopustno seznanjati s pravicami mladoletnika, da te pravice uresničuje preko druge odrasle osebe, ki bo izbrana in določena za ta namen. Ta določba pa ne posega v zakonsko ureditev o postavitvi skrbnika (ali kolizijskega skrbnika) mladoletnika. V kolikor bi se v konkretnem primeru izkazalo, da je treba mladoletniku postaviti skrbnika v skladu z Družinskim zakonikom, mora taka odločba vsebovati tudi obseg pooblastil, ki jih ima tak skrbnik. Če bi bil imenovan ravno za namen kazenskega postopka oziroma, če bi pridobil enaka upravičenja v kazenskem postopku, kot jih imajo starši ali prejšnji skrbnik, potem bi nastopila situacija iz zadnjega stavka šestega odstavka 452.c člena tega predloga zakona. Druga odrasla oseba po tem členu, ki je zgolj obveščena o pravicah mladoletnika in ga ima pravico spremljati v postopku ne bi bila več potrebna.

Novi 452.č člen:

Ta člen ureja posebnosti zbiranja obvestil in zaslišanja v predkazenskem postopku, kadar gre za mladoletnega osumljenca. Gre za dopolnitev splošnih pravil, kot so že urejena v poglavju o predkazenskem postopku. Če bo zbiranje obvestil predstavljalo tudi prvi stik z mladoletnim

osumljencem, bo moral biti poleg splošnega pouka po 148. členu ZKP dodatno poučen po 452.c členu ZKP, s čimer se prenaša 4. člen Direktive (EU) 2016/800.

Prvi odstavek drugače kot 148.a člen ZKP ureja snemanje zaslišanja mladoletnega osumljenca v predkazenskem postopku v skladu z zahtevami 9. člena Direktive (EU) 2016/800.

Drugi odstavek tudi za primer zaslišanja mladoletnika v predkazenskem postopku, torej po določbah 148.a člena ZKP, določa, da se lahko takšno zaslišanje opravi s pomočjo pedagoga ali druge strokovne osebe, kot to določa 470. člen za zaslišanje pred sodiščem.

Enako kot v sodni fazi postopka, je v skladu s tretjim odstavkom tudi mladoletnemu osumljencu v predkazenskem postopku treba vabila vročati na način, kot ga določa prvi odstavek 459. člena ZKP.

Novi 452.d člen:

Ta člen ureja posebne pravice, ki so mladoletniku zagotovljene v času odvzema prostosti, glede vprašanj, ki niso posebej urejena, pa se uporabljajo druge določbe ZKP o izvrševanju pridržanja (157. člen), izven posebnega poglavja o postopku proti mladoletnikom. Tako je glede na potrebo po posebni obravnavi mladoletnika v tem členu urejeno zlasti omogočanje stikov s starši ali skrbnikom, namestitev ločeno od polnoletnih, razen kadar bi bila namestitev skupaj s polnoletnimi v njegovo korist ter pravica do zdravniškega pregleda. Podobno so te pravice urejene z veljavno ureditvijo pripora mladoletnika. Ta določba pomeni implementacijo 8. in 12. člena Direktive (EU) 2016/800.

V prvem odstavku je tako določena vsebina pravnega pouka, ki mora biti podan mladoletniku ob odvzemu prostosti, torej o pravicah po 157. členu, o dodatnih pravicah po tem členu in o tem, da se mu lahko prostost odvzame le izjemoma, če alternativni ukrepi ne zadoščajo ter da mora sodišče redno presoјati, ali so še izpolnjeni pogoji za odvzem prostosti, v skladu z zahtevami iz četrtega člena Direktive (EU) 2016/800. Če bo odvzem prostosti hkrati prvi stik organa z mladoletnikom kot osumljencem, bo moral biti mladoletnik hkrati poučen po drugem odstavku 452.c člena ZKP.

Drugi odstavek ureja posebnost postavitve zagovornika mladoletniku, če si zagovornika ne vzame sam.

V tretjem in četrtem odstavku je urejeno pridržanje mladoletnika ločeno od polnoletnih in dopustne izjeme ter situacije, ko je mladoletnik v času pridržanja že polnoleten, ni pa še star 21 let. V tretjem odstavku je določeno, da mora policija v odločbi o pridržanju posebej navesti tudi razloge za namestitev skupaj s polnoletnimi.

Peti odstavek določa obveznost pristojnega organa, da o odvzemu prostosti čimprej obvesti starše ali skrbnika (oziroma, v skladu z določbo šestega odstavka 452.b člena tega predloga, drugo odraslo osebo) in mladoletniku omogoči stik z njimi.

V šestem odstavku, ki ravno tako pomeni implementacijo 8. člena Direktive (EU) 2016/800, je urejena obveznost zagotovitve zdravniškega pregleda. Če mladoletnik potrebuje zdravniško pomoč, se zdravniški pregled mora opraviti. Zdravniški pregled se mora opraviti tudi, če to zahtevajo mladoletnik, njegovi starši ali skrbnik ali njegov zagovornik.

K 42. členu (453. člen ZKP):

V skladu s Konvencijo o otrokovih pravicah, ki v prvem odstavku 3. člena določa, da morajo biti pri vseh dejavnostih v zvezi z otroki, bodisi da jih vodijo državne bodisi zasebne ustanove za

socialno varstvo, sodišča, upravni organi ali zakonodajna telesa, otrokove koristi glavno vodilo, predlog zakona uvršča načelo koristi otroka med temeljna načela. Skladno s tem novi drugi odstavek določa obveznost upoštevanja koristi mladoletnika, skladno z uveljavljeno terminologijo v ZKP. Pravni standard »korist mladoletnika« je vrednostni pojem, ki ga je treba v predpisanih okvirih konkretizirati z upoštevanjem vseh okoliščin posameznega primera.

Spremenjeni tretji odstavek pomeni implementacijo drugega odstavka 13. člena Direktive (EU) 2016/800. Določba zavezuje vse udeležence v postopku proti mladoletniku. Zajema načelno napotilo, da morajo ves čas postopka ravnati tako, da v prvi vrsti spoštujejo njegovo dostojanstvo in v postopku vedno ravnati še posebej skrbno in obzirno ter upoštevati individualne lastnosti mladoletnika – njegovo starost, duševno razvitost in psihične lastnosti. Dosedanji drugi odstavek 453. člena, je to zahtevo vezal le na procesna dejanja, pri katerih je navzoč mladoletnik.

K 43. členu (454. člen ZKP):

Z dopolnitvami 454. člena ZKP se razširja nabor primerov obvezne obrambe z zagovornikom. Razširitev je potrebna zaradi implementacije 6. člena Direktive 2016/800. Na pomen obrambe z zagovornikom, kadar gre za kazenski postopek proti mladoletniku, je opozorilo tudi Ustavno sodišče v odločbi št. Up-143/97-14 z dne 19.6.1997, v kateri je navedlo, »da je pravica do obrambe z zagovornikom in ne le pravica obdolženca, da se brani, po določbi druge alineje 29. člena Ustave razglašena za eno temeljnih ustavnih pravic, strokovna pomoč, ki jo lahko nudi le zagovornik, pa za eno od jamstev, ki jih daje Ustava obdolžencu v kazenskem postopku zato, da mu zagotovi uresničevanje drugih ustavnih pravic, na prvem mestu pa pošteno sojenje s strani nepristranskih sodišč.« Pri mladoletnikih pa je v skladu s sedanjim ZKP pravica do obvezne obrambe razširjena, saj sodnik za mladoletnike presodi, ali je zagovornik potreben tudi, če gre za kazniva dejanja, za katera je predpisana kazen zapora krajša od treh let. Ustavno sodišče nadalje v omenjeni odločbi navaja: »po skladnih razlagah posebnega postopka proti mladoletnikom je namreč zaradi specifičnih lastnosti, ki jih imajo mladoletniki kot še nedorasle, psihično in socialno nerazvite osebe očitno, da ne bo zagovornik potreben mladoletniku samo takrat, če je nem ali gluha ali bolan. Gre še za druge, posebne lastnosti in okoliščine (za stopnjo razvitosti, splošne razgledanosti in s tem povezano oceno kaznivega dejanja, obsežnost in zapletenost postopka), ki kažejo, da je zagovornik potreben. Zato lahko sodnik pride do spoznanja, da je zagovornik potreben, v kateremkoli stadiju postopka proti mladoletnikom.«. Ustavno sodišče ne zaključuje, da zaradi nezrelosti potrebujejo zagovornika vsi mladoletni storilci, izrecno pa pove, da je nedoraslost ter psihična in socialna nerazvitost lahko razlog za postavitve obveznega zagovornika.

Prvi odstavek vsebuje splošno določbo, da ima mladoletnik pravico do zagovornika ves čas postopka, torej tudi že v predkazenskem postopku, za razliko od veljavnega člena, ki je določal, da ima pravico do zagovornika od začetka pripravljalnega postopka. Nadalje določa, da mora mladoletnik imeti zagovornika od začetka pripravljalnega postopka, kadar teče proti njemu postopek zaradi kaznivih dejanj, za katera je predpisana kazen zapora nad tri leta. Določba, da mora imeti zagovornika, kadar teče postopek proti njemu za kazniva dejanja, za katera je predpisana milejša kazen, če sodnik spozna, da mu je potreben, je v primerjavi z veljavnim členom dopolnjena s kriteriji za presojo. Poleg varstva koristi mladoletnika, ki mora biti temeljno vodilo pri vsaki odločitvi v postopku proti mladoletniku, je treba pri presoji upoštevati zlasti duševno razvitost, sposobnost razumevanja in osebne lastnosti mladoletnika, zapletenost zadeve in težo sankcije ali drugih ukrepov, ki jih lahko v konkretnem postopku uporabi proti mladoletniku. Kadar gre za lažja kazniva dejanja, je torej še vedno stvar presoje v konkretnem primeru, ali je mladoletniku zagovornik potreben. V primerih, ko gre za najlažja kazniva dejanja in za nezapleten postopek, namreč predlagatelj ocenjuje, da je že z drugimi ukrepi, določenimi v tem zakonu, v zadostni meri poskrbljeno za ustrezno varstvo koristi in pravic mladoletnika. Tako bodo o postopku in o pravicah mladoletnika vedno obveščeni starši ali skrbnik ali – v primerih, ki jih

določa zakon – oseba, ki ji mladoletnik zaupa in jo izbere, če ta ni primerna, pa oseba, ki jo določi organ, pred katerim teče postopek ali CSD.

Glede na splošno določbo, da mora mladoletnik vedno imeti zagovornika, kadar je predpisana kazen zapora nad tri leta in glede na pogoje za izrek kazni mladoletniškega zapora, bo imel mladoletnik zagovornika v vseh primerih, ko bi mu bilo mogoče izreči to kazen, kar je tudi ena izmed zahtev Direktive (EU) 2016/800 (zadnji stavek šestega odstavka 6. člena). Ob tem poudarjamo, da zakon določa posebna usposabljanja za odvetnike, ki sodelujejo v postopku proti mladoletniku, s čimer se omogoča, da se v kazenskem postopku sprejme odločitev, ki je najbolj ustrezna za mladoletnika.

V tretjem odstavku je zaradi implementacije direktive (točka c) 4. odstavka 6. člena) v primerih iz prvega odstavka predvidena obvezna obramba z zagovornikom tudi med preiskovalnimi dejanji, ki se opravijo, preden državni tožilec poda predlog za uvedbo pripravljalnega postopka. Izjema od te zahteve so le nujna preiskovalna dejanja, ki jih lahko policija v skladu z ZKP opravi brez odredbe sodišča. Te izjeme so izrecno določene in pogoji zanje predpisani v 164. in 218. členu ZKP.

V četrtem odstavku se izrecno določa, da mora imeti mladoletnik zagovornika, če mu je odvzeta prostost, kar se nanaša tudi na pridržanje.

Peti odstavek določa, da se v primerih, ko je obramba z zagovornikom obvezna, postavi odvetnika po uradni dolžnosti, če si ga ne vzame sam, pri čemer je glede na določbo 452.b člena za zagovornika po uradni dolžnosti primarno postavljen odvetnik z dodatnimi znanji, seznam takšnih odvetnikov pa oblikuje Odvetniška zbornica. Zaradi velikega pomena obrambe z zagovornikom je za primere, ko sodišču ne bi bil na voljo specializirani odvetnik, predvidena izjema, da se lahko mladoletniku postavi tudi odvetnik, ki ni na takem seznamu. Ker je izjemnega pomena, da za mladoletnike koristi in pravice skrbijo osebe, ki jim zaupa in s katerimi je že oblikoval določen odnos, je v tem odstavku dodano pravilo, da se mladoletniku, ki že ima postavljenega zagovornika v drugem postopku, praviloma postavi isti odvetnik.

K 44. členu (469. člen ZKP):

S tem členom se spreminja oziroma dopolnjuje 469. člen. V skladu s 7. členom Direktive (EU) 2016/800 morajo biti v najzgodnejši ustrežnejši fazi pridobljeni podatki, ki sodišču omogočajo individualno oceno, v okviru katere se opredeli posebne potrebe mladoletnika glede varstva, izobraževanja, usposabljanja in socialnega vključevanja, da se določi, ali in v kolikšni meri bi bili zanj potrebni posebni ukrepi v času kazenskega postopka, obseg njihove kazenske odgovornosti in izbiro ustrezne kazni ali vzgojnega ukrepa. Pri tem je zlasti treba ugotoviti okoliščine, ki se nanašajo na osebnost in zrelost otroka, njegovo ekonomsko, socialno in družinsko ozadje, njegovo življenjsko okolje, ter morebitno posebno ranljivost, kot so učne težave in težave pri sporazumevanju. Zato ta člen dopolnjuje vsebino veljavnega prvega odstavka 469. člena z dodatnimi okoliščinami, ki jih mora sodišče ugotoviti v pripravljalnem postopku, da lahko napravi ustrezno individualno oceno. Sodišču nalaga, da mora vse podatke, ki so potrebni za takšno individualno oceno, pridobiti v pripravljalnem postopku, torej preden tožilec poda predlog za izrek kazenske sankcije.

Pri tem sodišče samo oceni potreben obseg in podrobnosti individualne ocene glede na okoliščine zadeve, ob upoštevanju teže domnevnega kaznivega dejanja in ukrepov, ki se lahko izrečejo, če se ugotovi, da je mladoletnik storilec takšnega kaznivega dejanja. Sodišče pa mora tekom postopka seveda upoštevati tudi vsako morebitno spremembo okoliščin, ki bi vplivala na odločanje v postopku.

Podatki, ki jih pridobi sodišče, so pomembni za odločanje o morebitnih začasnih ukrepih in sprejemanju vseh odločitev glede mladoletnika po tem zakonu tako med samim postopkom, kot tudi pri izbiri in izreku sankcije.

V skladu z zahtevo iz osmega odstavka 7. člena Direktive (EU) 2016/800 novi peti odstavek izrecno določa, da se mora individualna ocena mladoletnika posodobiti, kadar se bistveno spremenijo njeni elementi, kar velja za celoten kazenski postopek in ne le za fazo pripravljalnega postopka.

K 45. členu (470. člen ZKP):

S predlagano spremembo drugega odstavka se izrecno določa, da mladoletnika zasliši sodnik za mladoletnike. V praksi se namreč dogaja, da v pripravljalnem postopku mladoletnika ne zasliši sodnik, temveč strokovni sodelavec, kar je po mnenju predlagatelja neustrezno. Ključno namreč je, da mladoletnika zasliši sodnik sam in si tako ustvari vtis o mladoletniku, pridobi vse potrebne podatke in čim bolj spozna mladoletnika, njegovo osebnost in morebitne posebne potrebe, kar je bistven namen pripravljalnega postopka.

K 46. členu (473. člen ZKP):

V drugem odstavku 473. člena je dodana obveznost pridobitve predhodnega mnenja direktorja zavoda, v katerem se prestaja pripor, glede nameščanja mladoletnika skupaj s polnoletnim.

Tretji odstavek ureja primere, ko je mladoletnik v času prestajanja pripora že polnoleten. Tak pripornik sme biti priprt z mladoletnimi še naprej, vendar je treba opraviti presojo, ali je takšna namestitvev v skladu z njegovo koristjo in tudi s koristjo mladoletnih oseb, s katerimi bi bil nameščen.

V četrtem odstavku je dodana dolžnost zavoda, v katerem se prestaja pripor, da nemudoma pridobi podatke o morebitni predhodni obravnavi mladoletnika in prouči možnosti za nadaljnje vključevanje mladoletnika v te programe ali pa mu zagotovi vključitev v druge ustrezne programe, kolikor je to seveda skladno in združljivo s samim institutom pripora, razlogi zanj in v okviru omejitev, potrebnih za zagotavljanje varnosti in ohranitve reda v zavodu. Takšna obravnava mladoletnika je v skladu z zahtevami iz petega odstavka 12. člena Direktive (EU) 2016/800, zlasti iz točk b) in d).

Peti odstavek na enak način, kot je določeno v ZIKS-1 za mladoletnike na prestajanju mladoletniškega zapora, določa, da je mladoletniku, ki je v priporu, treba zagotoviti najmanj tri ure gibanja na prostem.

V šestem odstavku se beseda pravice nadomesti z besedo pristojnosti, ki je ustreznjša.

K 47. členu (478. člen ZKP)

Predlagani novi peti odstavek z doslednejšo izpeljavo načela, da mladoletnik ne sme biti sojen v nenavzočnosti pomeni implementacijo 16. člena Direktive EU 2016/800, torej se mora tudi seja senata opraviti v mladoletnikovi navzočnosti. Člen posebej določa pogoje, kdaj se lahko kot izjema od tega splošnega pravila opravi seja senata tudi brez navzočnosti mladoletnika. Razlika med obveščanjem in vabljenjem na sejo senata pa je v tem, da se brez vabljenih oseb seja ne sme opraviti (razen izjemoma brez mladoletnika), lahko pa se opravi, če se seje ne udeležijo osebe, ki so bile o njej obveščene (mladoletnikovi starši ali skrbnik in predstavnik centra za socialno delo). Poleg tega se lahko seja senata brez navzočnosti mladoletnika opravi samo, če je sodnik za mladoletnike, ki je vodil pripravljalni postopek in je član senata za mladoletnike, mladoletnika že zaslišal.

V šestem odstavku je določeno, da se o seji senata, poleg centra za socialno delo vedno obvestijo tudi starši ali skrbnik mladoletnika, ki so lahko navzoči na seji senata, s čimer se zagotavlja uresničevanje pravice mladoletnika, da ga starši ali skrbnik spremljajo v postopku, ki je določena v 15. členu Direktive EU 2016/800.

Tudi za sejo senata velja izključitev javnosti. Vzgojni ukrep, ki ga je senat izrekel na seji, se ne razglasi. Če je mladoletnik na seji navzoč, ga po končani seji sodnik za mladoletnike seznani z izrečenim vzgojnim ukrepom in njegovim pomenom. V vsakem primeru pa mora sodišče opraviti tudi vročitev pisnega in obrazloženega sklepa, s katerim je bil vzgojni ukrep izrečen.

K 48. členu (484. člen ZKP):

V skladu z 22. členom Direktive (EU) 2016/800 določenih stroškov postopka mladoletniku ni mogoče naložiti v plačilo, te stroške določa dopolnjeni prvi odstavek tega člena.

K 49. členu (485. člen ZKP)

Ta člen pomeni uskladitev rokov za vložitev pritožbe zoper odločbe o izreku kazenskih sankcij v postopku proti mladoletnikom s spremembami rokov, uveljavljenimi z novelo ZKP-N. Ta je kot splošni rok za vložitev pritožbe zoper sklep v drugem odstavku 400. člena ZKP določil 15 dnevni rok namesto 8 dnevnega. Rok za pritožbo se tudi v mladoletniškem postopku podaljšuje z 8 na 15 dni.

K 50. členu (492. člen ZKP)

Z novelo ZKP-N sta se podaljšala splošna roka za pritožbo zoper sodbo (iz petnajst na trideset dni; 366. člen ZKP) in za pritožbo zoper sklep (iz osem na petnajst dni; 400. člen ZKP). Zavaljo horizontalne skladnosti rokov, je predlagan tudi popravek roka za pritožbo zoper sklep sodišča o varnostnem ukrepu obveznega psihiatričnega zdravljenja in varstva v zdravstvenem zavodu ali obveznega psihiatričnega zdravljenja na prostosti (in posredno tudi rok za pritožbo zoper sklepe, izdane v postopku ponovnega odločanja glede trajanja ali spreminjanja varnostnega ukrepa – peti odstavek 496. člena ZKP).

K prehodnim določbam in h končni določbi (51., 52., 53., 54. in 55. člen novele)

Ustavno sodišče Republike Slovenije je z odločbo št. U-I-14/20, Up-844/16 z dne 14. 5. 2020 razveljavilo drugi odstavek 129.a člena ZKP, kolikor določa petnajstdnevni rok za vložitev predloga o nadomestitvi kazni zapor s hišnim zaporom, ki teče od pravnomočnosti sodbe oziroma od zadnje vročitve prepisa sodbe dalje. Ocenilo je namreč, da so predlagatelji nadomestne izvršitve zaporne kazni s hišnim zaporom glede na predmet pravnega urejanja (procesni pogoji za vložitev predloga za alternativno izvršitev kazni) v bistvenem v enakem položaju kot predlagatelji izvršitve kazni zapor z zaporom ob koncu tedna, a so neenako obravnavani, saj jim je za vložitev predloga za hišni zapor na voljo bistveno krajši rok kot drugi skupini, torej zgolj do 15 dni po pravnomočnosti obsodilne sodbe (t.i. vikend zapor pa je mogoče predlagati tudi med izvrševanjem kazni zapor).

Ustavno sodišče Republike Slovenije je v navedeni odločbi že samo vzpostavilo prehodni režim, katerega logiki sledi tudi predlog prehodne določbe, s katero se določa možnost vložitve predloga o nadomestni kazni hišnega zapor ne le v 15 dneh po pravnomočnosti sodbe, ampak tudi v času prestajanja zaporne kazni. Slednja tako vzpostavlja prehodni režim na zakonski ravni, ki bo veljal do spremembe ZIKS-1. T.i. vikend zapor je namreč urejen v 12.a členu ZIKS-1 (kolikor gre za predlog nadomestitve zaporne kazni, ki je podan med prestajanjem zaporne kazni). Takšna umeščenost je po oceni predlagatelja sistemsko ustrezna in logična glede na to, da gre za fazo izvrševanja kazenskih sankcij in ne za fazo kazenskega postopka.

Združevanje zadev se bolj obvezujoče ureja v predkazenskem postopku (torej s strani tožilcev), temu ustrezno pa se prilagaja tudi ureditev obtožnice. Glede na naravo in formulacijo spremenjenih določb (npr. bolj zavezujoče formulirano določbo četrtega odstavka 269. člena ZKP) in v izogib nejasnostim v zvezi z že začeti predkazenskimi in kazenskimi postopki, je predvideno, da se spremembe glede združevanja zadev in posledično glede ureditve obtožnice ne uporabljajo glede kaznivih dejanj, za katera so bile kazenske ovadbe vložene pred začetkom uporabe tega zakona.

Organ, pred katerim že teče postopek proti mladoletniku, bo moral mladoletnika ob naslednjem stiku poučiti o pravicah po 452.c členu zakona in mu omogočiti uveljavljanje teh pravic. Ostale spremenjene oziroma nove procesne določbe iz XXVII. poglavja pa se uporabljajo glede na končno določbo o začetku uporabe tega zakona.

Predlagano je, da lahko minister za pravosodje izda tehnične odredbe za elektronsko vlaganje, vročanje, pregledovanje in prepisovanje spisa ter za prejemanje potrdila o tem, ali je oseba v kazenskem postopku. Minister bo lahko izdal eno ali več odredb skupaj. Prehodna določba je oblikovana po vzoru takšne določbe iz novele ZKP-I.

Določen je trimesečni rok za sprejem pravilnika o usposabljanju. Predvideno je, da bo Ministrstvo za pravosodje zagotavljalo sredstva za izvedbo usposabljanj odvetnikov v prvih treh letih od uveljavitve zakona. Določen je tudi rok za oblikovanje seznama usposobljenih odvetnikov z upoštevanjem, da bo usposabljanje odvetnikov potekalo dlje časa ter urejen prehodni režim, po katerem se lahko v tem obdobju za zagovornika postavi katerikoli odvetnik.

Zakon se bo začel uporabljati štiri mesece po uveljavitvi, razen sprememb in dopolnitev, ki zadevajo delovanje Evropskega javnega tožilstva, saj so slednja vezana na začetek delovanja, ki ga bo s sklepom določila Evropska komisija. Vzpostavitev urada EJT je po določbi 120. člena Uredbe 2017/1939/EU vezana na triletno prehodno obdobje po začetku njene veljavnosti. EJT bo prevzelo naloge preiskave in pregona, ki so mu dodeljene z Uredbo 2017/1939/EU, z dnem, ki ga bo s posebnim sklepom določila Evropska komisija, a ne pred 20. novembrom 2020.

IV. BESEDILO ČLENOV, KI SE SPREMINJAJO:

65.a člen

(1) Oškodovanca pristojni organ v predkazenskem ali kazenskem postopku ob prvem stiku seznani z načinom obveščanja glede informacij o:

- brezplačni zdravstveni, psihološki in drugi pomoči in podpori;
- pomoči in ukrepih po zakonu, ki ureja preprečevanje nasilja v družini;
- zaščitnih in drugih ukrepih za zagotavljanje osebne varnosti po tem zakonu in zakonu, ki ureja zaščito prič;
- pravicah iz 65. člena tega zakona ter pravici do brezplačne pravne pomoči po zakonu, ki ureja brezplačno pravno pomoč;
- možnostih za povrnitev škode po tem zakonu in po zakonu, ki ureja odškodnino žrtvam kaznivih dejanj;

- plačilu in povrnitvi stroškov oškodovanca po 92. členu tega zakona;
- pravici do tolmačenja in prevajanja po tem zakonu;
- kontaktni osebi pristojnega organa, s katero lahko komunicira o svoji zadevi;
- morebitnih drugih pravicah ali ugodnostih, ki so lahko pomembne za oškodovanca.

(2) Obseg in vrsta informacij iz prejšnjega odstavka sta odvisna od osebnih značilnosti in ranljivosti oškodovanca, njegovih posebnih potreb po zaščiti, narave, teže in okoliščin kaznivega dejanja ter faze predkazenskega ali kazenskega postopka.

(3) Oškodovanec ima pravico do prejemanja informacij o stanju predkazenskega oziroma kazenskega postopka ter pravnomočnih sodb, če zanje zaprosi ali če tako določa zakon (šesti odstavek 363. člena). Pristojni organ v predkazenskem oziroma kazenskem postopku ga s pravico seznaniti in to ustrezno zabeleži na način, da se s tem lahko seznanijo policija, pristojni državni tožilec oziroma sodnik. Obveščanje o stanju predkazenskega oziroma kazenskega postopka se lahko izvaja prek spletnih strani.

(4) Oškodovanec zaradi zagotavljanja svoje osebne varnosti lahko zaprosi za obveščanje o izpustitvi oziroma pobegu osumljenca ali obdolženca iz hišnega pripora ali iz pripora. S pravico ga ob prvem stiku v predkazenskem ali kazenskem postopku seznaniti pristojni organ in seznani tev ustrezno zabeleži. Obveščanje se lahko zavrne, če bi bil osumljenec ali obdolženec zaradi tega lahko ogrožen. O pobegu osumljenca ali obdolženca iz hišnega pripora oškodovanca obvesti policija ali sodišče, o izpustitvi osumljenca ali obdolženca iz hišnega pripora pa oškodovanca obvesti sodišče. O izpustitvi oziroma pobegu osumljenca ali obdolženca iz pripora oškodovanca obvesti zavod iz 210. člena tega zakona. Pristojni organ, ki je zaprosilo oškodovanca prejel, obvesti policijo, sodišče ali zavod iz 210. člena tega zakona o zaprosilu in kontaktnih podatkih oškodovanca. Na zaprosilo oškodovanca se po tem odstavku obvešča tudi center za socialno delo.

(5) Od oškodovanca, ki ni podal ovadbe, se ob prvem stiku s pristojnim organom pridobi osebno ime, dan, mesec in leto rojstva, enotno matično številko (v nadaljnjem besedilu: EMŠO), naslov ali prebivališče ter morebitne druge kontaktne podatke. Hkrati se ga opozori na dolžnost obveščanja o vsaki spremembi naslova ali prebivališča (66. člen) in pravico do prevzema pregona (60., 62. in 433. člen), kar se ustrezno zaznamuje.

(6) Odločitev o prejemanju informacij iz tretjega in četrtega odstavka tega člena lahko oškodovanec kadarkoli med predkazenskim in kazenskim postopkom spremeni, kar pristojni organ ustrezno zabeleži na način, da se s tem lahko seznanijo drugi pristojni organi iz tretjega in četrtega odstavka tega člena.

(7) Osebam iz drugega stavka šeste alineje 144. člena tega zakona se omogoči dostop do pomoči iz prve in druge alineje prvega odstavka tega člena tudi, če se ne štejejo za oškodovanca po tem zakonu, kadar so izkazane posebne potrebe po zaščiti in je to utemeljeno z obsegom škode, povzročene oškodovancu; dostop do ukrepov iz tretje alineje prvega odstavka tega člena pa pod pogoji iz 141.a ali 240.a člena tega zakona.

Zasebni tožilec, oškodovanec kot tožilec in oškodovanec ter njihovi zakoniti zastopniki in pooblaščenec morajo sporočiti sodišču vsako spremembo naslova ali prebivališča, oškodovanec ter njegov zakoniti zastopnik in pooblaščenec pa morajo vsako spremembo naslova ali prebivališča sporočiti tudi državnemu tožilstvu (60. člen).

67. člen

- (1) Obdolženec sme imeti zagovornika ves čas, ko teče kazenski postopek.
- (2) Obdolženca je treba pred prvim zaslišanjem poučiti, da ima pravico vzeti si zagovornika in da je zagovornik lahko navzoč pri njegovem zaslišanju.
- (3) Zagovornika smejo najeti obdolžencu tudi njegov zakoniti zastopnik, zakonec oziroma oseba, s katero živi v zunajzakonski skupnosti, krvni sorodnik v ravni vrsti, posvojitelj, posvojenec, brat, sestra in rejnik.
- (4) Za zagovornika se sme vzeti samo odvetnik, njega pa lahko nadomešča odvetniški kandidat. Pred vrhovnim sodiščem sme biti zagovornik samo odvetnik.
- (5) Zagovornik mora predložiti organu, pred katerim teče postopek, pooblastilo. Obdolženec lahko da zagovorniku pooblastilo tudi ustno na zapisnik pri organu, pred katerim teče postopek.

76. člen

- (1) Zasebne tožbe, obtožnice in obtožni predlogi oškodovanca kot tožilca, predlogi, pravna sredstva ter druge izjave ter sporočila se vlagajo pisno (pisna vloga) ali dajejo ustno na zapisnik. Pisna vloga je vloga, ki je napisana ali natisnjena in lastnoročno podpisana (vloga v fizični obliki), ali vloga, ki je v elektronski obliki in je podpisana z elektronskim podpisom, ki je enakovreden lastnoročnemu podpisu. Pisna vloga v fizični obliki se vloži tako, da se pošlje po pošti ali izroči neposredno sodišču. Vloga v elektronski obliki se vloži tako, da se pošlje po elektronski poti informacijskemu sistemu e-sodstvo, ki samodejno potrdi njen prejem.
- (2) Vloge iz prejšnjega odstavka morajo biti razumljive in obsegati vse, kar je treba da se dajo obravnavati, ter podpisane. Vloga, ki je v elektronski obliki, mora biti podpisana z elektronskim podpisom, ki je enakovreden lastnoročnemu podpisu.
- (3) Če ni v tem zakonu drugače določeno, zahteva sodišče od vložnika vloge, ki je nerazumljiva ali ne obsega vsega, kar je treba, da bi se dala obravnavati, naj jo popravi oziroma dopolni; če tega v danem roku ne stori, sodišče vlogo zavrže. Če vloga v elektronski obliki ni primerna za obdelavo na sodišču, le-to v zahtevi vložniku sporoči tudi predpisano obliko zapisa te vloge.
- (4) V zahtevi za popravek oziroma dopolnitev vloge opozori sodišče vložnika na posledice, če tega ne bi storil.
- (5) Minister, pristojen za pravosodje, predpiše pogoje in način vložitve vlog v elektronski obliki po elektronski poti, obliko zapisa teh vlog ter organizacijo in delovanje informacijskega sistema e-sodstvo.

86. člen

- (1) O posvetovanju in glasovanju se sestavi poseben zapisnik.

(2) Zapisnik o posvetovanju in glasovanju obsega potek glasovanja in sprejeto odločbo.

(3) Ta zapisnik podpišejo vsi člani senata in zapisnikar. Posebna mnenja se priložijo zapisniku o posvetovanju in glasovanju, če niso vpisana v sam zapisnik.

(4) Zapisnik o posvetovanju in glasovanju se zapre v poseben ovitek. Ta zapisnik sme pregledati samo višje sodišče, ko odloča o pravnem sredstvu. V tem primeru mora višje sodišče zapisnik spet zapreti v poseben ovitek in na ovitku naznačiti, da je zapisnik pregledalo.

(5) Zapisnik o posvetovanju in glasovanju, ki se izda v elektronski obliki, podpišejo vsi člani senata in zapisnikar s svojimi elektronskimi podpisi, ki so enakovredni lastnoročnim podpisom. Zapisnik o posvetovanju in glasovanju, ki se izda v elektronski obliki, se v informacijskem sistemu e-sodstvo vodi v posebni mapi tako, da je dostopen v povezavi z obravnavano zadevo. Ko višje sodišče pri odločanju o pravnem sredstvu pregleda tak zapisnik, ga mora spet shraniti v posebno mapo v informacijskem sistemu e-sodstvo in na njej označiti, da ga je pregledalo.

(6) Minister, pristojen za pravosodje, predpiše način hrambe in sledljivost zapisnika o posvetovanju in glasovanju, ki se izda v elektronski obliki, iz prejšnjega odstavka ter izločenih dokazov v elektronski obliki iz šestega odstavka 83. člena tega zakona.

87. člen

(1) Rok, ki so določeni v tem zakonu, se ne smejo podaljšati, razen če to zakon izrecno dovoljuje. Če gre za rok, ki je s tem zakonom določen zaradi varstva pravic obrambe in drugih obdolženčevih procesnih pravic, se ta lahko skrajša, če obdolženec to zahteva pisno ali pred sodiščem ustno na zapisnik.

(2) Če je izjava vezana na rok, velja za pravočasno, če se tistemu, ki jo je upravičen sprejeti, izroči še pred pretekom roka.

(3) Če se izjava pošlje po pošti priporočeno, velja dan oddaje na pošto za dan izročitve tistemu, kateremu je poslana. Če se pošlje vloga v elektronski obliki po elektronski poti, se šteje čas, ko jo je sprejel informacijski sistem naslovnika, za trenutek izročitve tistemu, kateremu je poslana.

(4) Obdolženec, ki je v priporu, lahko poda izjavo, vezano na rok, tudi na zapisnik pri sodišču, ki vodi postopek, ali jo izroči upravi zaporov; tisti ki prestaja kazen ali je v kakšnem zavodu, ker mu je bil izrečen varnostni ali vzgojni ukrep, pa lahko izroči tako izjavo upravi zavoda, v katerem je. Dan, ko se sestavi tak zapisnik oziroma ko se izjava izroči upravi zavoda, velja za dan izročitve organu, ki je pristojen da jo sprejme.

(5) Če je vloga, ki je vezana na rok, zaradi nevednosti ali očitne pomote vložnika izročena ali poslana nepristojnemu sodišču pred pretekom roka, k pristojnemu sodišču pa prispe po preteku roka, se šteje, da je pravočasna.

92. člen

(1) Stroški kazenskega postopka so izdatki, ki nastanejo v kazenskem postopku ali zaradi njega.

(2) Stroški kazenskega postopka so:

1) stroški za priče in za ogled ter nagrada in stroški za izvedence, tolmače in strokovnjake, stroški za vročanje pisanj po detektivu ali izvršitelju, ki opravlja vročanje v kazenskem postopku,

stroški zasega, odvzema, hrambe, prodaje in uničenja zaseženih oziroma odvzetih predmetov, ki za potrebe kazenskega postopka nastanejo pred njegovo uvedbo, med njegovim potekom ali po njegovem koncu;

- 2) vozni stroški za obdolženca;
- 3) izdatki za privedbo ali za spremljanje oseb tistega, ki mu je bila vzeta prostost;
- 4) vozni in potni stroški uradnih oseb;
- 5) stroški za zdravljenje obdolženca, dokler je v priporu, stroški poroda in stroški zdravljenja otroka, ki biva z mamo v priporu, razen če se ti stroški plačajo iz sredstev zdravstvenega zavarovanja;
- 6) sodna taksa;
- 7) nagrada in potrebni izdatki zagovornika, potrebni izdatki zasebnega tožilca in oškodovanca kot tožilca ter njunih zastopnikov in pa nagrada in potrebni izdatki njihovih pooblaščenecv;
- 8) potrebni izdatki oškodovanca in njegovega zakonskega zastopnika ter nagrada in potrebni izdatki njegovega pooblaščenca.

(3) Stroški iz 1., 2., 4. in 5. točke drugega odstavka tega člena ter potrebni izdatki in nagrada postavljenega zagovornika in postavljenega pooblaščenca oškodovanca ter oškodovanca kot tožilca se v postopku zaradi kaznivih dejanj, za katera se storilec preganja po uradni dolžnosti, izplačajo naprej iz sredstev organa, ki vodi kazenski postopek, oziroma, če gre za stroške zasega, odvzema, hrambe, prodaje in uničenja zaseženih oziroma odvzetih predmetov, v skladu s predpisi, ki urejajo hrambo teh predmetov, postopek upravljanja oziroma način ravnanja z njimi. V zvezi s stroški iz 3. točke drugega odstavka tega člena pa mora organ, ki je izvršil privedbo, spremljanje ali vročanje, sodišču predložiti obračun stroškov. Pozneje se vsi navedeni stroški izterjajo od tistih, ki so jih po določbah tega zakona dolžni poravnati. Organ, ki vodi kazenski postopek, mora vse stroške, ki so bili naprej izplačani oziroma za katere je bil sodišču predložen obračun stroškov, vpisati v seznam in seznam priložiti spisom.

(4) Stroški za prevajanje v slovenski, italijanski ali madžarski jezik, ki nastanejo z uporabo določb ustave in tega zakona o pravici pripadnikov italijanske in madžarske narodne skupnosti do uporabe svojega jezika, se ne zaračunajo tistim, ki so po določbah tega zakona dolžni povrniti stroške kazenskega postopka.

(5) Stroški za prevajanje se ne zaračunajo obdolžencu, če ne razume ali ne govori jezika, v katerem teče kazenski postopek.

115. člen

(1) Posvetovanje in glasovanje je tajno.

(2) V prostoru, v katerem je posvetovanje in glasovanje, smejo biti le člani senata in zapisnikar.

117. člen

(1) Pisanja se vročajo praviloma po pošti, po varni elektronski poti ali po detektivu in izvršitelju. Vročajo se lahko tudi po sodnem osebju po pooblastilu predsednika sodišča ali po uradni osebi organa, ki je odredil vročanje, neposredno pri tem organu.

(2) Obdolženec, priča, zasebni tožilec, oškodovanec kot tožilec in oškodovanec lahko sodišču sporoči, da želi vročitev pisanj po varni elektronski poti v varen elektronski predal ali na naslov za vročanje po varni elektronski poti, registriran v informacijskem sistemu e-sodstvo, katerega naslov navede v vlogi ali na naroku in je enakovreden naslovu prebivališča. Če navedene osebe pošljejo vlogo v elektronski obliki po varni elektronski poti, se šteje, da želijo vročanje po varni elektronski poti, dokler ne sporočijo drugače. Če sodišče ugotovi, da vročitev v varen elektronski predal ni mogoča, vroči pisanje na drug način v skladu s prejšnjim odstavkom in navede razlog za tako vročitev.

(3) Državnemu tožilcu in drugim državnim organom, odvetnikom, sodnim izvedencem, sodnim cenilcem, sodnim tolmačem in drugim osebam oziroma organom, pri katerih se zaradi njihove narave dela lahko domneva večja zanesljivost, se pisanja vročajo po elektronski poti v varen elektronski predal, če je tako vročanje mogoče in če drug način vročanja iz prvega odstavka tega člena ni primernejši. V prejšnjem stavku navedeni organi in osebe morajo v informacijskem sistemu sodstva registrirati svoj varni elektronski predal ali naslov za vročanje po varni elektronski poti.

(4) Minister, pristojen za pravosodje, določi pravila postopanja detektivov in izvršiteljev, kadar opravljajo vročanje v kazenskem postopku, njihovo nagrado ter vsebino sporočil pri vročanju in vročilnic.

(5) Minister, pristojen za pravosodje, določi, kaj je varna elektronska pot, katere pisanja se pošiljajo in vročajo po varni elektronski poti, način identifikacije, pogoje, obliko in način vročanja po varni elektronski poti ter določi nadomestilo za posredovanje pri vročanju pisanj v varni elektronski predal.

(6) Vabilo na glavno obravnavo in druga vabila sodišče ustno naznani osebi, kadar je ta pred njim, in jo pri tem pouči o posledicah, če ne bi prišla. Na ta način opravljeno vabilo se zaznamuje v zapisniku, ki ga povabljeni podpiše, razen če je to že zapisano v zapisniku o glavni obravnavi. Šteje se, da je vabilo s tem veljavno vročeno.

117.a člen

(1) Vročitev pisanja, izdelanega v elektronski obliki, se lahko opravi z vročitvijo pisanja v fizični obliki ali po varni elektronski poti.

(2) V fizični obliki se vročitev overjenega prepisa pisanja opravi v skladu z določbami tega zakona, ki urejajo vročanje pisanj v fizični obliki.

(3) Pristojni organ za sodišča vzpostavi in vzdržuje informacijski sistem e-sodstvo. Po varni elektronski poti se vročitev pisanja opravi prek informacijskega sistema e-sodstvo neposredno na naslov za vročanje, ki je registriran v informacijskem sistemu e-sodstvo, ali v varni elektronski predal s posredovanjem pravne ali fizične osebe, ki opravlja vročanje pisanj po varni elektronski poti kot registrirano dejavnost in pridobi dovoljenje ministra, pristojnega za pravosodje, če izpolnjuje tehnične pogoje, ki jih določi minister, pristojen za pravosodje.

(4) Informacijski sistem e-sodstvo samodejno pošlje naslovniku v njegov varni elektronski predal pisanje in hkrati tudi informativno sporočilo, v katerem ga opozori, da je v informacijskem sistemu

e-sodstvo pisanje in da ga mora prevzeti v 15 dneh od dne, ko mu je bilo poslano v varni elektronski predal, sicer bo pisanje izbrisano iz informacijskega sistema e-sodstvo, naslovniku pa se bo pisanje vročalo po določbah tega zakona, ki urejajo vročanje pisanj v fizični obliki.

(5) Naslovnik se z vsebino pisanja, poslanega po varni elektronski poti, seznani in ga prevzame tako, da se pred prevzemom na predpisan način identificira, elektronsko podpiše vročilnico in jo tako podpisano vrne pošiljatelju po varni elektronski poti.

(6) Vročitev po tretjem odstavku tega člena velja za opravljeno z dnem, ko naslovnik prevzame pisanje. Če ga ne prevzame v 15 dneh, informacijski sistem e-sodstvo pisanje izbriše ter pošlje naslovniku in sodišču elektronsko sporočilo, da je pisanje izbrisano iz informacijskega sistema e-sodstvo in da se bo naslovniku vročalo po določbah tega zakona, ki urejajo vročanje pisanj v fizični obliki.

(7) Informacijski sistem e-sodstvo obvesti o vročitvi sodišče, ki je vročitev odredilo, z vročilnico v elektronski obliki.

(8) Na način, določen v tem členu, se po varni elektronski poti lahko vročajo tudi tista pisanja, ki imajo izvirnike v fizični obliki, če je elektronski (digitaliziran) prepis, ki je izdelan na podlagi izvirnika v fizični obliki, opremljen z elektronskim žigom informacijskega sistema e-sodstvo.

(9) Če je treba naslovniku poslati cel spis in se ta vodi v elektronski obliki, se to opravi po varni elektronski poti, če je tak način mogoč.

128. člen

(1) Vsakemu, ki ima opravičen interes, se sme dovoliti pregled in prepis posameznih kazenskih spisov.

(2) Dokler postopek teče, dovoljuje pregled in prepis spisov organ, pred katerim teče postopek; ko pa je postopek končan, dovoli to predsednik sodišča ali uradna oseba, ki jo on določi. Če so spisi pri državnem tožilcu, dovoljuje pregled in prepis državni tožilec.

(3) Pregled in prepis posameznih kazenskih spisov se sme odreči, če to narekujejo posebni razlogi obrambe ali varnosti države ali če je bila javnost izključena z glavne obravnave. Zoper tak sklep je dovoljena pritožba, ki ne zadrži njegove izvršitve.

(4) Za pregled in prepis spisov, ki naj bo dovoljen zasebnemu tožilcu, oškodovancu kot tožilcu, oškodovancu in zagovorniku, veljajo določbe 59. oziroma 73. člena tega zakona.

(5) Obdolženec ima pravico pregledati in prepisati spise in si ogledati dokazne predmete.

(6) Če so bili v postopku uporabljeni dokumenti, ki vsebujejo tajne podatke in so bili uporabljeni kot podlaga za odločitev, jih imajo stranke in zagovornik pravico pregledati. Sodnik lahko odloči, da glede na stopnjo varovanja tajnih podatkov in težav z zagotavljanjem primernih varnostnih pogojev dopusti vpogled v spise, ki vsebujejo tajne podatke, v prostorih sodišča, ki ne izpolnjujejo varnostnih pogojev, kot jih določa zakon, ki ureja tajne podatke, ob uvedbi dodatnih varnostnih ukrepov. Prepis ali kopiranje listin in drugih delov spisa, ki vsebujejo tajne podatke, ni dovoljen, razen pod pogoji, kot jih določa zakon, ki ureja tajne podatke.

(7) Vpogled v listine in dele spisa, ki vsebujejo tajne podatke, se v skladu s pogoji iz prejšnjih odstavkov lahko dopusti tudi izvedencem, cenilcem, tolmačem, če je seznanitev s to vsebino

nujna za opravo njihovega dela ter jih sodišče opozori, da morajo podatke varovati v skladu z določbami zakona, ki ureja tajne podatke, in na posledice in njihovo odgovornost v primeru razkritja teh podatkov.

(8) Obdolženec in zagovornik imata pri državnem tožilcu pravico pregledati uradne zaznamke o obvestilih, ki jih je državni tožilec izločil iz spisov (prvi odstavek 83. člena).

(9) Spis v elektronski obliki imajo upravičenci po tem zakonu pravico pregledovati in prepisovati tudi v elektronski obliki v informacijskem sistemu e-sodstvo, v katerem stranka dokaže svojo istovetnost.

(10) Upravičenci do pregleda spisa po določbah tega zakona imajo pravico v informacijskem sistemu e-sodstvo spremljati potek postopka.

129.a člen

(poseg odločbe US o načinu izvrševanja tega člena)

(1) O predlogu za izvršitev kazni zapora tako, da obsojenec med prestajanjem kazni v določenih dnevih prebiva doma, nadomestitvi kazni zapora s hišnim zaporom, nadomestitvi kazni zapora ali denarne kazni z delom v splošno korist in o izvršitvi denarne kazni s plačilom v obrokih, odloči s sklepom predsednik senata oziroma sodnik posameznik sodišča, ki je izdalo sodbo na prvi stopnji.

(2) Predlog iz prejšnjega odstavka lahko v petnajstih dneh po pravomočnosti sodbe vložijo obsojenec, njegov zagovornik ali oseba iz drugega odstavka 367. člena tega zakona (predlagatelj). Če je obsojencu oziroma zagovorniku prepis sodbe vročen po pravomočnosti, začne ta rok teči od zadnje vročitve.

(3) Sodnik zavrže predlog, če je prepozen, nedovoljen ali če so v predlogu navedeni razlogi očitno neutemeljeni, sicer pa odredi, da se raziščejo dejstva in preskrbijo dokazi, na katere se sklicuje predlog, po potrebi pa sme razpisati narok. Če obsojenec na narok ne pride se šteje, da je predlog umaknil.

(4) Zoper sklep o predlogu iz prvega odstavka tega člena se lahko pritoži predlagatelj in državni tožilec.

(5) Določbe prejšnjih odstavkov tega člena se smiselno uporabljajo tudi za odločanje o izvršitvi kazni zaradi kršitve pravil hišnega zapora ali zaradi kršitve obveznosti iz dela v splošno korist in za odločanje o načinu izvrševanja hišnega zapora in dela v splošno korist.

(6) O odreditvi takojšnjega plačila denarne kazni zaradi zamude s plačilom posameznega obroka odloči s sklepom, o spremembi denarne kazni, ki se ne da niti prisilno izterjati v kazen zapora, pa odloči s sodbo predsednik senata oziroma sodnik posameznik sodišča, ki je na prvi stopnji izreklo denarno kazen.

143.a člen

(1) Posameznik ali pravna oseba, ki zaradi obveznosti ali pravice, določene z zakonom, ali če je to nujno potrebno zaradi zaposlitve, potrebuje dokazilo, da ni v kazenskem postopku za kazniva dejanja, za katera se storilec preganja po uradni dolžnosti, ima pravico brezplačno pridobiti ustrezno potrdilo. Delodajalci in druge osebe lahko pridobijo potrdilo, ali je zoper njihovega

delavca ali drugo osebo, s katero so ali bodo v pravnem razmerju, uveden kazenski postopek, le, če imajo za to izrecno pisno privolitev posameznika oziroma pravne osebe, na katero se ti podatki nanašajo, ali če je tako izrecno določeno v zakonu.

(2) Potrdilo iz prejšnjega odstavka ne glede na določbe tega zakona o krajevni pristojnosti izda vsako sodišče prve stopnje s splošno pristojnostjo v Republiki Sloveniji. V potrdilu se navede le, da posameznik ali pravna oseba je ali ni v kazenskem postopku za kaznivo dejanje, za katero se storilec preganja po uradni dolžnosti. V potrdilu, da je posameznik ali pravna oseba v kazenskem postopku, se navede določeno kaznivo dejanje le, če njegovo navedbo ali navedbo vrste kaznivega dejanja zahteva drug zakon.

(3) Prošnja za izdajo potrdila za posameznika vsebuje ime in priimek, datum in kraj rojstva, naslov stalnega ali začasnega bivališča, državljanstvo, namen izdaje potrdila, navedbo, ali bo posameznik potrdilo prevzel osebno ali pa naj se mu vroči ali pošlje po pošti, in podpis. Državljeni Republike Slovenije in drugi posamezniki, ki so vpisani v centralnem registru prebivalstva, v prošnji namesto datuma in kraja rojstva navedejo EMŠO. Prošnja za izdajo potrdila za pravno osebo vsebuje firmo oziroma ime pravne osebe in podatke o poslovnem naslovu, namen izdaje potrdila, navedbo, ali bo zakoniti zastopnik potrdilo prevzel osebno ali pa naj se pravni osebi vroči ali pošlje po pošti, ime in priimek zakonitega zastopnika in njegov podpis. Pravne osebe, ki so vpisane v poslovnem registru, v prošnji navedejo matično številko, druge pravne osebe pa davčno številko.

(4) Prošnja za izdajo potrdila se lahko vloži osebno na sodišču ali po pošti. Posamezniki in pravne osebe lahko potrdilo prevzamejo osebno na sodišču ali po pošti. Če ga prevzamejo po pošti, se jim vroči osebno, v skladu z zakonom, ki ureja splošni upravni postopek, če je posameznik ali pravna oseba v kazenskem postopku za kaznivo dejanje, za katero se storilec preganja po uradni dolžnosti, sicer pa se jim lahko pošlje z navadno pošto.

(5) Posameznik se pri osebni vložitvi prošnje ali osebnem prevzemu potrdila izkaže s svojim veljavnim osebnim dokumentom, iz katerega je mogoče nedvoumno ugotoviti njegovo istovetnost, za pravno osebo pa lahko osebno vloži prošnjo ali osebno prevzame potrdilo njen zakoniti zastopnik, ki se izkaže z ustrezno listino o zakonitem zastopanju in z veljavnim osebnim dokumentom, iz katerega je mogoče nedvoumno ugotoviti njegovo istovetnost.

(6) Prošnja za izdajo potrdila se lahko vloži tudi v elektronski obliki, podpisana z elektronskim podpisom, ki je enakovreden lastnoročnemu podpisu. Sodišče lahko potrdilo vroči v varni elektronski predal, ki ga posameznik ali pravna oseba navede v svoji vlogi.

(7) Sodišče mora ob vsaki izdaji potrdila zabeležiti pravno podlago, po kateri ga je izdalo, pisno izjavo posameznika ali zakonitega zastopnika, da potrebuje potrdilo in za kateri namen v skladu s prvim odstavkom tega člena, ter preveriti v vlogi navedeno vrsto, številko in datum izdaje veljavnega osebnega dokumenta iz prejšnjega odstavka.

(8) Izjemoma, če je to nujno zaradi učinkovitega ali takojšnjega zavarovanja pravic ali uveljavljanja obveznosti posameznikov ali pravnih oseb, ki prebivajo ali imajo sedež v drugih državah ali nameravajo delati ali delovati ali delajo ali delujejo v drugi državi ali za mednarodno organizacijo ali za posameznike zaradi prehajanja državnih meja, lahko diplomatsko-konzularna predstavništva Republike Slovenije ali diplomatsko-konzularna predstavništva, ki zastopajo Republiko Slovenijo, pridobijo potrdilo s smiselno uporabo določb prejšnjih odstavkov tega člena. Če je glede na okoliščine zadeve nujno, se v potrdilu navede tudi določeno kaznivo dejanje.

(1) Policisti imajo pravico napotiti osebe, ki jih najdejo na kraju storitve kaznivega dejanja ali osebe, ki imajo bivališče v tujini, k preiskovalnemu sodniku ali jih zadržati do njegovega prihoda, če bi mogle dati za kazenski postopek važne podatke in če je verjetno, da jih pozneje ne bi bilo mogoče zaslišati ali da bi bilo to zvezano s precejšnjim zavlačevanjem ali z drugimi težavami. Zadržanje takih oseb na kraju storitve kaznivega dejanja ne sme trajati več kot šest ur.

(2) Policija sme fotografirati tistega, za katerega so razlogi za sum, da je storil kaznivo dejanje in vzeti njegove prstne odtise. Če je to nujno, da se ugotovi njegova istovetnost, ali v drugih primerih, ko je to pomembno za uspešno izvedbo postopka, sme njegovo fotografijo tudi objaviti. Policija sme vzeti bris ustne sluznice tistemu, za katerega so razlogi za sum, da je storil kaznivo dejanje, za katero se storilec preganja po uradni dolžnosti, če je to neogibno potrebno za uresničitev namenov, navedenih v prvem odstavku 148. člena tega zakona.

(3) Če je treba ugotoviti, čigavi so prstni odtisi ali biološke sledi na posameznih predmetih, sme policija jemati prstne odtise in brise ustne sluznice oseb, za katere je verjetno, da so utegnile priti v dotik z njimi.

151. člen

(1) Če obstajajo utemeljeni razlogi za sum, da je določena oseba izvršila, izvršuje ali pripravlja oziroma organizira izvršitev katerega izmed kaznivih dejanj, navedenih v drugem odstavku tega člena, pri tem pa je mogoče utemeljeno sklepati, da se bo lahko v točno določenem prostoru pridobilo dokaze, katerih se z milejšimi ukrepi, vključno z ukrepi iz 149.a, 149.b in 150. člena tega zakona ne bi dalo zbrati oziroma bi njihovo zbiranje lahko ogrozilo življenje ljudi, se lahko zoper to osebo izjemoma odredi prisluškovanje in opazovanje v tujem stanovanju ali drugih tujih prostorih, z uporabo tehničnih sredstev za dokumentiranje in po potrebi s tajnim vstopom v navedene prostore.

(2) Ukrep iz prejšnjega odstavka se lahko odredi v zvezi z vsemi kaznivimi dejanji iz 1. točke drugega odstavka prejšnjega člena, kaznivimi dejanji iz 2. točke istega odstavka, razen za kazniva dejanja ugrabitve po 134. členu, omogočanja uživanja prepovedanih drog ali nedovoljenih snovi v športu po 187. členu, izsiljevanja po 213. členu, pranja denarja po prvem, drugem, tretjem in petem odstavku 245. člena in tihotapstva po 250. členu kazenskega zakonika, v zvezi z drugimi kaznivimi dejanji iz 3. točke istega odstavka, za katera je v zakonu predpisana kazen zapora osmih ali več let pa le, če obenem obstaja resna nevarnost za življenje ljudi.

161. člen

(1) Državni tožilec zavrže ovadbo, če iz same ovadbe izhaja, da naznanjeno dejanje ni kaznivo dejanje, za katero se storilec preganja po uradni dolžnosti, če je pregon zastaran ali je dejanje obseženo z amnestijo ali pomilostitvijo ali če so podane druge okoliščine, ki izključujejo pregon, ali če ni podan utemeljen sum, da je osumljenec storil naznanjeno kaznivo dejanje ali če je podana nesorazmernost med majhnim pomenom kaznivega dejanja (njegova nevarnost je neznatna zaradi narave ali teže dejanja ali zaradi tega, ker so škodljive posledice neznatne ali jih ni ali zaradi drugih okoliščin, v katerih je bilo storjeno in zaradi nizke stopnje storilčeve krivde ali zaradi njegovih osebnih okoliščin) ter posledicami, ki bi jih povzročil kazenski pregon. O tem, da je zavrgel ovadbo, in o razlogih za to obvesti državni tožilec v osmih dneh oškodovanca (60. člen), če je ovadbo podal državni organ, pa tudi njega.

(2) Če državni tožilec iz same ovadbe ne more presoditi, ali so navedbe v njej verjetne, ali če podatki v ovadbi ne dajejo dovolj podlage, da bi lahko odločil, ali naj zahteva preiskavo, ali če je

do njega prišel le glas o kaznivem dejanju, zlasti pa, če je storilec neznan, lahko zahteva od policije, če tega ne more storiti sam ali po drugih organih, naj v roku, ki ga on določi, zbere potrebna obvestila in stori druge ukrepe, da se odkrijeta kaznivo dejanje in storilec (148. in 149. člen). Državni tožilec sme ob vsakem času zahtevati od policije, da ga obvesti, kaj je ukrenila; ta mu je dolžna brez odlašanja odgovoriti.

(3) Državni tožilec sme zahtevati potrebne podatke od državnih organov, podjetij in drugih pravnih oseb, lahko pa v ta namen povabi tudi tistega, ki je vložil kazensko ovadbo.

(4) Preden državni tožilec zavrže ovadbo za kaznivo dejanje, za katero je v zakonu predpisana kazen zapora več kot osem let, mora oškodovanca pisno seznanimi o nameri, da bo zavrzel ovadbo, ter mu navesti bistvene razloge za to odločitev in mu omogočiti, da se v roku 15 dni do njih pisno opredeli ter da posreduje morebitne dodatne podatke in dokaze glede utemeljenosti suma, da je osumljenec storil kaznivo dejanje. Oškodovanec svoje mnenje, podatke in dokaze posreduje državnemu tožilcu in vodi pristojnega okrožnega državnega tožilstva. Če oškodovancu pisnega pojasnila ni bilo mogoče vročiti, ker državnemu tožilstvu ni pravočasno posredoval spremembe naslova ali prebivališča (66. člen), lahko državni tožilec zavrže ovadbo brez njegove opredelitve. Ta odstavek se ne uporablja za oškodovanca, ki je pravna oseba.

(5) Državni tožilec zavrže ovadbo, če so tudi po opravljenih dejanjih iz drugega do četrtega odstavka tega člena podane kakšne okoliščine iz prvega odstavka tega člena. V primeru iz prejšnjega odstavka se mora državni tožilec v sklepu o zavrženju ovadbe opredeliti tudi do mnenja oškodovanca.

(6) Državni tožilec in drugi državni organi, podjetja in druge pravne osebe, morajo pri zbiranju obvestil oziroma dajanju podatkov ravnati obzirno in paziti, da ne škodujejo časti in dobremu imenu tistega, na katerega se podatki nanašajo.

165.a člen

(1) Pred vložitvijo zahteve za preiskavo ali obtožnice brez preiskave sme državni tožilec predlagati preiskovalnemu sodniku, da opravi eno ali več posameznih preiskovalnih dejanj, če je to potrebno za njegovo odločitev ali naj kazensko ovadbo zavrže ali začne kazenski pregon.

(2) Pri opravi preiskovalnega dejanja so lahko navzoči državni tožilec, oškodovanec, osumljenec in zagovornik, o čemer jih mora preiskovalni sodnik na primeren način obvestiti. Če se kot določeno preiskovalno dejanje predlaga zaslišanje osumljenca, se uporabljajo določbe tega zakona o vabljenju in zaslišanju obdolženca.

(3) Če se preiskovalni sodnik ne strinja s predlogom državnega tožilca za opravo preiskovalnega dejanja, obvesti o razlogih za svojo odločitev državnega tožilca, ki lahko predlaga opravo takšnega dejanja v zahtevi za preiskavo ali obtožnici.

168. člen

(1) Preiskava se opravi na zahtevo državnega tožilca.

(2) Zahtevo za preiskavo poda državni tožilec preiskovalnemu sodniku pristojnega sodišča.

(3) V zahtevi za preiskavo je treba navesti: osebo, zoper katero se zahteva preiskava, opis dejanja, iz katerega izhajajo zakonski znaki kaznivega dejanja, zakonsko označbo kaznivega dejanja, okoliščine, iz katerih izhaja utemeljenost suma, in že zbrane dokaze. V zahtevi državni

tožilec predlaga, katere posamezne okoliščine naj se v preiskavi raziščejo in katera posamezna preiskovalna dejanja naj se opravijo, lahko pa predlaga tudi pripor tistega, zoper katerega je zahtevana preiskava.

(4) Državni tožilec pošlje preiskovalnemu sodniku kazensko ovadbo in vse spise ter zapisnike o opravljenih dejanjih. Hkrati mu pošlje predmete, ki utegnejo biti dokaz, ali navede, kje so.

(5) Če državni tožilec umakne zahtevo za preiskavo, preden je izdan sklep o preiskavi, preiskovalni sodnik s sklepom zavrže zahtevo in sporoči oškodovancu, da lahko začne pregon sam (60. in 62. člen).

170. člen

(1) Preiskovalni sodnik lahko da soglasje k predlogu državnega tožilca, naj se ne opravi preiskava, če dajejo zbrani podatki, ki se nanašajo na kaznivo dejanje in storilca, dovolj podlage za vložitev obtožnice.

(2) Soglasje iz prejšnjega odstavka sme preiskovalni sodnik dati samo, če je pred tem zaslišal tistega, zoper katerega naj bo vložena obtožnica. Glede vabljenja in zaslišanja te osebe se uporabljajo določbe o vabljenju in zaslišanju obdolženca. Sporočilo o tem, da se strinja s predlogom, pošlje preiskovalni sodnik državnemu tožilcu in tistemu, zoper katerega naj bo vložena obtožnica.

(3) Rok za vložitev obtožnice je osem dni, vendar pa ga lahko senat (šesti odstavek 25. člena) na zahtevo državnega tožilca podaljša.

(4) Predlog iz prvega odstavka tega člena lahko poda državni tožilec tudi po vložitvi zahteve za preiskavo, dokler sklep o njej ni izdan.

(5) Če je preiskovalni sodnik mnenja, da ni pogojev za vložitev obtožnice brez preiskave, ravna, kot da bi bila zahtevana preiskava.

(6) Če je državni tožilec z obdolžencem sklenil sporazum o priznanju krivde ali če je za kaznivo dejanje v zakonu predpisana kazen zapora do osem let, sme državni tožilec mimo pogojev, ki so določeni v prejšnjih odstavkih, vložiti obtožnico tudi brez preiskave, če dajejo zbrani podatki, ki se nanašajo na kaznivo dejanje in storilca, dovolj podlage za obtožbo.

(7) Določbe prejšnjih odstavkov se uporabljajo tudi, kadar gre za kazenski pregon na zahtevo oškodovanca kot tožilca ali zasebnega tožilca; vendar pa v tem primeru roka iz tretjega odstavka tega člena ni mogoče podaljšati. Določbe prejšnjega odstavka pa se uporabljajo tudi za vložitev zasebne tožbe za kaznivo dejanje zoper čast in dobro ime, storjeno s tiskom, po radiu, televiziji ali z drugim sredstvom javnega obveščanja.

(8) Predlogu iz prvega odstavka tega člena in obtožnici, ki jo vloži po šestem odstavku tega člena, priloži državni tožilec kazensko ovadbo ter vse spise in zapisnike o opravljenih dejanjih kot tudi predmete, ki utegnejo biti dokaz, ali pa v predlogu navede, kje so.

208. člen

Policija oziroma sodišče mora o odvzemu prostosti v štiriindvajsetih urah obvestiti družino tistega, ki mu je bila vzeta prostost, če ta to zahteva. O odvzemu prostosti se obvesti pristojni organ

socialnega varstva, če je treba kaj ukreniti za preskrbo otrok in drugih družinskih članov, za katere skrbi tisti, ki mu je bila vzeta prostost.

211. člen

(1) Uprava Republike Slovenije za izvrševanje kazenskih sankcij za namene zakonitega in pravilnega izvrševanja pripora ter zaradi varstva človekovih pravic in temeljnih svoboščin pripornikov in obveščanja oškodovancev o izpustitvi in pobegu pripornikov upravlja za posamezni zavod za prestajanje kazni zapora zbirko osebnih podatkov o pripornikih in oškodovancih ter obdeluje podatke iz nje.

(2) Zbirka podatkov iz prejšnjega odstavka obsega:

1. podatke o identiteti pripornika in o njegovem osebnem stanju:

- ime in priimek ter morebitni vzdevek;
- datum in kraj rojstva;
- podatke o prebivališču;
- enotno matično številko občana;
- davčno številko;
- osebno fotografijo;
- prstne odtise;
- osnovni osebni opis;
- podatki o družinskih razmerah;
- podatki o državljanstvu;
- podatki o splošnem zdravstvenem stanju ob sprejemu v pripor in morebitni invalidnosti;
- podatki o zakonitem zastopniku;

2. podatke o sklepu o priporu:

- naziv sodišča, ki je odredilo pripor;
- opravilno številko in datum izdaje sklepa;
- kaznivo dejanje, ki ga je obdolžen;
- zakonske razloge za pripor;

3. podatke o delu, ki ga odpravlja med priporom:

- vrsta dela, ki ga opravlja;

- delovno mesto, na katerega je razporejen;

- trajanje dela in odsotnosti iz dela;

- plačilo, prejeto za opravljeno delo;

4. podatke o sprejemu v pripor, trajanju, podaljšanju oziroma odpravi pripora:

- datum in uro sprejema v pripor;

- ura, ko je bil priporniku vročen sklep;

- podatki o sklepu o podaljšanju pripora;

- podatki o sklepu o odpravi pripora;

- datum in ura izpustitve iz pripora;

5. podatke o obnašanju pripornika in disciplinskih ukrepih:

- podatki o osebnosti in vedenju pripornika;

- podatki, pomembni za izdelavo varnostne ocene in za varnost pripornika;

- vrsta disciplinskega prestopka;

- vrsta disciplinske kazni;

- trajanje disciplinske kazni;

6. podatke o oškodovancu, ki je zahteval obveščanje o izpustitvi in pobegu pripornika:

- podatki o zahtevi za obveščanje;

- ime in priimek, dan, mesec in leto rojstva, EMŠO, poštni naslov, elektronski naslov, telefonska številka, številka telefaksa oziroma drugi kontaktni podatki.

(3) Uprava Republike Slovenije za izvrševanje kazenskih sankcij zbira osebne podatke za zbirke podatkov o pripornikih iz 1. do 5. točke prejšnjega odstavka neposredno od pripornika, na katerega se nanašajo, od drugih oseb pa le na podlagi pripornikove pisne privolitve. Ne glede na določbo prejšnjega stavka se podatki o priporniku, kadar je to mogoče, zbirajo pri pravosodnih organih, policiji in drugih državnih organih ter javnih zavodih. Uprava Republike Slovenije za izvrševanje kazenskih sankcij zbira osebne podatke za zbirke podatkov o oškodovancu iz 6. točke prejšnjega odstavka od policije, državnega tožilstva, centra za socialno delo in sodišča (četrti odstavek 65.a člena), lahko pa tudi neposredno od oškodovanca.

(4) Podatki iz zbirke podatkov se shranjujejo in uporabljajo, dokler traja pripor; po odpravi pripora se podatki arhivirajo in se hranijo deset let na Upravi Republike Slovenije za izvrševanje kazenskih sankcij, nato pa se brišejo.

(5) Uprava Republike Slovenije za izvrševanje kazenskih sankcij kot upravljavec zbirke podatkov o pripornikih in oškodovancih iz drugega odstavka tega člena posreduje uporabnikom podatke iz te zbirke, če jih v skladu z zakonom potrebujejo za odločanje v postopkih ali na podlagi pisne privolitve ali zahteve posameznika, na katerega se podatki nanašajo.

237. člen

Če je bil kot priča zaslišan kdo, ki ne bi smel biti zaslišan kot priča (235. člen), ali kdo, ki ni bil dolžan pričati (236. člen), pa o tem ni bil poučen ali se ni izrecno odpovedal tej pravici, ali pa pouk in odpoved pričevanju nista zapisana v zapisnik, ali če je bil v nasprotju s tretjim odstavkom 236. člena tega zakona zaslišana mladoletna oseba, ki ni mogla razumeti pomena pravice, da ni dolžna pričati, ali če je bila izpovedba priče izsiljena s silo, grožnjo ali kakšnim drugim podobnim prepovedanim sredstvom (tretji odstavek 266. člena), ne sme sodišče na tako izpovedbo opreti svoje odločbe.

240. člen

(1) Priče se zaslišujejo vsaka zase in brez navzočnosti drugih prič. Priča mora dajati odgovore ustno.

(2) Pričo je treba najprej opomniti, da je dolžna govoriti resnico in da ne sme ničesar zamolčati, nato pa jo opozoriti, da pomeni kriva izpovedba kaznivo dejanje. Pričo je treba opozoriti tudi, da ni dolžna odgovarjati na vprašanja iz 238. člena tega zakona in to opozorilo vpisati v zapisnik.

(3) Pričo je treba nato vprašati za ime in priimek, poklic, prebivališče, rojstni kraj, dan, mesec in leto rojstva, EMŠO in njeno razmerje do obdolženca in oškodovanca. Opozoriti jo je treba, da mora sporočiti sodišču spremembo naslova in prebivališča oziroma naslova zaposlitve. Policist oziroma pooblaščen oseba drugega državnega organa, ki ima pooblastila policije, ki nastopa kot priča, lahko namesto prebivališča pove naslov in naziv enote, ki ji pripada, osebe, navedene v 5. in 6. točki prvega odstavka 236. člena tega zakona pa naslov in naziv zaposlitve, če so vabljeni kot priče zaradi svojega dela. Od neposrednega izvajalca ukrepov po 149.a, 150., 151., 155. in 155.a členu tega zakona se praviloma ne zahteva osebnih podatkov, ampak zadostuje, če se identificira s službenim delovnim imenom in uradnim dokumentom, ki potrjuje njegovo svojstvo.

(4) Pri zaslišanju mladoletne osebe, zlasti če je bila s kaznivim dejanjem oškodovana, je treba ravnati obzirno, da zaslišanje ne bi škodljivo vplivalo na njeno duševno stanje. Če je potrebno, se zaslišanje mladoletne osebe opravi s pomočjo pedagoga ali kakšnega drugega strokovnjaka. Pri zaslišanju priče, mlajše od 15 let, je lahko navzoča oseba, ki ji priča zaupa.

(5) Zaslišanje priče, ki je oškodovanec s posebnimi potrebami po zaščiti, se glede na njene osebne okoliščine lahko opravi s pomočjo strokovnjaka ustrezne stroke, navzoča pa je lahko tudi oseba, ki jo priča sama izbere, razen če bi bilo to v nasprotju z interesi uspešne izvedbe predkazenskega ali kazenskega postopka ali koristmi priče.

(6) Zaslišanje priče, ki je oškodovanec s posebnimi potrebami po zaščiti, se glede na njene osebne okoliščine lahko opravi v posebej prilagojenih prostorih. Zaslišanje priče, mlajše od 15 let, ki je bila oškodovanec kaznivega dejanja iz tretjega odstavka 65. člena tega zakona, se opravi v posebej prilagojenih prostorih, razen če to ni potrebno zaradi opravičljivih razlogov, ki jih mora sodišče posebej obrazložiti.

244.a člen

(1) V skladu z določbami tega člena se zaslišanje obdolženca ali priče lahko opravi tudi z uporabo sodobnih tehničnih sredstev za prenos slike in glasu (videokonferenca).

(2) Zaslišanje obdolženca ali priče preko videokonference se lahko opravi, če:

1. gre za zaščiten osebno po zakonu, ki ureja zaščito prič, in bi s prihodom k organu, ki opravlja zaslišanje, nastala resna nevarnost za njeno življenje ali telo, življenje ali telo oseb, ki so z njo v razmerju iz 1. do 3. točke prvega odstavka 236. člena tega zakona, ali oseb, ki jih je predlagala v skladu z določbami zakona, ki ureja zaščito prič,

2. gre za anonimno pričo in bi s prihodom k organu, ki opravlja zaslišanje, nastala resna nevarnost za njeno življenje ali telo, življenje ali telo oseb, ki so z njo v razmerju iz 1. do 3. točke prvega odstavka 236. člena tega zakona, ali oseb, ki jih je predlagala v skladu z določbami zakona, ki ureja zaščito prič,

3. je pristojni organ podal ustrezno zaprosilo drugi državi v skladu z zakonom ali mednarodno pogodbo, ali

4. zaradi drugih upravičenih razlogov ni zaželeno ali možno, da bi oseba prišla k organu, ki opravlja zaslišanje.

(3) Če je podan pogoj iz 4. točke prejšnjega odstavka, se lahko tudi zaslišanje izvedenca opravi preko videokonference.

(4) Zaslišanje preko videokonference se opravi s smiselno uporabo določb tega zakona o zaslišanju obdolženca, priče ali izvedenca, če drug zakon, obvezujoča mednarodna pogodba ali obvezujoč pravni akt mednarodne organizacije ne določa drugače.

(5) Ob obdolžencu, priči ali izvedencu, ki se v času zaslišanja preko videokonference nahaja na ozemlju Republike Slovenije, mora biti prisotna pristojna oseba organa, ki opravlja zaslišanje ali druga oseba, ki jo ta organ pooblasti, in zagotoviti ustrezno identifikacijo zaslišane osebe. Pri takem zaslišanju so lahko navzoči zagovornik in osebe, ki skrbijo za varnost.

(6) Ob obdolžencu, priči ali izvedencu, ki se preko videokonference za potrebe domačega kazenskega postopka zaslišuje na ozemlju druge države, mora pristojni organ iz 3. točke drugega odstavka tega člena zagotoviti, da je ob obdolžencu, priči ali izvedencu navzoča pristojna oseba pristojnega organa te države, ki zagotovi identifikacijo zaslišane osebe. Pri takem zaslišanju je lahko navzoč tudi zagovornik.

(7) Minister, pristojen za pravosodje, izda navodilo, ki podrobneje ureja pogoje, ki jih morajo izpolnjevati tehnična sredstva za prenos besede in slike (videokonferenca), način njihove uporabe, prepis in predvajanje posnetkov, izdelovanje kopij posnetkov ter hrambo posnetkov.

269. člen

(1) Obtožnica obsega:

1) ime in priimek obdolženca z osebnimi podatki (227. člen) in podatki o tem, ali je v priporu in od kdaj ali pa je na prostosti; če pa je bil pred vložitvijo obtožnice izpuščen, koliko časa je bil v priporu;

2) opis dejanja, iz katerega izhajajo zakonski znaki kaznivega dejanja, čas in kraj storitve kaznivega dejanja, predmet na katerem, in sredstvo, s katerim je bilo storjeno kaznivo dejanje ter druge okoliščine, ki so potrebne, da se kaznivo dejanje kar najbolj natančno označi;

3) zakonsko označbo kaznivega dejanja z navedbo določb kazenskega zakona, ki naj se po predlogu tožilca uporabijo;

4) označbo sodišča, pred katerim naj bo glavna obravnava;

5) predlog, kateri dokazi naj se izvedejo na glavni obravnavi, z navedbo imen prič in izvedencev, spisov, ki naj se preberejo, in predmetov, ki so potrebni za dokazovanje;

6) obrazložitev, v kateri so navedena dejstva, ki se bodo dokazovala z izvedbo predlaganih dokazov in stališče tožilca o navedbah obrambe.

(2) Državni tožilec lahko v obtožnici predlaga vrsto in višino kazni, ki naj se izreče obdolžencu, če bo, ko se prvič izjavi o obtožbi, priznal krivdo; predlaga lahko omiljeno kazen, način izvršitve kazni in namesto kazni opozorilno sankcijo, vse pod pogoji in v mejah, ki jih določa kazenski zakon.

(3) Če je obdolženec na prostosti, se sme v obtožnici predlagati, naj se odredi pripor; če je v priporu, pa se sme predlagati, naj se izpusti.

(4) Z isto obtožnico se sme obseči več kaznivih dejanj ali več obdolžencev, vendar samo tedaj, če se lahko po 32. členu tega zakona izvede enoten postopek in izda ena sama sodba.

276. člen

(1) Če senat ne zavrže ugovora kot prepoznega ali kot nedovoljenega, vzame v preizkus obtožnico.

(2) Če senat ob ugovoru spozna, da so napake ali pomanjkljivosti v obtožnici (269. člen) ali v samem postopku ali da je potrebna boljša razjasnitev stanja stvari, da bi se mogla preizkusiti utemeljenost obtožnice, vrne obtožnico, da se opažene pomanjkljivosti odpravijo ali da se preiskava dopolni oziroma opravi. Tožilec mora v treh dneh, odkar mu je bila sporočena odločba senata, predložiti popravljeno obtožnico ali zahtevati preiskavo oziroma njeno dopolnitev. Iz opravičenih razlogov sme senat na zahtevo tožilca ta rok podaljšati. Če oškodovanec kot tožilec ali zasebni tožilec zamudi omenjeni rok, se šteje, da je odstopil od pregona, postopek pa se ustavi. Če državni tožilec zamudi rok, mora o razlogih obvestiti Vrhovno državno tožilstvo.

(3) Če senat spozna, da je za kaznivo dejanje, ki je predmet obtožbe, pristojno kakšno drugo sodišče, izreče, da je sodišče, kateremu je predložena obtožnica, nepristojno, in pošlje po pravnomočnosti sklepa zadevo pristojnemu sodišču.

(4) Če senat ugotovi, da so v spisih zapisniki ali obvestila iz 83. člena tega zakona, izda sklep o njihovi izločitvi iz spisov. Zoper ta sklep je dovoljena posebna pritožba. Ko postane sklep pravnomočen, poskrbi predsednik senata iz šestega odstavka 25. člena tega zakona, preden pošlje zadevo predsedniku senata, ki razpiše glavno obravnavo, da se izločeni zapisniki in obvestila zaprejo v poseben ovitek in izročijo preiskovalnemu sodniku, da jih shrani ločeno od drugih spisov. Teh zapisnikov in obvestil ni dovoljeno pregledovati in tudi ne uporabiti v postopku.

311. člen

(1) Glavna obravnava, ki je bila preložena, se mora začeti znova, če se je spremenila sestava senata. Vendar pa sme senat po zaslišanju strank odločiti, da se v takem primeru priče in izvedenci ne zaslišijo znova in ne opravi nov ogled, temveč da se preberejo izpovedbe prič in izvedencev, dane na prejšnji glavni obravnavi, oziroma da se prebere zapisnik o ogledu.

(2) Če se glavna obravnava, ki je bila preložena, opravlja pred istim senatom, se nadaljuje, predsednik senata pa na kratko pove potek prejšnje glavne obravnave; vendar pa sme senat v tem primeru odločiti, da se začne obravnava znova.

(3) Če je bila glavna obravnava preložena za več kot tri mesece ali če se opravlja pred drugim predsednikom senata, se mora začeti znova in se morajo vsi dokazi znova izvesti.

331. člen

(1) Pri zasliševanju prič in izvedencev na glavni obravnavi se smiselno uporabljajo določbe, ki veljajo za njihovo zasliševanje med preiskavo, kolikor ni v tem poglavju drugače določeno.

(2) Priča, ki še ni bila zaslišana, praviloma ne sme biti navzoča pri sprejemanju dokazov; izvedenec, ki še ni dal svojega izvida in mnenja, pa ne sme biti navzoč pri glavni obravnavi, ko daje drug izvedenec svojo izpovedbo o isti zadevi.

(3) Če se zaslišuje kot priča oseba, ki še ni stara osemnajst let, lahko senat sklene, naj bo med njenim zasliševanjem izključena javnost.

(4) Če je mladoletna oseba navzoča na glavni obravnavi kot priča ali oškodovanec, jo je treba odstraniti iz sodne dvorane, brž ko njena navzočnost ni več potrebna.

(5) Neposredno zaslišanje oseb, mlajših od 15 let, ki so bile oškodovanci kaznivih dejanj iz tretjega odstavka 65. člena tega zakona, na glavni obravnavi ni dopustno. Sodišče mora v teh primerih odločiti, da se prebere zapisnik o prejšnjem zaslišanju teh oseb. Če je potrebno, ravna sodišče enako tudi glede drugih mladoletnih oškodovancev in glede oškodovanca s posebnimi potrebami po zaščiti.

(6) Stranke lahko v primerih iz prejšnjega odstavka postavijo posredna vprašanja. Če senat spozna, da so vprašanja utemeljena in potrebna za razjasnitev dejanskega stanja, postopa po določbi 338. člena tega zakona.

363. člen

(1) Razglašena sodba mora biti pisno izdelana v petnajstih dneh po razglasitvi, če je obtoženec v priporu, v ostalih primerih pa v tridesetih dneh. Če sodba ni izdelana v tem roku, mora predsednik senata obvestiti predsednika sodišča, zakaj to ni bilo storjeno. Predsednik sodišča ukrene, kar je potrebno, da se sodba čimprej izdela.

(2) Sodbo, ki se izdela v fizični obliki, podpišeta predsednik senata in zapisnikar z lastnoročnim podpisom. Sodbo, ki se izdela v elektronski obliki, podpišeta predsednik senata in zapisnikar s svojima varnima elektronskima podpisoma in varnim elektronskim podpisom sodišča, overjenim s kvalificiranim potrdilom. Če je varen elektronski podpis predsednika senata oziroma zapisnikarja overjen s kvalificiranim elektronskim potrdilom, ki vsebuje navedbo sodišča, varen elektronski podpis sodišča ni potreben.

(3) Sodbo, ki se izda v fizični obliki, lastnoročno podpiše predsednik senata. Sodbo, ki se izda v elektronski obliki, podpiše predsednik senata s svojim elektronskim podpisom.

(4) Overjen prepis sodbe, elektronski (skeniran) prepis ali elektronska oblika sodbe se vroči tožilcu, obtožencu in zagovorniku pa v skladu s 120. členom tega zakona. Če je obtoženec v priporu, morajo biti overjeni prepisi sodbe, elektronski (skeniran) prepis ali elektronska oblika sodbe odposlani v roku iz prvega odstavka tega člena.

(5) Obtožencu, zasebnemu tožilcu in oškodovancu kot tožilcu se vroči sodba s poukom o pravici do pritožbe.

(6) Overjen prepis sodbe, elektronski (skeniran) prepis ali elektronsko obliko sodbe s poukom o pravici do pritožbe vroči sodišče oškodovancu, če ima pravico do pritožbe, osebi, kateri je s to sodbo vzet predmet (drugi odstavek 73. člena kazenskega zakonika), ter pravni osebi, kateri je izrečen odvzem premoženjske koristi. Oškodovancu, ki nima pravice do pritožbe, vroči overjen prepis sodbe, elektronski (skeniran) prepis ali elektronsko obliko sodbe v primerih iz drugega odstavka 61. člena tega zakona s poukom, da ima pravico zahtevati vrnitev v prejšnje stanje. Pravnomočna sodba se vroči oškodovancu, če to zahteva, v vsakem primeru pa, če je bila izrečena pogojna obsodba z varstvenim nadzorstvom in določenim navodilom prepovedi približevanja žrtvi (7. točka tretjega odstavka 65. člena Kazenskega zakonika) ali če je bil izrečen varnostni ukrep prepovedi približevanja ali komuniciranja z žrtvijo (4. točka 69. člena Kazenskega zakonika).

(7) Če je sodišče po določbah o odmeri enotne kazni za kazniva dejanja v steku izreklo kazen in pri tem upoštevalo tudi sodbe, ki so jih izdala druga sodišča, pošlje overjen prepis, elektronski (skeniran) prepis ali elektronsko obliko pravnomočne sodbe tem sodiščem.

(8) Določbe tega člena o tem, v kakšni obliki se izdela in vroči ali pošlje sodba, se smiselno uporabljajo pri vseh vrstah sodnih odločb.

378. člen

(1) Sodišče o seji obvesti vse stranke, zagovornike in oškodovanca, ki se je pritožil zoper sodbo, če katerikoli izmed njih zahteva, da je o seji senata obveščen ali če predsednik senata oziroma senat oceni, da je njihova navzočnost na seji koristna za razjasnitev stvari.

(2) Če je obtoženec v priporu ali prestaja kazen in se želi udeležiti seje senata, mu je to potrebno omogočiti.

(3) Sejo senata vodi predsednik senata. Seja se začne s poročilom sodnika poročevalca o stanju stvari in predstavitvijo pritožb, ki se bodo obravnavale. Če je stranka ali oškodovanec, ki je vložil pritožbo, na seji navzoč, predstavi glavne poudarke vložene pritožbe, nasprotna stranka pa lahko poda odgovor na pritožbo. Senat lahko zahteva od strank in oškodovanca, ki so navzoči na seji, potrebna pojasnila glede na njihove navedbe in v zvezi z navedbami v pritožbi ter v odgovoru na pritožbo. Strankam in oškodovancu se lahko na njihov obrazložen predlog dovoli, da v dopolnitev pritožbenih navedb preberejo posamezne spise ali listine iz spisa oziroma da se vpogleda v določeno spisovno gradivo. Po zaključenih nastopih strank predsednik senata naznani, da je seja končana in se senat umakne k posvetovanju in glasovanju.

(4) Če stranke ali oškodovanec, ki se je pritožil zoper sodbo, ki so bili v redu obveščeni, ne pridejo, to ni ovira, da senat ne bi imel seje. Če obtoženec ali oškodovanec ki se je pritožil zoper

sodbo, ni sporočil sodišču spremembe prebivališča ali naslova, ima senat lahko sejo, čeprav obtoženec ali oškodovanec o njej ni bil obveščen.

(5) Senat lahko sklene, da bo po seji, o kateri so bile v redu obveščene stranke in zagovorniki, svojo odločitev razglasil. Razglasitev poteka tako, da sodnik poročevalec prebere izrek odločbe in pove na kratko njene razloge.

(6) Na seji senata, na kateri so navzoče stranke, se sme izključiti javnost samo pod pogoji, ki so določeni v tem zakonu (členi 295 do 297).

(7) Zapisnik o seji senata se priključi spisom sodišča prve in druge stopnje.

(8) Če je sodišče druge stopnje opravilo sejo senata, o kateri so bile stranke in oškodovanec, ki se je pritožil zoper sodbo, v redu obveščeni, razglasitev odločitve pa je bila odložena, o dnevu in kraju razglasitve ni potrebno ponovno obveščati strank in oškodovanca, ki na seji niso bil navzoči.

(9) Sklepi iz 389. in 390. člena tega zakona se smejo izdati tudi brez obvestila strank in oškodovanca, ki se je pritožil zoper sodbo, o seji senata.

380. člen

(1) Obravnava pred sodiščem druge stopnje se opravi samo, če je treba zaradi zmotne ali nepopolne ugotovitve dejanskega stanja izvesti nove dokaze ali ponoviti že prej izvedene dokaze in če so podani opravičeni razlogi za to, da se zadeva ne vrne sodišču prve stopnje v novo glavno obravnavo.

(2) Na obravnavo pred sodiščem druge stopnje se povabijo obtoženec in njegov zagovornik, tožilec, oškodovanec, zakoniti zastopniki in pooblaščenca oškodovanca, oškodovanca kot tožilca in zasebnega tožilca in pa tiste priče in izvedenci, za katere sodišče na predlog strank ali po uradni dolžnosti sklene, da jih je potrebno zaslišati.

(3) Če je obtoženec v priporu ali prestaja kazen, ukrene predsednik senata sodišča druge stopnje, kar je treba, da se pride na obravnavo.

(4) Če oškodovanec kot tožilec ali zasebni tožilec ne pride na obravnavo pred sodiščem druge stopnje, se ne uporabi drugi odstavek 306. člena tega zakona.

383. člen

(1) Sodišče druge stopnje preizkusi sodbo v tistem delu, v katerem se izpodbija s pritožbo, vendar pa mora vselej po uradni dolžnosti preizkusiti:

1) ali je podana kršitev določb kazenskega postopka iz 1., 5., 6. ter 8. do 11. točke prvega odstavka 371. člena tega zakona in ali je bila glavna obravnava v nasprotju z določbami tega zakona opravljena v nenavzočnosti obtoženca, če je bila obvezna obramba, pa tudi, ali je bila glavna obravnava opravljena v nenavzočnosti obtoženčevega zagovornika;

2) ali je bil v škodo obtoženca prekršen kazenski zakon (372. člen).

(2) Če pritožba, ki je podana v korist obtoženca, ne vsebuje podatkov iz 2. ali 3. točke prvega odstavka 369. člena tega zakona, se sodišče druge stopnje omeji na preizkus kršitev iz 1. in 2.

točke prejšnjega odstavka in na preizkus odločbe o kazni, varnostnih ukrepih in odvzemu premoženjske koristi (374. člen).

403. člen

(1) Za postopek s pritožbo zoper sklep se smiselno uporabljajo členi od 367. do 375., prvi, tretji in četrti odstavek 377. člena, 385., 387. in drugi odstavek 388. člena tega zakona.

(2) Če je vložena pritožba zoper sklep iz 492. člena tega zakona, se glede obveščanja o seji senata uporabljajo določbe 378. členu tega zakona.

434. člen

(1) Obtožni predlog oziroma zasebna tožba mora obsegati: ime in priimek obdolženca, z osebnimi podatki, če so znani, opis kaznivega dejanja in njegovo zakonsko označbo, sodišče, pred katerim naj se opravi glavna obravnava, predlog, kateri dokazi naj se izvedejo na glavni obravnavi, predlog, da se obdolženec spozna za krivega in obsodi po zakonu ter obrazložitev. V obrazložitvi se navede katera dejstva in dokazi utemeljujejo sum, da je obdolženec storil kaznivo dejanje, ki je predmet obtožbe oziroma zasebne tožbe.

(2) V obtožnem predlogu se sme predlagati, da se obdolženec pripre. Če je obdolženec že v priporu ali če je bil med preiskovalnimi dejanji v priporu, je treba v obtožnem predlogu navesti, koliko časa je bil priprt.

(3) Za podajo predloga o vrsti in višini kazni oziroma drugi kazenski sankciji v obtožnem predlogu državnega tožilca se smiselno uporablja določba drugega odstavka 269. člena tega zakona.

445.č člen

(1) Overjeni prepis sodbe o kaznovalnem nalogu se vroči obdolžencu in njegovemu zagovorniku, če ga ima, ter državnemu tožilcu.

(2) Zoper kaznovalni nalog lahko obdolženec ali njegov zagovornik vložita ugovor v osmih dneh od vročitve sodbe o kaznovalnem nalogu. Ugovor se lahko vloži pisno ali ustno na zapisnik pri sodišču. Ugovor mora obsegati navedbo sodbe, s katero je bil izdan kaznovalni nalog, lahko pa se v njem predlagajo tudi dokazi, ki naj se izvedejo na glavni obravnavi. Obdolženec se lahko odpove pravici do ugovora; do izdaje sklepa o razveljavitvi sodbe o kaznovalnem nalogu, pa lahko umakne že vloženi ugovor. Odpoved ugovoru in umik ugovora se ne moreta preklicati. Plačilo denarne kazni pred iztekom roka za ugovor se ne šteje za odpoved pravici do ugovora.

(3) Obdolžencu, ki iz upravičenih razlogov zamudi rok za ugovor, dovoli sodišče vrnitev v prejšnje stanje ob smiselni uporabi določb 89. in 90. člena tega zakona.

(4) Če sodnik ob smiselni uporabi določb drugega odstavka 375. člena tega zakona ugovora ne zavrže, s sklepom razveljavi sodbo o kaznovalnem nalogu in nadaljuje postopek po določbah 439. do 443.a člena tega zakona.

453. člen

(1) Mladoletnik ne sme biti sojen v nenavzočnosti.

(2) Pri procesnih dejanjih, pri katerih je mladoletnik navzoč, zlasti pa pri njegovem zaslišanju, morajo organi, ki sodelujejo v postopku, ravnati obzirno in upoštevati mladoletnikovo duševno razvitost, občutljivost in osebne lastnosti, da ne bi kazenski postopek škodljivo vplival na njegov razvoj.

(3) Hkrati morajo ti organi s primernimi ukrepi preprečevati vsako nedisciplinirano obnašanje mladoletnika.

454. člen

(1) Mladoletnik sme imeti zagovornika od začetka pripravljalnega postopka.

(2) Mladoletnik mora imeti zagovornika od začetka pripravljalnega postopka, če teče proti njemu postopek za kaznivo dejanje, za katero je predpisana kazen zapora nad tri leta; za druga kazniva dejanja, za katera je predpisana milejša kazen, pa mora imeti zagovornika, če sodnik za mladoletnike spozna, da mu je potreben.

(3) Če si v primerih iz prejšnjega odstavka ne vzame zagovornika sam mladoletnik ali mu ga ne vzamejo njegov zakoniti zastopnik ali sorodniki, mu ga postavi sodnik za mladoletnike po uradni dolžnosti.

469. člen

(1) V pripravljalnem postopku proti mladoletniku je treba poleg dejstev, ki se nanašajo na kaznivo dejanje, zlasti ugotoviti mladoletnikovo starost in okoliščine, ki so potrebne za presojo njegove duševne razvitosti, ter preučiti okolje in razmere, v katerih mladoletnik živi, in druge okoliščine, ki se tičejo njegove osebnosti.

(2) Da se ugotove te okoliščine, je treba zaslišati mladoletnikove starše, njegovega skrbnika in druge, ki lahko dajo o njih potrebne podatke. O teh okoliščinah se zahteva poročilo organa socialnega varstva; če je bil pri mladoletniku uporabljen vzgojni ukrep, pa poročilo o tem.

(3) Podatke o mladoletnikovi osebnosti zbira sodnik za mladoletnike. Zahteva pa lahko, naj te podatke zbere določen strokovni delavec (socialni delavec, defektolog in drugi), če je tak pri sodišču; lahko pa prepusti to tudi organu socialnega varstva.

(4) Kadar je za ugotovitev mladoletnikovega zdravstvenega stanja, njegove duševne razvitosti, psihičnih lastnosti ali nagnjenj potrebno, da ga pregledajo izvedenci, se določijo za tak pregled zdravniki, psihologi in pedagogi. Tak pregled mladoletnika se lahko opravi v zdravstvenem ali v kakšnem drugem zavodu.

470. člen

(1) Sodnik za mladoletnike sam določi, kako bo opravil posamezna dejanja; pri tem se mora ravnati po določbah tega zakona v taki meri, da so zavarovane pravice obdolženca do obrambe, pravice oškodovanca in zbiranje dokazov, ki so potrebni za odločitev.

(2) Pri dejanjih v pripravljalnem postopku smeta biti navzoča državni tožilec in zagovornik. Kadar je potrebno, se zaslišanje mladoletne osebe opravi s pomočjo pedagoga ali druge strokovne osebe. Sodnik za mladoletnike lahko dovoli, da so pri dejanju v pripravljalnem postopku navzoči predstavniki organa socialnega varstva ter mladoletnikovi starši oziroma skrbnik. Kadar so te

osebe navzoče pri omenjenih dejanjih, lahko dajejo predloge in postavljajo vprašanje tistemu, ki se zaslišuje.

473. člen

- (1) Mladoletnik mora biti priprt ločeno od polnoletnih.
- (2) Ne glede na prejšnji odstavek sme sodnik za mladoletnike izjemoma odrediti, naj bo mladoletnik priprt skupaj s polnoletnimi, kadar je to glede na mladoletnikovo osebnost in druge okoliščine v konkretnem primeru v njegovem interesu in v njegovo korist.
- (3) Mladoletniku, ki mu je odvzeta prostost, je treba zagotoviti nego, varstvo in vso potrebno individualno pomoč, ki jo utegne potrebovati glede na svojo starost, spol in osebnost.
- (4) Sodnik za mladoletnike ima nasproti priprtim mladoletnikom enake pravice, kot jih ima po tem zakonu preiskovalni sodnik glede pripornikov.

478. člen

- (1) Sodnik za mladoletnike razpiše sejo senata ali glavno obravnavo, ko prejme predlog državnega tožilca, kakor tudi v primeru, če teče postopek proti mladoletniku brez predloga državnega tožilca.
- (2) Če teče postopek proti mladoletniku brez predloga državnega tožilca, razloži sodnik za mladoletnike na začetku seje oziroma glavne obravnave, katerega kaznivega dejanja je mladoletnik obdolžen.
- (3) Kazni in zavodski ukrepi se smejo izreči mladoletniku samo po glavni obravnavi. Drugi vzgojni ukrepi se mu smejo izreči tudi na seji senata.
- (4) Na seji senata se lahko odloči, naj se opravi glavna obravnava.
- (5) O seji senata se obvestijo državni tožilec, zagovornik in predstavnik organa socialnega varstva, ki so lahko na njej navzoči; če je potrebno, pa tudi mladoletnik in njegovi starši oziroma skrbnik.
- (6) Sodnik za mladoletnike sporoči mladoletniku vzgojni ukrep, ki mu je bil izrečen na seji senata.

484. člen

- (1) Sodišče sme obsoditi mladoletnika na plačilo stroškov kazenskega postopka in na izpolnitev premoženjskopравnih zahtevkov, če mu je izreklo kazen. Če pa mu je izreklo vzgojni ukrep, obremenjujejo stroški postopka proračun, oškodovanec pa se s premoženjskopравnim zahtevkom napoti na pravdo.
- (2) Če ima mladoletnik lastne dohodke ali premoženje, se mu lahko naloži plačilo stroškov kazenskega postopka in izpolnitev premoženjskopравnega zahtevka, tudi če se mu izreče le vzgojni ukrep.

485. člen

(1) Zoper sodbo, s katero je mladoletniku izrečena kazen, zoper sklep, s katerim je mladoletniku izrečen vzgojni ukrep in zoper sklep, s katerim je postopek ustavljen (drugi odstavek 483. člena), se lahko pritožijo vsi, ki imajo pravico do pritožbe zoper sodbo (367. člen), in sicer v osmih dneh po prejemu sodbe oziroma sklepa.

(2) Zagovornik, državni tožilec, zakonec, krvni sorodnik v ravni vrsti, posvojitelj, skrbnik, brat, sestra in rejnik se smejo pritožiti v mladoletnikovo korist tudi proti njegovi volji.

(3) Pritožba zoper sklep, s katerim je mladoletniku izrečen vzgojni ukrep, ki se prestaja v zavodu, zadrži njegovo izvršitev, če sodišče v soglasju z mladoletnikovimi starši in po zaslišanju mladoletnika ne odloči drugače.

(4) Na sejo senata sodišča druge stopnje (378. člen) povabi sodišče mladoletnika samo, če predsednik senata ali senat spozna, da bi bila njegova navzočnost koristna.

492. člen

(1) O varnostnem ukrepu obveznega psihiatričnega zdravljenja in varstva v zdravstvenem zavodu ali obveznega psihiatričnega zdravljenja na prostosti odloči po glavni obravnavi sodišče, ki je pristojno za sojenje na prvi stopnji.

(2) Poleg oseb, ki morajo biti povabljene na glavno obravnavo, se povabijo kot izvedenci tudi zdravniki psihiatri iz zdravstvenega zavoda, kateremu je bilo zaupano izvedenstvo glede obdolženčeve prištevnosti. Obdolženec se povabi, če je njegovo stanje tako, da je lahko navzoč pri glavni obravnavi. Če obdolženca ni mogoče zaslišati ali njegov zagovor ni razumljiv, se šteje, da predlogu za izrek varnostnega ukrepa nasprotuje. O glavni obravnavi je treba obvestiti obdolženčevega zakonca in njegove starše oziroma skrbnika, glede na okoliščine pa tudi druge bližnje sorodnike.

(3) Če sodišče na podlagi izvedenih dokazov ugotovi, da je obdolženec storil določeno kaznivo dejanje in da je bil ob storitvi kaznivega dejanja neprišteven, odloči po zaslišanju povabljenih na podlagi izvida in mnenja izvedencev, ali naj mu izreče varnostni ukrep obveznega psihiatričnega zdravljenja in varstva v zdravstvenem zavodu oziroma obveznega psihiatričnega zdravljenja na prostosti. Pri odločanju o tem, katerega teh varnostnih ukrepov naj izreče, sodišče ni vezano na predlog državnega tožilca.

(4) Če sodišče na podlagi izvedenih dokazov ugotovi, da so podani razlogi, zaradi katerih se po tem zakonu obtožba zavrne ali obtoženca oprosti obtožbe, pa ne gre za primer iz šestega odstavka tega člena, kazenski postopek s sklepom ustavi.

(5) Zoper sklep sodišča se smejo v osmih dneh po njegovem prejemu pritožiti vsi tisti, ki imajo pravico do pritožbe zoper sodbo (367. člen), razen oškodovanca. V korist obdolženca se smejo pritožiti tudi proti njegovi volji.

(6) Če državni tožilec na glavni obravnavi umakne predlog za izrek varnostnega ukrepa ali če sodišče ugotovi, da obdolženec v času storitve kaznivega dejanja ni bil neprišteven, zavrže predlog za uporabo varnostnega ukrepa. V tem primeru sme državni tožilec v petnajstih dneh po pravomočnosti sklepa o zavrženju predloga, zaradi istega kaznivega dejanja vložiti obtožnico oziroma obtožni predlog.

**V. PREDLOG, DA SE PREDLOG ZAKONA OBRAVNAVA PO NUJNEM OZIROMA
SKRAJŠANEM POSTOPKU**

/